

Aan de leden van de raad
van de gemeente
E r m e l o

Datum: 27 september 2016

Onderwerp: Programmabegroting 2017-2020

Geachte leden,

Hierbij bieden wij u ter bespreking én vaststelling de Programmabegroting 2017-2020 aan.

In deze Programmabegroting 2017-2020 formuleren wij het voorgenomen beleid voor de komende jaren (en met name voor het begrotingsjaar 2017) en verwoorden wij het financiële perspectief van Ermelo voor de komende jaren. De begroting is opgebouwd conform de (vernieuwde) wettelijke en gemeentelijke regelgeving, met inachtneming van de eisen die de provincie Gelderland aan de begroting stelt.

Met de vaststelling van de Programmabegroting 2017-2020 door de raad wordt bepaald welk beleid Ermelo in 2017 gaat voeren en stelt de raad de bijbehorende budgetten en kredieten beschikbaar. De raad geeft hiermee het college van b&w de opdracht om de uitvoering in 2017 ter hand te nemen.

Collegeprogramma 2014-2018

Na de raadsverkiezingen in maart 2014 is het Coalitieakkoord 2014-2018 "Vertrouwen geven, verantwoordelijkheid nemen" vervaardigd en in mei 2014 aan de raad gepresenteerd. Nadien is, gebaseerd op dit coalitieakkoord, het Collegeprogramma 2014-2018 vervaardigd en op 23 september 2014 door ons vastgesteld.

Zoals wij in het Collegeprogramma 2014-2018 schreven is het een dynamisch, niet uitputtend document. Het bevat speerpunten waar wij ons in deze raadsperiode volop voor willen inzetten. Uiteraard blijven wij ook aandacht houden voor andere belangrijke "going concern-taken", reeds lopende projecten en nieuwe ontwikkelingen. Actualisatie is mogelijk. Zo is in deze Programmabegroting 2017-2020 een tweetal nieuwe speerpunten opgenomen, te weten het speerpunt Maatschappelijke Zorg en het speerpunt Inclusieve Samenleving.

Daarnaast naderen een aantal speerpunten de realisatie, bijvoorbeeld de speerpunten Welstand, Beter Ermelo: Centrum en Begraafplaatsen.

Bij het oppakken van projecten en het uitvoeren van de programma's is de visie van het coalitieakkoord over de veranderende rol van de overheid en de samenleving leidend. Wij willen een solide en open samenwerkingspartner

zijn in onze relatie met burgers, bedrijven en instellingen. Daarbij is ons voornaamste doel om de transformatie, van verzorgingsstaat naar een samenleving waarin iedereen meedoet, verantwoord vorm te gaan geven.

Dit kunnen wij niet alleen voor elkaar krijgen. Graag willen wij deze uitdaging samen met de raad aangaan, daarbij ondersteund door onze ambtelijke organisatie.

In de Kadernota 2017 verwezen wij al naar het Coalitieakkoord 2014-2018 "Vertrouwen geven, verantwoordelijkheid nemen". De drie coalitiepartijen schreven onder het kopje "DOEN!":

"De afgelopen jaren werd veel nieuw beleid (onder andere accommodatiebeleid, gemeentelijk verkeers- en vervoersplan, centrumontwikkeling, klimaatuitvoeringsbeleid en ouderenhuisvesting) in gang gezet. De drie partijen ChristenUnie, Progressief Ermelo en CDA Ermelo willen de komende vier jaar, 2014-2018, vooral de nadruk leggen op concrete uitvoering van wat al in gang werd gezet. Er is veel te doen!".

en

"Op daadkrachtige wijze zullen we de komende jaren de nadruk leggen op uitvoering van eerder vastgesteld beleid en de nieuwe taken voor de gemeente. Dat zal zorgvuldig moeten gebeuren en nieuwe oplossingen zullen nodig zijn om onze doelen te realiseren. We moeten het immers met minder geld doen".

Het college werkt hier met kracht aan. In de afgelopen jaren zijn veel zaken verder uitgewerkt en voorbereid. In de komende periode staat de daadwerkelijke uitvoering gepland. De resultaten zijn duidelijk zichtbaar. Wij denken dan, zonder compleet te willen zijn, aan de centrumontwikkeling (met een Stationsstraat waar wij trots op kunnen zijn), de woningbouw Groevenbeek Noord, het Sociaal Domein met daarin de vormgeving en omvorming van de Wmo, organisatie van de Jeugdwet en het traject re-integratie, het sportpark FC Horst, vitale vakantieparken, het Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan (ZAP), het GVV, het economisch plan, duurzaamheid en Meerinzicht. Maar ook de voorbereiding van onderwerpen als de Westflank en inmiddels de aanleg van het vrijliggende fietspad Westflank, het sportcentrum Calluna, Het Tonselse Veld, Kerkdennen, het Huis van Bestuur en Cultuur en de onderwijshuisvesting is opgestart. Ook de realisatie binnen de huidige begroting heeft de volle aandacht. Dit geldt tevens voor het behouden van de gezonde financiële positie van Ermelo en het vormgeven van het toekomstig strategisch financieel beleid. Het begrotingsjaar 2017 is het laatste volledige jaar van deze raad en dit college. Een belangrijk jaar in de realisatie van het Coalitieakkoord 2014-2018. Het begrotingsjaar zal in het teken staan van de realisatie van het voorgenomen beleid. Het voorgenomen beleid en de concrete uitvoeringsacties zijn verwoord bij de speerpunten.

Er is al veel bereikt in deze raadsperiode. Maar dat betekent niet dat wij op onze lauweren kunnen rusten. Ook in 2017 gaan wij met groot enthousiasme onverminderd door met de realisatie van het Collegeprogramma 2014-2018. Wij streven naar volledige realisatie en/of door middel van besluitvorming het in de steigers zetten van onderdelen. Deze Programmabegroting 2017-2020 staat dan ook bol van de ambities. Dat blijkt wel uit het hoge investeringsbedrag dat is opgenomen. In de periode 2016 tot en met 2020 (peildatum 1 juli 2016) hebben wij voor in totaal **€ 40,5 mln. aan investeringen bestaand beleid** opgenomen. Dat is niet niks.

Deze Programmabegroting 2017-2020 is opgesteld op basis van bestaand beleid. Dit betekent dat de begroting is opgebouwd op basis van inmiddels genomen besluiten. Nieuw beleid c.q. intensivering van bestaand beleid is niet opgenomen. Dit nieuwe beleid en intensiveringen verwoorden wij in de Notitie Strategisch financieel beleid gemeente Ermelo, die eind 2016 / begin 2017 aan de raad zal worden aangeboden. Afhankelijk van besluitvorming hierover leidt dit tot een aanpassing van de begroting.

Budgettaire uitkomst Programmabegroting 2017-2020

Basis voor deze programmabegroting is de Programmabegroting 2016-2019 (inclusief de 1e Bestuursrapportage 2015). Dit is aangevuld met de 2e en 3e Bestuursrapportage 2015, de 1e tot en met de 4e Bestuursrapportage 2016, de kaders uit de Kadernota 2017, de meicirculaire 2016, de gevolgen van de BBV-vernieuwing, de tot en met begin juli 2016 genomen besluiten met budgettaire gevolgen en enkele overige zaken. Ook de onderwerpen in de pijplijn, zoals genoemd op bladzijde 43 van de Kadernota 2017, zijn verwerkt. Hiermee ontstaat een nieuw actueel financieel beeld. Dit ziet er gunstiger uit dan in de Kadernota 2017 werd verwacht.

In 2016 is de financiële wetgeving gewijzigd. Het Besluit Begroting en Verantwoording is aangepast. Het merendeel van de aanpassingen is van kracht met ingang van de Begroting 2017. Wij hebben hiermee rekening gehouden. Het leidt zowel tot budgettaire wijzigingen als tot aanpassing van dit begrotingsboekwerk. In hoofdstuk 1.2. (bladzijde 16) vindt u een nadere toelichting op deze wetswijziging.

Dit leidt tot de volgende budgettaire uitkomst:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	2017	2018	2019	2020	Doorkijk 2021
Totaal uitkomst na 4e Bestuursrapportage 2016 = budgettaire startpositie	-52 V	96 N	313 N	478 N	478 N
Programmabegroting 2017-2020 :					
▪ Bestaand beleid	268 N	-242 V	-414 V	-78 V	265 N
▪ Restant taakstellingen "op de plank"	0	-416 V	-416 V	-416 V	-416 V
Totaal uitkomst Programmabegroting 2017-2020	216 N	-562 V	-517 V	-16 V	327 N
Onttrekking uit / Storting in reserve Programmabegroting 2016-2019	-216 V	562 N	517 N	0	0
Einduitkomst Programmabegroting 2017-2020	0	0	0	-16 V	327 N

Wij zijn tevreden met deze budgettaire uitkomst. De uitkomsten zijn ten opzichte van de Kadernota 2017 verder verbeterd. Dat was ook ons streven.

De Begroting 2017 is structureel en reëel budgettair sluitend. Dit betekent dat alle structurele lasten 2017 zijn gedekt door structurele inkomsten 2017. Daarnaast zijn de ramingen realistisch. Ook de begrotingsjaren 2018 tot en met 2020 zijn structureel en reëel sluitend, waarbij het jaar 2020 een bescheiden voordeel oplevert ter grootte van € 16.000,00. Eerst in het doorkijkjaar 2021 ontstaat er weer een begrotingstekort van € 327.000,00. Op een totale omzet van ongeveer € 67 mln. is dit 0,5%.

Met dit positieve financiële perspectief voldoen wij aan de wens van de raad om weer te komen tot een sluitende meerjarenbegroting.

Wel willen wij duidelijk stellen dat deze budgettaire uitkomst op basis van bestaand beleid een momentopname is.

Het is de stand per juli 2016. De budgettaire positie van onze gemeente is doorlopend aan wijzigingen onderhevig.

Ook zit er in deze Programmabegroting 2017-2020 nog een aantal grote structurele risico's en onzekerheden, die

nog roet in het eten kunnen gooien. Dit zijn:

- De realisatie van de taakstellingen (€ 292.000,00) uit de eerdere vier eigen ombuigings- en bezuinigingstrajecten (zie bladzijde 144 en 148).
- De realisatie van de taakstellingen (€ 2.619.000,00) als gevolg van rijksbeleid (Sociaal Domein en Huishoudelijke hulp) (zie bladzijde 144).
- De realisatie van de taakstellingen (€ 416.000,00) uit het Ombuigingstraject "Op de plank" (zie bladzijde 144).
- Het Rijk blijft onze grootste inkomstenleverancier. Van onze totale inkomsten komt ongeveer 65% bij het Rijk vandaan. Daarmee blijven wij financieel sterk afhankelijk van het Rijk. De laatste jaren hebben ons geleerd, dat de beelden die uit de diverse rijkscirculaires oprijzen, zeer variabel zijn. Het lijken soms sterk wisselende "dagkoersen".
- Het Kabinet werkt aan de verruiming van het gemeentelijk belastinggebied. Macro gezien moet dit budgettair neutraal verlopen. Of dit voor de individuele gemeenten ook budgettair neutraal verloopt, zal nog moeten blijken. Mede gezien de koppeling die is gelegd met het verdwijnen van de precariobelasting op nutsnetwerken over tien jaar. Overigens is de algemene verwachting dat dit onderwerp over de Tweede Kamerverkiezingen van 2017 heen getild wordt.
- De proefprocedure OZB recreatiewoningen, waarvan het financiële effect nog niet te becijferen is (zie de paragraaf Lokale heffingen).
- De Programmabegroting 2017-2020 is gebaseerd op bestaand beleid. Dit betekent dat geen rekening is gehouden met mogelijke nieuwe investerings- en budgetverwachtingen. Wij noemen bijvoorbeeld de extra

kredieten voor nieuwbouw sportcentrum Calluna en Het Huis van Bestuur en Cultuur. Het gaat dan om vele miljoenen. Het ambitieniveau van Ermelo is hoog. Het aanvullende nieuwe beleid zal de raad door middel van een afzonderlijk stuk (Notitie Strategisch financieel beleid gemeente Ermelo) worden aangeboden.

Ondanks de bovengenoemde risico's en onzekerheden zijn wij van mening dat er met deze Programmabegroting

2017-2020, los van nieuw beleid ambities, weer een stevig financieel fundament is gelegd. Ermelo is en blijft een financieel gezonde gemeente.

Dat het financiële perspectief op dit moment positiever is dan wij eerder hebben becijferd, is in belangrijke mate te danken aan het fundament dat hiervoor in de achterliggende jaren is gelegd door een voortdurend sober en degelijk financieel beleid in algemene zin én door al eerder ingeboekte ingrijpende maatregelen. Ook dit college

heeft daar aan bijgedragen. Zo is in 2014 besloten tot een structurele bezuiniging van € 2,5 mln, gebaseerd op het

coalitieakkoord / collegeprogramma. En is er een bedrag van € 1 mln aan ombuigingen uit het traject "Op de plank"

opgenomen. Daarnaast is besloten dat ten aanzien van de transities de ontvangen rijks gelden leidend zijn en is voor

de jaren 2015 en 2016 een buffer opgenomen in de Algemene reserve (weerstandscapaciteit). De effectuering van

alle ombuigingen en bezuinigingen zal ook de komende jaren nog een groot beroep blijven doen op de spankracht

van de gemeente en de Ermelose samenleving.

Daarnaast dwingt het brede scala aan onderling soms concurrerende politiek-bestuurlijke ambities van raad en college ons om voortdurend te blijven zoeken naar extra bestedingsruimte voor nieuw beleid en investeringen. Voor een nadere toelichting op de budgettaire uitkomst verwijzen wij naar hoofdstuk 3 (vanaf bladzijde 138).

Budgetrecht van de raad

De raad heeft het budgetrecht. Dit houdt in dat de raad de exploitatiebudgetten, de investeringskredieten en de reserves/voorzieningen autoriseert, zeg maar beschikbaar stelt aan het college, waarna wij de uitvoering ter hand

nemen. Met betrekking tot de exploitatie autoriseert u de budgetten op programmaniveau. Een uitzondering hierop

is gemaakt voor het product 629 Grondexploitatie. Dit wordt afzonderlijk door de raad geautoriseerd.

Ermelo kent 4 programma's. De exploitatieomzet over 2017 bedraagt in totaliteit ongeveer € 73 mln.

Op basis van de programma-indeling zien de exploitatiebudgetten per programma er als volgt uit:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	2017	2018	2019	2020	Doorkijk 2021
Programma Ruimte & Infrastructuur (inclusief Grondexploitatie)	6.734	6.807	6.640	6.682	6.611
Programma Samenleven	28.992	28.846	28.519	28.423	28.508
Programma Economie	492	493	493	497	495
Programma Bestuur & Dienstverlening (inclusief Algemene dekkingsmiddelen, Vennootschapsbelasting en Overhead en exclusief de mutatie in de reserve Programmabegroting 2016-2019)	-36.002	-36.708	-36.169	-35.618	-35.287
Onttrekking uit / storting in reserve Programmabegroting 2016-2019	-216	562	517	0	0
Totaal uitkomst Programmabegroting 2017-2020	0	0	0	-16 V	327 N

Met de vaststelling van deze Programmabegroting 2017-2020 autoriseert (= beschikbaar stellen in de begroting én

vrijgeven) u deze exploitatiebudgetten. Dit met uitzondering van de budgetten voor het programma Duurzaamheid.

Deze budgetten zijn wel beschikbaar gesteld, maar deels nog niet vrijgegeven door de raad (conform het raadsbesluit van 30 juni 2016).

Investeringen

Ermelo is en blijft een ambitieuze gemeente. Dat gaat ook zeker op voor de komende jaren. Wij zijn voornemens om

stevig te blijven investeren in voorzieningen in onze gemeente. Uit het huidige investeringsplan 2016-2026 blijkt

dat wij in de jaren 2016 tot en met 2026 voor een totaalbedrag van € 47,0 mln. aan investeringskredieten hebben

opgenomen (zie alinea 3.1.6.13 Investeringsplan). Beperken wij ons tot de periode 2016-2020 dan staat er voor € 40,5 mln. aan investeringen in de begroting (= bestaand beleid) opgenomen (zie onderstaande tabel). Dat is een

groot bedrag. De realisatie zal veel energie en daadkracht vergen. Het zwaartepunt ligt daarbij in de jaren

2016,
2017 en 2018.

De investeringsbedragen in de jaren 2016-2020 per programma zijn (peildatum 1 juli 2016)

Programma's / investeringen	Bedrag (x € 1,00)	Bedrag (x € 1,00)
Programma Ruimte & Infrastructuur:		25,2 mln.
* Westflank	2,5 mln.	
* Uitvoering GVP	3,8 mln.	
* Fietsvoorzieningen Het Tonselse Veld	1,6 mln.	
* Openbare verlichting	1,9 mln.	
* Riolerig (ZAP)	6,0 mln.	
* Centrumplan	4,2 mln.	
* Duurzaamheid	1,7 mln.	
* Vervanging vuilcontainers	0,7 mln.	
* Overige kredieten	2,8 mln.	
Programma Samenleven:		12,2 mln.
* Onderwijshuisvesting (met name De Goede Herder en Pretoriusplein)	2,8 mln.	
* Renovatie zwembad Calluna	2,0 mln.	
* Nieuwbouw sporthal Calluna	3,5 mln.	
* Diverse MOP-kredieten sportcentrum Calluna	1,1 mln.	
* Huis van Bestuur en Cultuur	1,5 mln.	
* Diverse MOP-kredieten De Dialoog	0,5 mln.	
* Overige kredieten	0,8 mln.	
Programma Economie:		0,0 mln.
Programma Bestuur en Dienstverlening (inclusief bedrijfsvoering):		3,1 mln.
* Vervanging tractiemiddelen	1,1 mln.	
* Gemeentehuis, gemeentewerf en brandweerkazerne	1,3 mln.	
* Automatisering	0,7 mln.	
Totaal investeringen 2016-2020 (bestaand beleid)		40,5 mln.

De Wet Houdbare Overheids Financien (Wet HOF) bevat strenge regels om te zorgen dat het Nederlandse begrotingstekort beperkt blijft tot 3%. Ook gemeenten moeten hieraan mee doen. Ermelo heeft op basis van deze begroting over 2017 een EMU-tekort. Wij accepteren dat. Vanaf 2018 heeft Ermelo weer een EMU-overschot.

In hoofdstuk 3.1.6.13. (bladzijde 169 en 170) vindt u meer informatie over het investeringsplan. In hoofdstuk 3.1.6.4. (bladzijde 162) vindt u de berekening van de EMU-begroting.

Met de vaststelling van deze Programmabegroting 2017-2020 autoriseert de raad alle opgenomen investeringen.

Autoriseren betekent beschikbaar stellen aan het college van b&w én vrijgeven van het investeringskrediet. Bij eerdere besluitvorming heeft de raad met betrekking tot een aantal investeringskredieten bepaald dat deze kredieten wel in de begroting beschikbaar worden gesteld, maar nog niet zijn vrijgegeven. Dit betreft onder andere een aantal kredieten GVP, de nieuwbouw sporthal Calluna, de renovatie zwembad Calluna en het Huis van Bestuur en Cultuur. Bij de desbetreffende programma's is exact aangegeven welke kredieten dit betreft.

Lastendruk

Ermelo is al jaren terughoudend met het laten stijgen van de lastendruk voor de burgers en ondernemers. In de raad is dat ook herhaaldelijk uitgesproken. Ook bij ons college heeft dit aandacht. Bij de vervaardiging van deze Programmabegroting 2017-2020 is opnieuw dit uitgangspunt gehanteerd. Daarnaast vinden wij het belangrijk dat de lokale lastendruk in verhouding staat tot omvang en kwaliteit van de openbare voorzieningen. In het Coalitieakkoord 2014-2018 staat: "De coalitie zoekt dat in ombuigingen en slechts in uiterste noodzaak in lastenverzwaring". Ermelo behoort tot de goedkoopste gemeenten van Nederland. In het Coelorrapport 2016 stonden wij op een 47e plaats (nummer 1 is de goedkoopste gemeente).

In de Kadernota 2017 hebben wij onze voornemens met betrekking tot de lastendruk over 2017 in Ermelo aan de raad voorgelegd. De raad is daarmee akkoord gegaan. De besluiten van de raad zijn in deze programmabegroting verwerkt.

De tarieven 2017 OZB en hondenbelasting zullen met een percentage van 1,7 verhoogd worden. Voor de rioolheffing geldt dat de tarieven worden bepaald op basis van het ZAP (inclusief inflatiepercentage), zijnde volledig kostendekkend inclusief de btw en de voorziening Egalisatie riolerig. De afvalstoffenheffing blijft volledig kostendekkend, rekening houdende met de btw en de voorziening Afvalstoffenheffing. De toeristenbelasting en forensenbelasting worden in 2017 niet verhoogd. Momenteel loopt een onderzoek naar

deze beide belastingen. In de volgende Kadernota 2018 zullen wij voorstellen met betrekking tot de tarieven 2018

van deze beide belastingen opnemen.

De precariobelasting wordt in 2017 niet verhoogd.

Op basis van bovenstaande zal de lastendruk in 2017 slechts beperkt toenemen. Samen met uw raad achten wij deze stijging verantwoord, gelet op het kwaliteitsniveau van de openbare voorzieningen. Op basis van deze besluiten zal Ermelo naar verwachting in 2017 nog steeds tot de 100 goedkoopste gemeenten van Nederland blijven behoren.

Een nadere toelichting vindt u in hoofdstuk 2.2.1. Paragraaf Lokale heffingen (vanaf bladzijde 89).

Reservepositie

De reservepositie bestaat uit het totaal van alle reserves en voorzieningen. Ermelo kent een ruime reservepositie.

Dit bestaat uit:

Omschrijving (bedragen x € 1,00)	Rekening 2015 (31-12-2015)	Begroting 2017 (31-12-2017)	Begroting 2021 (31-12-2021)	Vrij besteedbaar
Algemene reserves (vrij besteedbaar en weerstandscapaciteit)	24,9 mln.	8,6 mln.	8,3 mln.	3,6 mln.
Beklemd bestemmingsreserves	0,9 mln.	20,9 mln.	16,8 mln.	0 mln.
Overige bestemmingsreserves (inclusief VEO)	20,3 mln.	13,3 mln.	13,1 mln.	7,2 mln.
Totaal reserves	46,1 mln.	42,8 mln.	38,2 mln.	10,8 mln.
Totaal voorzieningen	12,3 mln.	12,5 mln.	13,9 mln.	0 mln.
Totaal reservepositie Ermelo (reserves en voorzieningen)	58,4 mln.	55,3 mln.	52,1 mln.	10,8 mln.

In de afgelopen jaren is herhaaldelijk besloten om, naast de al liggende claims, de reserves deels in te zetten in het kader van de ombuigings- en bezuinigingstrajecten. Dit betekent dat de reservepositie in de komende jaren verder zal afnemen. Hier staan dan nieuwe voorzieningen in Ermelo tegenover.

Op 28 februari 2013 heeft de raad de Nota reserves en voorzieningen gemeente Ermelo vastgesteld. Daarmee is een herstructurering van de reserves en voorzieningen gerealiseerd, is het beleid van Ermelo inzake de reserves en voorzieningen opnieuw vastgelegd en is duidelijkheid verkregen omtrent de vrije besteedbaarheid van de reserves en voorzieningen.

BBV- vernieuwing 2017

Vanaf het begrotingsjaar 2017 is de BBV herzien. Daarmee is ook wettelijk geregeld dat gemeenten niet langer investeringen ineens mogen afschrijven. In Ermelo was het afschrijven ineens van investeringen gebruikelijk.

De

afschrijving ineens werd dan gedekt uit de diverse reserves. Door de nieuwe wetgeving moeten alle investeringen

weer gewoon afgeschreven worden. Deze jaarlijkse afschrijving wordt vervolgens gedekt uit de reserves.

Hiervoor

zijn nieuwe beklemd bestemmingsreserves in het leven geroepen. In de 5e bestuursrapportage 2016 (september)

is de raad hiermee akkoord gegaan. Dit leidt tot verschuivingen binnen onze reservepositie.

In alinea 1.2 BBV-vernieuwing 2017 kunt u nadere informatie over de gevolgen van de BBV-vernieuwing raadplegen.

De algemene reserves zijn:

Omschrijving (bedragen x € 1,00)	Rekening 2015 (31-12-2015)	Begroting 2017 (31-12-2017)	Begroting 2021 (31-12-2021)	Vrij besteedbaar
Algemene reserve (vrij besteedbaar)	17,9 mln.	3,9 mln.	3,6 mln.	3,6 mln.
Algemene reserve (weerstandscapaciteit)	7,0 mln.	4,7 mln.	4,7 mln.	0 mln.
Totaal algemene reserves	24,9 mln.	8,6 mln.	8,3 mln.	3,6 mln.

De beklemd bestemmingsreserves zijn:

Omschrijving (bedragen x € 1,00)	Rekening 2015 (31-12-2015)	Begroting 2017 (31-12-2017)	Begroting 2021 (31-12-2021)	Vrij besteedbaar
Reserve Klimaatuitvoeringsprogramma / Duurzaamheid	0,9 mln.	0,7 mln.	0,3 mln.	0 mln.
Reserve Nieuwbouw sporthal Calluna	0 mln.	3,4 mln.	3,1 mln.	0 mln.
Reserve Renovatie zwembad Calluna	0 mln.	1,9 mln.	1,5 mln.	0 mln.
Reserve Huis van Bestuur en Cultuur	0 mln.	1,5 mln.	1,2 mln.	0 mln.
Reserve GVP	0 mln.	4,1 mln.	3,3 mln.	0 mln.
Reserve Overig Verkeer & Vervoer	0 mln.	5,2 mln.	4,2 mln.	0 mln.
Reserve Centrumontwikkeling	0 mln.	4,0 mln.	3,1 mln.	0 mln.
Reserve Bouwen (eerst in de 5e Berap 2016 een storting van € 240)	0 mln.	0 mln.	0 mln.	0 mln.
Reserve Sport	0 mln.	0,1 mln.	0,1 mln.	0 mln.
Totaal beklemd bestemmingsreserves	0,9 mln.	20,9 mln.	16,8 mln.	0 mln.

Beklemd bestemmingsreserves zijn zogenaamde dekkingsreserves. Zij dienen als dekking van de jaarlijkse afschrijvingen van een investering. **Het is niet mogelijk om de bestemming van deze reserves te wijzigen zonder dat daarmee de begroting nadelig wordt beïnvloed.** De provincie Gelderland eist dat deze reserves specifiek worden benoemd in de begroting.

De overige bestemmingsreserves zijn:

Omschrijving (bedragen x € 1,00)	Rekening 2015 (31-12-2015)	Begroting 2017 (31-12-2017)	Begroting 2021 (31-12-2021)	Vrij besteedbaar
Reserve Vitaal Ermelo in ontwikkeling	11,1 mln.	6,0 mln.	5,9 mln.	5,9 mln.
Reserve Vervangingsfonds I&A	1,5 mln.	1,1 mln.	0,5 mln.	0 mln.
Reserve Grondexploitatie	2,9 mln.	2,0 mln.	2,0 mln.	0 mln.
Reserve Risico Grondexploitatie	2,5 mln.	2,5 mln.	2,5 mln.	0 mln.
Reserve Egalisatie meerjarenbegroting	0,5 mln.	0,3 mln.	0 mln.	0 mln.
Reserve Bovenwijkse voorzieningen	0,6 mln.	0 mln.	0 mln.	0 mln.
Reserve Woningbouw	1,0 mln.	0,6 mln.	0,6 mln.	0 mln.
Reserve Leeftijdsbewust personeelsbeleid	0,2 mln.	0,2 mln.	0,3 mln.	0 mln.
Reserve Programmabegroting 2016-2019	0 mln.	0,6 mln.	1,3 mln.	1,3 mln.
totaal overige bestemmingsreserves	20,3 mln.	13,3 mln.	13,1 mln.	7,2 mln.

Voor de overige bestemmingsreserves geldt dat de raad de bestemming kan wijzigen en daarmee de beschikbare gelden weer vrij besteedbaar kan maken. In totaal is € 10,8 mln. (€ 3,6 mln. + € 7,2 mln.) vrij besteedbaar.

Naast algemene reserves en (beklemd) bestemmingsreserves heeft Ermelo 29 voorzieningen. Dit betreft voornamelijk voorzieningen in het kader van de meerjarenonderhoudsplannen gebouwen, ed. Daarnaast zijn dit voorzieningen voor dubieuze debiteuren, pensioenverplichtingen wethouders, afvalstoffen, begraafplaats, complex De Verbinding, ZAP, boscompensatie en groot onderhoud wegen en verlichting.

Met de vaststelling van deze Programmabegroting 2017-2020 autoriseert de raad alle beschikkingen over en toevoegingen aan de reserves en voorzieningen.

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 3.1.5. (bladzijde 156 t/m 159) en hoofdstuk 3.1.6.5. (bladzijde 163 t/m 166).

Risico's

In de paragraaf Weerstandsvormogen en risicobeheersing vindt u een opsomming van alle risico's. In totaliteit bedraagt het bedrag aan risico's € 11,0 mln. Het ratio weerstandsvormogen komt over 2017 uit op 15,76. Dat is nog altijd ruim boven de norm van 2 (ruim voldoende). Inmiddels is gestart met de actualisatie van de Nota Weerstandsvormogen en Risicomanagement. Daarbij zal ook een herijking plaatsvinden van de factornorm 2 inzake het benodigde bedrag voor de zekerheidsstelling binnen de Algemene reserve (weerstandscapaciteit). De komende jaren zal deze ratio als gevolg van besteden van de reserves gaan dalen. De grootste risico's komen nog altijd uit de onzekerheid over de rijksontwikkelingen, met name het Gemeentefonds en de transities Sociaal Domein. Tegenover deze risico's staat de Algemene reserve (weerstandscapaciteit) ter grootte van € 4,7 mln. In deze reserve zit ook een eerste buffer voor de transities voor de jaren 2015 en 2016.

In de paragraaf Weerstandsvormogen zijn ook opgenomen de wettelijk voorgeschreven algemene financiële kengetallen, zoals de netto schuldquote, solvabiliteitsratio, structurele exploitatieruimte, belastingcapaciteit en grondexploitatie. Op basis van de Programmabegroting 2017-2020 scoort Ermelo voor alle kengetallen categorie A.

Dat is de beste categorie. Het bevestigt het beeld dat Ermelo een financieel gezonde gemeente is.

U vindt de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in hoofdstuk 2.2.2. (vanaf bladzijde 98).

Provinciaal toezicht

De provincie Gelderland voert, op basis van de Gemeentewet, het financiële toezicht uit op de Gelderse gemeenten.

Aan de hand van de jaarstukken en de programmabegroting wordt de toezichtsvorm bepaald. De provincie Gelderland is de laatste jaren strenger geworden en zendt regelmatig brieven over de voorwaarden om onder repressief toezicht (= toezicht achteraf) te vallen. De gemeente Ermelo valt sinds jaar en dag onder repressief toezicht en staat bekend als een gemeente die haar financiële zaken goed op orde heeft. Dat is echter geen vanzelfsprekendheid. Wij moeten daar aan blijven werken.

In maart 2016 is van de provincie Gelderland de Begrotingsbrief 2017 ontvangen met informatie over het financiële

toezicht in het kader van de Programmabegroting 2017-2020 van de Gelderse gemeenten. De provincie verzoekt

ons hiermee rekening te houden bij het opstellen van de Programmabegroting 2017-2020. In deze brief worden de

voorwaarden genoemd om in 2017 onder het repressieve toezicht te vallen. Deze brief heeft voor de raad ter inzage

gelegen bij de Kadernota 2017.

Wij gaan er van uit dat Ermelo ook met deze Programmabegroting 2017-2020 aan alle provinciale voorwaarden voldoet en in 2017 onder het repressieve toezicht blijft vallen.

In hoofdstuk 3.1.2.4. (bladzijde 145) vindt u nadere informatie over het provinciale toezicht.

Ombuigings- en bezuinigingstrajecten

Ermelo heeft in de afgelopen jaren meerdere ombuigings- en bezuinigingstrajecten doorlopen.

Op verzoek van de provincie hebben wij in hoofdstuk 3.1.2.3. (bladzijde 144) en in hoofdstuk 3.1.3. (vanaf bladzijde 148) een overzicht opgenomen. Het betreft de volgende trajecten:

Omschrijving	Raad	Bedrag (x € 1,00)
Ombuigings- en bezuinigingstraject 2012-2013	23 juni 2011	4,0 mln.
Ombuigings- en bezuinigingstraject 2013-2014	11 juli 2013	2,1 mln.
Kadernota 2014: dekkingsplan 2015	19 juni 2014	1,0 mln.
Financiële Programmabegroting 2015-2018: dekkingsplan 2015	30 oktober 2014	1,5 mln.
Totaal		8,6 mln.
Hiervan is nog niet daadwerkelijk gerealiseerd (uit rapport Accommodatiebeleid)		0,3 mln.

Daarnaast is nog in gang gezet het Ombuigingstraject 2015/2016 "Op de plank" ter grootte van € 1 mln. Al eerder

was hieruit een bedrag van € 584.000,00 in de begroting opgenomen en gerealiseerd. In deze

Programmabegroting

2017-2020 zijn de overige onderwerpen op geld gezet en opgenomen als taakstelling. Het gaat dan om

€ 416.000,00 met ingang van het begrotingsjaar 2018. Dit moet nog wel gerealiseerd worden. Het betreft de volgende onderwerpen:

- Welzijn, Cultuur en Maatschappelijke instellingen;
- Subsidiebeleid;
- leerlingenvervoer / basismobiliteit;
- Gemeentelijke (niet-maatschappelijke) vastgoed.

Hiermee liggen er geen ombuigingsmogelijkheden meer "op de plank".

Indien deze vijf trajecten worden samengevoegd, dan hebben wij inmiddels een structureel bedrag ter grootte van

€ 9,6 mln bezuinigd. Uitgaande van een jaaromzet in 2017 ter grootte van € 73 mln. hebben wij dan ongeveer 13,2% bezuinigd.

Daarnaast heeft Ermelo taakstellingen opgenomen inzake het Sociaal Domein en huishoudelijke hulp. Dit betreft

de kortingen door het Rijk, gebaseerd op de meicirculaire 2016. Ermelo hanteert de lijn dat de uitvoering moet plaatsvinden binnen de beschikbare rijksmiddelen.

De totale nog te realiseren taakstelling op dit onderdeel binnen onze begroting bedraagt € 2,6 mln.

Conclusies

De Programmabegroting 2017-2020 is inhoudelijk en budgettair gereed. De Programmabegroting 2017-2020 sluit

budgettair neutraal. Eerst in het doorkijkjaar 2021 is er weer een klein tekort.

Uit deze uitkomst kunnen wij de volgende conclusies trekken:

- Onder de programma's zijn de speerpunten opgenomen. Per speerpunt is aangegeven wat onze doelstellingen zijn en wat wij daar inhoudelijk voor gaan doen in de komende jaren. Hiermee wordt het beleid voor de komende jaren verder geconcretiseerd.
- De begroting bevat de uitvoeringsopdracht van de raad aan ons college.
- De Programmabegroting 2017-2020 is op basis van bestaand beleid opgebouwd.
- De Programmabegroting 2017-2020 is opgebouwd op basis van de vernieuwde BBV. Dit heeft tot vele budgettaire verschuivingen in de cijfers geleid en tot aanpassing van het begrotingsboekwerk.
- De Begrotingsjaren 2017 tot en met 2019 zijn, door middel van de reserve Programmabegroting 2016-2019, structureel en reëel sluitend.
- Het begrotingsjaar 2020 sluit met een bescheiden voordeel ter grootte van € 16.000,00.
- Deze budgettaire uitkomst ligt in de lijn der verwachtingen, zoals verwoord in de Kadernota 2017. Is zelfs nog positiever dan in de Kadernota 2017 werd geschetst.
- Hiermee is de wens van de raad én ons college om weer te komen tot een sluitende meerjarenbegroting gerealiseerd. Aandacht hiervoor blijft echter ook de komende jaren een noodzaak.
- Eerst het doorkijkjaar 2021 sluit met een budgettair nadeel ter grootte van € 327.000,00.
- Wij verwachten ook in 2017 onder het repressieve provinciale toezicht te blijven vallen. Dit is de meest positieve vorm van toezicht.
- Wij blijven ook de komende jaren enorm investeren in het voorzieningenniveau van onze gemeente. Hierdoor voldoen wij dan ook in 2017 niet aan de EMU-norm. Wij accepteren dat.
- Het investeringsplan (bestaand beleid) over de periode 2016 tot en met 2026 bevat € 47,0 mln aan bruto-investeringen en € 43,6 mln aan netto-investeringen (€ 3,4 mln aan directe inkomsten). Ook hieruit blijkt het hoge ambitieniveau van onze gemeente.
- Wij hebben een stevige reservepositie, die ook in de komende jaren deels wordt ingezet voor de realisatie van diverse voorzieningen. Aan vrij te besteden reserves blijft een bedrag van € 10,8 mln. beschikbaar.
- De lastendruk (OZB, hondenbelasting, rioolheffing en afvalstoffenheffing) blijft naar verwachting in 2017 tot de laagste van de Nederlandse gemeenten behoren. In de Begroting 2017 zit slechts een bescheiden lastendrukverhoging.
- Al met al stellen wij dat het ons is gelukt een financieel evenwichtige begroting op te stellen

Echter:

- Ermelo is qua inkomsten in belangrijke mate afhankelijk van het Rijk en daar zit nog een risico in.
- In de begroting zit nog een aantal taakstellingen uit eerdere eigen ombuigings- en bezuinigingstrajecten ter grootte van € 292.000,00 structureel. Al hoewel er hard aan wordt gewerkt, moeten deze taakstellingen uiteindelijk nog wel gerealiseerd worden. Niet realiseren leidt tot een structureel nadeel in de begroting.
- In de begroting zitten nog te realiseren taakstellingen als gevolg van rijksbeleid (Sociaal Domein en Huishoudelijke hulp) ter grootte van € 2.619.000,00 structureel. Niet realiseren leidt tot een structureel nadeel in de begroting. De drie transities zijn budgettair neutraal in de begroting verwerkt. In de Algemene reserve (weerstandscapaciteit) is weliswaar een buffer voor de jaren 2015 en 2016 opgenomen, maar uiteindelijk moet de uitvoering ook budgettair neutraal gerealiseerd worden. De cijfers en de taakstellingen zijn gebaseerd op de meicirculaire 2016.
- In de begroting zit een viertal nieuwe taakstellingen ter grootte van € 416.000,00, voortkomende uit het Ombuigingstraject 2015/2016 "Op de plank". Niet realiseren van deze taakstellingen leidt tot een structureel nadeel in de begroting.
- De begroting is gebaseerd op bestaand beleid. Dit betekent dat geen rekening is gehouden met mogelijke nieuwe investerings- en budgetverwachtingen, zoals bijvoorbeeld de extra kredieten voor nieuwbouw sportcentrum Calluna en het Huis van Bestuur en Cultuur.
- Het Kabinet werkt aan de verruiming van het gemeentelijk belastinggebied. Macro gezien dient dit budgettair neutraal te verlopen. Of dit voor de individuele gemeenten ook budgettair neutraal verloopt, zal nog moeten blijken. Overigens is de algemene verwachting dat dit onderwerp over de Tweede Kamerverkiezingen van 2017 heen getild wordt. Onderdeel hiervan is het wegvallen van de precariobelasting over tien jaar. Voor Ermelo een structurele opbrengst ter grootte van € 1,3 mln. Onduidelijk is nog of dit volledig wordt gecompenseerd in de verruiming van het gemeentelijk belasting gebied.

Derhalve stellen wij voor de Programmabegroting 2017-2020 vast te stellen door:

- Akkoord te gaan met de beleidsmatige inhoud van deze Programmabegroting 2017-2020;
- Akkoord te gaan met de budgettaire uitkomst van deze Programmabegroting 2017-2020;
- De budgettaire uitkomst van de Programmabegroting 2017-2020 vast te stellen.

Kortom, wij zijn tevreden over de budgettaire uitkomst van deze Programmabegroting 2017-2020. Het is echter een momentopname.

Toch stellen wij dat op basis van deze Programmabegroting 2017-2020 de gemeente Ermelo een financieel gezonde

gemeente is. Dat is echter geen vanzelfsprekendheid.

Wij zullen in 2017 graag de uitvoering van deze begroting ter hand nemen.

Begrotingsboekwerk 2017-2020

U krijgt thans aangeboden het boekwerk Programmabegroting 2017-2020.

Het begrotingsboekwerk ligt ter inzage en is beschikbaar op internet (www.ermelo.nl). In gedrukte vorm wordt het boekwerk slechts beperkt verspreid. Voor de raad betekent dit dat uitsluitend de fractievoorzitters het boekwerk Programmabegroting 2017-2020 in gedrukte vorm hebben ontvangen. Wel hebben alle raadsleden en fractievertegenwoordigers het boekwerk ontvangen op de Ipad. In gedrukte vorm zijn de boekwerken op aanvraag verkrijgbaar bij de heer B. van Beek van het team Financiën van de afdeling Bedrijfsvoering (tel. 0341 56 72 71 / mail: b.vanbeek@ermelo.nl).

Ten slotte

Wij stellen deze Programmabegroting 2017-2020 in handen van de agendacommissie van de raad en stellen voor om de behandeling door de raad te laten plaatsvinden op 27 oktober 2016 (commissie bestuur en middelen) en op 10 november 2016 besluitvormend (raad).

De uitvoering van de door uw raad vastgestelde begroting nemen wij gaarne ter hand, in vertrouwen dat op uw en ons werk Gods zegen rust.

Het college van burgemeester en wethouders van Ermelo,

A.M. Weststrate,
secretaris,

A.A.J. Baars,
burgemeester,

BBV-vernieuwing 2017

Op initiatief van de VNG verscheen in mei 2014 het rapport 'Vernieuwing van de begroting en verantwoording van gemeenten' van de commissie Depla. De rode draad van dit rapport is het verbeteren van het inzicht in de financiële positie en het onderling vergelijken van gemeentelijke begrotingen. Onder leiding van het ministerie van BZK zijn de adviezen uit het rapport verder uitgewerkt. De commissie BBV heeft de afgelopen tijd een aantal notities gepubliceerd, te weten de notitie overhead, de notitie rente (ingangsdatum 1 januari 2018), de notitie grondexploitatie (ingangsdatum 1 januari 2016) en de notitie faciliterend grondbeleid. Beide trajecten komen samen in het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV. Deze is op 17 maart 2016 gepubliceerd in het Staatsblad en gaat in op 1 januari 2017. De meerjarenbegrotingen vanaf 2017 moeten voldoen aan het vernieuwde BBV.

De wijzigingen in het BBV hebben betrekking op de volgende onderwerpen:

1. Verscherpte boekhoudregels voor grondexploitaties
2. Uniforme taakvelden
3. Beleidsindicatoren
4. Verbonden partijen
5. Overhead
6. Verplicht activeren van investeringen met maatschappelijk nut
7. Beter inzicht in het EMU-saldo
8. Rente

De Programmabegroting 2017-2020 is aangepast op deze vernieuwingen.

De wijzigingen op het gebied van 'overhead' leiden bij deze begroting al tot budgettaire effecten. Naast een verschuiving tussen programma's wordt er meer tot de overhead gerekend, waardoor er meer kosten doorberekend

worden naar kostendekkende tarieven.

De nadelige gevolgen van de notitie 'rente' worden bij de Programmabegroting 2018-2021 voelbaar. De toerekenbaarheid van rente aan producten en dus kostendekkende tarieven wordt strikt gereguleerd. Met name bij de tarieven van de rioolheffing heeft dit effect. Daarvoor is in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' een risico opgenomen.

Het 'Verplicht activeren van investeringen met maatschappelijk nut' verbiedt het ineens dekken van investeringen uit

reserves. Wel is het mogelijk de investering te activeren en af te schrijven. De afschrijving kan vervolgens wel gedekt

worden uit de reserves. Ermelo hanteert daarvoor het systeem van beklemd bestemmingsreserves.

Programmaplan

Inleiding

Het programmaplan is hét onderdeel van de programmabegroting waarin de raad zijn sturende invloed op hoofdlijnen (kaderstelling) naar het college van b&w invult. Het programmaplan wordt ook wel het beleidsdeel van

de programmabegroting genoemd. Tegelijk is daarmee het programmaplan ook hét basisdocument aan de hand

waarvan de raad zijn controlerende taak gedurende het lopende begrotingsjaar uitoefent.

Het programmaplan is voorgeschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Het dient te bestaan uit twee delen, te weten:

- de raadsprogramma's;
- het overzicht Algemene Dekkingsmiddelen (inclusief Overhead, Vennootschapsbelasting en de stelpost Onvoorzien). Het overzicht maakt onderdeel uit van het programma Bestuur & Dienstverlening.

Het is gemeenten vrij om te bepalen welke programma's gehanteerd worden. Wel is voorgeschreven dat per programma de drie "W's" opgenomen moeten worden. Dit zijn:

- Wat willen wij bereiken?
- Wat gaan wij daarvoor doen?
- Wat hebben wij er voor over?

De programma's bestaan uit de volgende onderdelen:

- Algemeen.
Hierin wordt weergegeven onder welke raadscommissie dit programma valt, wie de betrokken portefeuillehouders zijn, welke speerpunten onder het programma vallen en welke producten onder het programma vallen.

Tevens wordt aangegeven welke nieuwe speerpunten zijn opgenomen en welke speerpunten afgerond zijn.

- Beleidsdoelstellingen.
Hierin zijn alle speerpunten uit het Collegeprogramma 2014-2018 opgenomen, aangevuld met nadien genomen besluiten. Per speerpunt is verwoord wat wij willen bereiken en wat wij daarvoor gaan doen. Daarnaast ook de bijbehorende risico's en het vastgestelde beleid. In deze beleidsnota's vindt u het achterliggende Ermelose beleid.
- Beleidsindicatoren.
Opgenomen zijn de beleidsindicatoren die wettelijk zijn voorgeschreven. Hiermee zijn de algemene kengetallen uit de vorige programmabegroting vervallen. Dit onderdeel is nieuw.
- Verbonden partijen.
Hierbij is een opsomming weergegeven van de Verbonden partijen, die betrokken zijn bij de uitvoering van het beleid dat onder het desbetreffende programma valt. Dit onderdeel is nieuw.
- Wat hebben we er voor over:
 - Budgettaire uitkomst exploitatie.
Hierin hebben wij de meest actuele exploitatiebudgetten (lasten en baten) per programma op basis van bestaand beleid voor de jaren 2016 tot en met 2021 opgenomen. Tevens is de budgettaire afwijking ten opzichte van de Programmabegroting 2016-2019 weergegeven. Daaronder is per product een verklaring van de budgettaire afwijkingen opgenomen. Als gevolg van de BBV-vernieuwing 2017 zijn er in deze begroting vele budgettaire verschuivingen opgetreden.
 - Investeringsplan.
In dit overzicht hebben wij alle afzonderlijke investeringskredieten (uitgaven en inkomsten) opgenomen, die in de jaren 2016 tot en met 2021 in deze begroting zijn opgenomen.

- Autorisatieniveau raad.

Hierin verwoorden wij in hoeverre de raad de budgetten en investeringskredieten heeft geautoriseerd (beschikbaar heeft gesteld). In principe autoriseert de raad de budgetten op programmaniveau, maar het is mogelijk om dit op een lager niveau te doen. Dit is bijvoorbeeld in Ermelo gebeurd voor de Grondexploitatie. Daarnaast autoriseert de raad alle afzonderlijke investeringskredieten. De raad kan bepalen dat een krediet wel wordt geautoriseerd, maar nog niet wordt vrijgegeven. Indien dit het geval is, hebben wij dit expliciet verwoord in deze begroting. In dat geval moet het college van b&w eerst naar de raad voordat het krediet besteed mag worden.

Ten slotte autoriseert de raad de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves en voorzieningen.

Portefeuilleverdeling

Binnen het college van burgemeester en wethouders zijn de taken als volgt verdeeld:

De heer A.A.J. Baars (burgemeester)

Beleidscoördinatie, algemene en bestuurlijke zaken, politie, brandweer, openbare orde en veiligheid (inclusief algemeen bestuur VNOG), communicatie & vertegenwoordiging, mediabeleid, nutsbedrijven, toezicht en handhaving

(met betrekking tot alle portefeuilles), algemeen bestuur OmgevingsDienst Noord Veluwe, bestuur Stichting Collectieve Beveiliging Ermelo, bedrijfsvoering (personeel en organisatie, ict, algemeen bestuur Meerinzicht), programma organisatieontwikkeling (inclusief de publieksbalie), asielbeleid, programma accommodatiebeleid (project Huis van Bestuur & Cultuur).

De heer mr. J. van den Bosch (wethouder CDA Ermelo en loco-burgemeester)

Ruimtelijke ordening, volkshuisvesting (inclusief projecten wonen, zorg en welzijn), monumentenbeleid, programma centrum (integraal), vergunningverlening WABO (bouwen, wonen en milieu), strategische Alliantie Veluwe Noord, dienstverlening & deregulering, inkoopbeleid, Regiocontract, landschapbeleidsplan, plv. lid (1e) AB Regio Noord Veluwe.

Mevrouw drs. E. Heutink-Wenderich (wethouder CDA Ermelo)

Programma economie (economische zaken), arbeidsmarktbeleid, participatiewet, dagelijks bestuur Sociale Dienst

Veluwerand, project vitale recreatieparken, toerisme en recreatie, Coöperatie Gastvrije Randmeren, dagelijks bestuur Regio Noord Veluwe.

De heer A.L. Klappe (wethouder Progressief Ermelo)

Gezondheidszorg (GGD), EOZ, sociaal cultureel werk, maatschappelijke doelgroepen, Wmo, programma sociaal, projectwethouder wijkgericht werken, mantelzorg en vrijwilligerswerk, ontwikkelingssamenwerking, jeugd en onderwijs, kunst en cultuur, sport, plv. lid (2e) AB Regio Noord Veluwe.

De heer J. van Eijdsen (wethouder ChristenUnie)

Financiën, belastingen, bezuinigingen, openbare werken, programma verkeer en vervoer, waterbeleid, duurzaamheid en milieu (afvalstoffenbeleid), projectwethouder Strand Horst, grondzaken, grondbeleid en grondexploitatie, AB lid Regio Noord Veluwe en plv. DB lid Regio Noord Veluwe.

De heer A.M. Weststrate

Gemeentesecretaris / Algemeen directeur.

Programma Ruimte en Infrastructuur

Algemeen

Het programma Ruimte en Infrastructuur is als volgt opgebouwd:

Raadscommissie

Infrastructuur en Ruimte

Portefeuillehouders

mr. J. van den Bosch

J. van Eijdsen

Speerpunten	Portefeuillehouder
Woonvisie	mr. J. van den Bosch
Woningbouw	mr. J. van den Bosch
Functieverandering	mr. J. van den Bosch
Gebiedsuitwerking Horst en Telgt	mr. J. van den Bosch
Bestemmingsplannen	mr. J. van den Bosch

Werkwijze ruimtelijke ordening	mr. J. van den Bosch
Welstand	mr. J. van den Bosch
Beter Ermelo: centrum	mr. J. van den Bosch
Centrumparkeren	J. van Eijssen
Begraafplaatsen	J. van Eijssen
Programma Duurzaamheid	J. van Eijssen
Waterbeleid	J. van Eijssen
Afvalbeleid	J. van Eijssen
Projecten GVV	J. van Eijssen
Westflank	J. van Eijssen
Stationsomgeving	J. van Eijssen
Verkeersveilige oplossing bij Margrietschool en Groene Kruispunt	J. van Eijssen
Goede fietsvoorzieningen	J. van Eijssen
Openbaar vervoer	J. van Eijssen
Openbare ruimte	J. van Eijssen

Producten	Portefeuillehouder
601 Verkeer en vervoer	J. van Eijssen
602 Riolerings en waterzuivering	J. van Eijssen
603 Begraafplaats	J. van Eijssen
604 Openbaar groen	J. van Eijssen
605 Speelvoorzieningen	J. van Eijssen
606 Bossen, heide en natuurterreinen	J. van Eijssen
621 Ruimtelijke ordening	mr. J. van den Bosch
624 Bouwen	mr. J. van den Bosch
625 Wonen	mr. J. van den Bosch
626 Milieu	J. van Eijssen
627 Huishoudelijke afvalstoffen	J. van Eijssen
628 Grondzaken	J. van Eijssen
629 Grondexploitatie	J. van Eijssen

Voor de Programmabegroting 2017-2020 worden geen nieuwe speerpunten geïntroduceerd.

De verwachting is dat de speerpunten Welstand, Beter Ermelo: Centrum en Begraafplaatsen voor 2017 volledig afgerond zullen zijn.

Woonvisie

Wat willen we bereiken

Doel

Om ervoor te zorgen dat het voor de diverse doelgroepen goed wonen blijft in Ermelo wordt geïnvesteerd in de bestaande en toekomstige woonvoorraad.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018).

"Het college stelt in 2014 een regionale (in samenwerking met de buurgemeenten) en lokale woonvisie vast. In deze woonvisie is aandacht voor de veroudering van de woningvoorraad en het wonen in het buitengebied. Er wordt verder uitvoering gegeven aan de bijgestelde notitie Ouderenhuisvesting en onderzoek locaties, waarvan de behoefte aan beschermd en verzorgd wonen onderdeel uitmaakt. Het college komt met voorstellen om de voorwaarden te versoepelen voor het realiseren van mantelzorgwoningen. Het college maakt met de woningcorporatie(s) meerjarige afspraken."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

In 2014 is de regionale en lokale woonvisie vastgesteld. Vervolgens worden op basis daarvan de volgende acties geïnitieerd:

- Verhogen van de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad door eind 2017 (eventueel enige uitloop in 2018) minimaal 20% van de vroegnaoorlogse woningvoorraad energetisch te hebben verbeterd;
- Verbeteren van de geschiktheid van de bestaande woningvoorraad voor langer zelfstandig wonen;
- Bij nieuwe woningen gericht en slim organiseren waardoor het bouwen van minimaal 500 en maximaal 700 woningen tot 2020 mogelijk is;
- Wonen, wijken en zorg: faciliteren van lokale initiatieven en vangnet zijn voor een kwetsbare groep inwoners door het bieden van ondersteuning en zorg;
- Krachtige wijken: versterken van wijken en buurten door wijkgericht werken toe te passen in alle wijken en buurten;
- Faciliteren en samenwerken met én voor de samenleving door katalysator en stimulator te zijn voor initiatieven uit deze gemeenschap.

Met betrekking tot het energetisch verbeteren van de vroegnaoorlogse woningvoorraad ligt er een link met de

uitvoering van het Programma Duurzaamheid en met de uitvoering vanaf 2017 van de ook op het gebied van duurzaamheid met Uwoon te maken meerjarige prestatieafspraken.

In 2017 worden de kaders voor de op te stellen notitie Wonen met Zorg door de raad vastgesteld. Hierin wordt de behoefte naar beschermd en verzorgd wonen in Ermelo opgenomen. Tevens is hierin aandacht voor het realiseren van mantelzorgwoningen. De notitie Wonen met Zorg zal de notitie Ouderhuisvesting (2012) vervangen.

Uitvoering wordt gegeven aan de door het college in 2016 ondertekende raamovereenkomst tussen woningbouwcorporatie Uwoon en de gemeente (onder kennisname van De Groene Draad). In 2017 worden prestatieafspraken gemaakt voor 2018.

Risico's

- Er is onvoldoende draagvlak bij bewoners, zodat de planning niet gehaald wordt of projecten worden uitgesteld;
- Er zijn onvoldoende provinciale subsidies beschikbaar voor het treffen van energetische maatregelen;
- Onvoldoende aansturing van externe partners, zodat samenwerking onvoldoende verloopt.

Vastgesteld beleid

- Nota Uitgangspunten grondprijsbepaling (2010);
- Notitie Ouderenhuisvesting (2012);
- Beleidsnotitie Noodwoningen (2013);
- Notitie "Samen leven in Ermelo, een wijkgerichte aanpak" (2012);
- Structuurvisie Ermelo 2025 (2012);
- Woonvisie Ermelo (2014);
- Regionale Woonvisie (2014);
- Verordening Starterslening Ermelo (gewijzigd 2015);
- Huisvestingswet en Huisvestingsverordening Ermelo 2015 (2015);
- Woningbouwprogrammering en het sturingskader in de gemeente Ermelo (2015).

Woningbouw

Wat willen we bereiken

Doel.

Woningen bouwen voor jongeren, starters en ouderen.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018).

"In samenwerking met partners wordt vraaggericht gebouwd in alle segmenten gedurende de periode 2014-2018.

De gemeente gaat het gesprek aan met zorginstellingen voor nieuwe woningbouwmogelijkheden op de terreinen van de instellingen."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

Complex Het Trefpunt	In Q1 2017 zal de oplevering van fase 3 plaatsvinden.
Complex De Verbinding	Momenteel vinden er verkenningen plaats naar de invulling van fase 3. Dat leidt in 2017 tot vervolgacties.
Complex De Driesprong	In Q1 2017 zal het bestemmingsplan door de raad vastgesteld kunnen worden. Wij verwachten dat eind 2017 kan worden gestart met de bouw van de eerste woningen.
Woningbouwproject Kerklaan / Postlaantje	Wij verwachten in 2018 de realisatie van de bouw door de initiatiefnemer.
Herontwikkeling Veldwijk	In Q1 2017 zullen wij het stedenbouwkundig plan vaststellen, waarna in Q3 2017 de raad het bestemmingsplan kan vaststellen.
Herontwikkeling 's Heeren Loo	In de visie van 's Heeren Loo op hun park zal worden gewerkt aan een transitie naar woonzorgpak met ontmoeting en bescherming. In deze visie zijn thans geen ontwikkelmogelijkheden/-locaties opgenomen voor reguliere woningbouw.
Woningbouwproject De Leemkuul	In Q1 2017 kan het bestemmingsplan door de raad worden vastgesteld.
Jongerenhuisvesting	In 2017 zal gewerkt worden aan de uitvoering van de motie van de raad over jongerenhuisvesting. Op basis van het in 2016 uit te voeren onderzoek zullen in 2017 de eerste resultaten zichtbaar worden.
Tijdelijke huisvesting doelgroepen	Er is een zoektocht begonnen naar het realiseren van tijdelijke huisvesting voor starters / jongeren, urgente woningzoekenden (waaronder vergunninghouders) en arbeidsmigranten. Realisatie daarvan zal deels wellicht ook in 2017 en volgende jaren plaatsvinden.

Rehoboth-Dillenburg	Samen met de Zorggroep Noord-West Veluwe wordt momenteel gekeken naar een herontwikkeling van het Rehoboth-Dillenburg terrein. Er wordt onderzocht of een concept, waarin wonen met zorg voor elkaar centraal staat, gerealiseerd kan worden. De Zorggroep is hier trekker. Momenteel wordt gedacht aan circa 40 intramurale plaatsen op de locatie van Rehoboth die in 2017 gerealiseerd moeten worden (fase 1). Op de Dillenburg wordt gedacht aan circa 67 woningen voor een uitgebalanceerde mix van jonge gezinnen, senioren en ouderen waarbij zorg voor elkaar centraal komt te staan volgens het Duitse concept Liebenau.
Locatieontwikkeling Garderenseweg 82 - 88	In de eerste helft van 2017 kan het bestemmingsplan door de raad worden vastgesteld.
Groevenbeek Noord fase 2	In 2017 zullen wij verkennen of uitbreiding van Groevenbeek Noord met een 2e fase tot de mogelijkheden behoort.

Risico's

- Marktontwikkelingen kunnen invloed hebben op een sluitende exploitatie van complexen.

Vastgesteld beleid

- Structuurvisie Ermelo 2025 (2012);
- Woonvisie Ermelo (2014);
- Regionale Woonvisie (2014);
- Huisvestingswet en Huisvestingsverordening Ermelo 2015 (2015);
- Verordening Starterslening Ermelo (gewijzigd 2015);
- Woningbouwprogrammering en het sturingskader in gemeente Ermelo (2015);
- Nota omgevingskwaliteit (2015).

Functieverandering

Wat willen we bereiken

Doel.

Het stimuleren van functieverandering in het buitengebied naar werken boven wonen.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018).

"Het college evalueert de structuurvisie functieverandering. Het college werkt mogelijkheden uit waar clustering van woningbouw plaats kan vinden in Horst en Telgt. Dit onderwerp krijgt een plek in de gebiedsuitwerking Horst en Telgt."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

Op basis van de evaluatie structuurvisie functieverandering vindt besluitvorming over de bijstelling van de visie in 2016 plaats. In 2017 volgt dan de uitvoering op basis van het bijgestelde beleid.

Dit speerpunt heeft een nauwe relatie met het speerpunt Gebiedsuitwerking Horst en Telgt.

Risico's

- Er zijn onvoldoende middelen beschikbaar voor de daadwerkelijke uitvoering.

Vastgesteld beleid

- Structuurvisie Functieverandering (2012);
- Structuurvisie Ermelo 2025 (2012).

Gebiedsuitwerking Horst en Telgt

Wat willen we bereiken

Doel.

Het versterken van de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid van het buitengebied.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018).

"Het college wil in 2015 de koers bepalen met betrekking tot de fysieke en sociale inrichting van het buitengebied Horst en Telgt. Dat gebeurt op basis van de bestaande beleidskaders, waaronder met name de huidige

Structuurvisie 2025 en het Landschapsontwikkelingsplan. In de uitwerking wordt ook aangegeven hoe en waar clustering van woningbouw in het gebied Horst en Telgt wordt vormgegeven om de gevolgen van functieverandering in het buitengebied een plaats te geven. Bij het opstellen van de uitwerking worden de bewoners in het gebied betrokken."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

Op basis van de gebiedsuitwerking zullen in 2016 en volgende jaren de uitvoeringsmaatregelen Gebiedsuitwerking Horst en Telgt ter hand worden genomen.

Dit speerpunt heeft een nauwe relatie met het speerpunt Functieverandering.

Risico's

Onvoldoende draagvlak bij bewoners.

Vastgesteld beleid

- Structuurvisie Ermelo 2025 (2012);
- Landschapsontwikkelingsplan Ermelo - Putten 2011-2021 (2011).

Bestemmingsplannen

Wat willen we bereiken

Doel.

Actuele bestemmingsplannen.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018).

"Het college voltooit de actualisatieopgave door de bestemmingsplannen De Driehoek, Het Tonselse Veld en Speuld / Agrarische Enclave (is vastgesteld) vast te laten stellen. Het bestemmingsplan Speuld maakt woningbouw mogelijk in Speuld."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

Onderstaande planning is afhankelijk van de medewerking van grondeigenaren en de doorlooptijd van eventuele juridische bestemmingsplanprocedures:

- Vaststellen bestemmingsplan De Driehoek 2014;
- Vaststellen bestemmingsplan Horst Noord;
- Vaststellen bestemmingsplan Gebiedsontwikkeling "Boskamer".

Wij verwachten dat de actualisatieopgave bestemmingsplannen in 2017 voltooid is, met uitzondering van de strook aan de Haspel dat buiten de vaststelling van het bestemmingsplan Het Tonselse Veld 2014 is gehouden, en wellicht met uitzondering van de "Boskamer".

Risico's

- Na 1 juli 2013 is de mogelijkheid tot het verhalen van leges vervallen bij bestemmingsplannen ouder dan tien jaar;
- Juridische procedures kunnen voor vertraging zorgen;
- Onvoldoende draagvlak bij bewoners;
- Het is onzeker of de Omgevingswet in 2019 daadwerkelijk in werking zal treden. Op dit moment geldt de Wro, met daarin de verplichting om bestemmingsplannen eens in de 10 jaar te actualiseren. Ook is nog niet bekend hoe het overgangsrecht in de Omgevingswet zal luiden. Het kan derhalve zo zijn dat voor een aantal nu nog geldende plannen in de jaren tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet, bestemmingsplannen geactualiseerd moeten worden en/of andere planologische besluiten moeten worden genomen. Eind 2016/2017 is hierover meer duidelijkheid te verwachten. In de begroting is thans niet voorzien in een nieuwe actualisatieronde.

Vastgesteld beleid

- Structuurvisie Ermelo 2025 (2012).

Werkwijze ruimtelijke ordening

Wat willen we bereiken

Doel.

Nieuwe inhoud en nieuw proces ruimtelijke ordening, flexibel waar mogelijk en regulerend waar nodig.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018).

"Het college wil meer helderheid voor de burger, het bestuur en de ambtelijke organisatie met betrekking tot de lokale regelgeving inzake bestaande functies en nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en bouwaanvragen. Het college stelt een nieuwe werkwijze in, anticiperend op de nieuwe Omgevingswet dat uitgaat van "Eenvoudig Beter".

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

Met de komst van de Omgevingswet (naar verwachting per 2019) zal het wettelijk systeem en de werkwijze in het fysieke domein "Eenvoudig Beter" gemaakt worden. Met de wet wordt nagestreefd minder regelgeving, meer lokale afwegingsruimte, een eenvoudig proces en samen werken aan een betere leefomgeving met flexibiliteit en meer speelruimte voor initiatiefnemers en burgers. De wet is op 1 juli 2015 door de Tweede Kamer aangenomen. Het college is eind 2014 gestart met een algemene verkenning van de Omgevingswet en de impact hiervan voor Ermelo. Zodra de uitvoeringsregelgeving bekend is, ontstaat een duidelijker beeld van de gevolgen van de Omgevingswet. Omdat dan pas echt concreet zal worden wat deze grootse wetswijziging in de praktijk voor de gemeente zal betekenen, zullen voor de periode 2016-2024 concrete acties worden benoemd en uitgewerkt om voorbereid te zijn op de nieuwe wet. Hiervoor wordt een plan van aanpak vastgesteld. Met deze acties willen wij de regelgeving en werkwijze in het fysieke domein ook in Ermelo "Eenvoudig Beter" maken. In 2017 zal uitvoering worden gegeven aan het Plan van Aanpak Omgevingswet 2016-2024.

Risico's

Zie het speerpunt Bestemmingsplannen.

Vastgesteld beleid

- Beleidsnotitie indieningsvereisten goede ruimtelijke onderbouwing (2010);
- Beleidsregels tijdelijke omgevingsvergunning (2012);
- Notitie RO-instrumenten (2013).

Welstand

Wat willen we bereiken

Doel.

Nieuw welstandsbeleid.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018).

"Het college bereidt aan de hand van door de raad vastgestelde kaders nieuw welstandsbeleid voor."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

Voor 2017 en verder zijn er geen specifieke acties meer gepland.

Dit speerpunt is voor 2017 afgerond.

Risico's

N.v.t.

Vastgesteld beleid

- Nota omgevingskwaliteit (2015).

Beter Ermelo: centrum

Wat willen we bereiken

Doel.

Een aantrekkelijk en goed functionerend centrum.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018).

"Het college voert met kracht het plan van aanpak Centrumontwikkeling Ermelo uit. In het kader van het Regiocontract heeft het college de toegekende provinciale middelen van € 500.000,00 ontvangen."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

Het programma Centrum is in 2016 beëindigd. Op grond van het Programma Centrumplan zijn er voor 2017 geen acties meer gepland.

Het project Markt 2.0 loopt als afzonderlijk project door in 2017 en verder.

Daarnaast wordt gewerkt aan de verdere inrichting van de openbare ruimte in het centrum (specialties, speelobjecten, kunst, water).

Risico's

Met betrekking tot Markt 2.0:

- Vertraging wegens juridische of planologische procedures en/of wijziging deelname externe partijen in planvorming.

Vastgesteld beleid

- Raadsbesluit programma Centrumontwikkeling (2013);
- Structuurvisie Ermelo 2025 (2012);
- Structuurplan Markt 2.0 (2015);
- Raadsbrief dd 6 april 2016 Eindrapportage Centrumplan (e160010673).

Centrumparkeren

Wat willen we bereiken

Doel.

Voldoende parkeergelegenheid voor auto's in het centrum van Ermelo.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018).

"Het college actualiseert de parkeerbehoefte in het centrum Ermelo. Vervolgens wordt het bestaande beleid opnieuw tegen het licht gehouden. Op basis van de actuele parkeerbehoefte worden gereserveerde middelen ingezet."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

In 2017 zal gewerkt worden aan een nieuw parkeerverwijssysteem en aan de herinrichting Markt en Chevallierlaan binnen het project Markt 2.0.

Risico's

- Vertraging wegens juridische en planologische procedures.

Vastgesteld beleid

- Beleidsregels ontheffing parkeren gemeente Ermelo (2013);
- Parkeerbonds gemeente Ermelo (2013);
- Actualisatie rapport Blauwe Zone (2013);
- Structuurvisie Ermelo 2025 (2012);
- Beleidsnota Parkeren (2016).

Begraafplaatsen

Wat willen we bereiken

Doel.

Een begraafplaats met voldoende capaciteit voor de toekomst die doelmatig geëxploiteerd wordt.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018).

"De gemeente heeft op 6 december 2012 de visie begraafplaats vastgesteld. Het college bereidt de uitvoeringsprojecten en de vaststelling van de daarbij behorende nieuwe tarieven voor. Voor de tarieven is kostendekkendheid uitgangspunt op basis van een doelmatige exploitatie van de begraafplaats. Het college ziet af van het onderzoek naar natuurbegraven in het aangrenzende Natura 2000-gebied."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

Indien noodzakelijk worden de planologische voorbereidingen getroffen om een uitbreiding van de begraafplaats mogelijk te maken.

Hiermee is dit speerpunt Begraafplaatsen voor 2017 afgerond.

Risico's

- Niet sluitende exploitatie als gevolg van niet kostendekkende tarieven.

Vastgesteld beleid

- Visie begraafplaats 2010-2025 (2012).

Programma Duurzaamheid

Wat willen we bereiken

Doel.

Ermelo is een energieneutrale gemeente in 2030 en een klimaatneutrale gemeente in 2035.

Inhoud

"Het Programma Duurzaamheid 2016-2020 wordt ontwikkeld als opvolger van het KlimaatUitvoeringsProgramma 2010-2014. In het nieuwe programma worden onder andere stimuleringsmaatregelen voor groene innovatie geïntroduceerd. Communicatie wordt als beleidsinstrument ingezet om preventiedoelen te bereiken. Wij houden vooralsnog rekening met € 65.000,00 per jaar voor een periode van 5 jaar. Het college ondersteunt in ieder geval in 2014, 2015 en 2016 het IGEV. De duurzaamheidslening wordt ingevoerd in de vorm van een revolverend fonds."

Wat gaan we daarvoor doen

In het nieuwe Programma Duurzaamheid wordt nader ingegaan op energieneutraliteit en klimaatbestendigheid. Daarnaast zal duurzaamheid in de programma's Sociaal Domein (eigen kracht van mensen tot uitgangspunt nemen), Economie (PPP) en Leefomgeving (beheer van de openbare ruimte) een volwaardige plaats innemen.

Planning 2017 en verder.

In 2017 en verder worden de volgende speerpunten verder uitgerold:

1 Speerpunt Inwonersparticipatie 2017:

- G100 - Samen Duurzaam Ermelo opzetten;
- Energiecoöperatie(s) bevorderen;
- Burgerinitiatieven stimuleren en ondersteunen;

2 Speerpunt Samenwerken Bedrijven en maatschappelijke organisaties 2017:

- Aangaan van partnerships in sectoren;
- Inspiratie podium geven;
- Pilot project uitvoeren (3 NOM woningen 2016-2017);
- Uitvoeren daken Primair Onderwijs 2017 bij positieve businesscase;
- Challenge scholen;

3 Speerpunt De gemeente als voorbeeld 2017:

- Verduurzamen gemeentelijk & maatschappelijk vastgoed waaronder gemeentehuis, werf en brandweerkazerne;

- Openbaar Verlichtingsplan;
- 4 Speerpunt Communicatie 2017:
 - Implementatie Verbeterplan Energieplein;
 - Uitvoeren strategisch Communicatieplan;
 - Opleveren Ermelose Duurzaamheidsmeter;
- 5 Speerpunt Meten Monitoren 2017:
 - Opzetten monitor 2017;
- 6 Speerpunt Grootchalige Opwek 2017:
 - Uitvoeren aanbevelingen onderzoeksrapport grootchalige opwek;
- 7 Speerpunt Duurzame mobiliteit 2017:
 - Uitvoeringsfase multifuel station LNG/CNG;
 - Uitbreiding e-laadnetwerk;
 - Fietsnetwerk verbeteren.

Risico's

Het programma Duurzaamheid wordt samen met maatschappelijke partners opgezet om de energiedoelen 2020 te bereiken. Daarmee is ook een risico ingebed dat de bijdrage van partners lager kan uitvallen dan gepland. Bij de opgezette duurzaamheidslening en stimuleringslening is er een zeker gespreid risico dat terugbetalingen aan het revolverend fonds vertragen of achterwege blijven door betalingsproblemen van klanten. In de Programmabegroting 2017-2020 zijn in de latere begrotingsjaren geen structurele middelen opgenomen.

Vastgesteld beleid

- Raadsvisie Klimaat (2009);
- Subsidieverordening woningisolatie 2015 (2015);
- Structuurvisie Ermelo 2025 (2012);
- Evaluatie KlimaatUitvoeringsProgramma 2010-2014 en contourenprogramma Duurzaamheid (2015);
- Programmaplan "naar een duurzaam Ermelo 2016-2020" (2016).

Waterbeleid

Wat willen we bereiken

Doel.

Doelmatig beheer van de waterhuishouding in Ermelo.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018).

"In samenwerking met onze buurgemeenten Putten en Harderwijk en het Waterschap wordt een Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan (ZAP) opgesteld met betrekking tot hemelwater, grondwater en afvalwater (deze vervangt het huidige Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP)). Het college voert het BasisRioleringsPlan (BRP) eerste fase uit. Dat betekent dat het college overgaat tot het realiseren van bergingsvoorzieningen om wateroverlast tegen te gaan. Het college evalueert het BRP eerste fase. Op basis daarvan bekijkt het college of er een tweede fase BRP wordt vastgesteld."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

- Aanleg rioolwaterberging Kerkdennen (Oude Telgterweg);
- Aanleg rioolwaterberging De Driehoek (Kolbaanweg).

In 2018 vindt de evaluatie van de eerste fase BasisRioleringsPlan (BRP) plaats.

Risico's

- Maatregelen eerste fase BRP hebben onvoldoende effect waardoor vervolginvesteringen noodzakelijk blijken te zijn (tweede fase BRP).

Vastgesteld beleid

- Verbreed Gemeentelijk RioleringsPlan 2009-2013 (2009);
- BasisRioleringsPlan 2011 (2012);
- Bestuursovereenkomst OAS - Harderwijk;
- Notitie Vervolgstappen in de samenwerking in de afvalwaterketen (Regio Noord-Veluwe);

- Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan (2015).

Afvalbeleid

Wat willen we bereiken

Doel.

Afvalinzameling- en afvoer.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018).

"Het afvalbeleid zet in op afvalpreventie, afvalscheiding en hergebruik."

Wat gaan we daarvoor doen

Het afvalbeleid maakt onderdeel uit van het nieuwe programma Duurzaamheid 2016-2020, dat in juni 2016 door de gemeenteraad is vastgesteld.

Iedere inwoner van Ermelo gooit jaarlijks 160 kilo in de restafvalcontainer. Landelijk zijn doelstellingen bepaald om naar 100 kilo restafval per inwoner in 2020 te gaan. Dit betekent dat de komende jaren 60 kilo uit het restafval moet worden gehaald. Uit afvalsorteeranalyses in Ermelo blijkt dat er nog 60 kilo GFT (Groente-, Fruit- en Tuinafval) en 15 kilo oud papier in het restafval zit.

Planning 2017 en verder.

- Een pilot om groente en fruit (= keukenafval) apart in te zamelen en te verwerken om zo geld, grondstoffen en milieu te sparen. Na afronding van de pilot werken wij aan een evaluatie en vervolg;
- In samenwerking met de Vereniging Oud Papier Aktie Ermelo een betere scheiding realiseren en meer oud papier uit het restafval te halen;
- Een regionale afvalcampagne om het scheiden van afval te bevorderen;
- Het Pilotproject Schoon Belonen;
- Het (voorbereiden van het) vervangen van afvalcontainers;
- Actie luiers uit de groene container.

Risico's

N.v.t.

Vastgesteld beleid

- Communicatieplan focus doorontwikkeling afval meer waard (2014);
- Tariefdifferentiatie afvalstoffenheffing;
- Programma Duurzaamheid (2016-2020).

Projecten GVV

Wat willen we bereiken

Doel.

Het geactualiseerde GVV bestaat uit een afgewogen samenstel van projecten die Ermelo de komende jaren verkeersveiliger, beter bereikbaar en leefbaarder maken.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018).

"Het college heeft het uitvoeringsprogramma GVV herijkt. De basis daarvoor is geweest het beleidsdeel uit het vastgestelde GVV uit november 2013. Bij de wijze van uitvoering stelt het college een veilige en sobere aanpak voor. Het college wil bij de uitwerking de bewoners betrekken. Het college wil op korte termijn, maar zorgvuldig, besluiten over de wijze van uitvoering van de Prins Hendriklaan, Maximalaan en Jacob Catslaan."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

- Uitvoering geven aan het GVV;
- Herijking van het uitvoeringsprogramma GVV;
- Actualiseren en digitaliseren van de Wegenlegger;
- Opstellen van het Programmaplan Leefomgeving;

- Starten met het realiseren fietsvoorzieningen Speuld;
- Starten met het realiseren fietsvoorzieningen Schaapsdijk/Zeeweg of een variant hierop;
- Voorbereiden opwaardering Oude Telgterweg. In Q4 2017 zal het herziene bestemmingsplan door de raad vastgesteld kunnen worden en zal een uitvoeringskrediet aan de raad worden gevraagd. In Q4 2017 zal ook het Programma van Eisen en de EMVI-criteria worden opgesteld. De daadwerkelijke uitvoering kan dan in 2018 starten;
- Los van het GVVP zal worden gestart met de uitvoering van de aanleg rotonde KNHS.

Risico's

- Onvoldoende draagvlak bij bewoners, met langere procedures zodat de planning niet gehaald wordt.

Vastgesteld beleid

- Gemeentelijk Verkeer- en VervoersPlan (GVVP) (2013);
- Notitie flitspalen (2003) (herzien in 2011);
- Ermelo Onbelemmerd en Zorgzaam / BTB;
- Wegenbeheersplan 2010-2014 (2010);
- Beleidsregels uitwegen Ermelo (2009);
- Notitie wegcategorisering 2013 gemeente Ermelo (2013);
- Mobiliteitsvisie regio Noord Veluwe (2013);
- Structuurvisie Ermelo 2025 (2012);
- Uitvoeringsprogramma Gemeentelijk Verkeer- en VervoersPlan (2015).

Westflank

Wat willen we bereiken

Doel.

Het aanpassen van de wegenstructuur aan de Westflank van Ermelo (Oude Nijkerkerweg / Arendlaan / Volenbeekweg).

Inhoud (Volgens Collegeprogramma 2014-2018).

"Het college bereidt de besluitvorming over de wijze van uitvoering van het tracé Westflank voor.

Uitgangspunten

daarbij zijn veiligheid, soberheid en doelmatigheid. Het college gaat er vanuit dat vrij liggende fietspaden haalbaar zijn."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

Nadat in 2016 de aanleg van de Westflank is gestart, zal in 2017 de uitvoering afgerond worden.

Risico's

- Het budget is gebaseerd op een indicatieve raming;
- Vertraging vanwege planologische en juridische procedures.

Vastgesteld beleid

- Structuurvisie Ermelo 2025 (2012).

Stationsomgeving

Wat willen we bereiken

Doel.

Veiligheid en doorstroming Stationsomgeving verbeteren.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018).

"Met dit project zet het college in op de verbetering van de veiligheid en toegankelijkheid van de Stationsomgeving."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

- In 2017 werken aan de aanvraag LVO programma spoorwegovergang Stationsstraat - Veldwijk (LVO = Landelijk

Verbeterprogramma Overwegen), zie ook speerpunt "Goede fietsvoorzieningen";

■ In 2017 verder uitwerken van het rapport Alternatievenstudie voor drie spoorwegovergangen in Ermelo d.d. maart 2013, zie ook speerpunt "Goede fietsvoorzieningen".

Risico's

- Vertraging vanwege gewijzigde planning ProRail;
- Juridische procedures vanwege doorlopen proces Omgevingsvergunning.

Vastgesteld beleid

- Onderzoeksrapport tunnelvarianten onder de spoorlijn (2013);
- Planstudie Overwegveiligheid in Ermelo (ProRail/Movaris 2013);
- Haalbaarheidsstudie invoering Randstadrail (ProRail en NS 2013).

Verkeersveilige oplossing bij Margrietschool en Groene Kruispunt

Wat willen we bereiken

Doel.

Verbeteren verkeersveiligheid en bereikbaarheid.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018).

"Gelet op de specifieke situaties, school en bereikbaarheid bedrijventerrein Kerkdennen, is het wenselijk op beide locaties maatregelen te treffen die ten goede komen aan de verkeersveiligheid en de bereikbaarheid. Het college zet bij het realiseren van de plannen in op uitvoering binnen bestaande bestemmingsplangrenzen."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

- In 2017 starten met de realisatie van de verkeersveilige verbeteringen van Het Groene Kruispunt (Dirk Staalweg / Hamburgerweg).

Risico's

- Vertraging vanwege juridische en planologische procedures.

Vastgesteld beleid

- Gemeentelijk Verkeers- en VervoersPlan (GVVP) (2013);
- Uitvoeringsplan GVVP (2015).

Goede fietsvoorzieningen

Wat willen we bereiken

Doel.

Goede fietsvoorzieningen in Ermelo.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018).

"Het college zet in op goede fietsvoorzieningen door fietsparkeren in het centrum mogelijk te maken en logische fietsroutes te markeren of fietsontsluitingen te realiseren vanuit de (nieuwe) woonwijken. In het kader van het project stationsomgeving wordt eveneens fietsparkeren gerealiseerd. De realisatie van fietsvoorzieningen in het centrum maakt onderdeel uit van het deelproject 3.6 (fietsparkeren centrum) van het plan van aanpak centrumontwikkeling. De realisatie van een fietspad in Speuld maakt onderdeel uit van het GVVP. Het college heeft aandacht voor het behouden van de huidige kwaliteit van de fietspaden en zal waar nodig prioriteiten stellen met betrekking tot onderhoudswerkzaamheden."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

- In 2017 uitvoering geven aan de jaarschijf 2017 van het herijkte GVVP, onderdeel fiets;
- In 2017 werken aan de aanvraag LVO programma spoorwegovergang Stationsstraat - Veldwijk (LVO = Landelijk

Verbeterprogramma Overwegen);

- In 2017 starten van de realisatie van de fietsvoorziening Schaapsdijk / Zeeweg of een variant hierop (afhankelijk

van Programma van Eisen, EMVI-criteria en beschikbaar stellen van uitvoeringskrediet door de raad);

- In 2017 starten van de realisatie van de fietsvoorziening Groevenbeek (afhankelijk van Programma van Eisen,

EMVI-criteria en beschikbaar stellen van uitvoeringskrediet door de raad);

- In 2017 starten van de realisatie van de fietsvoorziening Speuld (afhankelijk van Programma van Eisen, EMVIcriteria

en beschikbaar stellen van uitvoeringskrediet door de raad);

- Onderzoek naar fietsroutes vanuit wijk West en wijk Oost naar het centrum / station.

Risico's

- Risico tracékeuze op basis van gebiedsvisie vergt langere planologische procedure;
- Aanleg ontbrekende fietsschakels in het fietsnetwerk kosten meer dan begroot.

Vastgesteld beleid

- Rapport fietsparkeren (2006);
- Wegenbeheersplan 2010-2014 (2010);
- Gemeentelijk Rijkswegplan (1992; herzien in 2003 en 2009);
- Overeenkomst met de gemeenten Zeewolde en Harderwijk inzake de instandhouding en exploitatie van het fiets- en voetveer FleGel (2011);
- Fietsnetwerknota (2013);
- Mobiliteitsvisie regio Noord Veluwe (2013);
- Structuurvisie Ermelo 2025 (2012);
- Uitvoeringsprogramma GVVP (2015);
- Beleidsnota Parkeren (2016).

Openbaar vervoer

Wat willen we bereiken

Doel.

Verbetering van het openbaar vervoer.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018).

"Het college brengt bij de voorbereidingen rondom de basismobiliteit de wens in van de verbeterde ontsluiting van het buitengebied, de zorginstellingen en het station. Het college zet in op synergie van doelgroepenvervoer om mogelijke bezuinigingen te realiseren."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

- Actieve betrokkenheid en inzet op kansen voor optimalisering van het openbaar vervoer;
 - Per 1 januari 2017 moet de Basismobiliteit regio Noord-Veluwe in de regio operationeel zijn.
- In het kader van het ombuigingstraject zal in 2016/2017 in regionaal verband worden onderzocht in hoeverre het mogelijk is het leerlingenvervoer te bundelen met andere vervoersactiviteiten, mede in relatie tot basismobiliteit.

Risico's

- Contracten voor maatwerkvervoer zijn niet tijdig gereed;
- Provinciale bijdrage is ontoereikend, waardoor financiële dekking onvoldoende is.

Vastgesteld beleid

N.v.t.

Openbare ruimte

Wat willen we bereiken

Doel.

Sober en doelmatig onderhoudsniveau openbare ruimte.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018).

"De bezuiniging van 20% op de budgetten groot onderhoud wegen, onderhoud openbare ruimte, onderhoud groen, openbare verlichting en speelvoorzieningen wordt bij voorkeur ingevuld door middel van innovatieve (beleids)maatregelen. Dit leidt tot een nieuw onderhoudsplan openbare ruimte."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

- Nadat in 2016 is gestart met het bijstellen en uitwerken van de beheerskaders voor het fysieke domein, wordt in 2017 uitvoering gegeven aan het in 2016 vast te stellen MeerjarenUitvoeringsProgramma 2017-2019 Openbare Ruimte;
- Evenals in 2016 worden in 2017 de effecten van de bezuinigingen op de verkeersveiligheid gemonitord en eventueel waar nodig bijgestuurd;
- In 2016/2017 wordt het Programma Leefomgeving nader ingevuld en wordt een programmaplan opgesteld.

Risico's

- Het niet realiseren van de bezuinigingsmaatregel.

Vastgesteld beleid

- Beleidsplan Openbare Verlichting 2011-2015 (2010);
- Structuurvisie Ermelo 2025 (2012);
- Notitie Vereenvoudiging kapvergunningenbeleid (2006) in combinatie met leanproces 2013;
- APV (2011);
- Notitie Historische bomen in Ermelo (2004);
- Lijst monumentale bomen - deel 1 (2006);
- Groenstructuurvisie gemeente Ermelo 2005-2015 (2004);
- Visie Speelruimte in Ermelo (2012);
- LandschapOntwikkelingsPlan (2011);
- Subsidieregeling inheemse beplantingen gemeente Ermelo (2006);
- Lange termijnvisie bossen gemeente Ermelo 1994-2019 (1994);
- Beheersplan gemeentebossen Ermelo 2007-2017 (2008);
- Beheersplan Leemputten 2003-2008 (2003);
- Beheersplan heideterreinen (2011);
- Heidevisie gemeente Ermelo (2011);
- Faunabeleidsnota (2009);
- Nota Grondbeleid (1990) (deze handelt uitsluitend over het beheer van gemeentegrond binnen de Algemene Dienst);
- Erfgoedverordening (2010);
- Beleidsregels artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 2o Wabo;
- Notitie Gladheidsbestrijding (2002);
- Evaluatie Gladheidsbestrijding (2012);
- Notitie R.O. instrumenten, herziening 2013 (2013).

Indicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Ermelo	Nederland	Bron
Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	2013	1,1	6,6	ABF - Systeem Woningvoorraad
Fijn huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2014	159	205	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval
Hernieuwbare elektriciteit	%	2014	4	8,7	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor
Ziekenhuisopname n.a.v. verkeersongeval met een motorvoertuig	%	2014	5	7	VeiligheidNL
Ziekenhuisopname n.a.v. vervoersongeval met een fietser	%	2014	9	10	VeiligheidNL

bron: waarstaatjegemeente.nl (29 augustus 2016)

Verbonden partijen

Bij de uitvoering van het programma Ruimte & Infrastructuur zijn de volgende verbonden partijen betrokken:

- RNV;
- ODNV.

Wat hebben we er voor over

Vergelijking Programmabegroting 2017-2020 ten opzichte van de Programmabegroting 2016-2019.

Bedragen x € 1.000,00	Rekening 2015	Begroting 2016	Programmabegroting				Doorkijk 2021
Omschrijving	2017	2018	2019	2020			

Programmabegroting 2016-2019:						
Lasten		17.529	17.443	16.469	15.289	15.305
Baten		-6.630	-6.679	-6.631	-6.677	-6.667
Saldo		10.899	10.764	9.838	8.612	8.638
Programmabegroting 2017-2020:						
Lasten	20.707	20.735	13.599	13.491	13.293	13.290
Baten	-8.408	-9.803	-6.865	-6.684	-6.653	-6.608
Saldo	12.299	10.932	6.734	6.807	6.640	6.611
Verschil nieuwe begroting t.o.v. vorige begroting		33 N	-4.030 V	-3.031 V	-1.972 V	-1.956 V
						-2.027 V

Verklaring saldo nieuwe begroting ten opzichte van vorige begroting (bedragen x € 1.000,00).

Omschrijving	Herkomst	Programmabegroting				Doorkijk 2021
		2017	2018	2019	2020	
Product 601 Verkeer en vervoer:						
Aandeel kostenplaatsen	PB 2017-20	-633 V	-602 V	-603 V	-601 V	-599 V
Kapitaallasten	PB 2017-20	-1.855 V	-810 V	525 N	525 N	527 N
Diverse overige verschillen		5 N	9 N	23 N	23 N	-61 V
Product 602 Riolering en waterzuivering:						
Aandeel kostenplaatsen	PB 2017-20	-188 V	-182 V	181 V	-181 V	-180 V
Kapitaallasten	PB 2017-20	2 N	2 N	3 N	2 N	14 N
Voorziening Egalisatie riolering	PB 2017-20	-36 V	-37 V	-38 V	-37 V	12 N
BTW-component in tarieven (verschuiving naar Algemene dekkingsmiddelen)	PB 2017-20	498 N	498 N	498 N	498 N	498 N
Zap-maatregelen en controle rioolpompen						-65 V
Diverse overige verschillen		-3 V	-3 V	-3 V	-3 V	-3 V
Product 603 Begraafplaats:						
Aandeel kostenplaatsen	PB 2017-20	-39 V	-34 V	-31 V	-30 V	-29 V
Kapitaallasten	PB 2017-20	-10 V	-9 V	-8 V	-7 V	-7 V
Diverse overige verschillen		7 N	16 N	7 N	7 N	7 N
Product 604 Openbaar groen:						
Aandeel kostenplaatsen	PB 2017-20	-346 V	-322 V	-320 V	-318 V	-315 V
Diverse overige verschillen		16 N	16 N	16 N	16 N	16 N
Product 605 Speelvoorzieningen:						
Aandeel kostenplaatsen	PB 2017-20	-61 V	-56 V	-57 V	-57 V	-57 V
Product 606 Bossen, heide en natuurterreinen:						
Aandeel kostenplaatsen	PB 2017-20	-82 V	-79 V	-80 V	-80 V	-80 V
Diverse overige verschillen		2 N				16 N
Product 621 Ruimtelijke ordening:						
Aandeel kostenplaatsen	PB 2017-20	-742 V	-727 V	-728 V	-727 V	-726 V
Kapitaallasten Centrumplan	PB 2017-20	209 N	209 N	209 N	209 N	209 N
Diverse overige verschillen		18 N	19 N	19 N	19 N	19 N
Product 624 Bouwen:						
Aandeel kostenplaatsen	PB 2017-20	-810 V	-793 V	-793 V	-791 V	-790 V
Kapitaallasten	PB 2017-20	-1 V	-1 V	-1 V	-1 V	-1 V
Omgevingsvergunning	1e/4e BR 2016	53 N	53 N	53 N	53 N	53 N
Diverse overige verschillen		-11 V	2 N	7 N	11 N	1 N
Product 625 Wonen:						
Aandeel kostenplaatsen	PB 2017-20	-128 V	-126 V	-125 V	-126 V	-125 V
Product 626 Milieu:						
Aandeel kostenplaatsen	PB 2017-20	-180 V	-176 V	-176 V	-175 V	-175 V
Kapitaallasten	PB 2017-20	4 N	14 N	20 N	20 N	20 N
Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid	BR 3e 2015/4e 2016	430 N	298 N	6 N	6 N	6 N
ODNV	BR 3e 2015 / 4e 2016	27 N	20 N	14 N	16 N	16 N
Diverse overige verschillen		1 N	1 N	1 N	1 N	1 N
Product 627 Huishoudelijke afvalstoffen:						
Aandeel kostenplaatsen	PB 2017-20	-84 V	-82 V	-83 V	-82 V	-82 V
Kapitaallasten	2e BR 2015	-74 V	-74 V			
Opbrengst afvalstoffenheffing	2e BR 2015	74 N	74 N			
BTW-component in tarieven (verschuiving naar Algemene dekkingsmiddelen)	PB 2017-20	318 N	318 N	318 N	318 N	318 N
Diverse overige verschillen		1 N	1 N	2 N	1 N	
Product 628 Grondzaken:						
Aandeel kostenplaatsen	PB 2017-20	-417 V	-407 V	-405 V	-404 V	-404 V
Taakstelling gemeentelijk (niet-maatschappelijk) vastgoed	PB 2017-20		-66 V	-66 V	-66 V	-66 V
Diverse overige verschillen		5 N	5 N	5 N	5 N	5 N
Product 629 Grondexploitatie:						
Diverse overige verschillen						
Verschil nieuwe begroting t.o.v. vorige begroting		-4.030 V	-3.031 V	-1.972 V	-1.956 V	-2.027 V

Specificatie kredieten (bedragen x € 1.000,00).

Omschrijving	Begroting 2016	Programmabegroting				Doorkijk 2021	Nut
		2017	2018	2019	2020	Lege alinea	
<u>Product Verkeer en vervoer:</u>	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea
Herinrichting 30 km zones	Lege alinea	Lege alinea	14	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	MN
Aanleg rijwielpaden en -stroken	36	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	32	115	MN
Westflank:	↓						
Uitgaven Inkomsten	2.546 ⁺ -330	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	MN
Herinrichting Oude Telgterweg	145	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	MN
Aanpassing kruispunt / overweg Telgterweg:	↓	↓					
Uitgaven Inkomsten	471 ⁺ -437	46	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	MN
Aanleg rotonde Oude Telgterweg / Hamburgerweg	147	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	MN
Projecten GVVP	190	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	MN
Aanpassing Oude Telgterweg / Volenbeekweg	95	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	MN
Opwaarderen Jacob Catslaan (GVVP)	45	232	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	MN
Opwaardering Julianalaan (GVVP)	37	231	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	MN
Aanpassing Prins Hendriklaan	42	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	MN
Aanpassing kruispunt Sterrenboswegje / Harderwijkerweg	-15	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	MN
Aankoop / aanpassingen Sterrenboswegje	30	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	MN
Uitbreiding fietsenstalling station:	↓						
Uitgaven Inkomsten	53 ⁺ -220	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	MN
Uitbreiding autoparkeren / aanpassingen Dr. van Dalelaan:	↓						
Uitgaven Inkomsten	↓ -6 ⁺ -102	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	MN
Bruggen Oude Zwolseweg	103	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	MN
Fietsvoorzieningen GVVP:	↓	↓	↓				
Uitgaven Inkomsten	381 ⁺ -116	215	214	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	MN
Leefbaarheid / Bereikbaarheid GVVP	707	Lege alinea	463	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	MN
Verkeersveiligheid GVVP	Lege alinea	274	304	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	MN
Risicoreservering GVVP:	↓	↓	↓				
Uitgaven inkomsten	550 ⁺ -200	275	275	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	MN
Fietsvoorzieningen Het Tonselse Veld	Lege alinea	Lege alinea	1.600	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	MN
Ronde KNHS:	↓						

Herinrichting speelterreinen	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	11	EN
<u>Product Ruimtelijke ordening:</u>	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
Centrumontwikkeling: stelpost onvoorzien	65	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
Centrumontwikkeling: herinrichting gebied 2	9	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
Centrumontwikkeling: herinrichting gebied 3	1.879	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
Centrumontwikkeling: herinrichting openbaar gebied (kunst ca)	130	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
Centrumontwikkeling: herinrichting openbaar gebied (water ca)	50	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
Centrumontwikkeling: herinrichting 't Weitje	283	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
Centrumontwikkeling: herinrichting openbaar gebied (bijzondere verlichting)	100	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
Centrumontwikkeling: parkeren De Bree	22	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
Centrumontwikkeling: parkeren Chevallierlaan en Markt	1.529	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
Centrumontwikkeling: uitbreiding blauwe zone	32	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
Centrumontwikkeling: parkeerwijdssysteem	90	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
<u>Product Bouwen:</u>	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea
Renovatie Toren Oude Kerk	14	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	MN
<u>Product Wonen:</u>	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea
Startersleningen	Lege alinea	Lege alinea	-5	-6	-6	-6	n.v.t.
<u>Product Milieu:</u>	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea
Zonnepanelen basisscholen	Lege alinea	50	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	MN
Zonnepanelen gemeentelijke gebouwen	Lege alinea	42	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	MN
Duurzaamheids-Stimuleringslening	750	750	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	n.v.t.
Duurzaamheid MOP brandweerkazerne	Lege alinea	50					EN
Duurzaamheid MOP gemeentewerf	81						EN
<u>Product Huishoudelijke afvalstoffen:</u>							
Vervanging containers			740				EN
<u>Product Grondzaken:</u>							
Opstal Stationsstraat 36a:							
Uitgaven		204					EN
Inkomsten		-184					
Totaal investeringen 2016-2021	14.253	4.453	3.737	198	219	329	Lege alinea

Autorisatieniveau raad

De raad autoriseert alle baten en lasten op programmaniveau met uitzondering van het product 629 Grondexploitatie.

De raad autoriseert alle baten en lasten van het product 629 Grondexploitatie (zie artikel 6: Financiële verordening gemeente Ermelo).

De raad autoriseert alle investeringskredieten.

De raad heeft in de raadsvergadering van 9 juli 2015 wel alle kredieten GVVP beschikbaar gesteld. Echter de volgende kredieten zijn nog niet door de raad vrijgegeven:

- GVVP: Fietsvoorzieningen;
- GVVP: Leefbaarheid en Bereikbaarheid;
- GVVP: Verkeersveiligheid;
- GVVP: Risicoreservering;
- GVVP: Parkeren (in de 5e Bestuursrapportage 2016 vrijgegeven).

Vergelijkbaar aan bovenstaande kredieten, zijn de budgetten voor het programmaplan Duurzaamheid wel beschikbaar gesteld, maar deels nog niet vrijgegeven.

De raad autoriseert alle toevoegingen aan en beschikkingen over de reserves en voorzieningen.

Programma Samenleven

Algemeen

Het programma Samenleven is als volgt opgebouwd:

Raadscommissie
Commissie Samenleving en Maatschappij

Portefeuillehouders
A.A.J. Baars
mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich
A.L. Klappe

Speerpunten	Portefeuillehouder
Decentralisaties: Integrale ondersteuning Sociaal Domein	mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich / A.L. Klappe
Implementatie en Borging Jeugdwet	A.L. Klappe
Implementatie en Borging Wmo 2015	A.L. Klappe
Re-integratie (inclusief werkgeversdienstverlening)	mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich
Ombuiging Voorzieningen voormalige Wet Sociale Werkvoorziening	mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich
Inclusieve samenleving	A.L. Klappe
Maatschappelijke Zorg	A.L. Klappe
Welzijn Nieuwe Stijl	A.L. Klappe
Armoedebeleid	A.L. Klappe
Versterking vrijwillige inzet en informele zorg	A.L. Klappe
Voldoende bewegen	A.L. Klappe
Sportaccommodaties	A.L. Klappe
Huis van Bestuur en Cultuur	A.A.J. Baars
Accommodatiebeleid	A.L. Klappe
Cultuur	A.L. Klappe

In deze Programmabegroting 2017-2020 zijn twee nieuwe speerpunten opgenomen, te weten: Inclusieve Samenleving en Maatschappelijke Zorg.

Producten	Portefeuillehouder
630 Primair onderwijs	A.L. Klappe
631 (Voortgezet) speciaal onderwijs	A.L. Klappe
632 Voortgezet onderwijs	A.L. Klappe
633 Gemeenschappelijke lasten / baten onderwijs	A.L. Klappe
634 Volwasseneneducatie	A.L. Klappe
635 Kunst en cultuur	A.L. Klappe
636 Sociaal cultureel werk	A.L. Klappe
637 Sport	A.L. Klappe
638 Sociaal-culturele & maatschappelijke accommodaties	A.A.J. Baars / A.L. Klappe
639 Jeugdbeleid	A.L. Klappe
640 Ouderenbeleid	A.L. Klappe
641 Gezondheidszorg	A.L. Klappe
642 Beleid voor mensen met een beperking	A.L. Klappe
643 Wmo	A.L. Klappe
645 Asielzoekers	A.A. J. Baars
646 Inkomensondersteuning	mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich
647 Activering en uitstroom	mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich
648 Uitvoering Wet Inburgering	A.L. Klappe
650 Decentralisatie Wmo 2015	A.L. Klappe
651 Decentralisatie Jeugdwet 2015	A.L. Klappe

Decentralisaties: Integrale ondersteuning Sociaal Domein

Wat willen we bereiken

Doel

De verantwoorde uitvoering van de nieuwe gemeentelijke taken in het sociale domein (Jeugdwet, Wmo 2015 en Participatiewet) gaat gepaard met een transformatie-opdracht van de ondersteuning in het sociale domein van inwoners. Om uiteindelijk de ondersteuning aan burgers integraal en op maat te realiseren en de langdurige landelijke trend van stijging van kosten voor zorg en ondersteuning te doorbreken.

Inhoud.

"Het college implementeert haar nieuwe taken door middel van vastgestelde beleidsplannen per beleidsveld en het

overkoepelend programma Sociaal Domein. Het programma draagt bij aan vier doelen, te weten:

- Burger aan het Roer;
- Meer lokale ondersteuning;
- Ondersteuning integraler;
- Gemeente in Regie."

Aan deze doelen worden inspanningen gekoppeld, die bij de implementatie van de nieuwe taken bijdragen aan het gewenste maatschappelijke effect. De projecten in het Jaarplan 2016 worden uitgevoerd en daarmee wordt het

programma afgerond in 2017.

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

Uitvoeren van de inspanningen in het programmaplan (2016), waaronder:

- Implementatie Bedrijfsplan Uitvoeringsorganisatie EZH;
- Integrale opdracht voor het lokaal ondersteuningsnetwerk 2018;
- Aanbieden rapportage Sociaal Domein 2016.

Risico's

- Risicokaart Sociaal Domein (Jeugdzorg, AWBZ-Wmo, Participatiewet);
- Het niet realiseren van de transformatie in het Sociaal Domein;
- Het niet realiseren van de financiële taakstellingen.

Vastgesteld beleid

- Kadernota Wmo-meerjarenbeleidsplan 2012-2016 (2011);
- Programmaplan Sociaal Domein 2013-2017; Verbinden en Versterken in het Sociaal Domein;
- Visie op samenwerking Sociaal Domein Ermelo, Harderwijk en Zeewolde (2014).

Implementatie en Borging Jeugdwet

Wat willen we bereiken

Doel.

De verantwoorde uitvoering en doorontwikkeling van de gemeentelijke taak binnen de Jeugdwet.

Inhoud.

"Het college geeft vanaf 1 januari 2015 uitvoering aan haar nieuwe taken binnen de Jeugdwet.

Dit betreft de volgende onderdelen:

1 Basisondersteuning Jeugdhulp (Centrum voor Jeugd en Gezin, inclusief Jeugdgezondheidszorg).

2 Specialistische ondersteuning Jeugdhulp:

- Jeugd LVB;
- Jeugd GGZ;
- Jeugd en opvoedhulp;
- Dyslexiezorg;
- Veilig Thuis;
- Jeugdbescherming en -reclassering.

3 Landelijke specialistische ondersteuning Jeugdhulp:

- Specialistische LVB;
- Pleegzorg;
- 24-uursverblijf;
- Jeugdzorg Plus;
- Specialistische GGZ."

Dit speerpunt heeft een nauwe relatie met het speerpunt Decentralisaties: Integrale ondersteuning Sociaal Domein.

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

- De implementatie en borging van de uitvoering van de Jeugdwet is onderdeel van het Programma Sociaal Domein;
- De inspanningen die opgenomen zijn in het Jaarplan 2016 van het programma Sociaal Domein (2013-2017)

worden uitgevoerd en daarmee zal het programma in 2017 eindigen;

- In 2017 wordt in samenwerking met de andere vijf gemeenten van de Noord Veluwe en de RNV uitvoering gegeven aan de taken. De ondersteuning en zorg zijn georganiseerd door middel van opdrachten die direct en indirect (via regionale en landelijke samenwerking, RNV/VNG) verstrekt zijn aan een reeks van uitvoeringspartners;
- Evaluatie Regionaal Account Jeugdhulp RNV;
- Besluit uitvoeringsovereenkomst plus subsidie Stichting Jeugd Noord Veluwe;
- Contractering Jeugdhulp 2018 (Boven)regionaal;
- Inrichting account Jeugd (onderdeel van het Bedrijfsplan EHZ Uitvoeringsorganisatie);
- Analyse van budgetmodel en kostenontwikkeling Jeugdhulp, met specifiek aandacht voor ondersteuning van kinderen met voogd- en transformatiemaatregelen. Lobby landelijk voor het aanpassen van budgetverdeelmodel rond zware jeugdhulp voor kinderen met een voogd (ZZP LVB 4/5 met meerzorgkosten).

Risico's

- Risicokaart Sociaal Domein (Jeugdzorg, AWBZ-Wmo, Participatiewet);
- Het niet realiseren van de transformatie in het Sociaal Domein;
- Het niet realiseren van de financiële taakstellingen.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn met betrekking tot dit speerpunt de volgende risico's

opgenomen:

- De door het Rijk beschikbaar gestelde financiële middelen voor de uitvoering van de jeugdzorg zijn onvoldoende om de te maken kosten te dekken;
- Door het Rijk worden binnen de integratie-uitkering Sociaal Domein (Jeugdzorg) onvoldoende middelen ter beschikking gesteld om de kosten voor meerzorgkosten te bekostigen.

Vastgesteld beleid

- Nota Evaluatie jeugdbeleid (2015);
- Plan van aanpak Aansluiting Jeugdbeleid Jeugdzorg Regio Noord-Veluwe (2006);
- Nota Visie en Uitgangspunten Positief Jeugdbeleid, kader voor transitie en transformatie Jeugdzorg (2013);
- Nota sturing en bekostiging Jeugdzorg 2015-2018 (2014);
- Verordening Jeugdwet (nov. 2014);
- Regionaal Transitiearrangement Jeugdzorg 2015 regio Noord Veluwe (2014).

Implementatie en Borging Wmo 2015

Wat willen we bereiken

Doel.

De verantwoorde uitvoering en doorontwikkeling van de gemeentelijke taak binnen de nieuwe Wmo 2015.

Inhoud.

"Het college geeft uitvoering aan haar Wmo taak rond het bieden van maatwerkondersteuning, door middel van opdrachten die verstrekt zijn aan een reeks van uitvoeringspartners. Het college werkt daarbij binnen de ISNV samen rond de inkoop met andere gemeenten in de regio."

Dit speerpunt heeft een nauwe relatie met het speerpunt Decentralisaties: Integrale ondersteuning Sociaal Domein.

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

- De implementatie en borging van de uitvoering van de Wmo 2015 is onderdeel van het Programma Sociaal Domein;
- De inspanningen die opgenomen zijn in het Jaarplan 2016 worden uitgevoerd en daarmee wordt het programma in 2017 afgerond;
- Contractering Wmo Maatwerkvoorzieningen 2018 (en/of verlenging van contracten);
- Opstellen evaluatie Wmo-beleidsplan;
- Evalueren van de ontwikkeling van de zorgvraag 2015/2016 en het onderzoeken van de beleidsruimte voor inrichten van een alternatief aanbod van zorg met lagere kosten.

Risico's

- Risicokaart Sociaal Domein (Jeugdzorg, AWBZ-Wmo, Participatiewet);
- Het niet realiseren van de transformatie in het Sociaal Domein;
- Het niet realiseren van de financiële taakstelling.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is met betrekking tot dit speerpunt het volgende

risico

opgenomen:

- De door het Rijk opgelegde korting huishoudelijke hulp is niet te realiseren (€ 427.000,00 / kans 30%).

Vastgesteld beleid

- Kadernota Wmo-meerjarenbeleidsplan 2012-2016 (2011) en uitvoeringsplan 2012-2016 (2013);
- Wmo-beleidsplan 2013-2016 Actief en betrokken II (2013);
- Beleidsplan nieuwe taken Wmo 2015 (2014);
- Verordening Maatschappelijke ondersteuning gemeente Ermelo 2014 (2014).

Re-integratie (inclusief werkgeversdienstverlening)

Wat willen we bereiken

Doel.

De verantwoorde uitvoering en doorontwikkeling van de gemeentelijke taak binnen de Participatiewet.

Doel is om op lokaal arbeidsmarktniveau en in goede samenwerking met werkgevers, tot meer plaatsingen te komen voor onze inwoners die werkzoekend zijn. De dienstverlening is gericht op enerzijds een hoge kwaliteit van

vacaturevervulling en anderzijds op een naadloze plaatsing van relevante kandidaten.

Ermelo wil een inclusieve samenleving waarin mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt deelnemen, in welke

vorm dan ook.

Inhoud.

"Een lokale aanpak voor werkgevers onder de noemer Samenwerkend Ermelo. Door middel van een slim samenwerkend lokaal netwerk, toegespitst op de arbeidsmarktsituatie en voortbouwend op lokale (samenwerkings-)initiatieven, met als inzet het bieden van maatwerk.

Lokale ambassadeurs zetten zich in om de werkgeversdienstverlening en de gezamenlijke doelstelling van het meedoen van iedereen te verspreiden.

Jaarlijks wordt er een marktwerkingsplan gemaakt. Het marktwerkingsplan wordt opgesteld door de partners in

de Stedenvierkant (Stedendriehoek en Noord-Veluwe). Vooralsnog werken wij vanuit dit Marktwerkingsplan voor

2015 en 2016. Op termijn verfijnen wij het marktwerkingsplan naar specifiek de Noord-Veluwe met inzicht in de

lokale arbeidsmarkt (zo ook van Ermelo). In de regio is hiervoor een werkgroep ingesteld.

Een lokale aanpak voor werkzoekenden waarbij mensen direct actief zijn, hun kwaliteiten en (basiswerknemers-)

vaardigheden versterkt worden. Actief in de zin van werken, meedoen en leren bij werkgevers, in ontwikkelcentra of andere passende plekken."

Dit speerpunt heeft een nauwe relatie met het speerpunt Decentralisaties: Integrale ondersteuning Sociaal Domein.

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

- De implementatie en borging van de uitvoering van de Participatiewet zijn onderdeel van het Programma Sociaal Domein;
- De inspanningen die opgenomen zijn in het Jaarplan 2016 van het Programma Sociaal Domein (2013-2017) worden uitgevoerd en daarmee wordt het programma afgerond;
- Indienen mogelijke aanvraag aanspraak vangnetregeling 2016 Participatiewet (in Q2 2017);
- Doorontwikkeling aanbod Beschermd werken (in 2017);
- Implementatie Aanpak Samenwerkend Ermelo.

Risico's

- Risicokaart Sociaal Domein (Jeugdzorg, AWBZ-Wmo, Participatiewet);
- Het niet realiseren van de transformatie in het Sociaal Domein;
- Het niet realiseren van de financiële taakstellingen.

Vastgesteld beleid

- Verordening Werkleeraanbod Wet investeren in jongeren (2010);
- Verordening Cliëntenparticipatie Wet werk en bijstand en Wet investeren in jongeren (2010);
- Verordening Tegenprestatie (2014);

- Afstemmingsverordening Participatiewet (2014);
- Beleidsnotitie Participatiewet: van zorgen voor, naar zorgen dat (2014);
- Nota werkgeversdienstverlening: Niemand op de reservebank (2015).

Ombuiging Voorzieningen voormalige wet Sociale Werkvoorziening

Wat willen we bereiken

Doel

Ombuiging van voorzieningen van de voormalige Wet Sociale Werkvoorziening, teneinde verantwoord uitvoering te geven aan de gemeentelijke taak binnen de Participatiewet per 1 januari 2015.

Inhoud

"In samenwerking met de andere gemeenten van de Noord Veluwe en de gemeente Nijkerk en de regionale uitvoeringspartners van de voormalige Wet Sociale Werkvoorziening onderzoeken en realiseren van een ombuiging van de voorzieningen. Deze ombuiging dient invulling te geven aan de lopende verplichtingen van de deelnemers van de voormalige WSW, aan te sluiten bij de gemeentelijke inrichting van de uitvoering van de Participatiewet en te anticiperen op de korting in het budget."

Dit speerpunt heeft een nauwe relatie met het speerpunt Decentralisaties: Integrale ondersteuning Sociaal Domein.

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder

- De implementatie en borging van de uitvoering van de Participatiewet is onderdeel van het Programma Sociaal Domein;
- De inspanningen die opgenomen zijn in het Jaarplan 2016 van het Programma Sociaal Domein (2013-2017) worden uitgevoerd en daarmee wordt het programma afgerond;
- Dienstverlening door fusie-organisatie Inclusief Groep / Proson aan oude WSW doelgroep plus startjaar van maatwerk daar waar de gemeente dat afneemt in het kader van "beschermd" werk.

Risico's

- Risicokaart Sociaal Domein (Jeugdzorg, AWBZ-Wmo, Participatiewet);
- Het niet realiseren van de transformatie in het Sociaal Domein;
- Het niet realiseren van de financiële taakstellingen.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is met betrekking tot dit speerpunt het volgende risico opgenomen:

- De aanname in een verdere terugloop van de populatie van het aantal WSW'ers met oude rechten houdt geen gelijke tred met de korting op het rijksbudget (€ 260.000,00 / 50%).

Vastgesteld beleid

- Beleidsnotitie participatiewet; van zorgen voor, naar zorgen dat (nov. 2014);
- Afstemmingsverordening Participatiewet (2014);
- Nota werkgeversdienstverlening: Niemand op de reservebank (2015).

Inclusieve samenleving

Wat willen we bereiken

Doel

De inclusieve samenleving is één van de uitgangspunten van het algemene beleid van de gemeente Ermelo.

Inhoud

In het voorjaar 2016 hebben de 1e en 2e Kamer de wet aangenomen waarmee Nederland het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking ratificeert. Deze beoogt een geleidelijke verwezenlijking van algemene toegankelijkheid, het treffen van voorzieningen van eenvoudige aard en de evenredigheid van belasting. De gemeenteraad van de gemeente Ermelo heeft een motie aangenomen waarin zij uitspreekt dat de "inclusieve samenleving" een van de uitgangspunten is van het beleid van de gemeente Ermelo. Dit houdt in dat iedereen, ook

mensen met een beperking, volwaardig kunnen deelnemen in de samenleving. Het gaat niet alleen om "fysieke drempels", zoals infrastructuur, woningbouw en economie, maar ook om zaken als non-discriminatie, participatie, gelijke kansen en respect.

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder

Vaststellen van een plan van aanpak voor de implementatie van de inclusieve samenleving in het beleid van de gemeente Ermelo.

Risico's

- Een nadruk op de fysieke toegankelijkheid (de inrichting van de openbare ruimte), waardoor het thema in andere aspecten van het beleid onvoldoende aandacht krijgt;
- Een focus op uitvoeringsonderdelen, waardoor het onderwerp beleidsmatig onvoldoende aandacht en daarmee geen strategische borging krijgt;
- Ontbreken van een gedeelde maatschappelijke verantwoordelijkheid met partners, waardoor er een "verantwoordingscyclus" van gemeente naar derden ontstaat.

Vastgesteld beleid

N.v.t.

Maatschappelijke Zorg

Wat willen we bereiken

Doel

Beweging van Beschermd Wonen GGZ in intramurale instellingen naar wonen met bescherming in de wijken realiseren waardoor inwoners zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving ondersteuning krijgen en kunnen participeren in de samenleving.

Inhoud

- "Met de Wmo 2015 is Beschermd Wonen GGZ (wonen met begeleiding voor GGZ-cliënten) een gemeentelijke taak geworden, waar lokale gemeenten verantwoordelijkheid hebben, maar er door het Rijk via de centrumgemeenteconstructie taken en budget bij de centrumgemeente (Zwolle) neergelegd zijn. De taak Maatschappelijke Opvang was al volgens dezelfde constructie een gemeentelijke taak;
- Naar aanleiding van de Toekomstvisie Beschermd wonen van de commissie Dannenberg is landelijk een ontwikkeling in gang gezet om deze taak verder te decentraliseren naar alle gemeenten, inclusief budgetoverheveling;
- Door de gemeenten in de Regio Noord Veluwe wordt met Zwolle verkend hoe de Regio Noord Veluwe, vooruitlopend op de landelijke doordecentralisatie, al per 2018 in regioverband deze taken, inclusief budget, kan oppakken met de gemeente Harderwijk als regionale trekker."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder

- Beschermd wonen en maatschappelijke opvang voor inwoners van Ermelo bieden in samenwerking met de regiogemeenten van de Noord Veluwe en in afstemming met de centrumgemeente Zwolle;
- Voorbereiden en implementeren van de overheveling van taken en budget van centrumgemeente Zwolle naar de Regio Noord Veluwe per 2018 en mogelijk verder naar lokale gemeenten per 2020. Onder andere door met de gemeenten in de regio een visie op samenwerking en gewenste regio-indeling op te stellen en uitvoering van de veranderopgave uit de Transformatieagenda Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang;
- Contracten te sluiten met aanbieders Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen GGZ;
- Het volgen van de landelijke decentralisatie-ontwikkeling en ontwikkeling van een nieuw objectief verdeelmodel in verband met de mogelijke financiële consequenties voor Ermelo en de regio;
- Inhoudelijke opgave realiseren om de beweging te maken van opvang voor specifieke doelgroepen binnen instellingen voor beschermd wonen, maatschappelijke opvang en vrouwenopvang naar wonen met bescherming en (ambulante) begeleiding in de wijken. Hiervoor dienen lokaal voldoende en adequate huisvestingsmogelijkheden en (Wmo-)begeleiding beschikbaar gesteld te worden;
- Om voldoende passende huisvestingsmogelijkheden voor doelgroepen te realiseren worden regionale afspraken gemaakt in de woonvisie en lokale afspraken met de woningbouwcorporatie Uwoon. De visie op deze vormen van Wonen met Zorg en Bescherming wordt in de in 2017 op te stellen notitie Wonen met Zorg uitgewerkt;

- Subsidie verlenen aan de Stichting Welzijn Ermelo om een jaar lang een pilot inloop GGZ te kunnen draaien, waarbij de inlooptime geoptimaliseerd kan worden.

Risico's

- Afbouw van intramurale settingen kan alleen als extramurale voorzieningen op het vlak van wonen, inkomen, begeleiding/dagbesteding etc. opgebouwd worden. Overheveling van financiële middelen voor die lokale voorzieningen zal misschien niet gelijktijdig met de opbouw daarvan plaatsvinden;
- Voor de decentralisatie van de middelen beschermd wonen zal landelijk een nieuw objectief verdeelmodel opgesteld worden. De effecten voor de regio Noord Veluwe kunnen negatief zijn door de historisch ontstane hogere capaciteit in deze regio;
- De gemeente Ermelo heeft relatief veel voorzieningen Beschermd Wonen GGZ binnen de gemeentegrenzen (gerelateerd aan gemeentegrootte). Het organiseren van deze voorzieningen op kleinere schaal (regio Noord Veluwe of kleiner) geeft minder mogelijkheden voor verevening of anderszins verdeling van lasten, waardoor de financiële risico's stijgen;
- Ontbreken van capaciteit binnen de gemeentelijke organisatie om de decentralisatie van deze taken op een goede en verantwoorde manier ter hand te nemen.

Vastgesteld beleid

- Convenant maatschappelijke zorg 2015-2017;
- Veranderagenda maatschappelijke opvang en beschermd wonen 2016-2019.

Welzijn Nieuwe Stijl

Wat willen we bereiken

Doel.

Vernieuwen en versterken van de algemene welzijnsvoorzieningen.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018).

"Het college initieert en faciliteert de krachtenbundeling, professionalisering en efficiency van het welzijnswerk."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

In 2017 worden de volgende zaken verder tot uitvoering / implementatie gebracht:

- Vanaf 2015 is de krachtenbundeling van het welzijnswerk gerealiseerd met de fusie van drie welzijnsinstellingen tot één Stichting Welzijn Ermelo (SWE). Voor de jaren 2015 en 2016 is een inhoudelijke opdracht geformuleerd voor deze nieuwe organisatie en is een budget met taakstelling ten opzichte van 2014 meegegeven. Hiermee wordt gewerkt aan de professionalisering van de organisatie, de vernieuwing van het aanbod en de werkwijze en meer efficiency. Via accounthouderschap en bestuurlijk overleg wordt dit proces gevolgd. Halverwege 2016 wordt een nieuwe opdracht voor de periode vanaf 2017 opgesteld in samenwerking met SWE binnen de beschikbare financiële kaders.
- Om bij te dragen aan de doelen van het programma Sociaal Domein, specifiek aan Burger aan het Roer, wordt in 2016 verder ingezet op stimuleren van burgerparticipatie. Door zowel het leefbaarheidsteam dat burgerinitiatieven faciliteert en promoot en door het sociaal team dat zelfregie van inwoners versterkt. Daarnaast is in 2016 een plan uitgewerkt om de opbrengsten en ervaringen van het regionale project Samen te vertalen naar een lokale aanpak burgerparticipatie en overheidsparticipatie. Dit moet transformatie zowel bij inwoners als binnen de gemeentelijke organisatie agenderen als faciliteren.
- In 2016 is de wijkgerichte aanpak geëvalueerd en een plan van aanpak voor implementatie vanaf 2017 opgesteld. Middelen voor de voortzetting vanaf 2017 zijn daarin opgenomen. In 2017 wordt een notitie Wonen en Zorg opgesteld. Daarin wordt ook de uitnodigende rol (katalysator en stimulator) van de gemeente rondom burgerinitiatieven op het terrein van wonen met zorg meegenomen.
- In 2017 worden nieuwe projecten die aangevraagd worden ter versterking van vrijwillige en informele inzet in Ermelo door maatschappelijke partners in Ermelo uitgevoerd.
- In 2017 wordt met nieuwe vormen van inloop en begeleiding geëxperimenteerd voor doelgroepen die vanuit intramurale settingen in de wijken komen wonen, maar zich nog niet volledig zelfstandig kunnen redden.

Risico's

- Onvoldoende draagvlak bij samenwerkingspartners en samenleving.

Vastgesteld beleid

- Notitie Samen leven in Ermelo, een wijkgerichte aanpak (2012);
- Kadernotitie regeldrukvermindering vrijwilligersorganisaties (2010);
- Notitie Burgerparticipatie en communicatie (2009);
- Beleidskader "Versterken, verlichten en verbinden van vrijwillige en informele inzet" (2015).

Armoedebeleid

Wat willen we bereiken

Doel.

Maatschappelijke en culturele deelname aan de samenleving van mensen met een (langdurig) laag inkomen die hierbij belemmeringen ondervinden.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018).

"Het betreft hier bijzondere bijstand, kwijschelding en schuldhulpverlening. Dit speerpunt heeft een nauwe relatie met het vast te stellen beleid rondom de Participatiewet en het arbeidsmarktbeleid."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

- Uitvoering geven aan het Beleidsplan armoedebestrijding gemeente Ermelo;
- In Q1 2017 zullen wij de uitvoeringsplannen Armoedebestrijding vaststellen;
- De kwijschelding van gemeentelijke belastingen (rioolheffing en afvalstoffenheffing) gaat in 2017 gewoon door;
- In Q2 2018 zullen wij de uitvoering van het Beleidsplan armoedebestrijding evalueren.

Risico's

- Na vaststelling van nieuwe beleidsregels is er sprake van een open-einde-regeling.

Vastgesteld beleid

- Beleidsnota Schulddienstverlening 2014 – 2018 (2014).

Versterking vrijwillige inzet en informele zorg

Wat willen we bereiken

Doel.

Vrijwilligers, mantelzorgers en burgers ondersteunen en hun zelfregie vergroten.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018).

"Het college stimuleert en ondersteunt actief vrijwilligers en mantelzorgers bij hun werkzaamheden, inclusief respijtzorg."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

- Uitvoering geven aan het beleidskader Vrijwillige inzet & informele zorg 2015-2018, dat in 2015 vastgesteld is;
 - Uitvoering geven aan het Werkprogramma Informele zorg 2017.
- Nadat in 2014 (zorg)vrijwilligers en mantelzorgers van Ermelo hebben aangegeven waaraan zij behoefte hebben en deze aandachtspunten in het nieuwe beleidskader Vrijwillige inzet & informele zorg 2015-2018 zijn vastgelegd, is in 2015 samen met ondersteunende organisaties gewerkt aan het opstellen van het Werkprogramma vrijwillige en informele inzet 2015-2018. Dit heeft geleid tot een achttal gehonoreerde projecten die in 2016 door meerdere organisaties, zowel professionele als vrijwillige en burgerinitiatieven, uitgevoerd worden. Halverwege 2016 is een nieuwe ronde met alle ondersteunende organisaties gestart om nieuwe projectvoorstellen voor 2017 in te dienen. De projecten worden uitgevoerd binnen de beschikbare middelen. In 2015 is de mantelzorgwaardering vormgegeven. Dit was een nieuwe gemeentelijke taak en dit zal in 2017 voortgezet worden.

In 2016 wordt gekeken in hoeverre het bestaande aanbod van respijtzorg aangevuld kan worden met lokale voorzieningen en wordt het lokale servicepunt mantelzorg volledig geïntegreerd met de welzijnsorganisatie Stichting Welzijn Ermelo.

Risico's

De taakstelling is gerealiseerd in de nieuwe opdracht aan de nieuwe welzijnsinstelling.

Vastgesteld beleid

- Kadernotitie regeldrukvermindering vrijwilligersorganisaties (2010);
- Notitie Samen leven in Ermelo, een wijkgerichte aanpak (2012);
- Kadernota Versterken, verbinden en verlichten van vrijwillige en informele inzet 2015-2018 (2015).

Voldoende bewegen

Wat willen we bereiken

Doel.

De gemeente bevordert dat jong en oud voldoende beweegt en bevordert een gezonde leefstijl. De inzet van het college zit vooral op breedtesport.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018).

"Het college ziet het maatschappelijk belang van sport in het kader van preventie en ter bevordering van gezondheid voor de doelgroepen: jeugd, mensen met een beperking en ouderen. Daarbij is de inzet van het college met name gericht op activiteiten, de "stenen" zijn daarbij volgend. De gemeente neemt in 2013-2016 deel aan het uitvoeringsprogramma Noord Veluwe Sport! Er wordt een sportvisie 2016-2020 opgesteld. Indien de rijksgelden van de combinatiefunctionarissen eindigen, stopt tevens de gemeentelijke bijdrage hiervoor. Het college stelt onder andere ter bevordering van de gezonde leefstijl een Nota gezondheidsbeleid op voor 2014-2018."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

- In 2017 wordt uitvoering gegeven aan het Uitvoeringsprogramma nota Beheer en exploitatie sportaccommodaties, welke in 2016 zal worden vastgesteld;
- In 2017 wordt een Uitvoeringsprogramma voor uitvoering van de Sportvisie 2016-2020 vastgesteld en wordt gestart met de uitvoering hiervan;
- Na dat in 2016 de opvolger van de huidige nota Gezondheidsbeleid is vastgesteld, zal deze in 2017 uitgevoerd worden met de start van het Activiteitenplan.

Risico's

- Bij het vervallen van de rijksbijdrage en diensgevolge de gemeentelijke bijdrage worden de doelstellingen niet gehaald.

Vastgesteld beleid

- Sportaccommodatienota 2011-2015 "Sport in beweging" (uitvoeringsnota) (2011);
- Sportvisie "Sport in beweging" 2011-2015 (2011);
- Nota Gezondheidsbeleid Gezondheid Dichterbij: Goed Bezig 2012-2015" (2012);
- Regionale sportvisie Noord-Veluwe Sport Visie en Ambities 2020.

Sportaccommodaties

Wat willen we bereiken

Doel.

De gemeente beschikt over goede sportaccommodaties en geeft uitvoering aan het vastgestelde accommodatiebeleid "Synergie in vastgoed". De gemeente beschikt over een goed instructie- en sportbad voor jongeren, verenigingen en ouderen. Daarbij worden de gemeentelijke exploitatielasten omlaag gebracht.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018).

"Er komt een onderzoek naar de mogelijkheden van "het op afstand zetten" van de gemeentelijke sportaccommodaties, waaronder het zwembad. Daarnaast stimuleert het college de zelfredzaamheid van verenigingen op het gebied van onderhoud. Het college bereidt besluitvorming voor over de toekomst van het zwembad en de sporthal Calluna."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

- Afhankelijk van het raadsbesluit in 2016 over renovatie of nieuwbouw zal in Q1 2017 het schetsontwerp, plus kostenraming, worden vervaardigd. In Q2 2017 kan de raad een besluit nemen over de aanbesteding renovatie en/of nieuwbouw zwembad en sporthal Calluna. Vervolgens zal in 2017/2018 daadwerkelijk de "schop in de grond gaan";
- Op basis van het Uitvoeringsprogramma nota Beheer en exploitatie sportaccommodaties zal in 2017 het beheer van de sportaccommodaties verder voorbereid en geïmplementeerd worden. In 2018 start de nieuwe vorm van beheer.

In het kader van het ombuigingstraject zal in 2015/2016, vanuit een (nieuwe) integrale visie op sport en sportieve recreatie, gelieerd aan de thema's welzijn / zorg / economie, worden onderzocht hoe sport als activiteit en in zelfbeheer / zelfwerkzaamheid kan bijdragen aan de Ermelose samenleving, waarin de rol van de overheid aanmerkelijk is teruggedrongen. Een en ander wordt eveneens gezien in de regionale context. De kennis en kunde van belanghebbenden wordt hierbij vanaf het begin betrokken.

Risico's

- Complexiteit van het traject;
- Het niet realiseren van taakstellingen;
- Afhankelijk van uitkomsten van de verdere locatiestudie kan tijdsplanning worden vertraagd (bestemmingsplanprocedure).

Vastgesteld beleid

- Eindrapport accommodatiebeleid Synergie in Vastgoed (2012);
- Uitvoeringsprogramma Accommodatiebeleid Synergie in Vastgoed;
- Sportaccommodatienota 2011-2015 "Sport in beweging" (uitvoeringsnota) (2011);
- Plan van Aanpak Calluna en Balversaal en aanvraag voorbereidingskrediet (2015).

Huis van Bestuur en Cultuur

Wat willen we bereiken

Doel.

Het omvormen van welzijnsaccommodaties, culturele accommodaties en gemeentehuis naar één accommodatie waar bestuur en cultuur onderdak vinden.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018).

"De raad heeft op 11 oktober 2012 ingestemd met het omvormen van De Dialoog naar een cultuurhuis (het Huis van Bestuur en Cultuur). Leidend hierbij is het vastgestelde accommodatiebeleidsplan uit oktober 2012. Het college geeft hieraan nadere invulling door eerst te besluiten welke functies onderdak krijgen in dit huis. Daarbij worden in ieder geval de bibliotheek, het muziekonderwijs, welzijnswerk en de volksuniversiteit betrokken. Het gemeentehuis wordt ingericht op basis van een werkplekconcept volgens Het Nieuwe Werken. De huidige kantoorfuncties in De Dialoog kunnen dan mogelijk worden verplaatst naar de backoffice van het gemeentehuis. De invulling van de resterende ruimten in het gemeentehuis bezien wij met creatief ondernemerschap met als inzet om deze ruimten nog te verhuren aan maatschappelijke en/of commerciële huurders. Na de besluitvorming over de deelnemende functies wordt gewerkt aan een programma van eisen op basis waarvan het definitieve budget wordt bepaald."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

Na vaststelling van de haalbaarheidsstudie in 2016 zal uitwerking van het Programma van Eisen voor het Huis van Bestuur en Cultuur plaatsvinden. Naar verwachting is dit gezamenlijk met het schetsontwerp, inclusief kostenraming, gereed in Q1 2017. Tevens zal een kredietaanvraag voor de realisatie van het Huis van Bestuur en Cultuur aan de raad worden aangeboden en zal de aanbesteding ter hand worden genomen. Ten slotte zal in 2018 de daadwerkelijke realisatie starten.

Risico's

- Taakstellende bezuiniging accommodatiebeleid nog effectueren, exploitatie Huis van Bestuur en Cultuur en de BTW-problematiek.

Vastgesteld beleid

- Kaderovereenkomst subsidies 2012-2015 Muziekschool Noordwest Veluwe en Garantstellingsovereenkomst;
- Muziekschool Noordwest Veluwe en conceptakte statutenwijziging Stichting Muziekschool Noordwest Veluwe;
- Eindrapport Accommodatiebeleid Synergie in Vastgoed (2012);
- Uitvoeringsprogramma Accommodatiebeleid Synergie in Vastgoed.

Accommodatiebeleid

Wat willen we bereiken

Doel.

Uitvoering geven aan het vastgestelde accommodatiebeleid "Synergie in vastgoed".

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018).

"Het college zet de projecten uit het accommodatiebeleid voort. Daarbij gaat het in dit kader om de projecten Pretoriusplein, De Goede Herderschool, wijkvoorziening West en de professionalisering van de vastgoedorganisatie.

Overige projecten zijn het Huis van Bestuur en Cultuur en de Sportaccommodaties. Deze zijn als separaat speerpunt aangemerkt. Naast het uitvoeren van genoemde projecten zal ook gewerkt worden aan een visie op cultuur en peuterspeelzaalwerk. Dat is namelijk mede bepalend voor de invulling van onderwijshuisvesting en maatschappelijke functies."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

- In 2017 zal de nieuwbouw van de Prins Willem Alexander school worden afgerond;
- In 2017 zal de nieuwbouw van De Goede Herderschool worden gestart;
- In Q1 2017 zal de raad worden aangeboden een visiedocument (groei / krimp) huisvesting basisonderwijs;
- In 2017 zal er duidelijkheid zijn en uitvoering gegeven worden aan het voorzieningenniveau in de wijk West / verplaatsing van De Parasol;
- In 2017 zal de besluitvorming over de uitkomsten van het deelproject Professionalisering vastgoedorganisatie plaatsvinden;
- In 2017 werken wij aan de uitwerkingsmaatregelen omvorming kinderopvang / peuterspeelzaalwerk, waarna in 2018 gestart kan worden met een nieuwe vorm van peuteropvang.

Risico's

- Taakstellende bezuiniging accommodatiebeleid kan niet geëffectueerd worden;
- Geen draagvlak en medewerking schoolbesturen;
- De normbedragen waarop de bekostiging is gebaseerd zijn niet toereikend voor uitbreiding en/of nieuwbouw van scholen.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is met betrekking tot dit speerpunt het volgende risico

opgenomen:

- De gemeente Ermelo zal een normbedrag beschikbaar moeten stellen ter bekostiging van de uitbreidingsbehoefte voortgezet onderwijs (€ 1.000.000,00 / kans 10%).

Vastgesteld beleid

- Notitie Kwaliteitseisen peuterspeelzaalwerk Ermelo (2005);
- Notitie "De leerling centraal" (2005);
- Kadernota brede school (2006);
- Raamovereenkomst ROC Landstede uitvoering volwasseneneducatie 2013 en 2014;
- Eindrapport accommodatiebeleid Synergie in Vastgoed (2012);
- Uitvoeringsprogramma Accommodatiebeleid Synergie in Vastgoed (2012);
- Meerjarenonderhoudsplan (MOP) (driejaarlijkse actualisatie / 2013).

Cultuur

Wat willen we bereiken

Doel.

Gesubsidieerde culturele voorzieningen moeten bijdragen aan met name educatie op het gebied van culturele vorming van kinderen, jongeren en mensen met beperking. Voorzieningen voor volwassenen dienen in beginsel zelfbekostigend te zijn.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018).

"Het beleid van het college is primair gericht op het ondersteunen van activiteiten gericht op de doelgroepen (mensen) boven het in stand houden van gebouwen (stenen). Het beleid ten aanzien van gesubsidieerde culturele voorzieningen wordt herzien met betrekking tot de gesubsidieerde activiteiten en huisvesting."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.

Wij geven uitvoering aan het door de raad vastgestelde cultuurbeleid. Op basis van dit beleid vernieuwen wij de afspraken met gesubsidieerde instellingen en versterken wij cultuureducatie in het basisonderwijs.

Risico's

■ Maatschappelijk draagvlak.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is met betrekking tot dit speerpunt het volgende risico

opgenomen:

■ De rechter honoreert het beroep van de Streekmuziekschool op de garantstelling naar aanleiding van het in 2013 uitgesproken faillissement (€ 844.000,00 / kans 30%).

Vastgesteld beleid

■ Cultuurnota Zorg voor Cultuur, zorg voor elkaar;

■ Wmo-Beleidsplan 2013-2016 Actief en Betrokken II (2013).

Indicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Ermelo	Nederland	Bron
Niet-sporters	%	2014	52,2	49,9	RIVM - Zorgatlas
Banen	per 1.000 inwoners 15-64 jaar	2015	864,7	721,7	LISA
Netto arbeidsparticipatie	%	2015	66,3	65,4	CBS - Arbeidsdeelname
Bijstandsuitkeringen	per 10.000 inwoners 18 jaar en ouder	2015	200,5	405,1	CBS - Participatie Wet
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners 15-65 jaar	2015	189,4	311,9	CBS - Participatie Wet
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inwoners	2015	405	567	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO
% kinderen in uitkeringsgezin	%	2012	2,39	5,66	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
% achterstandsleerlingen	%	2012	9,55	11,61	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
% werkloze jongeren	%	2012	0,65	1,21	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	%	2012	3,9	3,2	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2014	0	5	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2014	60	60	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2015	11,2	10	CBS - Beleidsinformatie Jeugd
Jongeren met jeugdreclassering	%	2015	0,9	0,5	CBS - Beleidsinformatie Jeugd
Jongeren met jeugdbescherming	%	2015	2,5	1,2	CBS - Beleidsinformatie Jeugd

bron: waarstaatjegemeente.nl (29 augustus 2016)

Verbonden partijen

Bij de uitvoering van het programma Samenleven zijn de volgende verbonden partijen betrokken:

- RNV;
- GGD;
- SDV.

Wat hebben we er voor over

Vergelijking Programmabegroting 2017-2020 ten opzichte van de Programmabegroting 2016-2019.

Bedragen x € 1.000,00	Rekening 2015	Begroting 2016	Programmabegroting				Doorkijk 2021
Omschrijving	Legge alinea	Legge alinea	2017	2018	2019	2020	Legge alinea
Programmabegroting 2016- 2019:€		€	€	€	€	€	€
	Legge alinea	37.842€	35.693€	35.784€	35.505€	35.320€	35.320€
Lasten		-6.280€	-5.957€	-5.952€	-5.945€	-5.939€	-5.939€
Baten		31.562	29.736	29.832	29.560	29.381	29.381
Saldo							
Programmabegroting 2017- 2020:€	€	€	€	€	€	€	€
	36.067€	43.578€	35.173€	35.113€	34.688€	34.586€	34.668€
Lasten	-6.113€	-6.479€	-6.181€	-6.267€	-6.169€	-6.163€	-6.160€
Baten	29.954	37.099	28.992	28.846	28.519	28.423	28.508
Saldo							
Legge alinea	Legge alinea	Legge alinea	Legge alinea	Legge alinea	Legge alinea	Legge alinea	Legge alinea
Verschil nieuwe begroting t.o.v. vorige begroting	Legge alinea	5.537 N	-744 V	-986 V	-1.041 V	-958 V	-873 V

Verklaring saldo nieuwe begroting ten opzichte van vorige begroting (bedragen x € 1.000,00).

Legge alinea	Legge alinea	Programmabegroting				Doorkijk 2021
Omschrijving	toekomst	2017	2018	2019	2020	Legge alinea
Product 630 Primair onderwijs:€	€	€	€	€	€	€
	PB 2017-20€	-17 V€	-16 V€	-17 V€	-15 V€	-15 V€
Aandeel kostenplaatsen	PB 2017-20€	2 N€	-1 V€	-1 V€	€	-4 V€
Kapitaal	PB 2017-20	-106 V€	-106 V€	-106 V€		-106 V€
Interne verrekeningen sportvoorzieningen en schoolzwemmen		€	€	€	-106 V€	€
Diverse overige verschillen					€	

	21 N	21 N	21 N	21 N	25 N
				21 N	
Product 631 (Voortgezet) speciaal onderwijs:	€	€	€	€	€
PB 2017-20	-11 V	-11 V	-11 V	-11 V	-11 V
Aandeel kostenplaatsen	€	€	€	€	-8 V
Kapitaallasten					1 N
Diverse overige verschillen	1 N	1 N	1 N	1 N	
Product 632 Voortgezet onderwijs:	€	€	€	€	€
PB 2017-20	-5 V	-4 V	-5 V	-4 V	-4 V
Aandeel kostenplaatsen	8 N	8 N	8 N	8 N	8 N
Diverse overige verschillen					
Product 633 Gemeenschappelijke lasten / baten onderwijs:	€	€	€	€	€
Aandeel kostenplaatsen	€	€	€	€	€
Taakstelling leerlingenvervoer/basismobiliteit					
Diverse overige verschillen	-41 V	-40 V	-40 V	-39 V	-39 V
PB 2017-20	€	-100 V	-100 V	-100 V	-100 V
	€	€	€	€	
		3 N	3 N	3 N	
	3 N				

Product 634	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Volwasseneneducatie:↵						
Aandeel kostenplaatsen	PB 2017-20	-5 V	-4 V	-5 V	-4 V	-4 V
Product 635	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Kunst en cultuur:↵						
Aandeel kostenplaatsen	PB 2017-20↵	-80 V↵	-78 V↵	-78 V↵	-78 V↵	-77 V↵
Combinatiefunctie	functionaris PB 2017-20↵	45 N↵	45 N↵	45 N↵	45 N↵	45 N↵
cultuur						
Taakstelling subsidiebeleid	PB 2017-20↵	↓	-50 V↵	-50 V↵	-50 V↵	-50 V↵
Taakstelling welzijn, cultuur en maatschappelijke instellingen	PB 2017-20		-200 V↵	-200 V↵	-200 V↵	-200 V↵
Diverse overige verschillen		↓	↓	↓	↓	↓
		↓	5 N	5 N	5 N	7 N
		5 N				
Product 636	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Sociaal cultureel werk:↵						
Aandeel kostenplaatsen	PB 2017-20	-134 V↵	-130 V↵	-131 V↵	-131 V↵	-131 V↵
Diverse overige verschillen		1 N	1 N	1 N	1 N	1 N
Product 637	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Sport:						
Aandeel kostenplaatsen	PB 2017-20↵	-195 V↵	-184 V↵	-181 V↵	-179 V↵	-178 V↵

Kapitaallasten	BR 2017-20	-45 V	217 N	10 N	10 N	2 N
Combinatie	PB 2017-20	-43 V	-43 V	-43 V	-43 V	-43 V
Interne verrekeningen sportvoorzieningen en schoolzwemmen	PB 2017-20	106 N	106 N	106 N	106 N	106 N
Triade (bijdrage)		↓	↓	↓	↓	↓
Sportpark FC Horst	4e BR 2016/PB 2017-20	29 N	29 N	68 N	68 N	71 N
SSE	2e BR 2016	↓	↓	↓	↓	↓
	2e BR 2015/PB 2017-20	16 N	16 N	16 N	16 N	16 N
		17 N	17 N	16 N	17 N	17 N
Diverse overige verschillen		↓	↓	↓	↓	↓
		5 N	-8 V	-7 V	-8 V	12 N
Product 638 Sociaal-culturele & maatschappelijke accommodaties:	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Aandeel kostenplaatsen	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Kapitaallasten Dialoog						
Diverse overige verschillen	PB 2017-20	-85 V	-81 V	-80 V	-80 V	-79 V
	PB 2017-20	-10 V	-81 V	-79 V	-76 V	-78 V
		2 N	2 N	2 N	2 N	2 N
Product 639 Jeugdbeleid:	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Aandeel kostenplaatsen	PB 2017-20	-104 V	-101 V	-101 V	-100 V	-100 V
Preventief jeugdbeleid	PB 2017-20	-36 V	-36 V	-36 V	-31 V	-31 V

Peuterspeelzalenwerk PB 2017-20	70 N↵	-2 V↵	12 N↵	26 N↵	40 N↵
Diverse overige verschillen	-8 V	-8 V	-8 V	-8 V	-8 V
Product 640 Ouderenbeleid:↵	↵	↵	↵	↵	↵
Aandeel kostenplaatsen PB 2017-20	-26 V↵	-25 V↵	-26 V↵	-25 V↵	-25 V↵
Diverse overige verschillen	18 N	4 N	4 N	4 N	4 N
Product 641 Gezondheidszorg:↵	↵	↵	↵	↵	↵
Aandeel kostenplaatsen PB 2017-20↵	-66 V↵	-65 V↵	-64 V↵	-64 V↵	-64 V↵
Maatschappelijk werk PB 2017-20	37 N↵	37 N↵	37 N↵	37 N↵	37 N↵
Diverse overige verschillen	21 N	21 N	21 N	16 N	16 N
Product 642 Beleid voor mensen met een beperking:↵	↵	↵	↵	↵	↵
Aandeel kostenplaatsen	↵	↵	↵	↵	↵
PB 2017-20	-26 V	-25 V	-26 V	-25 V	-25 V
Product 643 Wmo:↵	↵	↵	↵	↵	↵
Aandeel kostenplaatsen PB 2017-20↵	-402 V↵	-387 V↵	-388 V↵	-386 V↵	-385 V↵
Wmo- voorzieningen 1e BR 2016↵	↵	↵	↵	-24 V↵	-63 V↵
Taakstelling huishoudelijke hulp PB 2017-20				142 N	240 N

		122 N	122 N	122 N		
Product						
645						
Asielzoekers:						
	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Diverse						
overige						
verschillen						
Product						
646	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Inkomensondersteuning:						
Aandeel						
kostenplaatsen	PB 2017-20	-11 V	-11 V	-11 V	-11 V	-11 V
SDV:	3e BR 2015/4e BR	164 N	163 N	172 N	183 N	183 N
uitvoering:	6e BR 2016					
Wet	3e BR 2015/4e BR	144 N	226 N	296 N	379 N	379 N
BUIG	16					
Beschikkingen	4e BR 2016	-68 V	-68 V	-68 V	-68 V	-68 V
BBZ						
Uitkeringen	3e BR 2015/4e BR	225 N	227 N	229 N	230 N	230 N
bijzondere	16					
bijstand						
Diverse		1 N	1 N	1 N	1 N	1 N
overige						
verschillen						
Product						
647						
Activering:	↓	↓	↓	↓	↓	↓
en						
uitstroom:						
Aandeel						
kostenplaatsen	PB 2017-20	-23 V	-23 V	-23 V	-23 V	-23 V
Uitkeringen						
re-	PB 2017-20	-19 V	-24 V	-24 V	-24 V	45 N
integratiebudget						
Bijdrage						
Inclusief	PB 2017-20	136 N	145 N	170 N	165 N	98 N
Groep						
Product						
648						
Uitvoering						
Wet						
Inburgering:	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Diverse						
overige						
verschillen						

Product 650 Decentralisatie Wmo 2015:	↙	↙	↙	↙	↙		
Te concretiseren beleid/uitvoeringskosten	1e BR 16/PB 2017-20	-104 V↙	-15 V↙	-15 V↙	-49 V↙	-77 V↙	
Mantelzorg waardering/werkprogramma	1e BR 2016	88 N↙	101 N↙	101 N↙	101 N↙	101 N↙	
Uitvoeringsorganisatie EHZ	2e BR 2016	275 N↙	↙	↙	↙	↙	
Diverse overige verschillen		-11 V					
			3 N	3 N	3 N	3 N	
Product 651 Decentralisatie jeugdwet 2015:	↙	↙	↙	↙	↙		
Uitvoering en zorgkosten	4e BR 2016/PB 2017-20	-625 V	-580 V	-587 V	-586 V	-556 V	
Vershil nieuwe begroting t.o.v. vorige begroting		-744 V	-986 V	-1.041 V	-958 V	-873 V	

Specificatie kredieten (bedragen x € 1.000,00).

Omschrijving	Begroting 2016	Programma 2017	Begroting 2018	2019	2020	Doorkijk 2021	Nut
<u>Product 630 Primair onderwijs:</u>	Lege	Lege	Lege	Lege	Lege	Lege	Lege
Scholen Pretoriusplein: sloopkosten	alinea 150	alinea Lege	alinea Lege	alinea Lege	alinea Lege	alinea Lege	alinea EN
Scholen Pretoriusplein: tijdelijke huisvesting	100	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
RKBS PWA (school): nieuwbouw	981	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
PSZ Blokkendoos: verplaatsing	25	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
BBS De Goede Herder: renovatie	338	337	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
Scholen Pretoriusplein: nieuwbouw	Lege alinea	435	435	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
<u>Product 635 Kunst en cultuur:</u>	Lege	Lege	Lege	Lege	Lege	Lege	Lege
Geldlening bibliotheek: ontvangen aflossingen	alinea -45	alinea -48	alinea -51	alinea -55	alinea Lege	alinea Lege	alinea n.v.t.

<u>Product 637 Sport:</u>	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa
Sportcentrum Calluna: instandhouding complex	127	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	EN
Sportthal Calluna: voorbereiding nieuwbouw	95	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	EN
Zwembad Calluna: voorbereiding	93	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	EN
Sportcentrum Calluna: metselwerk	Lege alineaa	33	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	EN
Sportcentrum Calluna: zonneboiler	Lege alineaa	90	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	EN
Zwembad Calluna: vervangen leidingen wedstrijdbad	Lege alineaa	60	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	EN
Sportcentrum Calluna: buitschilderwerk	Lege alineaa	40	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	EN
Sportcentrum Calluna: ventilatie	Lege alineaa	30	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	EN
Zwembad Calluna: zwembadinstallatie	Lege alineaa	51	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	EN
Sportcentrum Calluna: vervanging kasregister	Lege alineaa	8	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	EN
Zwembad Calluna: vervanging zonnepanelen		20					EN
Sportcentrum Calluna: vervanging computers		16					EN
Sportcentrum Calluna: dakbedekking		103					EN
Sportcentrum Calluna: verwarmingsinstallatie		32					EN
Sportcentrum Calluna: verlichting		27					EN
Sportcentrum Calluna: beveiligingsapparatuur		47					EN
Zwembad Calluna: ureumreductor		40					EN
Sportthal Calluna: vervangende nieuwbouw		3.375					MN
Sportcomplex Calluna: centrifugaalpompe		44					EN
Sportcentrum Calluna: filterinstallatie		145					EN
Sportcentrum Calluna: luchtbehandelingskast		146					EN
Zwembad Calluna: onderwaterverlichting		33					EN
Zwembad Calluna: renovatie		1.872					EN
Sportzaal Balvers: dakbedekking (MOP)			45				EN
Vervanging toplaag sportvelden		100					MN
Vervanging toplaag sportvelden EFC'58					175		MN
Vervanging toplaag sportvelden DVS'33					350		MN
LTV Irminloo: één tennisbaan		95					MN
Sportcomplex FC Horst: overige kosten	12						MN
Geldlening sportthal Oost: ontvangen aflossingen	-29	-31	-33	-36	-38	-38	n.v.t.
Lening EFC'58: ontvangen aflossingen	-4	-3					n.v.t.
<u>Product 638 Sociaal- culturele & maatsch. accommodaties:</u>							
De Dialoog: ventilatie (MOP)		31					EN
De Dialoog: elektrische steiger theaterzaal		10					EN
De Dialoog: 3-delige tribune theaterzaal		24					EN

De Dialoog: audiovisuele middelen theaterzaal	10					EN
De Dialoog: dakbedekking / dakramen (MOP)	31					EN
De Dialoog: dekvloeren / vloerbedekking (MOP)	34					EN
De Dialoog: plafonds / wandsystemen (MOP)	48					EN
De Dialoog: mechanische ventilatie (MOP)	187					EN
De Dialoog: elektrische installaties (MOP)	30					EN
De Dialoog: balletvloer / toneel	13					EN
De Dialoog: vervanging automatiseringssysteem	34					EN
De Dialoog: aanpassingen theaterzaal	48					EN
De Dialoog: verwarming theaterzaal / keuken	28					EN
Transformatie naar Huis van Bestuur en Cultuur	375	1.125				EN
Inrichting nieuwe ruimte wijkcentrum West	40					EN
<u>Product 640 Ouderenbeleid:</u>						
Lening SWE: ontvangen aflossingen	-28	-30				n.v.t.
Totaal investeringen 2016- 2021	2.190	8.760	396	-91	487	-38

Autorisatieniveau raad

De raad autoriseert alle baten en lasten op programmaniveau.

De raad autoriseert alle investeringskredieten.

De kredieten voor transformatie naar Het Huis van Bestuur en Cultuur, renovatie zwembad Calluna en nieuwbouw sporthal Calluna zijn wel door de raad beschikbaar gesteld, maar nog niet vrijgegeven. Een uitzondering hierop zijn de voorbereidingskredieten Calluna ter grootte van € 188.000,00. Deze heeft de raad inmiddels wel vrijgegeven.

De raad autoriseert alle toevoegingen aan en beschikkingen over de reserves en voorzieningen.

Programma Economie

Algemeen

Het programma Economie is als volgt opgebouwd:

Raadscommissie	
Commissie Infrastructuur & Ruimte	
Commissie Samenleving en Maatschappij	
Commissie Bestuur en Middelen	
Portefeuillehouders	
mr. J. van den Bosch	
J. van Eijnden	
mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich	
Speerpunten	Portefeuillehouder
Economie	mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich
Stimuleren van het verstevigen van de economische structuur	mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich
Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen	mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich
Stationsomgeving toezicht	mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich
Veldzicht-Noord vierde fase	mr. J. van den Bosch
Kerkdennen	mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich
Glasvezel	mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich
Toerisme en recreatie	mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich
Vitale Vakantieparken	mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich
Strand Horst	J. van Eijnden

Producten	Portefeuillehouder
667 Toerisme en recreatie	mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich
668 Economische zaken	mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich

Voor de Programmabegroting 2017-2020 worden geen nieuwe speerpunten geïntroduceerd.

Economie

Wat willen we bereiken

Doel

In Ermelo willen wij op het gebied van Economie en Toerisme & Recreatie dat wat goed gaat verstevigen en vernieuwen en inzetten op verbetering waar mogelijk. In het Economisch Programma 2015-2018 hebben wij de volgende strategische doelen vastgesteld:

- het versterken van de economische structuur;
- het geven van ruimte voor ondernemerschap en starters;
- het profileren van Ermelo en het profileren van de regio;
- het verbeteren van het vestigingsklimaat;
- het stimuleren van verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Inhoud

"Wij hebben in het Economisch Programma 2015-2018 aan de te bereiken doelen en speerpunten prestatieindicatoren gekoppeld, zodat wij het resultaat van het Economisch Programma 2015-2018 kunnen monitoren."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder

- Wij voeren in 2017 de strategische agenda Economisch Programma 2015-2016 uit;
- In Q1 2017 zal de tussenevaluatie Economisch Programma aan de raad worden aangeboden.

Risico's

De economie in een gemeente of een regio wordt beïnvloed door vele factoren. Het is een complex geheel, waarbij wij als overheid en ook als lokale overheid beperkte sturingsmogelijkheden hebben. Wij hebben in het Economisch Programma 2015-2018 per thema onze rol geduid. Wij proberen daarbij dingen uit waarbij wij soms ook op onderdelen onze neus kunnen stoten; bij het zoeken naar vernieuwing kan er ook iets misgaan.

Wij geven het programma vorm in samenspraak met ondernemers en partijen in Ermelo. En staan daarmee niet alleen aan het roer. Deze insteek als netwerkpartner is ook de wijze waarop wij onze rol over overheid steeds meer willen vormgeven.

Vastgesteld beleid

- Groei van binnenuit, Economisch Programma 2015-2018 (februari 2015);
- Strategische Uitvoeringsagenda 2015-2016 Economisch Programma (mei 2015).

Stimuleren van het verstevigen van de economische structuur

Wat willen we bereiken

Doel

Verbreden van economische portfolio door slimme cross-overs en inzet op potentie van sectoren.

Inhoud

"Wij verstevigen de accountaankpak zorg en defensie en cross-over profit en non-profit; zorg/defensie en bedrijfsleven.

Wij zetten in op kwalitatief voldoende en voldoende gevarieerd aanbod van werklocaties. Wij creëren gunstige omstandigheden voor het laten vestigen van zakelijke dienstverlening en plegen acquisitie. En wij onderzoeken of een bedrijfsverzamelgebouw versterkend kan werken op de vestiging van zakelijke dienstverlening en/of het faciliteren van ZZP'ers.

Wij creëren een mogelijke broedplaats voor nieuw en groeiend ondernemerschap. Vooral voor de ontwikkeling van de zorg is het goed nieuwe concepten uit te kunnen proberen en "vrije ruimte" te creëren om dingen uit te proberen waarvan er ook een aantal kunnen mislukken."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder

Na een verkenning in 2015 verstevigen wij in 2016 en 2017 de verbinding van verschillende sectoren (cross-over aanpak), bijvoorbeeld door het stimuleren van de start van een sociale ondernemer bij de stationsomgeving.

Risico's

Ermelo is een aantrekkelijke gemeente maar ook onderdeel van een regio waar andere aantrekkelijke gemeenten zijn. Wij zullen ons profiel moeten uitventen. Wij proberen nieuwe dingen uit en moeten daarbij ook de ruimte nemen om iets te laten mislukken. Op die manier kunnen wij er achter komen wat wel en wat niet werkt.

Vastgesteld beleid

- Groei van binnenuit, Economisch Programma 2015-2018 (februari 2015);
- Strategisch Uitvoeringsprogramma 2015-2016 Economisch Programma (mei 2015);
- Plan van aanpak Vitale vakantieparken (februari 2015).

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

Wat willen we bereiken

Doel

Ermelo wil een inclusieve samenleving zijn waarin mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt deelnemen, in welke vorm dan ook. Wij willen ondernemers stimuleren om hieraan een bijdrage te leveren.

Inhoud

"Wij stellen een Stimuleringsagenda Sociaal Ondernemerschap op, waarin wij langs verschillende sporen ondernemers willen aanmoedigen om hun bijdrage te leveren aan de inclusieve samenleving. Wij kijken naar hoe wij een platform kunnen creëren voor sociaal ondernemers in Ermelo, waarin lokale ondernemers elkaar kunnen inspireren. En wij kijken naar welke randvoorwaarden sociaal ondernemerschap kunnen ondersteunen. De Stimuleringsagenda is aanvullend op de werkgeversdienstverlening die vanuit Samen werkend Ermelo wordt uitgevoerd in het kader van de Participatiewet."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder

- Ook in 2017 stimuleren wij ondernemers mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in hun bedrijf werkzaam te hebben en te houden. Het aantal bedrijven breidt uit;
- In 2017 geven wij uitvoering aan de Stimuleringsagenda Sociaal ondernemerschap.

Risico's

Steeds meer ondernemers zijn bereid in te zetten op Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en creëren ruimte in hun bedrijf voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dit is een samenspel tussen goede ondersteunende regelingen, goede bemiddeling en bereidwilligheid van ondernemers.

Vastgesteld beleid

- Groei van binnenuit. Economisch Programma 2015-2018 (februari 2015);
- Strategische Uitvoeringsagenda 2015-2016, Economisch Programma (mei 2015);
- Notitie Werkgeversdienstverlening Niemand op de reservebank (maart 2015);
- Stimuleringsagenda Sociaal Ondernemerschap (juni 2016).

Stationsomgeving toezicht

Wat willen we bereiken

Doel

De realisatie van een fietsenstalling met toezicht door de inzet van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.

Inhoud

"In samenwerking met samenwerkingspartners opstellen van een rendabele businesscase en het in uitvoering brengen."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder

Afhankelijk van de businesscase kan in 2017 gestart worden met de uitvoering toezicht Stationsomgeving.

Risico's

In de stationsomgeving zijn veel partijen betrokken waarbij wij ook expliciet rekening moeten houden met de veiligheid die een spoorovergang vergt.

Vastgesteld beleid

- Besluit aanpassing stationsomgeving (oktober 2014).

Veldzicht-Noord vierde fase

Wat willen we bereiken

Doel

Uitbreiding van het bedrijventerrein Veldzicht voor lokale bedrijvigheid.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)

"Het college stelt een bestemmingsplan Veldzicht Noord vierde fase op. Deze wordt door de raad vastgesteld."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder

Om te komen tot de uitbreiding van het bedrijventerrein Veldzicht met deze vierde en tevens laatste fase, doorlopen wij op dit moment een (onderhandelings)proces om te komen tot minnelijke overeenstemming met de grondeigenaren/bewoners en de zelfrealiserende partijen in het plangebied. Dit proces maakt dat een concrete planning moeilijk in te schatten is. In de raad van 17 maart 2016 bent u geïnformeerd en heeft u besluiten genomen. In 2017 kan het bestemmingsplan worden vastgesteld.

Risico's

Vanwege juridische en planologische procedures kan de planning opschuiven.

Vastgesteld beleid

- Nota Grondbeleid (2010) (deze heeft betrekking op de activiteiten die in de begroting en jaarrekening van de gemeente onder de noemer grondexploitatie vallen).

Kerkdennen

Wat willen we bereiken

Doel

Transformatie Kerkdennen naar een lichtere vorm van bedrijvigheid.

Inhoud

"Het college stelt een verkleuringsnotitie op waarin het toekomstige wensbeeld wordt vastgelegd om te kunnen anticiperen op mogelijke gebiedsontwikkelingen.

Op basis van de Structuurvisie Ermelo 2015 en het Bestemmingsplan Kom Ermelo hanteren wij de volgende drie

uitgangspunten voor Kerkdennen:

- de bedrijfsfuncties voor Kerkdennen blijven behouden;
- wij hebben de wens om te evolueren naar lichtere bedrijvigheid;
- wij voeren geen actief grondbeleid in dit gebied."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder

In 2016 zijn wij, naar aanleiding van de bespreking van de Verkenningsnotitie Kerkdennen in de raadscommissie

van december 2015, aan de slag gegaan met de uitwerking van de wensbeelden voor de ontwikkeling van Kerkdennen. Deze zijn belegd in de Verkleuringsnotitie. In 2017 gaan wij de uitvoering van de maatregelen vormgeven.

Risico's

Het uitgangspunt, dat wij geen actief grondbeleid op dit gebied voeren, brengt met zich mee dat wij voor een mogelijke verkleuring afhankelijk zijn van de bereidwilligheid en mogelijkheden van ondernemers om hierin mee te bewegen of samen met ons kansen te gelde te maken. Wij trekken intensief op met de ondernemers. Uit de Verkenning is gebleken dat de verbetermogelijkheden op Kerkdennen ook te maken hebben met verkeersaspecten en verkeersveiligheid.

In de Verkenning die wij in december 2015 in de raadscommissie Infrastructuur en Ruimte hebben besproken is aangegeven dat bij de verkenning van verkleuringsmaatregelen er middelen nodig zijn met, afhankelijk van de insteek, een bandbreedte tussen de € 650.000,00 en de € 2.100.000,00.

Vastgesteld beleid

- Nota Grondbeleid (2010);
- Structuurvisie gemeente Ermelo 2025 (2012);
- Bestemmingsplan Kom Ermelo (2013);
- Verkenning Verkleuringsnotitie Kerkdennen (november 2015).

Glasvezel

Wat willen we bereiken

Doel

Wij optimaliseren de digitale bereikbaarheid van bedrijventerreinen en het buitengebied van Ermelo. De ontwikkeling van het buitengebied krijgt met de aanleg van glasvezel een stevige impuls die voor de leefbaarheid, educatie en economie van belang is.

Inhoud

"Door partijen bij elkaar te brengen, behoefte te laten inventariseren en te zoeken naar voldoende potentie, jagen wij de uitrol van breedband aan waar onder glasvezel op bedrijventerreinen, buitengebied en recreatieterreinen."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder

Wij stimuleren vragenbundeling, leggen verbinding met de Stichting Breedband om mogelijkheden uit te nutten en daar waar voldoende kansen liggen faciliteren wij. Ook de provincie is hierin een partner. Wij zetten hier ambtelijke capaciteit op in. In 2017 werken wij aan besluiten inzake de facilitering van eventuele vraagbundelingstrajecten. In 2016 hebben 11 gemeenten uit de regio een convenant gesloten met CIF: het Communication Infrastructure Fund. Er zal een indeling worden gemaakt van de gehele regio in gebieden, waarna per gebied een vraagbundelingstraject zal worden gestart. Doel is om vóór eind 2018 glasvezel aan te hebben gelegd, in die gebieden waar ten minste 50% van de mogelijke aansluitingen deelneemt aan het initiatief. Met het oog op de Telecommunicatiewet heeft de gemeente een coördinerende en toetsende rol met betrekking tot de aanleg. Hierbij valt onder andere te denken aan het toetsen van de ontvangen aanvragen, het verlenen van instemmingsbesluiten en het houden van toezicht op de uitvoering van de werkzaamheden.

Risico's

In het buitengebied is, door de aanwezigheid van veel recreatieterreinen, veel latente behoefte aan snel internetgebruik. Deze gebruiksbehoefte bundelen met behoefte van vaste bewoners vraagt extra inspanning van ondernemers en eigenaren van recreatiewoningen. CIF heeft aangegeven pas met de aanleg van glasvezel van start te gaan wanneer er sprake is van een succesvolle vraagbundeling; een minimale vereiste is dat 50% van de mogelijke aansluitingen in moet schrijven voor glasvezel.

Vastgesteld beleid

- Groei van binnenuit, Economisch Programma 2015-2018 (februari 2015);
- Strategische Uitvoeringsagenda 2015-2016 Economisch Programma (mei 2015);
- Leges- en Telecommunicatieverordening gemeente Ermelo.

Toerisme en recreatie

Wat willen we bereiken

Doel

Het toeristisch en recreatief profiel van Ermelo kan verstevigd worden. Ermelo kent een aantrekkelijk en mooi buitengebied, maar kan winnen in aantrekkelijkheid. En ze kan haar waarde beter vermarkten. Ermelo kan winnen aan aantrekkelijkheid door meer variatie en modernisering van verblijfsmogelijkheden.

Inhoud

"Het college ontwikkelt een stimuleringsagenda voor toerisme en recreatie in brede zin. Hierin zetten wij in op modernisering, promotie en marketing: promotie Ermelo Buitenleven. Ermelo Buitenleven is een initiatief waarin de VVV, lokale ondernemers en de gemeente samenwerken om Ermelo als recreatiegemeente beter op de kaart te zetten. In de agenda zetten wij in op:

- verblijfsrecreatie;
- promotie en marketing;
- recreatievriendelijke gemeente;
- dagrecreatie;
- toeristische infrastructuur."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder

In 2017 wordt uitvoering gegeven aan de Stimuleringsagenda Toerisme en Recreatie 2015-2018. In Q2 2017 zal de evaluatie en voortgangsrapportage Stimuleringsagenda Toerisme en Recreatie worden uitgevoerd. De organisatie en invulling van promotie en marketing van Ermelo wordt in nauwe samenspraak met het (toeristisch) bedrijfsleven vanaf 2017 vernieuwd.

In het kader van het ombuigingstraject zal in 2016 worden onderzocht in hoeverre het mogelijk en wenselijk is de toeristen- en forensenbelasting, nadat jaren eenzelfde tarief heeft gegolden, al dan niet te verhogen. Het onderzoek richt zich zowel op de economische betekenis, als op de financiële betekenis. Hierbij wordt ook een regionale vergelijking gemaakt.

Risico's

Bij het behalen van doelstellingen zijn veel partners betrokken, zoals het toeristisch bedrijfsleven, ondernemersorganisaties en mede-overheden. Voortgang en resultaten zijn daarom vaak afhankelijk van externe factoren.

Vastgesteld beleid

- Groei van binnenuit, Economisch Programma 2015-2018 (februari 2015);
- Strategische Uitvoeringsagenda 2015-2016, Economisch Programma (mei 2015);
- Stimuleringsagenda Toerisme en Recreatie (2015).

Vitale vakantieparken

Wat willen we bereiken

Doel

Modernisering van de verblijfsrecreatie op de vakantieparken. Revitalisering van de verblijfsrecreatiesector door:

- Recreatieondernemers waar mogelijk meer ruimte te geven voor ontwikkeling;
- Bedrijven waar geen recreatie meer plaatsvindt om te vormen naar andere functies.

Inhoud

"Wij geven, conform het projectplan Kwaliteitsimpuls Verblijfsrecreatie, gezamenlijk met de ondernemers

lokale invulling aan het vitaliseren van de vakantieparken en nemen deel aan het regionale programma Vitale Vakantieparken."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder

Wij werken aan de uitvoering van de toekomstvisie op de verblijfsrecreatie, de verdere uitwerking van de publieke en private instrumenten en aan maatwerkoplossingen voor de ontwikkeling en transformatie van vakantieparken.

Risico's

De vitalisering van de verblijfsrecreatie is een complex proces en wij zijn in hoge mate afhankelijk van de bereidwilligheid van lokale ondernemers, maar daarmee absoluut niet iets om te laten liggen. In nauw samenspel tussen bestaande, nieuwe ondernemers en overheid moeten wij een impuls kunnen geven aan de kwaliteit, gebruik en imago van de verblijfsrecreatie.

Vastgesteld beleid

- Projectplan Kwaliteitsimpuls Verblijfsrecreatie (februari 2015);
- Vitale vakantieparken: toekomstvisie op de verblijfsrecreatie in Ermelo met drie gebiedsgerichte visies (december 2015).

Strand Horst

Wat willen we bereiken

Doel

Recreatieve functie Strand Horst versterken.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)

"Het college faciliteert actief particulier initiatief voor de verdere ontwikkeling van Strand Horst. De basis voor de ontwikkelingen is de vastgestelde visiekaart Strand Horst (2013) en het vastgestelde Masterplan Strand Horst (2016). Het college zet in op een juist verwachtingenmanagement naar de raad ten aanzien van mogelijkheden, die de gemeente kan bewerkstellingen. Het college zet in op behoud van de openbare toegankelijkheid van het strand."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder

Wij gaan voor een actieve inzet ter stimulering van private ontwikkelingsinitiatieven die weergegeven zijn in het Masterplan Strand Horst. In Q2 2017 kunnen het Beeldkwaliteitsplan en het bestemmingsplan vastgesteld worden door de raad.

Risico's

Mogelijke vertraging vanwege juridische en planologische procedures.

Vastgesteld beleid

- Visiekaart Strand Horst (2013);
- Masterplan Strand Horst (2016).

Indicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Ermelo	Nederland	Bron
Vestigingen	per 1.000 inwoners 15-64 jaar	2015	134,4	122,4	LISA
Bruto gemeentelijk product (verwacht/gemeten)	index	2013	73	100	Atlas voor Gemeenten
Functiemenging	%	2015	56,8	51,3	LISA

bron: waarstaatjegemeente.nl (29 augustus 2016)

Verbonden partijen

Bij de uitvoering van het programma Economie zijn de volgende verbonden partijen betrokken:

- RNV;
- Coöperatie Gastvrije Randmeren.

Wat hebben we er voor over

Budgettaire uitkomst exploitatie

Lege alinea

Vergelijking Programmabegroting 2017-2020 ten opzichte van de Programmabegroting 2016-2019.

Bedragen x € 1.000,00	Rekening 2015	Begroting 2016	Programmabegroting				Doorkijk 2021
Omschrijving	Lege alinea	Lege alinea	2017	2018	2019	2020	Lege alinea
Programmabegroting 2016- 2019:€		↓	↓	↓	↓	↓	↓
	Lege alinea	808€	805€	798€	799€	801€	801€
Lasten		-24€	-24€	-24€	-24€	-24€	-24€
Baten		784	781	774	775	777	777
Saldo							

Programmabegroting 2017- 2020:€	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
	482€	923€	525€	517€	517€	521€	519€
Lasten	-45€	-24€	-33€	-24€	-24€	-24€	-24€
Baten	437	899	492	493	493	497	495
Saldo							

Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea
Verschil nieuwe begroting t.o.v. vorige begroting	Lege alinea	115 N	-289 V	-281 V	-282 V	-280 V	-282 V

Lege alinea

Verklaring saldo nieuwe begroting ten opzichte van vorige begroting (bedragen x € 1.000,00).

Lege alinea	Lege alinea	Programmabegroting				Doorkijk 2021
Omschrijving	Uitkomst	2017	2018	2019	2020	Lege alinea
Product 667						
Toerisme en recreatie:€	↓	↓	↓	↓	↓	↓
	PB 2017-20€	-185 V€	-181 V€	-181 V€	-181 V€	-181 V€

Aandeel kostenplaatsen	23 N	23 N↔	23 N↔	23 N↔	23 N↔
------------------------	------	-------	-------	-------	-------

Toerisme & recreatie		4 N	4 N	4 N	4 N
----------------------	--	-----	-----	-----	-----

Diverse overige verschillen	4 N				
-----------------------------	-----	--	--	--	--

Product 668 Economische zaken:↔	↔	↔	↔	↔	↔
---------------------------------	---	---	---	---	---

PB 2017-20	-132 V↔	-128 V↔	-129 V↔	-129 V↔	-129 V↔
------------	---------	---------	---------	---------	---------

Aandeel kostenplaatsen	1 N	1 N	1 N	3 N	1 N
------------------------	-----	-----	-----	-----	-----

Diverse overige verschillen					
-----------------------------	--	--	--	--	--

Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea
Verschil nieuwe begroting t.o.v. vorige begroting	Lege alinea	-289 V	-281 V	-282 V	-280 V	-282 V

Investeringsplan

Specificatie kredieten (bedragen x € 1.000,00).

Lege alinea	Begroting↔ 2016	Programmabegroting				Doorkijk 2021	Nut
Omschrijving		2017	2018	2019	2020	Lege alinea	
<u>Product Toerisme & Recreatie:</u>	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea
Welkomstportalen	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	40	Lege alinea	Lege alinea	MN
<u>Product Economische zaken:</u>	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea
Lening Vitens: aflossing	-107	-107	-107	-107	-107	-109	n.v.t.
Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea
Totaal investeringen 2016-2021	-107	-107	-107	-67	-107	-109	Lege alinea

Autorisatieniveau raad

De raad autoriseert alle baten en lasten op programmaniveau.

De raad autoriseert alle investeringskredieten.

De raad autoriseert alle toevoegingen en beschikkingen over de reserves en voorzieningen.

Programma Bestuur & Dienstverlening

Algemeen

Het programma Bestuur & Dienstverlening is als volgt opgebouwd:

Raadscommissie
Commissie Bestuur en Middelen

Portefeuillehouders
A.A.J. Baars
mr. J. van den Bosch
J. van Eijdsen
mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich
A.L. Klappe

Speerpunten	Portefeuillehouder
Veiligheid en handhaving	A.A.J. Baars
Brandweer	A.A.J. Baars
Ermelo zelfstandig	A.A.J. Baars
Intergemeentelijke samenwerking versterken	Allen
Organisatieontwikkeling	A.A.J. Baars
Dienstverlening	A.A.J. Baars
Ombuigingen en bezuinigingen	J. van Eijdsen

Producten	Portefeuillehouder
660 Bestuursorganen	A.A.J. Baars
661 Ondersteuning Raad	A.A.J. Baars
662 Ondersteuning College en Directie	A.A.J. Baars
663 Burgeraangelegenheden	A.A.J. Baars
664 Algemene bestuurlijke aangelegenheden	A.A.J. Baars
665 Brandweer en rampenbestrijding	A.A.J. Baars
666 Openbare orde en veiligheid	A.A.J. Baars
669 Nutsbedrijven	A.A.J. Baars
675 Wet WOZ	J. van Eijdsen
676 Algemene belastingen	J. van Eijdsen
677 Overige algemene dekkingsmiddelen	J. van Eijdsen
Handhaving (bouwen, wonen, ro, milieu, horeca, parkeren, groen)	A.A.J. Baars
Milieu (bestuur ODNV)	J. van Eijdsen

Voor de Programmabegroting 2017-2020 worden geen nieuwe speerpunten geïntroduceerd.

De verwachting is dat het speerpunt Brandweer voor 2017 volledig afgerond zal zijn.

Veiligheid en handhaving

Wat willen we bereiken

Doel

Een veilige leefomgeving in Ermelo, rechtszekerheid voor burgers en een voorspelbare overheid.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)

"Het college zet bij het opstellen van het handhavingsplan en veiligheidsbeleid in op de thema's veiligheid op straat, veiligheid in de wijk, veiligheid in het verkeer en het tegengaan van overlast en zwerfvuil. Tevens vindt extra

controle plaats op de naleving van bestemmingsplannen. Daarbij is preventie een terugkerend aspect. Het college

stelt een integraal handhavingsplan vast. Het thema veiligheid komt tevens terug in het uitvoeringsprogramma GVP en de onderhoudsplannen openbare ruimte van de gemeente Ermelo. De burgemeester blijft handhaven op het alcoholverbod. In de nieuw op te stellen nota Gezondheidsbeleid wordt ingezet op preventie op drugs en overmatig alcoholgebruik. Het college continueert de Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder

In 2017 wordt uitvoering gegeven aan het Uitvoeringsprogramma IVP. Enkele speerpunten uit het

uitvoeringsprogramma zijn:

- drugsbeleid (Damocles);
- woninginbraken / woningovervallen;
- leefbare en veilige vakantieparken;
- verkeersveiligheid.

Crisisbeheersing en rampenbestrijding:

De regionale werkplannen worden per jaar vastgesteld voor bevolkingszorg. Hier wordt door de ambtenaren OOV van de 22 gemeenten aan gewerkt.

Risico's

N.v.t.

Vastgesteld beleid

- Handhavingsbeleid en handhavingsuitvoeringsprogramma (jaarlijkse update);
- Horecaconvenant (2015);
- Nota Gezondheidsbeleid "Gezondheid Dichterbij: Goed Bezig 2012-2015" (2012);
- Preventie en handavingsplan: Drank- en horecawet (2014);
- Drank- en Horecaverordening (2014);
- Beleidsregels verblijfsontzeggingen;
- Beleid Nazorg ex-gedetineerden;
- Integraal Veiligheidsbeleid 2016 - 2019;
- Drugsbeleid 2015 (inclusief Damocles);
- Regionaal Risicoprofiel VNOG;
- Regionaal Beleidsplan VNOG;
- Regionaal Crisisplan / gemeentelijk rampenplan.

Brandweer

Wat willen we bereiken

Doel

Voorkomen en bestrijden van branden en inzet bij calamiteiten/rampen.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)

"Door de regionalisering (VNOG) is de directe invloed van de gemeente(raad) op de brandweer gewijzigd. In de komende periode blijft het college werken aan behoud van de clusterstructuur (Ermelo maakt onderdeel uit van het cluster West) en het terugdringen van loze uitrukken. Om de lokale brandweer op sterkte te houden dienen er de komende periode nieuwe vrijwilligers geworven te worden."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder

Voor het jaar 2017 staan er geen verdere acties gepland. Vanzelfsprekend blijven brandweeraangelegenheden onze aandacht houden.

Hiermee is dit speerpunt voor 2017 afgerond.

Risico's

Gezien de discussie over de nieuwe financieringsstructuur is er een risico dat de bijdrage van Ermelo verhoogd dient te worden. Met de vaststelling van de gemeentelijke regeling is dit punt ook gelijk afgehandeld, omdat de financieringsstructuur daar ook aan de orde komt.

Vastgesteld beleid

- Organisatieplan brandweer cluster Veluwe West.

Ermelo zelfstandig

Wat willen we bereiken

Doel

De gemeente Ermelo blijft bestuurlijk zelfstandig.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)

"Zowel op rijksniveau als op provinciaal niveau wordt de discussie rondom de toekomstige bestuurlijke organisatie van Nederland gevoerd. Deze discussie zal ook Ermelo niet voorbijgaan. Momenteel voert de provincie samen met de VNG Gelderland het project "Sterk lokaal bestuur in Gelderland" uit. Het college betreft het Ermelose maatschappelijke middenveld en de raad bij de onderzoeksfase van dit project."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder

Wij zullen ook in 2017 eventuele (voorgenomen) besluiten van de provincie Gelderland, als uitvloeisel van het rapport "Sterk bestuur in Gelderland", actief blijven volgen en zullen ons actief in blijven zetten voor een autonoom

Ermelo.

De versterking van de samenwerking in EHZ-verband (de samenwerking tussen Ermelo, Harderwijk en Zeewolde) op

het gebied van bedrijfsvoering en het Sociaal Domein draagt hieraan bij.

Risico's

N.v.t.

Vastgesteld beleid

N.v.t.

Intergemeentelijke samenwerking versterken

Wat willen we bereiken

Doel

Om de taken zelfstandig en naar behoren uit te kunnen voeren is intensivering van de intergemeentelijke samenwerking noodzakelijk.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)

"De gemeente Ermelo werkt op meerdere terreinen samen met buurgemeenten. Het college wil deze deelname voortzetten en intensiveren. Zo zet het college het aangegane bestuursconvenant Strategische Alliantie Veluwe Noord (SAVN) voor de contractperiode van 3 jaar voort. Ook bij de uitvoering van bestaande en nieuwe taken werkt

de gemeente samen met de buurgemeenten. De in 2014 met de gemeenten Harderwijk en Zeewolde in het verband

van Meerinzicht gestarte samenwerking ter uitvoering van bedrijfsvoeringstaken (PIOFACH) wordt uitgebouwd.

Ook in EHZ-verband wordt de samenwerking in het Sociaal Domein verder ontwikkeld en vormgegeven. Op basis

daarvan wordt de toekomst van de huidige Sociale Dienst Veluwerand en de relatie met de sociale werkbedrijven

(InclusiefGroep en Proson) geëvalueerd. Het college geeft verder vorm aan het raadsbesluit van 13 maart 2014 waarin acties worden benoemd om de sturing van de raad op gemeenschappelijke regelingen vorm te geven. Daarbij betreft het college ook de notitie "Met Ermelo Verbonden" inzake verbonden partijen."

Stand van zaken

Op 20 maart 2015 hebben de colleges van de RNV-gemeenten plus de gemeenten Hattem en Heerde besloten te komen tot een transformatie van de RNV tot RNV 3.0. De gedachte is om de strategische en beleidsmatige taken die nu zijn ondergebracht in de strategische alliantie en de Regio Noord-Veluwe te integreren in de RNV 3.0. Bij strategie en beleid gaat het om voorbereiding, waarbij de gemeentebesturen lokaal bevoegd zijn tot besluitvorming en met ruimte voor lokale invulling. Voor de operationele uitvoerende taken creëren wij ruimte voor een cafetariamodel voor het al dan niet onderbrengen van taken in de RNV 3.0. De gemeenten respecteren de verschillende oriëntaties als gevolg van sociaal-culturele en/of geografische omstandigheden, maar zijn het eens dat als een eenheid naar buiten getreden moet worden.

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder

■ In 2017 wordt de uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein geoperationaliseerd;

■ Ermelo en Harderwijk treden uit de huidige RNV-regeling en brengen de werkzaamheden onder in EHZ-verband

of elders. De - naar verwachting eind 2016 - opgeleverde eindnotitie RNV 3.0 door de kwartiermaker RNV 3.0, de heer G. Jansen, is daarvoor een basis;

- In 2017 wordt de besluitvorming over de gewijzigde gemeenschappelijke regeling Meerinzicht afgerond;
- In 2017 worden voorbereidingen getroffen om de samenwerking met Harderwijk, voor wat betreft de werkzaamheden van het team Wijkservice, gestalte te geven. Bij deze ontwikkeling wordt tevens de ontwikkeling van een gezamenlijke milieustraat meegenomen;
- In 2017 wordt de notitie inzake verbonden partijen geactualiseerd, mede op basis van de uitkomsten van het rapport van de rekenkamercommissie over Verbonden partijen.

Risico's

Het proces om te komen tot RNV 3.0 loopt ernstige vertraging op waardoor de Noord Veluwe niet tijdig in positie is op strategisch niveau ten aanzien van de thema's economie, werkgelegenheid en bereikbaarheid. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is met betrekking tot dit speerpunt het volgende risico opgenomen:

- Bij een van de regionale samenwerkingsverbanden treedt een of meerdere van de door het samenwerkingsverband aangegeven risico's op (€ 300.000,00 / kans 30%).

Vastgesteld beleid

- Notitie "Met Ermelo verbonden" (2003);
- Visiedocument EHZ Sociaal Domein (2014);
- Contourennota Sociaal Domein (2016).

Organisatieontwikkeling

Wat willen we bereiken

Doel

De transformatie naar regiegemeente met een professionele ambtelijke organisatie.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)

"Het college ontwikkelt een visie op de beoogde transformatie naar een regiegemeente Ermelo. De visie vormt de basis voor de transformatie van de gemeentelijke organisatie naar een meer professionele, flexibele toekomstgerichte ambtelijke organisatie. De visie bevat een financiële paragraaf waarin wordt ingegaan op de wijze van invullen van de bezuinigingstaakstelling en mogelijke (incidentele financiële) ondersteunings- en/of stimuleringsmiddelen."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder

- De transformatie naar "regiegemeente" (zoals besproken in de bijeenkomsten van 4 maart 2016 en 23 juni 2016) wordt voortgezet, zowel op bestuurlijk (raad en college) als op ambtelijk niveau. Dit betekent het volgende:
 - Door de voorbereidings-/ontwikkelingsgroep (voorzitter van college/raad, griffier en gemeentesecretaris) wordt verdere uitwerking gegeven aan richtinggevende afspraken ten aanzien van de gevolgen voor de raad, het college en de ambtelijke organisatie, die de keuze voor "Ermelo: regiegemeente" met zich brengt;
 - Per majeur beleidsonderwerp / dossier zal daarnaast in het prilste stadium aan de raad worden voorgelegd op welke wijze gestalte gegeven kan worden aan de regievoering en de consequenties voor het besluitvormingsproces daarvan;
 - Het opdrachtgeverschap;
 - De communicatieve kracht van de organisatie zal worden versterkt;
 - Het strategisch personeelsplan wordt afgestemd op deze ontwikkeling.
- In samenspraak met de raad zal worden gezien hoe de "regievoering" op gemeenschappelijke uitvoeringsorganisaties als EHZ-sociaal domein, Meerinzicht en in de toekomst wijkservice gestalte kan krijgen.
- Met de raad zal tenminste eenmaal een evaluerende en lerende bijeenkomst worden belegd in hoeverre bestuur en organisatie zich ontwikkelen naar "regiegemeente".

De grootste risico's in deze ontwikkeling zijn:

- Elkaar te weinig "leertijd" geven;
- Interne weerstand als gevolg van onvoldoende draagvlak;
- Gebrek aan bestuurlijke sturingsmogelijkheden ten aanzien van het functioneren van de regionale uitvoeringsorganisaties.

Een verandering als deze leidt tot initiële transitiekosten en mogelijk structurele kosten voor nieuwe functies die thans nog niet in de organisatie aanwezig zijn. Vrijkomende middelen in de bedrijfsvoering (in brede zin) zullen ingezet worden voor de ontwikkeling van een dienstverlenende "regiegemeente".

Risico's

- Interne weerstand tegen verandering bij onvoldoende draagvlak.

Vastgesteld beleid

N.v.t.

Dienstverlening

Wat willen we bereiken

Doel

Integrale sturing op adequate dienstverlening aan en vermindering van regeldruk voor bedrijven en inwoners.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)

"Het college zet het lean werken voort in de periode 2014-2018, primair gericht op processen die burgers direct aangaan. De doelstelling van lean werken is: een betere kwaliteit in een kortere doorlooptijd tegen lagere kosten.

Dat gebeurt door het vereenvoudigen van werkprocessen. De standaardvergunningen worden door middel van het

lean-principe bekeken. Gestreefd wordt naar het aanpassen van werkprocessen om standaardvergunningen binnen

twee weken te verlenen. Deregulering is uitgangspunt bij het opstellen van verordeningen en beleidsregels."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder

De verbrede visie op Dienstverlening & Participatie (vast te stellen in 2016/2017) is vertaald naar een breed Uitvoeringsprogramma Dienstverlening & Participatie, dat:

- Concreet uitvoering geeft aan de transformatie naar "regiegemeente" op de majeure beleidsonderwerpen / dossiers;
- Voorziet in een klantgerichte en klantvriendelijke ingerichte organisatie voor de verkrijging van overheidsdiensten en -producten, waarin de aanbevelingen uit het rapport van de rekenkamercommissie "Publieke Dienstverlening in Ermelo" zijn verwerkt;
- Voorziet in een toegankelijke en begrijpelijke overheidscommunicatie (intern en extern).

Het project lean werken wordt gedurende 2014-2018 voortgezet.

In het kader van het ombuigingstraject wordt deregulering en stroomlijnen van processen in 2015-2019 met kracht doorgezet.

Risico's

- Imago gemeente.

Vastgesteld beleid

- I&A-plan (2005);
- Herziening visie informatie architectuur digitale dienstverlening (2010);
- Eerste versie kwaliteitshandvest (2008);
- Communicatieplan gemeenteraad (2006);
- Organisatieverordening Gemeenteraad (2012);
- Rapport en evaluatie van de werkgroep kaders (2008 en 2011);
- Notitie: De raad en zijn griffie (2009);
- Verordening op de auditcommissie (2009);
- Werkwijze en Vergaderstructuur Raad (2011);
- Communicatiekader en uitgangspunten (2016). N.v.t.

Ombuigingen en bezuinigingen

Wat willen we bereiken

Doel

Een stabiele financieel gezonde gemeente met een structureel en reëel sluitende begroting.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)

"Het college besluit tot een mix van ombuigingen en bezuinigingen op financiële, organisatorische en inhoudelijke

(beleids)taken, gericht op het realiseren van structureel meerjaren begrotingsevenwicht, waarin financiële ruimte is /

wordt gecreëerd voor investeringen in de toekomst.

In ieder geval voeren wij de volgende bezuinigingsmaatregelen door:

- Een bezuiniging van 20% per 1 januari 2015 op de budgetten groot onderhoud wegen, onderhoud openbare ruimte, onderhoud groen, openbare verlichting en speelvoorzieningen (is gerealiseerd);
- Het inboeken van de besparingen door de samenwerking in "Meerinzicht" (is gerealiseerd);
- Het invoeren van precariorechten voor nutsbedrijven (is gerealiseerd);
- Het schrappen van de post nieuw beleid (is gerealiseerd);
- Het schrappen van stelposten (is gerealiseerd);
- Gesubsidieerde culturele voorzieningen; deze moeten bijdragen aan met name educatie op het gebied van culturele vorming van kinderen, jongeren en mensen met beperking. Voorzieningen voor volwassenen dienen in beginsel zelfbekostigend te zijn; op de gemeentelijke organisatie, zoals onder "organisatieontwikkeling" geformuleerd;
- Incidenteel: het schrappen van de helft van de post onvoorzien van centrumontwikkeling (is gerealiseerd)."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder

- Vaststelling Programmabegroting 2018-2021 door de raad vóór 15 november 2017;
- Eventueel noodzakelijke ombuigingen en bezuinigingen worden opgenomen in de meerjarenbegroting, met als uitgangspunt dat er sprake blijft van een structureel sluitende meerjarenbegroting;
- Nog in onderzoek zijnde ombuigingen en bezuinigingen worden met besluitvorming afgerond (Ombuigingstraject 2015-2016 "op de plank");
- Zo mogelijk wordt een structureel begrotingsoverschot gerealiseerd voor de Meerjarenbegroting 2018-2021 ten behoeve van de volgende raadsperiode.

Risico's

Worden de in de begroting verwerkte ombuigingen/bezuinigingen (taakstellingen) niet gerealiseerd, dan ontstaan er

budgettaire begrotingsnadelen en dan is het risico dat Ermelo onder preventief toezicht wordt geplaatst.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn met betrekking tot dit speerpunt de volgende risico's

opgenomen:

- Er mag, door de wijziging van het BBV, vanwege de financieringspositie van de gemeente met ingang van 2018 geen investeringsrente meer worden toegerekend aan het taakveld Riolering (€ 280.000,00 / kans 90%);
- Diverse ontwikkelingen binnen de algemene uitkering (herverdelingen, taakmutaties, accres Gemeentefonds, ed) pakken negatief uit voor de gemeente. Hieronder worden ook gevat de eventuele afwijkingen door WOZheftaxaties en de mogelijke continuering van de opschalingskorting van het Rijk na 2019 (€ 600.000,00 / kans 50%);
- Verruiming btw-sportvrijstelling (wijziging Sportbesluit) (€ 66.000,00 / kans 50%);
- Onvoldoende financiële compensatie vanuit het Rijk voor de kosten die gemaakt moeten worden in verband met de toewijzing van extra statushouders aan de gemeente Ermelo (€ 100.000,00 / kans 70%);
- Als gevolg van een mogelijke uitspraak van de HR naar aanleiding van het proefproces inzake de OZB dient de gemeente de wijze van OZB-heffing voor de vakantieparken aan te passen (€ 100.000,00 / kans 70%);
- Voortijdige functiebeëindiging van een wethouder als gevolg van aftreding, arbeidsongeschiktheid of overlijden (van een wethouder of wachtgelder) voor de pensioengerechtigde leeftijd (€ 900.000,00 / 20%);
- Een instelling kan haar betalingsverplichting tot rente en aflossing voor een door de gemeente Ermelo volledig gewaarborgde geldlening niet nakomen (€ 998.000,00 / kans 10%);
- De financier van een in Ermelo actieve woningcorporatie (Uwoon of Vestia) spreekt het WSW aan waarbij het garantievermogen van WSW ontoereikend is om deze aanspraken te dekken, waardoor de gemeente vervolgens wordt aangesproken als schadegemeente om een renteloze lening aan het WSW te verstrekken (€ 872.000,00

/

kans 10%);

■ Liander maakt met succes bezwaar tegen de aanslag precariorechten betreffende het elektriciteitsnetwerk in Ermelo (€ 881.000,00 / kans 10%);

■ Het garantievermogen van het WEW is ontoereikend om de aanspraken te dekken, waardoor de gemeente wordt

aangesproken als schadegemeente om een renteloze lening aan het WEW te verstrekken (€ 1.170.000,00 / kans

10%);

■ Volume- en/of prijsontwikkelingen die verder gaan dan de beschikbare stelposten (€ 100.000,00 / kans 30%);

■ Voortijdige functiebeëindiging of anderszins meer dan gemiddelde uitval van ambtelijk personeel (€ 300.000,00 / kans 10%).

Vastgesteld beleid

- Financiële verordening (2015);
- Notitie Budget- en kredietbeheer gemeente Ermelo (2015);
- Notitie Reserves en voorzieningen gemeente Ermelo (2013);
- Notitie Rentebeleid gemeente Ermelo (2011);
- Financieringsstatuut (2011);
- Notitie Loon- en prijsontwikkelingen en de algemene uitkering (2004);
- Nota Activerings- en Afschrijvingsbeleid gemeente Ermelo (2015);
- Belastingverordeningen (jaarlijks).

Indicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Ermelo	Nederland	Bron
Inwoners	aantal inwoners	2016	26509	16979120	CBS - Bevolkingsstatistiek
Formatie	fte per 1.000 inwoners	2017	5,57	n.v.t.	Gemeentelijke administratie
Bezetting	fte per 1.000 inwoners	2017	4,96	n.v.t.	Gemeentelijke administratie
Apparaatskosten	Kosten per inwoners	2017	627	n.v.t.	Gemeentelijke administratie
Externe Inhuur	Kosten als % ten totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2017	0,4	n.v.t.	Gemeentelijke administratie
Overhead	% van totale lasten	2017	20,6	n.v.t.	Gemeentelijke administratie
Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	2016	600	651	COELO, Groningen
Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	2016	658	723	COELO, Groningen
WOZ-waarde woningen	euro (x € 1.000,00)	2016	264	209	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2015	1,9	2,4	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2015	7,5	5,4	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2015	3,4	3,9	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2015	5,9	6,1	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
Verwijzingen Halt	per 10.000 inwoners	2014	118	139,7	Bureau Halt
Hardekern jongeren	per 10.000 inwoners	2014	1,6	1,3	Korps Landelijke Politiediensten (KLPD)
Jongeren met delict voor rechter	%	2012	4,03	2,57	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
Demografische druk	%	2016	59,9	53	CBS - Bevolkingsstatistiek

bron: waarstaatjegemeente.nl (29 augustus 2016)

Verbonden partijen

Bij de uitvoering van het programma Bestuur & Dienstverlening zijn de volgende verbonden partijen betrokken:

- RNV;
- VNOG;
- MIZ;
- Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe;
- Vitens N.V.;
- Alliander N.V.;
- N.V. BNG.

Wat hebben we er voor over

Budgettaire uitkomst exploitatie

Lege alinea

Vergelijking Programmabegroting 2017-2020 ten opzichte van de Programmabegroting 2016-2019.

Bedragen x €	Rekening	Begroting					Doorkijk
1.000,00	2015	2016	Programmabegroting				2021
Omschrijving	Lege alinea	Lege alinea	2017	2018	2019	2020	Lege alinea
Programmabegroting 2016- 2019:€		↓	↓	↓	↓	↓	↓
	Lege alinea	14.195€	17.363€	12.221€	12.245€	11.487€	11.487€
Lasten		-	-	-	-	-	-
Baten		57.440€	58.644€	52.665€	51.192€	50.283€	50.283€
Saldo		-43.245	-41.281	-40.444	-38.947	-38.796	-38.796

Programmabegroting 2017- 2020:€	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
	26.452€	31.618€	23.306€	18.258€	18.471€	18.299€	18.561€
Lasten	-	-	-	-	-	-	-
Baten	75.478€	80.548€	59.524€	54.404€	54.123€	53.901€	54.175€
Saldo	-49.026	-48.930	-36.218	-36.146	-35.652	-35.602	-35.614

Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea
Verschil nieuwe begroting t.o.v. vorige begroting	Lege alinea	-5.685 V	5.063 N	4.298 N	3.295 N	3.194 N	3.182 N

Lege alinea

Verklaring saldo nieuwe begroting ten opzichte van vorige begroting (bedragen x € 1.000,00).

Lege alinea	Lege alinea	Programmabegroting				Doorkijk
Omschrijving	toekomst	2017	2018	2019	2020	Lege alinea
Product 660	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Bestuursorganen:€						

PB 2017-20€ -14 V€ -14 V€ -14 V€ -14 V€ -14 V€

Personele
lasten 1e BR 2016 / PB
raad en 2017-20
b&w 100 N€ 100 N€ 100 N€ 100 N€ 100 N€

Storting
in
voorziening
Pensioenverplichtingen
bestuurders ↓ ↓ ↓ ↓ ↓

Diverse overige verschillen					
	-9 V	-9 V	-9 V	-9 V	-9 V
Product 661 Ondersteuning Raad:	↙	↙	↙	↙	↙
PB 2017-20	-23 V	-23 V	-23 V	-23 V	-23 V
Personele lasten					
Product 662 Ondersteuning College en Directie:	↙	↙	↙	↙	↙
PB 2017-20	-589 V	-582 V	-585 V	-584 V	-584 V
Aandeel kostenplaatsen	-134 V	-134 V	-134 V	-134 V	-134 V
PB 2017-20					
Personele lasten (verschuiving naar product 678 Overhead)					
Product 663	↙	↙	↙	↙	↙
Burgeraangelegenheden:					
PB 2017-20	-535 V	-524 V	-524 V	-522 V	-522 V
Aandeel kostenplaatsen	↙	↙	↙	↙	30 N
Verkiezingen					7 N
Diverse overige verschillen	7 N	7 N	7 N	7 N	
Product 664 Algemeen bestuurlijke aangelegenheden:	↙	↙	↙	↙	↙
Aandeel kostenplaatsen	↙	↙	↙	↙	↙

Juridische advisering						
Diverse overige verschillen	PB 2017-20	-810 V	-802 V	-804 V	-804 V	-804 V
3e BR 2016		92 N -10 V	35 N -8 V			
				-7 V	-9 V	-9 V
Product 665						
Brandweer en rampenbestrijding:						
Aandeel kostenplaatsen	PB 2017-20		1 N		1 N	1 N
Kapitaal	PB 2017-20				3 N	7 N
Brandweerkazerne	2e BR 2015/2e BR 16			3 N	27 N	27 N
Veiligheidsregio brandweer	3e + 4e BR 2016		27 N	27 N	89 N	89 N
Diverse overige verschillen		27 N	27 N	57 N	4 N	4 N
		33 N -5 V	4 N	-5 V		
Product 666						
Openbare orde en veiligheid:						
Aandeel kostenplaatsen	PB 2017-20	-351 V	-341 V	-340 V	-339 V	-339 V
Diverse overige verschillen		15 N	15 N	15 N	15 N	15 N
Product 669						
Nutsbedrijven:						
Dividenduitkering Vitens en Alliander	3e BR 2016 / PB 2017-20	-50 V	-50 V	-50 V	-50 V	-47 V
Product 675 Wet WOZ:						

PB 2017-20	-56 V	-53 V	-54 V	-54 V	-54 V
Aandeel kostenplaatsen					
Product 676 Algemene belastingen:↵	↵	↵	↵	↵	↵
PB 2017-20↵	-146 V↵	-142 V↵	-143 V↵	-143 V↵	-143 V↵
Aandeel kostenplaatsen					
PB 2017-20↵	118 N↵	117 N↵	117 N↵	117 N↵	117 N↵
Toerekening aan afvalstoffenheffing en rioolheffing (verschuiving)	↵	↵	↵	↵	↵
Opbrengst algemene belastingen					
Opbrengst 4e BR 2016↵ precariobelasting	-102 V↵	-102 V↵	-102 V↵	-102 V↵	-102 V↵
3e BR 2016	-97 V	-97 V	-97 V	-97 V	-97 V
Product 677 Overige algemene dekkingsmiddelen:↵	↵	↵	↵	↵	↵
↵	↵	↵	↵	↵	↵
	↵	↵	↵	↵	↵
Algemene uitkering					
Uitkering Sociaal Domein	-644 V↵	-1.264 V↵	-1.467 V↵	-2.221 V↵	-2.456 V↵
Dividenduitkering BNG	511 N↵	373 N↵	355 N↵	394 N↵	390 N↵
Stelpost Uitkomst PB	-34 V↵	-34 V↵	-34 V↵	-34 V↵	-34 V↵

Stelpost						
Nominale						
ontwik.	↓	↓	↓	162 N	-181 V	
Alg.						
uitkering						

Overige				523 N	894 N	
stelpost 2e + 3e BR 2015 /						
1e, 2e, 3e + 4e BR						
2016 / PB 2017-						
20						

Saldi						
kostenplaatsen/rente/kap.lasten/BTW	-122 V	81 N	302 N	-9 V	-9 V	

BTW-						
component						
in tarief	-29 V	61 N	26 N	13 N	-17 V	
afvalstoffen						
(verschuiving)						

BTW-						
component						
in tarief	58 N	18 N	5 N	-318 V	-318 V	
rioolheffing						
(verschuiving)						

Reserveringen						
(per	-318 V	-318 V	-318 V	↓	↓	
saldo)						

Reserve						
Programmabegroting	↓	↓	↓			
2016-						
2019						

Diverse						
overige				-498 V	-498 V	
verschillen						

-498 V	-498 V	-498 V	↓	↓	
↓	↓	↓			
			-752 V	-727 V	
1.334 N	91 N	-758 V	↓		
-1.421 V	-176 V	-225 V			
		1 N	1 N		

Product						
678	↓	↓	↓	↓	↓	
Overhead:						

Overhead						
(PB 2017-20	8.765 N	8.512 N	8.471 N	8.454 N	8.622 N	
verschuiving)						

Lege						
alineaa	Lege	Lege	Lege	Lege	Lege	
	alineaa	alineaa	alineaa	alineaa	alineaa	

Verschil
nieuwe
begroting
t.o.v.
vorige
begroting

Lege alinea 5.063 N 4.298 N 3.295 N 3.194 N 3.182 N

Specificatie kredieten (bedragen x € 1.000,00).

Lege alinea	Begroting 2016	Programma	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Doorkijk 2021	Nut
Omschrijving							Lege alinea	
Brandweerkazerne: vervanging ramen en deuren (MOP)	Lege alinea	Lege alinea	41	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
Brandweerkazerne: duurzaamheid (MOP)	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	62	Lege alinea	Lege alinea	EN
Gemeentewerf: ramen en deuren (MOP)	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	30	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
Gemeentewerf: dakbedekking (MOP)	68	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	26	Lege alinea	Lege alinea	EN
Gemeentewerf: duurzaamheid (MOP)	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	47	Lege alinea	83	Lege alinea	EN
Gemeentehuis: HNW 1e fase losse inventaris	61	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
Gemeentehuis: HNW 1e fase vaste inrichting	8	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
Gemeentehuis: koffievoorziening	Lege alinea	Lege alinea	28	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
Gemeentehuis: vervanging stoelen	Lege alinea	Lege alinea	118	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
Gemeentehuis: vervanging meubilair college	Lege alinea	Lege alinea	56	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
Gemeentehuis: vervanging kasten	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	20	Lege alinea	Lege alinea	EN
Gemeentehuis: vervanging paternosterkast	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	24	Lege alinea	Lege alinea	EN
Gemeentehuis: vervanging bureaus	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	181	Lege alinea	Lege alinea	EN
Gemeentehuis: vervanging meubilair trouw- en raadszaal	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	151	Lege alinea	Lege alinea	EN
Gemeentehuis: gevelsvochtwerend maken (MOP)	Lege alinea	49	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
Gemeentehuis: vervanging noodinstallatie (MOP)	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	27	Lege alinea	Lege alinea	EN
Gemeentehuis: vervanging elektrische installaties (MOP)	Lege alinea	Lege alinea	45	Lege alinea	32	64	Lege alinea	EN
Gemeentehuis: vervanging plafonds en wanden (MOP)					30			EN
Gemeentehuis: vervanging ventilatie (MOP)						30		EN
Gemeentehuis: vervanging vloerbedekking	10					42		EN
bovenverdieping (MOP)								
Gemeentehuis: vervanging meubilair vergaderzalen						66		EN
bovenverdieping								
Gemeentehuis: vervanging metselwerk (MOP)	84							EN
Gemeentehuis: vervanging dekvloeren (MOP)					25	81		EN
Gemeentehuis: vervanging dakbedekking (MOP)					33			EN
Tractie: diverse vervangingskredieten	112	416	417	189	8	272		EN
Automatisering: diverse kredieten	348	101	68	13	192	206		EN

Totaal investeringen 2016-2021	691	566	773	279	811	844
--------------------------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Autorisatieniveau raad

De raad autoriseert alle baten en lasten op programmaniveau.

De raad autoriseert alle investeringskredieten.

De raad autoriseert alle toevoegingen aan en beschikkingen over de reserves en voorzieningen.

Overzicht Algemene middelen

Overzicht Algemene Middelen

Op grond van de in 2016 herziene BBV (artikel 8.1 en 8.5)

Lege alinea

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	2017	2018	2019	2020	Doorkijk 2021
---	------	------	------	------	------------------

Lokale middelen, waarvan de besteding niet gebonden is	-8.415	-8.415	-8.415	-8.415	-8.415
--	--------	--------	--------	--------	--------

Algemene uitkeringen	-37.964	-38.242	-38.438	-38.784	-39.023
----------------------	---------	---------	---------	---------	---------

Beleggingen / geldleningen	-77	-77	-77	-77	-77
----------------------------	-----	-----	-----	-----	-----

Saldo van de financieringsfunctie	-574	-579	-456	-243	-273
-----------------------------------	------	------	------	------	------

Overige algemene dekkingsmiddelen	-81	326	659	960	1.330
-----------------------------------	-----	-----	-----	-----	-------

Reserveringen	1.570	-1.343	-1.066	-1.158	-1.133
---------------	-------	--------	--------	--------	--------

Overhead	8.765	8.512	8.471	8.454	8.622
----------	-------	-------	-------	-------	-------

Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0
------------------------	---	---	---	---	---

Onvoorzien	27	27	27	27	27
------------	----	----	----	----	----

Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea
Totaal	-39.889	-39.791	-39.295	-39.236	-38.942

Paragrafen

De opname van de paragrafen in de begroting en de rekening is wettelijk geregeld in het BBV 2004. Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de begroting of rekening staan worden gebundeld in één overzicht, waardoor de raad voldoende inzicht krijgt. De paragrafen geven feitelijk een dwarsdoorsnede van de begroting of rekening. Ook de inhoud (opzet) van de diverse paragrafen is op hoofdlijnen geregeld in het BBV 2004

(herzien in 2016). Ermelo heeft er voor gekozen om uitsluitend de wettelijk voorgeschreven paragrafen op te nemen in de begroting en de rekening.

In dit hoofdstuk zijn opgenomen de paragrafen:

- Lokale heffingen;
- Weerstandvermogen en risicobeheersing;
- Onderhoud kapitaalgoederen;
- Financiering;
- Bedrijfsvoering;
- Verbonden partijen;
- Grondbeleid.

Paragraaf Lokale heffingen

Algemene informatie

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de ontwikkeling van de belastingtarieven en rechten 2017-2020. De gemeentelijke belastingen en rechten zijn een belangrijke inkomstenbron voor onze gemeente en vallen met name onder de algemene dekkingsmiddelen van de gemeente.

Landelijke ontwikkelingen en trends

Uitbreiding belastinggebied gemeenten

Op dit moment loopt in het kader van de door het Kabinet aangekondigde herziening van het belastingstelsel een onderzoek naar een mogelijke verruiming van het gemeentelijk belastinggebied. Daarbij wordt ook in de brede gekeken naar de instrumenten die ingezet kunnen worden voor een beheerste ontwikkeling van de gemeentelijke lasten.

Inmiddels heeft de minister van Binnenlandse Zaken op 24 juni 2016 een brief aan de Tweede Kamer gestuurd (kenmerk 2016-0000356712). Het Kabinet heeft in deze brief aan de Tweede Kamer bouwstenen gegeven voor een hervorming van het lokaal belastinggebied. Verschuiving van Rijks- naar gemeentebelastingen zou op de agenda van het volgende kabinet moeten staan. De VNG kan zich vinden in de bouwstenen voor hervorming van de gemeentebelastingen die in deze brief worden geschetst.

■ Als eerste bouwsteen kan een schuif plaatsvinden tussen een lagere inkomstenbelasting en meer autonomie voor gemeenten om lokaal belasting te heffen. Het CPB, de RfV en de Commissie Rinnooy Kan komen in hun aanbevelingen tot een schuif van € 4 miljard die opgehaald kan worden met de herinvoering van de OZB voor gebruikers van woningen en/of een ingezetenenheffing. De schuif gaat gepaard met een navenante korting op de bijdrage die het Rijk via het Gemeentefonds aan gemeenten verstrekt, en een eveneens navenante verlaging van de belastingen op arbeid. Macro wijzigt de lastendruk door de verschuiving niet. Voor een individuele gemeente kan dit anders liggen.

■ Als tweede bouwsteen kan een aantal kleine belastingen worden afgeschaft. Hierbij is gekeken naar alle algemene gemeentelijke belastingen, anders dan de OZB. Daarbij wordt gedacht aan de baatbelasting, de forensenbelasting, de hondenbelasting, de reclamebelasting én de precariobelasting op nutsnetwerken. De precariobelasting op nutsnetwerken stopt in ieder geval over 10 jaar.

■ Als derde bouwsteen kan afwenteling op niet-stemmers en specifieke groepen worden voorkomen, doordat landelijk een lastenverdeling wordt bepaald met bandbreedtes zodat de lastenverdeling hetzelfde blijft op het moment dat gemeenten de lasten verhogen of verlagen.

■ Als vierde bouwsteen kan worden gekeken naar het verkeershandhavingsbeleid binnen gemeenten. Gemeentelijke buitengewone opsporingsambtenaren (boa's) zijn met name bevoegd boetes uit te schrijven voor foutparkeren en het veroorzaken van overlast. Handhaving op (overige) verkeersovertredingen is de verantwoordelijkheid van de politie. De rol van gemeenten ten behoeve van de verkeershandhaving zal worden gezien in samenhang met het Interdepartementaal BeleidsOnderzoek (IBO) verkeershandhaving en het

ongevraagd advies van de Raad van State ten aanzien van sanctiestelsels dat op 14 september 2015 openbaar is gemaakt.

■ Als vijfde bouwsteen kan de effectiviteit van de gemeentelijke belastingheffing worden vergroot door te stroomlijnen, vereenvoudigen en te harmoniseren. De VNG heeft in 2015 aan het Kabinet voorstellen voorgelegd voor de aanpak van een aantal praktische knelpunten bij de uitvoering van de wet WOZ en de gemeentelijke belastingheffing. Met de VNG is gesproken over de aanpassing van wet- en regelgeving die nodig is om deze knelpunten op te lossen. Hiervoor wordt eind 2016 een wetsvoorstel ingediend.

De keuzes zoals door het Kabinet geformuleerd, worden overgelaten aan een volgend kabinet. In de eerste plaats omdat een aantal fundamentele keuzes zoals bijvoorbeeld de omvang van de schuif en de te kiezen grondslagen en

onderlinge verhouding tussen die grondslagen bij uitstek keuzes zijn die voorbehouden zijn aan een nieuw Kabinet.
Daarnaast betreft het een majeure operatie zowel budgettair gezien als wat betreft het op adequate wijze inpassen van de effecten in het koopkrachtbeeld, eventueel met een zekere netto lastenverlichting die het logisch maken om dit over te laten aan een nieuw Kabinet. Dit betekent wel dat de eventuele invoering van de verruiming van het gemeentelijk belastinggebied beduidend later ingaat dan oorspronkelijk verwacht.

Wettelijke beperking ten aanzien van de OZB

Macronorm OZB

Sinds 2008 is een collectieve limitering van de OZB-tarieven (geldend voor alle gemeenten tezamen) van toepassing.

De gemeente is verantwoordelijk voor het vaststellen van haar OZB-tarief. De grondslag daarvoor is de WOZ-waarde.

Het beheersbaar houden van lokale lasten, betekent dat het product van OZB-tarief en WOZ-waarde voor het totaal

van de gemeenten niet sterker dan de bestuurlijk overeengekomen zogeheten macronorm mag stijgen.

Volgens cijfers van onderzoeksinstituut COELO stijgt de totale landelijke OZB-opbrengst in 2016 met € 89,6 miljoen, een stijging van 2,32%. De macronorm voor 2016 is 1,57%. Dat betekent een overschrijding met € 28,7

miljoen. Tijdens het Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen (Bofv) van 28 april 2016 is geconstateerd dat de

overschrijding van de macronorm 2016 optreedt doordat de overschrijding uit 2015, die in mindering was gebracht

op de norm voor 2016, niet volledig is ingelopen. Besloten is de overschrijding van 2016 in mindering te brengen

op de macronorm voor 2017, die daarmee uitkomt op 1,97%. Ermelo blijft met een OZB-stijging van 1,7% in 2017

binnen deze norm.

Hertaxatie.

De WOZ-waarde wordt jaarlijks vastgesteld en drie WOZ-waarden onderscheiden: voor eigenaren woningen, eigenaren niet-woningen en gebruikers niet-woningen. Door marktontwikkelingen kan de WOZ-waarde sterk fluctueren. Op 1 januari 2017 begint een nieuw WOZ-tijdvak met waardepeildatum 1 januari 2016. De marktontwikkeling tussen 1 januari 2015 en 1 januari 2016 bij woningen wordt, op basis van informatie van de Waarderingskamer, geschat op 3%. Voor niet-woningen wordt de waardeontwikkeling over dezelfde periode geschat

op -1%. De inflatie (pNB) in die periode bedraagt volgens de ramingen van het CPB 0,1%.

De taxatiecijfers voor Ermelo zijn nog niet bekend. Voor de belastingopbrengsten is de OZB-waarde van belang.

Voor de korting op de algemene uitkering is de WOZ-waarde conform de aanlevering van het zogenaamde Stuffcap bestand van belang. Dit zijn allemaal verschillende definities met verschillende percentages in waardeontwikkelingen.

Algemene beleidsregel in Ermelo is dat bij de jaarlijkse vaststelling van de WOZ-waarde het uitgangspunt is dat de

OZB-opbrengst in totaliteit geen wijziging ondergaat als gevolg van waardefluctuaties. Deze beleidsregel wordt ook

in 2017 toegepast.

Precariobelasting

Gemeenten kunnen precariobelasting (of kortweg: precario) heffen als vergoeding voor het gebruik van openbare

grond. De precariobelasting wordt specifiek geheven voor het plaatsen van voorwerpen onder, op of boven voor

de openbare dienst bestemde gemeentegrond. De bevoegdheid van de gemeente om precariobelasting te heffen is

gebaseerd op artikel 228 van de Gemeentewet.

In de gemeente Ermelo wordt met ingang van 2015 precariobelasting op de nutsnetwerken geheven.

Vooruitlopend op de hervorming van het lokaal belastinggebied wil het Kabinet de precario op nutsleidingen afschaffen. Dat betekent dat gemeenten geen precariobelasting meer kunnen heffen van nutsbedrijven over netwerken die ze in, op of boven gemeentegrond exploiteren. Minister Plasterk (BZK) heeft daarvoor inmiddels een wetsvoorstel ingediend bij de Tweede Kamer. De heffingsbevoegdheid blijft bestaan voor gebruik van gemeentegrond voor bijvoorbeeld terrassen.

Gemeenten krijgen maximaal tien jaar de tijd om de effecten van hun inkomensderving op te vangen. Het overgangsrecht geldt alleen voor gemeenten die in 2015 precariobelasting hebben geheven. Gemeenten mogen

maximaal het tarief in rekening brengen dat gold op 10 februari 2016, de datum waarop minister Plasterk het wetsvoorstel aankondigde. De minister wil daarmee voorkomen dat de tarieven en het aantal gemeenten dat precario heft verder stijgt.

Liander heeft bezwaar gemaakt tegen de aanslag precariobelasting elektriciteitsnetwerk over 2015. Dit bezwaar is thans in behandeling. De Ermelose situatie is grotendeels vergelijkbaar met de situatie van de gemeente Blaricum. Inmiddels is de gemeente Blaricum door de Hoge Raad in het gelijk gesteld. Indien Liander met betrekking tot het bezwaar in het gelijk wordt gesteld, zal dit leiden tot een nadeel in onze begroting ter grootte van € 831.000,00 structureel. Wij hebben dit opgenomen in de risicoinventarisatie.

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

In de door de commissie BBV vastgestelde notitie Rente 2017 wordt ingegaan op de verwerking van de rentelasten en –baten in de begroting en jaarstukken. De bepalingen en richtlijnen van deze notitie treden in werking met ingang van het begrotingsjaar 2018. Deze notitie heeft als gevolg dat het niet meer mogelijk is rente toe te rekenen aan met name het taakveld riolering. Hierdoor ontstaat vanaf 2018 een nadeel in de begroting. Wel leidt dit tot lagere rioleringslasten en dus naar verwachting lagere rioleringstarieven en daarmee een lagere lastendruk. Onderzocht wordt nog in hoeverre het mogelijk en/of wenselijk is of dit nadeel gecompenseerd kan worden door bijvoorbeeld hogere OZB-tarieven. Wij komen hier naar verwachting op terug in de Kadernota 2018.

Proefprocedure inzake OZB Recreatieterreinen

Een tweetal beroepsprocedures (proefprocedures) is tegen de gemeente aangespannen om juridisch helder te krijgen of recreatieterreinen moeten worden aangeslagen in de Onroerende-zaakbelastingen niet-woningen, twee maal naar een hoger tarief, of eenmaal in het lagere tarief voor woningen. Gelet op het financiële belang voor zowel Ermelo als de overige recreatiegemeenten voert de VNG in deze procedures het verweer. De uitspraak in deze zaak kan gevolgen hebben voor zowel Ermelo als de overige recreatiegemeenten in Nederland.

Inmiddels heeft de Advocaat-Generaal van de Hoge Raad zijn conclusie genomen. Als de Hoge Raad deze conclusie volgt, betekent dit dat alle recreatiewoningen op parken moeten worden aangeslagen naar het woningen-tarief en ook geen aanslag voor het gebruik meer krijgen. Al met al kan er dan het nodige qua afbakening, aanslagoplegging en opbrengsten wijzigen.

De volgende effecten kunnen zich voordoen:

- De recreatieterreinen moeten worden aangeslagen naar het woningen-tarief, waarmee het tarief voor de gebruikers niet-woningen en eigenaar niet-woningen vervalt. Het woningen-tarief is lager dan het niet-woningen tarief;
- Een aantal parken worden nu als een geheel afgebakend, dit zou kunnen veranderen in een afbakening per huisje waardoor mogelijk de totale WOZ-waarde stijgt;
- Alle woningen moeten volgens de wettekst/nadere regelgeving in de aanslagoplegging van de afvalstoffenheffing worden meegenomen en voor wat betreft de rioolheffing de afbakening van de WOZ volgen en daarmee een aparte aanslag krijgen. Dit leidt tot hogere opbrengsten rioolrecht alsmede afvalstoffenheffing, wat een lastendrukverlaging voor de overige belastingplichtigen betekent;
- Er treedt een verschuiving op binnen het kortingsbedrag van de algemene uitkering (de belastingcapaciteit) doordat een groep WOZ-waarden van niet-woningen overgaat naar woningen. Deze groepen tellen verschillend mee voor de te berekenen korting. Voor de niet-woningen is dit 70%, voor de woningen is dit 80%. Voorts is het tarief waarmee de belastingcapaciteit wordt berekend verschillend, deze is lager voor de woningen. Het kortingsbedrag kan daardoor anders uitvallen, wat nog een versterkt kan worden door een wijziging van de objectafbakening;
- Mogelijk heeft dit nog doorwerkingsconsequenties naar eerdere belastingjaren (vanaf 2013).

Het totaal effect is nog onbekend en valt nu nog niet te becijferen. De huidige OZB-opbrengsten voor alle vakantieparken in Ermelo tezamen wordt geschat bedragen op € 100.000,00 - € 150.000,00 op jaarbasis. In NARIS is dit als risico opgenomen.

Vastgesteld Beleid inzake lokale belastingen en heffingen

Coalitieakkoord 2014-2018

In het Coalitieakkoord 2014-2018 zijn enkele passages opgenomen betrekking hebbend op het beleid inzake de lokale heffingen. Wij noemen:
"Begraafplaatsen

Recent heeft de raad het nieuwe beleid rondom begraven vastgesteld. Daarbij is de kostendekkendheid van tarieven uitgangspunt. Die nieuwe tarieven moeten zo snel mogelijk worden vastgesteld. De nieuwe coalitie wil kritisch kijken naar de toerekening van de kosten om de tarieven in de hand te houden."

"Ombuigingen

De afgelopen 4 jaar is het gelukt om in Ermelo de exploitatie op orde te houden en de begroting sluitend.

Daarbij

hebben forse ombuigingen plaatsgevonden. Dit solide financiële beleid van de afgelopen 4 jaar zal worden voortgezet. Maar opnieuw zijn flinke structurele ombuigingen nodig om dit mogelijk te maken. Naar het zich nu laat aanzien zal een bedrag van ongeveer 4 miljoen euro structureel per jaar bezuinigd moeten worden. De coalitie

zoekt dat in ombuigingen en slechts in uiterste noodzaak in lastenverzwaring."

"De nieuwe coalitie neemt in ieder geval de volgende maatregelen om de noodzakelijke besparingen te bereiken:

- het invoeren van precariobelasting voor nutsbedrijven; "

Vastgesteld beleid

Enkele nota's staan reeds vermeld in de programma's, voor een volledig overzicht van het vastgesteld beleid met

betrekking tot de lokale belastingen en heffingen achten wij het evenwel verstandig om deze hier nogmaals te noemen. Het betreft:

- Beleidsnota Begraafplaats (2001);
- Rapport Gemeentelijke Tarieven "Van kostprijs naar tarieven" (2002);
- Nota Recreative Heffingen Toeristen en Forensenbelasting (2003);
- Tariefdifferentiatie Afvalstoffenheffing;
- Belastingverordeningen (jaarlijks);
- Notitie Lokale Lastenverlichting (2008);
- Raadsbrief Tariefontwikkeling OZB-niet woningen (28 juni 2012);
- Basis RioleringsPlan (2012);
- Analyse Begraafplaatsexploitatie (2014);
- Notitie Opties Kosten en Baten (2014);
- Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan (ZAP (2015).

Inhoud beleid in Ermelo

Algemeen beleid van Ermelo is om terughoudend om te gaan met belastingstijgingen. Ermelo behoort dan ook tot

de goedkopere gemeenten in Nederland. Over 2016 staat Ermelo op een 47e plaats, (2015: 48e plaats). Wij vinden

het belangrijk dat de lokale lastendruk in verhouding staat tot omvang en kwaliteit van de openbare voorzieningen.

In het overzicht Algemene Dekkingsmiddelen van de Programmabegroting 2010-2014 zijn de doelstellingen ten aanzien van de lokale heffingen vastgelegd. Dit zijn:

- Een lokale lastendruk die in verhouding staat tot omvang en kwaliteit van de openbare voorzieningen;
- In bruto- en netto-woonlasten meerpersoonshuishoudens blijft Ermelo behoren tot de 100 laagste (goedkoopste) gemeenten in Nederland;
- De lastendruk voor niet-woningen komt op een vergelijkbaar gemiddeld niveau met de buurgemeenten.

In de door de raad vastgestelde Kadernota 2017 is voor het begrotingsjaar 2017 bepaald dat:

- Onroerende Zaak Belasting.

De OZB wordt in 2017 verhoogd met een inflatiecorrectie van 1,7%. Thans geldt in Ermelo de algemene beleidsregel dat bij de jaarlijkse vaststelling van de WOZ-waarde het uitgangspunt is dat de OZB-opbrengst in totaliteit geen wijziging ondergaat als gevolg van waardefluctuaties, niet zijnde areaal-uitbreiding. In 2017 wordt deze beleidsregel ook gehanteerd.

- Hondenbelasting.

De hondenbelasting wordt in 2017 verhoogd met een inflatiecorrectie van 1,7%.

- Afvalstoffenheffing.

De kosten van afvalinzameling zijn in 2017 volledig kostendekkend, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de btw en met de stand van de voorziening Afvalstoffen.

- Rioolheffing.

De rioolheffing 2017 wordt gebaseerd op het ZAP (inclusief inflatiepercentage). De rioolheffing is volledig kostendekkend, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de btw en met de stand van de voorziening Egalisatie riolering.

- Toeristenbelasting.

In het ombuigings-/bezuinigingstraject en dus de Programmabegroting 2012-2015 is besloten om de toeristenbelasting in 2012 met 18% te verhogen. Deze verhoging geldt dan voor vier jaar, inclusief de jaarlijkse inflatiecorrectie. Bovenstaande betekent dat de tarieven toeristenbelasting eerst in het jaar 2016 weer verhoogd

kunnen worden. Voor het begrotingsjaar 2016 is het stijgingspercentage op 0 gezet. Dit in afwachting van het onderzoek naar de toeristen- en forensenbelasting. Vanuit het gebied toerisme en recreatie zal een nieuwe visie op de toeristenbelasting worden geformuleerd. Deze notitie zal dan basis zijn voor de tarieven 2017 voor de toeristenbelasting en forensenbelasting. Dit onderzoek is in 2015 ook opgestart. Omdat minister Plasterk had aangekondigd in de loop van 2016 te komen met voorstellen inzake de verruiming van het gemeentelijk belastinggebied en omdat de verwachting was dat dit ook gevolgen zal hebben voor de toeristenbelasting, is dit onderzoek stop gezet. Het stijgingspercentage 2017 Toeristenbelasting wordt derhalve op 0 gezet.

■ Forensenbelasting.

In het ombuigings-/bezuinigingstraject en dus de Programmabegroting 2012-2015 is besloten om de forensenbelasting in 2012 met 50% te verhogen. Deze verhoging geldt dan voor vijf jaar, inclusief de jaarlijkse inflatiecorrectie. Bovenstaande betekent dat de tarieven forensenbelasting eerst in het jaar 2017 weer verhoogd

kunnen worden. Conform de toeristenbelasting geldt dat het onderzoek naar de toeristen- en forensenbelasting voorlopig is stopgezet. Het stijgingspercentage 2017 forensenbelasting wordt derhalve op 0 gezet.

■ Precariobelasting op kabels en leidingen.

Op grond van de brief van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (de heer dr. R.H.A. Plasterk) van 10 februari 2016 wordt het stijgingspercentage 2017 op 0 gezet.

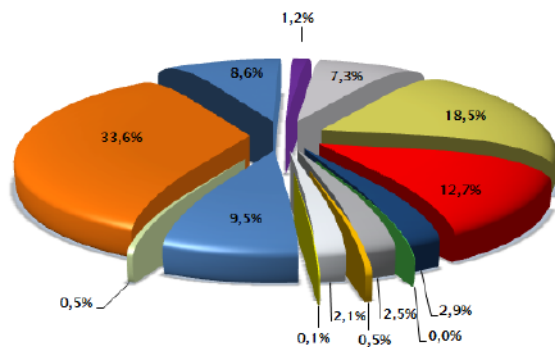
■ Overige legestarieven.

De algemene lijn is volledige kostendekkendheid, tenzij nadrukkelijk anders is besloten. Voorbeelden van uitzonderingen op volledige kostendekkendheid zijn de marktgeldden, de kapvergunningen, de gehandicaptenparkeerkaart en de collectievergunning voor ideële doelen. Deze lijn van volledige kostendekkendheid zal in 2017, tenzij nadrukkelijk anders is besloten, gehanteerd worden. Hierin zal ook worden meegenomen het onderzoek dat thans loopt naar de kostendekkendheid en onderbouwing van de legestarieven.

In de begroting 2017 is rekening gehouden met de navolgende opbrengsten uit belastingen en heffingen:

	Begroting 2017 (x € 1.000,00)	Begroting 2017 in %	Begroting 2016 (x € 1.000,00)	Begroting 2016 in %
OZB-eigenaar (won./niet-woningen)	4.717	33,60%	4.638	33,52%
OZB-gebruiker (niet-woningen)	1.210	8,62%	1.190	8,60%
Hondenbelasting	164	1,17%	161	1,16%
Toeristenbelasting	311	2,22%	311	2,25%
Forensenbelasting	718	5,11%	718	5,19%
<i>subtotaal alg. belastingen</i>	<i>7.120</i>	<i>50,72%</i>	<i>7.018</i>	<i>50,72%</i>
Verbrede rioolheffing	2.601	18,53%	2.598	18,78%
Afvalstoffenheffing	1.778	12,67%	1.776	12,84%
Begraafrechten	408	2,91%	408	2,95%
Leges vergunningen en kabels	6	0,04%	6	0,04%
Leges omgevingsvergunningen	354	2,52%	347	2,51%
Leges welstand	66	0,47%	62	0,45%
Leges bestemmingsplannen	0	0,00%	7	0,05%
Leges burgerzaken	292	2,08%	299	2,16%
Marktgeldden	13	0,09%	13	0,09%
Leges Wet Bibob	5	0,04%	5	0,04%
Leges openbare orde en veiligheid	10	0,07%	10	0,07%
Precariobelasting	1.335	9,51%	1.238	8,95%
Reclamebelasting	50	0,36%	50	0,36%
<i>subtotaal heffingen en leges</i>	<i>6.918</i>	<i>49,28%</i>	<i>6.819</i>	<i>49,28%</i>
Totaal	14.038	100,00%	13.837	100,00%

Geraamde opbrengsten leges en heffingen 2017

OZB-eigenaar	33,6%
OZB-gebruiker	8,6%
Hondenbelasting	1,2%
Toeristen/forensenbelasting	7,3%
Verbrede rioolheffing	18,5%
Afvalstoffenheffing	12,7%
Begraafrechten	2,9%
Vergunningen en kabels	0,0%
Omgevingsvergunningen	2,5%
Welstand/bestemmingsplannen	0,5%
Leges burgerzaken	2,1%
Marktgeldden	0,1%
Precariobelasting	9,5%
Reclamebelasting	0,3%
Overige leges en heffingen	0,5%

Lokale Lastendruk

Jaarlijks wordt de COELO Atlas van de lokale lasten opgesteld. Dit betreft een jaarlijkse monitor van de ontwikkeling van de lokale lasten op macro- en microniveau. Het laatste COELO rapport betreft 2016. Voor onderstaande gegevens is gebruik gemaakt van de COELO Atlas van de lokale lasten 2016.

Landelijk overzicht

In 2016 wordt voor de onroerendezaakbelastingen de WOZ-waarde in peiljaar 2015 als grondslag gebruikt.

Vorig

jaar was dit de waarde in 2014. De waarde van een gemiddelde woning steeg in deze periode (1,6 procent).

Gemeenten houden bij hun tariefstelling rekening met deze waardeontwikkeling. De ontwikkeling van de

OZBopbrengst

staat dan ook goeddeels los van de prijsontwikkeling van onroerende zaken.

Gecorrigeerd voor de waardeontwikkeling ligt het gemiddelde ozb-tarief voor woningen 2,0 procent hoger dan vorig jaar. Het gemiddelde huishouden betaalt daardoor dit jaar 5,37 euro meer aan OZB. Het tarief voor eigenaren en dat voor gebruikers van niet-woningen stijgt met respectievelijk 2,6 en 0,4 procent. Ter vergelijking: de inflatie was in 2015 0,7 procent en zal in 2016 naar verwachting 1,1 procent bedragen.

De gemiddelde afvalstoffenheffing voor huishoudens daalt dit jaar 0,2 procent (0,53 euro). Deze daling is vooral het gevolg van lagere kosten voor de verwerking van huishoudelijk afval.

De gemiddelde rioolheffing voor huishoudens stijgt dit jaar met 3,53 euro (1,9 procent). De rioolheffing steeg jaren aanzienlijk sterker dan de inflatie, vooral door nieuwe milieuregelgeving en vervanging van oude rioleringen. Dit jaar blijft de stijging echter beperkt.

Gemiddeld betaalt een bedrijf bij een waterverbruik van 100 kubieke meter water 196 euro aan rioolheffing; bij een waterverbruik van 500 kubieke meter water is dit 307 euro. De stijging van de rioolheffing voor bedrijven bedraagt gemiddeld zo'n 2 procent.

78 procent van alle gemeenten heft toeristenbelasting. Het tarief van de toeristenbelasting gaat dit jaar (gemiddeld in alle gemeenten) met 5,1 procent omhoog. Kijken we alleen naar de gemeenten die (dit jaar en vorig jaar) toeristenbelasting heffen, dan bedraagt de tariefstijging gemiddeld 4,1 procent. Dit jaar voeren 5 gemeenten toeristenbelasting in. Geen enkele gemeente schaft de belasting af.

Aan hondenbelasting, die in 66 procent van de gemeenten voorkomt, wordt gemiddeld 9,9 procent minder betaald (tarief voor één hond). Als we alleen kijken naar de gemeenten die zowel dit als vorig jaar hondenbelasting heffen bedraagt de daling 3,2 procent. Dit jaar voert geen enkele gemeente een hondenbelasting in, terwijl 6 (delen van) gemeenten hun hondenbelasting afschaffen.

Woonlasten per gemeente

Woonlasten zijn betalingen die huishoudens doen in verband met wonen. De gemeentelijke woonlasten bestaan uit de onroerendezaakbelasting (OZB), de rioolheffing en de afvalstoffenheffing (soms reinigingsrecht). In Ermelo bedragen voor 2016 de woonlasten voor een éénpersoonshuishouden € 600,00 en voor meerpersoonshuishouden € 658,00. Ter vergelijking in Gelderland bedraagt dit gemiddeld € 623,00 resp. € 719,00. Landelijk bedragen voor 2016 de woonlasten gemiddeld € 723,00 voor een meerpersoonshuishouden, waarbij het de hoogste lasten € 1.215,00 (Blaricum) bedragen en de laagste € 539,00 (Aalten).

Gemeenten met relatief waardevol onroerend goed binnen hun grenzen ontvangen een lagere algemene uitkering van het Rijk dan andere gemeenten. Zij worden geacht zelf meer belasting te heffen. De netto woonlasten geven een indicatie van het bedrag dat een gemeente per huishouden van de woonlasten overhoudt. De netto woonlasten zijn de woonlasten gecorrigeerd voor de verevening van belastingcapaciteit via de algemene uitkering. Uit het COELO rapport volgt dat de netto woonlasten voor een woning met gemiddelde waarde in Ermelo voor 2016 € 627,00 bedraagt. Ter vergelijking dit bedraagt voor Gelderland gemiddeld € 721,00. Het landelijk beeld laat zien dat de netto laagste woonlasten € 505,00 bedragen (Vlieland) en de hoogste € 990,00 (Gouda). De gemeente Ermelo heeft als rangnummer van de netto-woonlasten de 47e plaats (2015 48e plaats).

Kwijtschelding

Particulieren die aan bepaalde voorwaarden voldoen kunnen, afhankelijk van de persoonlijke financiële omstandigheden, in aanmerking komen voor kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen. Geen kwijtschelding wordt echter verleend voor de hondenbelasting en de leges.

Bij de invoering van Diftar is besloten om personen, die medisch afval hebben (bijvoorbeeld: incontinentie-, stomaof dialysemateriaal), tegemoet te komen in de afvalstoffenheffing. Hiervoor dient een schriftelijk verzoek te worden ingediend, voorzien van een medische verklaring van bijvoorbeeld de huisarts, of een rekening waaruit blijkt dat medisch materiaal gebruikt wordt.

In de jaarrekening wordt jaarlijks verantwoording afgelegd over het aantal verleende kwijtscheldingen. Om de armoedeval voor alleenstaande ouders met een relatief laag inkomen te verminderen, is per 1 januari

2012

voor gemeenten en waterschappen de mogelijkheid gecreëerd om bij de kwijschelding van lokale belastingen rekening te houden met de kosten van formele kinderopvang. Dit vermindert de armoedeval en maakt werken lonender. Om gemeenten en waterschappen te ondersteunen bij het uitvoeren van deze maatregel is per 2013 structureel € 8 miljoen binnen het gemeentefonds beschikbaar gesteld.

De raad heeft hiervoor besloten, raadsbesluit corsanr. 12080968, om met ingang van 1 januari 2013 over te gaan

tot het toepassen van de mogelijkheid om de noodzakelijke kosten voor kinderopvang in aansluiting op de Wet kinderopvang aan te merken als uitgave bij de beoordeling van verzoeken om kwijschelding.

In de Begroting 2017 is voor kwijschelding structureel opgenomen:

- Kwijtscheldingen Rioolheffing (€ 70.000,00);
- Kwijtschelding vastrecht en verzamelcontainers (€ 42.000,00);
- Kwijtschelding variabel (DifTar) (€ 11.000,00).

Kostendekkendheid tarieven

Als onderdeel van de BBV 2017 is het voor de paragraaf lokale heffingen verplicht een overzicht op hoofdlijnen op

te nemen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk gemaakt wordt:

- Hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden;
- Wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen;
- En hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd.

Voor de cijfermatige berekening van de kostendekkendheid van de heffingen wordt aangesloten bij de in de "Notitie overhead" van de commissie BBV opgenomen tabel. Deze berekening moet vervolgens worden aangevuld

met een inhoudelijke toelichting over de totstandkoming van de tarieven en de beleidskeuzes die daaraan ten grondslag liggen. Beleidskeuzes die ten grondslag liggen aan de tarieven is dat in principe een kostendekkendheid

van 100% wordt nagestreefd. Voor de legesverordening wordt een onderzoek uitgevoerd wat in het najaar 2016

tot besluitvorming gaat leiden. Voor de leges burgerzaken zijn de diverse tarieven gemaximeerd vanuit het Rijk, wat impact heeft op de kostendekkendheid. De kostendekkendheid van de marktgelden wordt in 2017 nog nader onderzocht, tegelijkertijd wordt de marktverordening herzien.

Berekening van kostendekkendheid van een heffing:

	Afvalstoffen heffing	Brede Rioolheffing	Leges Begraaf plaats
Kosten taakveld(en), incl (omslag)rente	1.618.000	1.892.000	414.000
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen	-221.000	-14.000	-48.000
Netto kosten taakveld	1.397.000	1.878.000	366.000
Toe te rekenen kosten:			
Overhead incl. (omslag) rente	63.000	225.000	113.000
BTW	318.000	498.000	
Totale kosten	1.778.000	2.601.000	479.000
Opbrengst heffingen	1.778.000	2.601.000	408.000
Dekkingspercentage	100,0%	100,0%	85,2%

Voor afvalstoffenheffing betreft dit de heffing inzake het vastrecht + verzamelencontainers, alsmede de afvalstoffenheffing variabel (Diftar).

Voor de brede rioolheffing betreft dit de heffing bij woningen alsmede de niet-woningen.

Voor de begraafplaats betreft dit de leges lijkbezorging, reiniging graven en instandhouding graven.

Berekening van kostendekkendheid van een heffing:

	Leges Omgevings- vergunningen	Leges Marktgelden	Leges Burgeraan- gelegenheden	Leges Openbare Orde en Veiligheid
Kosten taakveld(en), incl (omslag)rente	412.000	12.000	450.000	6.000
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen	-30.000	0	0	0
Netto kosten taakveld	382.000	12.000	450.000	6.000
Toe te rekenen kosten:				
Overhead incl. (omslag) rente	213.000	1.000	229.000	4.000
BTW	0	0	0	0
Totale kosten	595.000	13.000	679.000	10.000
Opbrengst heffingen	420.000	13.000	481.000	10.000
Dekkingspercentage	70,6%	100,0%	70,8%	100,0%

Kader

De gemeente Ermelo onderkent het belang van risicomanagement. Wij achten het daarom wenselijk om risico's (vroegtijdig) te identificeren en waar mogelijk beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's wordt de gemeente in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige uitgaven in verhouding staan tot de vermogenspositie van de gemeente. Hiertoe heeft de raad op 6 maart 2008 de notitie Weerstandsvermogen en Risicomanagement vastgesteld.

In 2015 is een traject ingezet om ook de beheersing van niet-financiële risico's verder te stimuleren. Het betreft hier voornamelijk strategische risico's die de realisatie van gemeentelijke beleidsdoelstellingen kan beïnvloeden.

Met het ingezette traject wordt de verbinding tussen planmatig werken en gedegen risicobeheersing verder benadrukt en verstevigt. De ervaringen van het ingezette traject worden betrokken bij de actualisatie van het huidige risicomanagementbeleid. De betreffende actualisatie wordt eind 2016 ter hand genomen. Niet-financiële (kwalitatieve) risico's worden indien aan de orde of van invloed op de beleidsrealisatie gerapporteerd bij de verantwoording op de verschillende speerpunten in de programma's.

Deze paragraaf bevat relevante informatie ten aanzien van risico's met een mogelijk grote impact op de financiële positie van de gemeente. Van dergelijke risico's wordt ingeschat hoe groot de kans is dat de risicogebeurtenis zich daadwerkelijk voordoet en het financiële gevolg dat de risicogebeurtenis met zich meebrengt. Waar mogelijk en voor zover dit binnen de invloedssfeer van de gemeente ligt wordt er naast het benoemen van de betreffende risico's vervolgens aandacht besteed aan risicoreductie van de benoemde risico's door middel van mitigerende of beheersingsmaatregelen om ofwel de kans van optreden ofwel de uiteindelijke impact te beperken.

Op basis van de geïnventariseerde risico's met financiële impact is de benodigde weerstandscapaciteit berekend. In deze paragraaf worden de tien risico's gepresenteerd die de grootste invloed uitoefenen op de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit.

De beschikbare weerstandscapaciteit dient slechts als achtervangconstructie voor incidentele nadelen. Indien een risico zich manifesteert en daadwerkelijk leidt tot (structureel) budgettair nadeel, dan is daarvoor in de huidige begroting op voorhand geen dekking beschikbaar. Dit betekent dat bij het zich voordoen van een risico in beginsel dekking moet worden gevonden binnen de lopende begroting. Indien het uit dit betreffende risico voortvloeiende nadeel niet binnen de lopende begroting kan worden gedekt, dan vormt de Algemene reserve weerstandscapaciteit de eerste buffer om de gevolgen tijdelijk op te vangen. Afhankelijk van de omvang van de financiële consequenties van een zich voordoend risico kan het ter dekking van een structureel nadeel nodig zijn om beleid te herzien dan wel te heroverwegen.

Een belangrijke indicator van de algehele risicopositie en de mate waarin deze door de beschikbare weerstandscapaciteit is afgedekt komt tot uitdrukking in de weerstandsratio. Indien de berekende ratio onder de door uw raad vastgestelde norm (2,0) komt te liggen, wordt een kritieke grens gepasseerd. Deze paragraaf sluit daarom af met een beoordeling van de weerstandsratio en een advies om het weerstandsvermogen op voldoende niveau te brengen indien de weerstandsratio te laag blijkt.

Vastgesteld beleid inzake Weerstandsvermogen

- Notitie Weerstandsvermogen en Risicomanagement (corsanr 07026562; 2008);
- Raadsbrief Ratio weerstandsvermogen Programmabegroting 2012-2015 (corsanr 11113198; raad maart 2012);
- Nota reserves en voorzieningen gemeente Ermelo 2013 (corsanr 12079047; raad 28 februari 2013).

Landelijke ontwikkelingen en trends

Transities Sociaal Domein

Sinds 1 januari 2015 zijn de transities rond het Sociaal Domein een feit. Taken op het Sociaal Domein zijn per die datum aan de gemeenten overgedragen. De transitie van het sociaal domein biedt kansen om de dienstverlening en

de wijze waarop de ondersteuning is georganiseerd te verbeteren. De transitie brengt echter ook risico's met zich mee, aangezien deze taken aan de gemeente zijn overgedragen na forse bezuinigingen. In Ermelo is besloten dat de uitvoering moet plaatsvinden binnen de door het Rijk beschikbaar gestelde gelden.

Vennootschapsbelasting

Begin juni 2015 is het wetsvoorstel "modernisering vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen" aangenomen door de Eerste Kamer. Met dit voorstel geeft de regering invulling aan haar voornemen overheidsondernemingen die economische activiteiten ontplooiën op dezelfde wijze als private ondernemingen te onderwerpen aan de vennootschapsbelasting. Vanaf 2016 moeten gemeenten en andere overheden daarom vennootschapsbelasting betalen over de winst die ze met hun ondernemingsactiviteiten maken (er geldt een aantal vrijstellingen, waaronder specifiek voor uit wettelijke taken voortvloeiende overheidsactiviteiten). De invoering van de vennootschapsbelastingplicht leidt tot een toename van de administratieve lastendruk. Op basis van eerste inventarisatie van de Vpb-plichtige activiteiten lijkt de impact op de financiële positie van de gemeente vooralsnog enigszins beperkt. De gehouden inventarisatie noodzaakt evenwel tot een nadere uitwerking op diverse onderdelen, waarvan grondexploitatie en verbonden partijen de belangrijkste aandachtspunten zijn. De bedoelde uitwerking krijgt vanaf het najaar van 2016 een nader vervolg, met als doel dat de gemeente kan voldoen aan de verplichtingen uit hoofde van de wet om tijdig een correcte aangifte te doen. Handicap bij de voortgang van de betreffende werkzaamheden is dat nadere uitwerking door landelijke organen nog steeds gaande is en de materie hierdoor op diverse terreinen nog niet definitief helder is.

Algemene uitkering Gemeentefonds

Ten aanzien van de algemene uitkering zijn diverse ontwikkelingen gaande waarvan een aantal voor de gemeente

vooralsnog resulteert in onzekerheden. Genoemd kunnen worden:

- Het laatste deel van de herverdeling (groot onderhoud onderdeel VHROSV) van de algemene uitkering;
- Onzekerheden rondom de ontwikkeling van de Rijksuitgaven;
- Aantrekken economie en betekenis voor het accres.

Risicoprofiel en benodigde weerstandscapaciteit

Tabel 1: Belangrijkste financiële risico's

Risico nummer	Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
R131	Transitie Jeugd - De door het Rijk beschikbaar gestelde financiële middelen voor de uitvoering van de jeugdzorg zijn onvoldoende om de te maken kosten te dekken.	Imago - Taak wordt uitgevoerd tegen een lager kwaliteitsniveau; Geld - Uitvoering van de taak leidt tot een financieel tekort	90%	max. € 1.200.000,00	29,97%
R197	Door het rijk worden binnen de integratie-uitkering sociaal domein onvoldoende middelen ter beschikking gesteld om de kosten voor meerzorgkosten te bekostigen.	Geld - Er treedt een tekort op in de begroting welke onvoldoende kan worden gecompenseerd in een daling van de kosten.	90%	max. € 600.000,00	14,88%
R192	Diverse ontwikkelingen binnen de algemene uitkering (herverdelingen, taakmutaties, accres gemeentefonds e.d.) pakken negatief uit voor de gemeente. Hieronder worden ook gevat de eventuele afwijkingen door WOZ-hertaxaties en de mogelijke continuering van de opschalingskorting van het Rijk na 2019.	Geld - Er ontstaat een tekort in de begroting	50%	max. € 600.000,00	8,26%
R196	Er mag - door de wijziging van het BBV, vanwege de financieringspositie van de gemeente - m.i.v. 2018 geen investeringsrente meer worden toegerekend aan het taakveld Riolerings.	Geld - De rioolheffing is meer dan 100% kostendekkend, waardoor de tarieven neerwaarts moeten worden bijgesteld.	90%	max. € 280.000,00	6,96%
R163	De rechter honoreert het beroep van de Streekmuziekschool op de garantstelling n.a.v. het in 2013 uitgesproken faillissement.	Geld - De gemeente moet bijdragen in de financiële afwikkeling van het faillissement van de muziekschool.	30%	max. € 844.000,00	6,91%
R50	De gemeente Ermelo zal een normbedrag beschikbaar moeten stellen ter bekostiging van de uitbreidingsbehoefte van voortgezet onderwijs.	Geld - Een nadeel in de begroting.	10%	max. € 1.000.000,00	3,60%
R183	Participatiewet: De terugloop van de populatie van het aantal WSW'ers met oude rechten houdt geen gelijke tred met de korting op het rijksbudget.	Geld - met als gevolg dat er zich een nadeel voordoet in de begroting	50%	max. € 260.000,00	3,58%
R177	Wmo huishoudelijke hulp: de opgelegde korting huishoudelijke hulp is niet te realiseren.	Geld - met als gevolg dat er een nadeel optreedt in de begroting	30%	max. € 427.000,00	3,50%
R139	Een instelling kan haar betalingsverplichting tot rente en aflossing voor een door de gemeente Ermelo volledig gewaarborgde geldlening niet nakomen.	Geld - Een beroep van geldverstrekkers op de gemeente Ermelo om de betalingsverplichting van een instelling over te nemen ter grootte van het bedrag waar de gemeente garant voor staat.	10%	max. € 998.000,00	3,37%
R186	Liander maakt met succes bezwaar tegen de aanslag precariobelasting betreffende het elektriciteitsnetwerk in Ermelo.	Geld - De jaarlijks geraamde opbrengst precariobelasting ter grootte van € 831.000,00 komt te vervallen. Daarnaast moet dan naar verwachting een wettelijke rente worden vergoed, waarvoor voorshands een bedrag van € 50.000,00 wordt aangehouden.	10%	max. € 881.000,00	3,23%
Subtotaal 10 grootste risico's					€ 7.090.000,00
Subtotaal overige risico's					€ 3.907.000,00
Totaal risico's					€ 10.997.000,00

Op basis van de benoemde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag in casu € 10.997.000,00 onnodig en ongewenst is. De risico's zullen immers naar verwachting niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Tabel 2 toont de resultaten van de risicosimulatie. Hieruit blijkt dat, met een zekerheidspercentage van 90%, de risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 2.728.000,00 (= benodigde weerstandscapaciteit).

Tabel 2: Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages

Zekerheidspercentage	Benodigde weerstandscapaciteit
70%	€ 2.140.727,00
75%	€ 2.253.015,00
80%	€ 2.380.459,00
85%	€ 2.532.764,00
90%	€ 2.727.817,00
95%	€ 3.025.345,00

Risico's versus weerstandsvermogen

Beschikbare Weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het geheel aan middelen dat de gemeente Ermelo beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Tabel 3: Beschikbare weerstandscapaciteit

Onderverdeling weerstandscapaciteit		
Weerstandscapaciteit exploitatie		
Onbenutte belastingcapaciteit OZB	€ 16.000,00	
Rioolheffing	€ 0,00	
Afvalstoffenheffing *	€ 0,00	
Onbenutte deel leges en andere heffingen	€ 0,00	
Onvoorzien (inclusief volume ontwikkelingen, stelpost algemene uitkering)	€ 124.000,00	
Begrotingsruimte	€ 0,00	
Kostenreductie mogelijkheden	€ 0,00	
Nadere ombuigingsmogelijkheden	€ 0,00	
		€ 140.000,00
Weerstandscapaciteit vermogen		
Algemene reserve vrij besteedbaar	€ 3.905.000,00	
Algemene reserve weerstandscapaciteit	€ 4.700.000,00	
Vrij aanwendbare deel bestemmingsreserves	€ 0,00	
Niet geheel vrij aanwendbare deel bestemmingsreserves	€ 29.716.000,00	
		€ 38.321.000,00
Weerstandscapaciteit grondexploitatie (bestemmingsreserve Grondexploitatie en risicoreserve Grondexploitatie)		€ 4.541.000,00
TOTAAL WEERSTANDSCAPACITEIT		€ 43.002.000,00

* De voorziening afvalstoffenheffing maakt formeel onderdeel uit van het theoretische kader waarbinnen het weerstandsvermogen berekend wordt. Aangezien de afvalstoffenheffing van de gemeente Ermelo als 100% kostendeckend wordt beschouwd, dient dit onderdeel bij de berekening van de weerstandscapaciteit buiten beschouwing te blijven.

Uitgegaan is van de weerstandscapaciteit naar raming per 31 december 2017 om reden dat gedurende 2017 diverse beschikkingen over de reserves plaatsvinden. Het is niet aannemelijk dat deze beschikkingen alsnog als weerstandscapaciteit kunnen worden ingezet.

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt de ratio weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 43.002.000,00}{€ 2.728.000,00} = 15,76$$

Onderstaande normtabel (tabel 4) is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van de berekende ratio weerstandsvermogen.

De ratio van de gemeente Ermelo valt in waarderingsklasse A en dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

Tabel 4: Weerstand velden

Waarderingsklasse	Ratio	Betekenis
A	> 2.0	Uitstekend
B	1.4 - 2.0	Ruim voldoende
C	1.0 - 1.4	Voldoende
D	0.8 - 1.0	Matig
E	0.6 - 0.8	Onvoldoende
F	< 0.6	Ruim onvoldoende

Verloop ratio weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen voor Ermelo is opnieuw berekend. Het verloop ziet er als volgt uit:

Tabel 5: Verloop ratio weerstandsvermogen

Moment van berekening	Ratio weerstandsvermogen
Programmaberekening 2013	9,70
Financiële Programmabegroting 2015-2018	10,00
Beleidsinhoudelijke Programmabegroting 2015-2018	10,08
Programmaberekening 2014	15,52
Programmabegroting 2016-2019	11,48
Jaarstukken 2015	19,68
Programmabegroting 2017-2020	15,76

TABEL 5 pagina 102

Alle ratio's liggen in de waarderingsklasse A "Uitstekend". Schommelingen van de ratio worden zowel

veroorzaakt
door mutaties in de aanwezige weerstandscapaciteit als ook door veranderingen in het risicoprofiel.

Conform de door uw raad in februari 2013 vastgesteld notitie Reserves en voorzieningen gemeente Ermelo, wordt een specifieke Algemene reserve (weerstandscapaciteit) aangehouden ter grootte van factor 2 van het bedrag dat benodigd is om de risico's af te dekken met een zekerheidspercentage van 90. Hierdoor hoeven afzonderlijke bestemmingsreserves niet langer indirect beschikbaar te blijven voor het op peil houden van het weerstandsvermogen.

In de notitie Reserves en voorzieningen gemeente Ermelo is eveneens bepaald dat het saldo van de Algemene reserve (weerstandscapaciteit) jaarlijks wordt gezien bij de jaarrekening, waarbij een afwijking wordt geaccepteerd van € 500.000,00 naar boven of naar beneden. Bij overschrijding van deze grens zal het benodigde bedrag opnieuw worden vastgesteld.

Op grond van de in deze paragraaf weergegeven benodigde weerstandscapaciteit en het hiervoor genoemde behoort de hoogte van de Algemene reserve (weerstandscapaciteit) € 5.456.000,00 te bedragen. Het momenteel in de genoemde reserve beschikbare bedrag van € 4.700.000,00 is hiermee strikt genomen ontoereikend. Bij de vaststelling Jaarstukken 2016 wordt gezien of het inderdaad noodzakelijk is om een dotatie aan de reserve te doen, ten laste van de algemene reserve vrij besteedbaar.

Algemene financiële kengetallen

Algemene informatie

Onder invloed van de recente wijzigingen in het BBV is wettelijk geregeld dat gemeenten voorgeschreven algemene financiële kengetallen opnemen in de begroting en jaarstukken. Met deze algemene financiële kengetallen wordt beoogd gemakkelijker inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente.

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van een provincie of gemeente. De kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de provincie of gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of op te kunnen vangen. Zij geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. Van belang daarbij is ook het verloop van de uitkomsten en de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie. De algemene financiële kengetallen vormen daarom onderdeel van de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, omdat deze paragraaf weergeeft hoe solide de begroting is en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen.

In de Regeling tot vaststelling van de wijze waarop de kengetallen moeten worden vastgesteld en opgenomen in de begroting en rekening van de provincies en gemeenten is bepaald welke kengetallen moeten worden opgenomen, hoe zij berekend moeten worden en hoe zij verwoord moeten worden in de begroting en rekening. Het betreft de volgende algemene financiële kengetallen:

- 1 Netto schuldquote;
- 2 Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
- 3 Solvabiliteitsratio;
- 4 Grondexploitatie;
- 5 Structurele exploitatieruimte;
- 6 Belastingcapaciteit.

Financiële kengetallen

De algemene financiële kengetallen voor Ermelo zien er als volgt uit:

TABEL

Provincie Gelderland heeft in de brief 'Programmabegroting 2016-2019' van 27 januari 2016 de financiële kengetallen gecategoriseerd. De provincie geeft vervolgens een voorzichtige waarde aan deze categorieën, namelijk dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

TABEL

Uitkomsten

De conclusie is dat Ermelo bij alle kengetallen categorie A heeft. Ook in meerjarenperspectief scoort Ermelo goed op het vlak van een stabiele financiële huishouding. Dit bevestigt het positieve beeld over de financiële positie van Ermelo.

Streefkengetallen

De provincie Gelderland heeft aangegeven dat de gemeenteraad in overleg met het college van b&w per kengetal een norm kan bepalen. In Ermelo heeft dat nog niet plaatsgevonden. De door de provincie gebruikte normeringen zijn overgenomen. Gezien het feit dat Ermelo ruim binnen de normen voor categorie A blijft, is het niet nodig ook nog eens Ermelose normen vast te stellen.

Toelichting op de kengetallen

1. Netto schuldquote / 2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen.

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote.

3. Solvabiliteitsratio.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de medeoverheid in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Het ratio wordt bepaald door het eigen vermogen (algemene en bestemmingsreserves en resultaat uit het overzicht van baten en lasten) uit te drukken in een percentage van het balanstotaal. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de provincie of gemeente.

4. Grondexploitatie.

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamd) baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de begroting of rekening en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

5. Structurele exploitatieruimte.

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans al onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves te delen door de totale baten en uit te drukken in een percentage. Hoe positiever (hoger) het percentage, hoe groter de structurele exploitatieruimte is.

6. Belastingcapaciteit.

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de provincie of gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De definitie van het kengetal belastingcapaciteit is: Woonlasten meerpersoonshuishouden in het begrotingsjaar ten opzichte van het landelijk gemiddelde in het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar, uitgedrukt in een percentage. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert ieder jaar deze lasten in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en de reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde waarde in

die
gemeente.
Hoe lager dit percentage is, hoe meer vrije belastingcapaciteit een gemeente heeft.

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Algemene informatie

Wegen, openbare verlichting, riolering, groen, speelvoorzieningen, water, sportvoorzieningen, gemeentegebouwen en onderwijsgebouwen worden tezamen als kapitaalgoederen aangeduid. Zij vormen het gezicht van de gemeente.
Het onderhouden van kapitaalgoederen is van belang voor het zo goed mogelijk functioneren van de gemeente op het terrein van veiligheid, vervoer, recreatie, onderwijs en overige gemeentelijke diensten. Ook de gemeente Ermelo heeft veel in kapitaalgoederen geïnvesteerd.
Kapitaalgoederen dienen zo lang mogelijk een bijdrage te leveren aan het doel waarvoor zij zijn aangeschaft of vervaardigd. Om het kapitaalgoed te kunnen blijven gebruiken waarvoor het bedoeld is, dient het derhalve te worden onderhouden.
Met het onderhoud van de kapitaalgoederen is een substantieel deel van de begroting gemoeid. Een helder en volledig overzicht is daarom van belang voor een goede beoordeling van de financiële positie op de korte en de langere termijn. Teneinde de raad van voldoende inzicht te voorzien, wordt het onderhoud van kapitaalgoederen – een onderwerp dat versnipperd in de begroting staat – in deze paragraaf gebundeld in een kort overzicht.
Deze paragraaf geeft daarmee een dwarsdoorsnede van de begroting voor het onderdeel onderhoud kapitaalgoederen.
Beleidsmatige uitgangspunten, voorgenomen acties voor beheer en onderhoud en de daarmee samenhangende uitgaven komen immers in diverse programma's voor.
In het Coalitieakkoord 2014-2018 is opgenomen om per 1 januari 2015 op de budgetten groot onderhoud wegen, onderhoud openbare ruimte, onderhoud groen, onderhoud openbare verlichting en onderhoud speelvoorzieningen 20% te bezuinigen. In de Programmabegroting 2017-2020 is deze taakstelling verwerkt. In welke mate deze bezuiniging gevolgen heeft voor het onderhoudsniveau is op dit moment nog niet volledig te kwantificeren. Dat het onderhoudsniveau op onderdelen zal gaan dalen is evident. De verwachting is echter dat dit niet zal leiden tot achterstanden in het onderhoud. Door middel van monitoring/inspectie zal dit worden gevolgd.

Nadere definitie van het begrip "onderhoud"

Voor een juist begrip van onder meer de financiële gegevens in deze paragraaf is het van belang te weten wat er in deze paragraaf onder het begrip "onderhoud" wordt verstaan. Overeenkomstig de toelichting op het BBV wordt er uitgegaan van regulier onderhoud (normaal en zogenaamd groot onderhoud). Dat is het plegen van preventieve dan wel correctieve maatregelen. Vervangingsinvesteringen en de uit investeringen voortvloeiende kapitaallasten worden daar uitdrukkelijk niet toe gerekend. Overige zaken voor het gebruik, niet zijnde onderhoud van een kapitaalgoed (zoals bijvoorbeeld het betrekken van energie) vallen daarmee ook buiten het aandachtsgebied van deze paragraaf.

Aandachtsgebieden

Het onderhoud van kapitaalgoederen wordt onderscheiden naar de aandachtsgebieden wegen, riolering en waterhuishouding, groen en gebouwen kort samengevat. Per aandachtsgebied wordt aangegeven wat het beleidskader is, hoe het beheer wordt uitgevoerd en hoeveel financiële middelen daarmee zijn gemoeid. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en de jaarlijkse lasten.

Het onderhoud van kapitaalgoederen staat verspreid over de volgende programma's/paragrafen

- Programma Ruimte & Infrastructuur;
- Programma Samenleven;
- Programma Economie;
- Programma Bestuur & Dienstverlening;
- Paragraaf Bedrijfsvoering (kostenplaatsen Bedrijfsvoering en Realisatie en Beheer).

Aandachtsgebied: Wegen

Algemene doelstelling onderhoud wegen

De gemeente Ermelo beheert de verkeersinfrastructuur waarbij evenwicht is tussen bereikbaarheid, verkeersveiligheid, leefomgeving en kosten.

Onder de categorie "wegen" wordt gerekend

- Wegen (inclusief wegmeubilair en civieltechnische kunstwerken);
- Fietspaden;
- Voetpaden;
- Onverharde paden;
- Openbare verlichting.

Beleid en beheersmatige uitgangspunten zijn vastgelegd in

Omschrijving	Vastgesteld in	Actueel
Wegenbeheersplan Ermelo 2010-2014 In 2015 is een nieuw wegenbeheersplan opgesteld. Dit plan zal in 2016 worden vastgesteld.	2010	nee
Gemeentelijk Verkeer- en VervoersPlan Ermelo (GVVP)	2013 / 2015	ja
Beleidsplan Openbare Verlichting 2011-2015 In 2016 wordt een nieuw beleidsplan Openbare verlichting opgesteld. Ook het donkerbeleid wordt hierin meegenomen.	2010	nee
Parkeerbeleidsplan	2016	ja
Beleidsnota onverharde wegen	2016	ja
Kwaliteit fietsvoorzieningen Ermelo	2013	ja
Notitie Gladheidsbestrijding In 2012 heeft een evaluatie van de gladheidsbestrijding plaatsgevonden.	2002	ja

Samenvatting van de wijze waarop het wordt uitgevoerd

In de vergadering van 18 februari 2010 heeft de raad het Wegenbeheersplan 2010-2014 vastgesteld. Het kwaliteitsniveau van de Ermelose wegen is hierin vastgesteld op het CROW-niveau. Voor het centrumgebied wordt een plusvariant gehanteerd. In 2015 is een nieuw Wegenbeheersplan opgesteld, dat in 2016 ter besluitvorming aan het college wordt aangeboden. In dit plan wordt het huidige onderhoudsniveau overal op CROW-niveau gesteld. Ook wordt inzichtelijk gemaakt welke gevolgen de bezuinigingen hebben met betrekking tot het onderhoudsniveau. De komende 5 jaar wordt de CROW-richtlijn gehanteerd als kwaliteitsambitie en kunnen wegen en fietspaden onderhouden worden conform de planning en wegininspecties. Differentiatie vindt plaats door prioriteit te geven aan hoofdwegen, fietspaden en wandelroutes voor zorgbehoevenden. De verkeersveiligheid komt niet in het geding.

De gemeente Ermelo ambieert een kwalitatief goede woon- en leefomgeving als vitale, groene en zorgzame gemeente. Een goed functionerende openbare verlichting maakt daar deel van uit. In het beleidsplan Openbare verlichting 2011-2015 wordt een duurzame en veilige openbare verlichting voor de gemeente Ermelo voor de komende jaren beschreven. De beleidsuitgangspunten zijn vertaald naar een beheerparagraaf die leidend is voor de te nemen maatregelen in de voorliggende planperiode.

In 2016 wordt een nieuw beleidsplan Openbare verlichting opgesteld. In dit plan wordt het huidige onderhoudsniveau beschreven en welke gevolgen de bezuinigingen hebben voor het onderhoudsniveau.

Wat hebben wij er voor over

Exploitatie (bedragen x € 1.000,00).

Omschrijving	Programmabegroting						
	Rekening 2015	Begroting 2016	2017	2018	2019	2020	Doorkijk 2021
Verkeer	133	86	46	127	40	102	48
Groot Onderhoud	492	506	492	508	522	522	522
Regulier Onderhoud	254	241	242	242	242	252	242
Schoon- en bereidbaar houden	128	123	130	130	130	130	130
Wegmeubilair	64	47	47	47	47	47	47
Openbare Verlichting	86	75	76	86	76	96	76
Waterlossingen	78	63	76	76	76	76	76
Totaal onderhoudslasten aandachtsgebied Wegen	1.235	1.141	1.109	1.216	1.133	1.225	1.141

Aandachtsgebied: Riolering en waterhuishouding

Algemene doelstelling onderhoud riolering en waterhuishouding

De gemeente Ermelo zorgt voor het in stand houden van een kwalitatief goede voorziening voor doelmatige inzameling en transport van afvalwater, welke bijdraagt aan een goede en duurzame bescherming van bodem en (oppervlakte)water ten behoeve van een leefbaar Ermelo.

Onder de categorie "riolering en waterhuishouding" wordt gerekend

- Voorziening voor het afvalwatertransport en de verwerking/zuivering van afvalwater;
- Overige waterhuishouding.

Beleid en beheersmatige uitgangspunten zijn vastgelegd in

Omschrijving	Vastgesteld in	Actueel
Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan (ZAP)	2015	ja
BasisRioleringsPlan (BRP)	2012	ja

Samenvatting van de wijze waarop het wordt uitgevoerd

Volgens de Wet milieubeheer (Wm) dient elke gemeente te beschikken over een vastgesteld en actueel Gemeentelijk

RioleringsPlan (GRP). De gemeente heeft, volgens de Wm, de wettelijke zorgplicht voor de doelmatige inzameling

en transport van stedelijk-afvalwater. Per 1 januari 2008 is de zorgplicht door de komst van de "Wet Gemeentelijke

Wattaken" uitgebreid met een zorgplicht voor doelmatige inzameling en verwerking van hemelwater en het voorkomen van structurele grondwateroverlast. Doordat Ermelo samen met Harderwijk, Putten en het Waterschap

een rioleringsplan heeft opgesteld heet dit plan het Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan (ZAP). In het ZAP zijn de

kosten voor het instandhouden van de riolering opgenomen.

Wat hebben wij er voor over

Exploitatie (bedragen x € 1.000,00).

Omschrijving	Programmabegroting						
	Rekening 2015	Begroting 2016	2017	2018	2019	2020	Doorkijk 2021
Specifieke GRP/ZAP-maatregelen	26	86	105	85	89	77	47
Onderhoud afval-, hemel- en grondwater	355	364	384	381	381	416	381
Totaal onderhoudslasten aandachtsgebied Riolering en waterhuishouding	381	450	489	466	470	493	428

Aandachtsgebied: Groen

Algemene doelstelling onderhoud groen

De gemeente Ermelo beheert de groene voorzieningen in de openbare ruimte. Deze leveren een positieve bijdrage

aan een groen Ermelo, zowel binnen als buiten de bebouwde kom.

Onder de categorie "groen" wordt gerekend

- Stedelijk groen (inclusief speelvoorzieningen);
- Landschappelijk groen (inclusief begraafplaats);
- Bossen;
- Heide;
- Natuurterreinen;
- Cultuurhistorische/archeologische elementen (onder andere grafheuvels en Romeins Marskamp).

Beleid en beheersmatige uitgangspunten zijn vastgelegd in

Omschrijving	Vastgesteld in	Actueel
Natuurterreinen:		
Lange termijnvisie bossen Ermelo (1994-2019)	1994	ja
Beheersplan gemeentebossen Ermelo 2007-2017	2008	ja
Beheersplan De Leemputten 2003-2008 (In 2016 zal het nieuwe plan worden opgesteld)	2003	nee
Beheersplan heideterreinen	2011	ja
Faunabeleidsnota	2009	ja
Heidevisie gemeente Ermelo	2011	ja
Speelruimte		
Speelruimte in Ermelo deel 1	2012	ja
Landschap		
LandschapsOntwikkelingsPlan (LOP)	2011	ja
Begraafplaats		
Visie Begraafplaats	2012	ja
Begraafplaats		
Notitie Opties kosten en baten	2014	ja
Begraafplaats		
Analyse Begraafplaatsexploitatie	2014	ja
Groen		
Groenstructuurvisie gemeente Ermelo 2005-2015	2004	nee

Samenvatting van de wijze waarop het wordt uitgevoerd

Groen

Het onderhoud van het openbaar groen wordt zowel door derden als in eigen beheer uitgevoerd. De uitvoering van werkzaamheden zijn beschreven in het beeldbestek omgevingsbeheer onderhoud openbare ruimte. In 2005 is de implementatie van het groenbeheersysteem in samenhang met het wegen- en rioolbeheersysteem afgerond. In 2016 wordt het beheersysteem vervangen door een volledig integraal systeem, geheel gekoppeld aan de nieuwe BGT (Basisregistratie Grootchalige Topografie) van Ermelo. Op basis van de voor de invoering noodzakelijke groeninventarisatie is de groenstructuurvisie herzien in 2004 en in het voorjaar van 2005 is het groenbeheersplan herzien. Met het stedelijk groen dient de vitale en groene identiteit van de gemeente te worden benadrukt/versterkt. De groenelementen langs de (hoofd)wegen dragen door begeleiding en accentuering bij aan een gewenste heldere infrastructuur binnen de gemeente. Onderhoud van dit groen is dan ook belangrijk en is met name gericht op instandhouding. Het groen in het centrum en op de begraafplaats wordt op "B"-niveau onderhouden en de overige gebieden op "C"-niveau.

Speelvoorzieningen

Het onderhoud van speelplaatsen en -toestellen is gebaseerd op het speelruimteplan "Speelruimte in Ermelo deel 1". Het gaat hierbij om cyclisch onderhoud en structurele vervanging, herinrichten van bestaande speelvoorzieningen en aanleggen van nieuwe speelvoorzieningen in nieuwe buurten. Hierbij wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan de aspecten schoon, heel en veilig.

Landschapsbeheer

Het beheer van de buitengebieden is vastgelegd in het LandschapsOntwikkelingsPlan (LOP). De doelstelling van het LOP is om met behulp van een consequente uitvoering van beleid de kwaliteit van het landschap te verbeteren.

Bossen

Voor het beheer van de verschillende bossen ligt de nadruk op een beheer waarbij veel gebruik wordt gemaakt van natuurlijke processen (onder andere natuurlijke verjonging naast plantwerk op kleine schaal). Dit komt tot uitdrukking door minder verzorging en bewerken, waardoor het uiterlijk van de bossen langzaam zal veranderen. De structuur van het bos wordt hierdoor gevarieerder en aantrekkelijker voor de natuur en de recreant. In 2008 is het beheersplan voor onze grotere boscomplexen (in totaal circa 650 ha) vastgesteld. De basis voor dat plan wordt gevormd door Europees en rijksbeleid, alsmede provinciaal en eigen gemeentelijk beleid (onder andere de lange termijnvisie voor de bossen). Ook de beginselen van het Forest Stewardship Council (FSC) zijn erin meegenomen. Het beheersplan schetst de kaders waarbinnen het beheer gevoerd moet worden (onder andere ten aanzien van houtoogst en natuur).

Heide

Voor het beheer van de heidevelden (in totaal ± 1.000 ha) ligt de nadruk op een relatief intensief cyclisch patroonbeheer (maaïen, plaggen), gecombineerd met procesbeheer (extensieve begrazing). Het uitgangspunt is dat de heide daadwerkelijk heide blijft en qua structuur en soortenrijkdom verder ontwikkeld wordt. Mede als gevolg van een doelstelling in het kader van een ontvangen SNL-subsidie om bepaalde dier- en plantensoorten te behouden, zijn hiertoe specifieke beheersmaatregelen getroffen (in de vorm van maaïen, plaggen, begrazing met schapen of koeien en het verwijderen van boompjes).

Natuurterreinen

Voor het staatsnatuurmonument De Leemputten (totaal ca. 30 ha) is er het afzonderlijk Beheersplan De Leemputten 2003-2008 (opgesteld in 2003). Het is een gebied met een bijzondere wettelijke status waarvoor een specifiek beheerregime geldt. In 2008 liep het plan af en het moet herzien worden. Deze herziening zal in 2016 plaatsvinden.

Wat hebben wij er voor over

Exploitatie (bedragen x € 1.000,00).

Omschrijving	Programmabegroting						
	Rekening 2015	Begroting 2016	2017	2018	2019	2020	Doorkijk 2021
Begraafplaats	111	87	93	102	93	93	93
Openbaar Groen	720	571	584	584	587	584	584
Speelvoorzieningen	30	29	29	29	29	29	29
Bossen, heide en natuurterreinen	190	119	135	119	117	119	135
Totaal onderhoudslasten aandachtsgebied Groen	1051	806	841	834	826	825	841

Aandachtsgebied: Gebouwen

Algemene doelstelling onderhoud gebouwen

De gemeente Ermelo wil een doelmatig en adequaat beheer van de gemeentelijke gebouwen alsmede enkele private en semi-publieke gebouwen en accommodaties teneinde de toegankelijkheid en veiligheid van die gebouwen en accommodaties te garanderen. De gemeente streeft daarbij naar toegankelijkheid van alle gebouwen in 2015, ook en juist voor burgers met een beperking, conform de visie "Ermelo, Onbelemmerd en Zorgzaam" en de daarmee samenhangende BTB-gedachte.

Onder de categorie "gebouwen" wordt gerekend

- Gebouwen (inclusief daarbij behorende terreinen);
- Installaties;
- Monumentenzorg;
- Buitensportaccommodaties.

Beleid en beheersmatige uitgangspunten zijn vastgelegd in

Omschrijving	Vastgesteld in	Actueel
Meerjarenonderhoudsplan gebouwen 2016-2065	2016	ja
Meerjarenonderhoudsplan gebouwen 2012-2021, voor zover de gebouwen niet zijn meegenomen in het Meerjarenonderhoudsplan gebouwen 2016-2065	2016 (verlengd)	ja

Samenvatting van de wijze waarop het wordt uitgevoerd

Voor nagenoeg alle gemeentelijke en tevens een aantal private en semi-publieke gebouwen wordt één keer in de drie jaar een meerjarenonderhoudsplan (MOP) opgesteld. Het opstellen van een meerjarenonderhoudsplan voor het voortgezet en openbaar onderwijs vindt in eigen beheer plaats door het schoolbestuur. In de tussenliggende jaren wordt namens de gemeente een inspectie verricht of geplande werkzaamheden zijn uitgevoerd. Uitgangspunt is dat de (gemeentelijke) gebouwen op een adequate wijze worden onderhouden. De jaarlijkse kosten van onderhoud en groot onderhoud zijn op basis van het meerjarenonderhoudsplan in de programmabegroting verwerkt.

Wat hebben wij er voor over

Exploitatie (bedragen x € 1.000,00).

Omschrijving	Programmabegroting						
	Rekening 2015	Begroting 2016	2017	2018	2019	2020	Doorkijk 2021
Gemeentewerf	31	14	31	31	31	31	31
Gemeentehuis	90	82	98	98	98	98	98
Gebouwen Begraafplaats	13	5	12	21	12	12	12
Muziekcent	0	1	5	2	7	11	1
Toren Oude Kerk	2	5	8	5	5	5	5
Gebouwen Onderwijs	6	18	18	18	18	18	18
Gebouwen Sport	85	111	111	111	111	111	111
Private Accommodaties	46	76	76	76	76	76	76
Gebouwen BA	30	30	30	30	30	30	30
't Palet	11	11	11	11	11	11	11
Brandweerkazerne	18	18	37	37	37	37	37
Gebouwen Algemeen	17	19	15	26	19	30	26
Totaal onderhoudslasten aandachtsgebied Gebouwen	349	390	452	466	455	470	456

Paragraaf Financiering

Algemene informatie

Opname van deze paragraaf in de begroting vloeit voort uit artikel 9, lid 2 en 13 van het "Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV)", dat per 1 januari 2004 van kracht is geworden. Deze paragraaf geeft inzicht in het (verwachte) risicoprofiel van onze gemeente op het terrein van financieringsaspecten.

Per begrotingsjaar 2017 is het BBV op diverse punten aangepast. Korthedshalve wordt verwezen naar het onderdeel

1.2 BBV-vernieuwing 2017 binnen deze begroting.

Bestaande notities / regelgeving

De basis van het huidige financieringsbeleid ligt in de volgende stukken vast:

- Het Financieringsstatuut van oktober 2011;
- De nota "Rentebeleid 2012" van december 2011;
- De nota "Reserves en voorzieningen gemeente Ermelo 2013" van januari 2013;
- De Financiële verordening, artikel 212 van december 2015.

De gemeente heeft de regels ter beperking van het renterisico, het koersrisico, het intern liquiditeitsrisico en het kredietrisico beschreven in het financieringsstatuut. De nota "Rentebeleid 2012" en de nota "Reserves en voorzieningen gemeente Ermelo 2013" geven richting aan de inzet van reserves en voorzieningen bij de financiering, de administratieve verwerking van investeringen en de invloed hiervan op de rentelasten en de wijze waarop het renterisico kan worden beperkt.

Renterisico

De doelstellingen van het renterisicobeheer zijn:

- Het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat in de toekomst de rentelasten van het vreemd vermogen hoger of dat de renteopbrengsten van activa lager zullen zijn dan een bestuurlijk wenselijk geacht niveau, c.q. het in de begroting geraamde niveau;
- Het minimaliseren van de rentekosten en het optimaliseren van de rentebaten binnen de in het financieringsbeleid vastgestelde richtlijnen en limieten.

Richtlijnen en limieten renterisicobeheer:

- De kasgeldlimiet wordt conform de Wet fido niet overschreden;
- De renterisiconorm wordt conform de Wet fido niet overschreden;
- Nieuwe leningen/uitzettingen worden afgestemd op de bestaande financiële positie en de liquiditeitsplanning;
- De rentetypische looptijd en het renteniveau van de betreffende lening/uitzetting wordt zo veel mogelijk afgestemd op de actuele rentestand in relatie tot de rentevisie;
- De rentevisie van de gemeente wordt jaarlijks bij het vaststellen van de kadernota/begroting vastgesteld;
- De gemeente streeft, waar wenselijk, naar spreiding in de rentetypische looptijden van uitzettingen (door schatkistbankieren minder relevant geworden).

Rentevisie

Ondanks de huidige, moeilijk te voorspellen, omstandigheden op de financiële markten blijft het noodzakelijk om jaarlijks een rentevisie te ontwikkelen, zodat concrete rentepercentages voor de begrotingsjaren bepaald kunnen worden. Een aantal zaken maakt het lastig om een rentevisie te ontwikkelen. De rente is nog steeds zeer laag / negatief. De algemene verwachting is dat als de economie verder gaat aantrekken, de rente uiteindelijk ook zal gaan stijgen. De economie trekt inmiddels weer aan. Daarnaast is een duidelijk herstel van de woning- en hypotheekmarkt waarneembaar. Al deze zaken hebben hun invloed (gehad) op de rentestand.

De korte rente heeft vanaf 2008 een enorme duikvlucht genomen. In 2008 is een daling ingezet die zich in 2009 explosief heeft doorgezet. In december 2008 bevond de korte rente zich nog net onder de 4%. Eind december 2009 bevond de korte rente zich net boven de 0,70%. De korte rente is in 2010 licht gestegen naar net boven de 1% en in 2011 licht doorgestegen naar rond de 1,30%. In 2012 is de korte rente weer gestaag gezakt naar een niveau van rond de 0,2% per eind 2012. In 2013 en 2014 heeft de korte rente zich rond het niveau van 2012 begeven. Vanaf 2015 is de korte rente zelfs negatief. Onder druk van de economische situatie verwachten wij dat de rentestand voor zowel de lange als de korte rente nog een langere periode laag (lange rente) respectievelijk negatief (korte rente) zal blijven. De rente wordt onder aansturing van de Europese Centrale Bank laag gehouden, vanuit de filosofie dat hiermee de economie gestimuleerd wordt.

Bij de Kadernota 2017 zijn ten behoeve van de Programmabegroting 2017-2020 percentages voor de korte en lange rente vastgesteld. Wij hebben in de Programmabegroting 2017-2020 rekening gehouden met een interne rekenrente (en hiermee ook van een rente bij lange aantrekkingen) van 3,75% voor de genoemde jaren. Wij baseren ons voor dit percentage op een 10 jaars benchmark over de afgelopen 10 jaar in combinatie met de verwachtingen voor

het komende kalenderjaar. Voor kort geld (geldmarkt) wordt de 3 maands euribor als benchmark gehanteerd. Mocht er sprake zijn van aantrekkingen voor de korte termijn gaan wij uit van een rente van 1%. Aantrekking van gelden op korte of lange termijn wordt voor de genoemde jaren overigens niet voorzien. Het percentage voor nieuwe uitzettingen is bepaald op 0% in verband met schatkistbankieren.

Portefeuille langlopende geldleningen

Wij verwachten dat onze portefeuille van langlopende geldleningen begin 2017 een drietal leningen bevat. Een in 2003 aangetrokken vaste lineaire geldlening van € 10.000.000,00 (rente 4,415%), een in 2004 aangetrokken vaste lineaire geldlening van € 6.000.000,00 (rente 4,325%) en een in 2004 aangetrokken vaste lineaire geldlening van € 5.000.000,00 (rente 3,820%). Per 1 januari 2017 bedraagt de (verwachte) totale restschuld € 7.900.000,00.

Op basis van onze liquiditeitsprognose, inclusief het in deze begroting opgenomen investeringsplan, verwachten wij dat wij in de jaren 2017 tot en met 2020 ten behoeve van onze reguliere bedrijfsvoering geen aanspraak hoeven te maken op de kapitaalmarkt. Het renterisico van de huidige leningen is laag/nihil, omdat gekozen is voor het afsluiten van leningen met een vast rentepercentage en een jaarlijkse aflossing gedurende de gehele looptijd. De jaarlijkse aflossing bedraagt € 1.050.000,00.

De voorgenomen investeringen, in onder meer het Huis van Bestuur en Cultuur, het zwembad en de sporthal Calluna, het GVVP, de Westflank en de Grondexploitatie zijn van grote invloed op de liquiditeitspositie en daarmee op de langlopende geldleningen. Indien besluitvorming plaatsvindt over nieuwe investeringen of een ophoging van de huidige investeringen zullen wij naar verwachting wel aanspraak moeten maken op de kapitaalmarkt, maar onder de huidige uitgangspunten in deze begroting is dat, op basis van het bestaande beleid, niet noodzakelijk.

Renterisiconorm

Met de berekening van de renterisiconorm wordt inzichtelijk gemaakt hoeveel de gemeente in elk jaar risico loopt ten aanzien van de rente van dat jaar. Simpel gezegd worden de aflossingen en de renteherzieningen gerelateerd aan het begrotingstotaal. In 2009 is de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) ingesteld. Met ingang van het begrotingsjaar 2009 is de renterisiconorm gekoppeld aan het begrotingstotaal in plaats van aan het saldo van de langlopende leningen, zodat het renterisico direct is gerelateerd aan het budgettaire risico. Het doel van de renterisiconorm is hiermee niet gewijzigd. Hoe meer de aflossing van de schuld in tijd gespreid wordt, hoe minder gevoelig de begroting is voor renteschokken bij herfinanciering. Het toezicht op de renterisiconorm vindt plaats door de provincie. Het renterisico mag de renterisiconorm in beginsel niet overschrijden. De toetsing vindt plaats via de paragraaf Financiering in de begroting (vooraf) en de jaarrekening (achteraf).

Uit de onderstaande tabel blijkt dat wij in 2017, naar verwachting, onder de renterisiconorm blijven. Tevens verwachten wij voor de jaren 2018 tot en met 2020 onder de renterisiconorm te blijven.

Renterisiconorm (bedragen x € 1,00)		2017	2018	2019	2020
1	Renteherzieningen	-	-	-	-
2	Aflossingen	1.050.000,00	1.050.000,00	1.050.000,00	1.050.000,00
3	Renterisico (1+2)	1.050.000,00	1.050.000,00	1.050.000,00	1.050.000,00
4	Renterisiconorm	14.521.000,00			
5a (4 > 3)	Ruimte onder risiconorm	13.471.000,00			
5b (3 > 4)	Overschrijding renterisiconorm				
	Berekening renterisiconorm				
4a	Begrotingstotaal jaar 2017	72.603.000,00			
4b	Bij ministeriële regeling vastgesteld percentage	20%			
4 = 4a x 4b	Renterisiconorm	14.521.000,00			

Rentetoerekening

BBV-vernieuwing 2017

Met ingang van begrotingsjaar 2018 treedt de "Notitie rente 2017" van de Commissie BBV in werking. De toerekenbaarheid van rente aan producten en dus kostendekkende tarieven wordt strikt gereguleerd. Met name bij de tarieven van de rioolheffing heeft dit een nadelig effect. Er mag dan namelijk minder rente aan de kostendekkende producten worden toegerekend.

In eerdere plannen was begrotingsjaar 2017 voorzien als startmoment. Na kritiek vanuit diverse gemeenten vanwege financiële nadelen door deze notitie is besloten de invoering een jaar op te schuiven. De nadelige gevolgen van de notitie worden bij de Programmabegroting 2018-2021 voelbaar. Daarvoor is in de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" een risico opgenomen.

Rentebaten van (nog lopende) beleggingen komen ten gunste van de algemene dekkingsmiddelen.

Het principe dat er geen rente meer toegerekend wordt aan eigen financieringsmiddelen en dus ook niet meer als

baat wordt verantwoord of aan de reserves wordt toegevoegd, blijft ook na de BBV-vernieuwing 2017 gelden.

Renteschema

De Commissie BBV adviseert het onderstaand renteschema in de paragraaf Financiering van de begroting en jaarstukken op te nemen. Hiermee wordt inzicht gegeven in de rentelasten van externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

Renteschema o.b.v. PB 2017-2020				
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering			€ 314.000,00
b.	De externe rentebaten		-/-	- € 529.000,00
	Saldo rentelasten en rentebaten			- € 215.000,00
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	- € 79.000,00	
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	n.v.t.	
c3.	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+	n.v.t.	
				- € 79.000,00
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente			- € 294.000,00
d1.	Rente over eigen vermogen		+/+	n.v.t.
d2.	Rente over voorzieningen		+/+	€ 70.000,00
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente			- € 224.000,00
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		-/-	€ 280.000,00
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury			- € 504.000,00

Koersrisico

De doelstelling van het koersrisicobeheer is:

- Het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat de financiële activa van de gemeente in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen.

Richtlijnen en limieten koersrisicobeheer:

- Uitzettingen vinden plaats in producten waarbij de hoofdsom tenminste aan het einde van de looptijd intact is of in producten met vastrentende waarden;
- Tevens beperkt de gemeente de koersrisico's door de looptijd van de uitzettingen af te stemmen op de liquiditeitsplanning.

Beleggingen

De verkoop van de aandelen NUON heeft in 2009 een grote kasstroom met zich meegebracht. Eind september 2009

is een bedrag van € 12.000.000,00 langdurig belegd bij de Rabobank in drie gelijke deposito's met een looptijd van respectievelijk 5, 10 en 15 jaar. Met deze belegging is destijds het primaire doel om het weggefallen dividend van

de NUON te compenseren bereikt.

Per 1 juli 2011 is een bedrag van € 5.000.000,00 belegd bij de Rabobank met een looptijd van 8 jaar.

Het rendement op overtollige liquide middelen is nihil. Dit wordt veroorzaakt door de invoering van

schatkistbankieren eind 2013 in combinatie met de lage rentestand. In het Begrotingsakkoord 2013 is afgesproken dat decentrale overheden vanaf eind 2013 verplicht worden om deel te nemen aan schatkistbankieren. Wij ontvangen momenteel geen rente over ons saldo bij de schatkist. Beleggingen van vóór 4 juni 2012 worden gerespecteerd en kunnen normaal aflopen. Oude contracten hoeven dus niet opengebroken te worden.

Per 1 januari 2017 hebben wij de volgende beleggingen uitstaan:

- Deposito € 4.000.000,00 (einde looptijd 1 oktober 2019);
- Deposito € 4.000.000,00 (einde looptijd 1 oktober 2024);
- Doelsparen € 5.000.000,00 (einde looptijd 1 juli 2019).

Daarnaast is medio 2016 een bedrag van € 15.400.000,00 (verplicht) in de schatkist ondergebracht. Op het moment dat de bovenstaande beleggingen vrijvallen zullen ook deze bedragen in de schatkist ondergebracht worden dan wel beschikbaar zijn voor het doen van betalingen.

Gewaarborgde geldleningen

De gemeente Ermelo heeft garanties afgegeven ten behoeve van enkele organisaties voor de betaling van rente en aflossing in geval deze instellingen de betalingsverplichting niet meer kunnen nakomen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen een directe garantie (100% risico voor de gemeente) en een indirecte garantie (beperkt risico voor de gemeente). Het totaalbedrag van de directe garanties bedraagt per 1 januari 2017 naar verwachting rond € 1.700.000,00. In het kader van sociale woningbouw staat het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) garant voor leningen van Uwoon en de Vestia Groep (oud Stichting Gereformeerde Bouwcorporatie Bejaarden). Het verwachte totale gegarandeerde bedrag per 1 januari 2017 voor deze twee instellingen bedraagt € 90.000.000,00.

In het geval dat het WSW een afgegeven garantie niet kan nakomen, wordt een beroep gedaan op de aan het Waarborgfonds deelnemende gemeenten en het Rijk. Het risico daarop wordt door ons als gering ingeschat. Immers de indirecte garantie kent een getrapte zekerheid. De zekerheidsstructuur van het WSW bestaat uit drie lagen: de geldmiddelen van de corporatie, de borgingsreserve van het WSW en de achtervangpositie van het rijk en de gemeenten. De garantie krijgt in dat geval zijn beslag door verstrekking van een renteloze lening aan het WSW waarmee rente en aflossing aan de financiële instelling betaald worden. Ermelo loopt dus feitelijk enkel risico over het bedrag aan rentederving van de renteloze lening aan het WSW. Ermelo is het geld van de lening dan dus niet kwijt. Het is daarom ook niet reëel om te veronderstellen dat Ermelo aangesproken wordt op het volledige bedrag waarvoor Ermelo garant staat.

Deelnemingen

Voor onze huidige deelnemingen, niet zijnde beleggingen, verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden partijen.

Kredietrisico

De doelstelling van het kredietrisicobeheer is:

- Het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid op een waardedaling van de vorderingspositie als gevolg van het niet (tijdig) kunnen nakomen van de verplichtingen van de tegenpartij (onder meer als gevolg van insolventie).

Richtlijnen en limieten kredietrisicobeheer:

- Indien twijfel bestaat over de kredietwaardigheid van een niet publiekrechtelijk lichaam wordt, voordat een dienst geleverd wordt, een kredietwaardigheidsonderzoek uitgevoerd en worden waar nodig voldoende zekerheidsmaatregelen getroffen;
- Uitzettingen vinden enkel plaats onder de voorwaarden van de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden;
- Vorderingen (fiscale en niet-fiscale) worden actief en volgens vaste termijnen ingevorderd. Vorderingen waar een succesvolle invordering uitblijft, worden overgedragen aan een deurwaarder.

Intern liquiditeitsrisico

De doelstelling van het intern liquiditeitsbeheer is:

- Het beheersen van de risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitsprognose en

meerjareninvesteringsplanning waardoor als gevolg daarvan de financieringskosten hoger kunnen uitvallen.

Richtlijnen en limieten intern liquiditeitsrisico:

■ De gemeente beperkt haar interne liquiditeitsrisico's door haar financieringsactiviteiten te baseren op een korte termijn liquiditeitsplanning (looptijd tot één jaar), alsmede op een vierjarige liquiditeitsplanning die aansluit op het meerjaren investeringsplan.

Liquiditeitsprognose

Voor de jaren 2017 tot en met 2020 is een liquiditeitsprognose op basis van bestaand beleid opgesteld. Met alle relevante inkomsten en uitgaven is rekening gehouden. Bij de bepaling van de financieringsbehoefte houden wij

rekening met de planning van ons investeringsprogramma.

In de komende jaren worden onder andere investeringen gedaan in het Huis van Bestuur en Cultuur, het zwembad

en de sporthal Calluna, het GVVP en de Westflank en de Grondexploitatie als belangrijke uitgavenposten. Uit de

liquiditeitsprognose 2017-2020 blijkt dat er geen leningen aangetrokken hoeven te worden. De investeringen zijn

voor deze jaren op te vangen met de reguliere ontvangsten en beschikbare gelden.

Indien noodzakelijk zullen wij, binnen de grenzen van de kasgeldlimiet, vlottende middelen (rekening courant krediet bij de BNG en kasgeld) gebruiken ter dekking van onze financieringsbehoefte.

Kasgeldlimiet

In de Wet Fido wordt de kasgeldlimiet voor een bepaald jaar berekend door middel van een, door de Minister van Financiën vastgesteld, percentage van het begrotingstotaal van het respectievelijke jaar. De kasgeldlimiet heeft betrekking op de korte financiering met een rentetypische looptijd van korter dan één jaar. Het toezicht op de kasgeldlimiet vindt plaats door de provincie. De gemiddelde netto vlottende schuld per kwartaal mag de kasgeldlimiet niet overschrijden. Gemeenten dienen de informatie over de kasgeldlimiet op te nemen in de begroting en rekening (in de paragraaf Financiering).

De kasgeldlimiet geeft het maximumbedrag aan dat een gemeente vlottend mag financieren. Voor onze gemeente

bedraagt de kasgeldlimiet voor het jaar 2017 € 6.171.000,00 (begrotingstotaal € 72.603.000,00 * 8,5%). Wordt de kasgeldlimiet langdurig overschreden dan dient een gemeente haar vlottende schuld om te zetten in een vaste

schuld. Wij verwachten voor de jaren 2017 tot en met 2020 binnen de kasgeldlimiet te blijven. De investeringen zijn

voor deze jaren immers nog op te vangen met de reguliere ontvangsten en beschikbare gelden.

Schatkistbankieren en drempelbedrag

Eind 2013 is (verplicht) schatkistbankieren van kracht geworden. De gemeente Ermelo heeft direct daarop alle vrij besteedbare middelen in de schatkist ondergebracht. Ermelo houdt enkel de gelden uit bestaande beleggingscontracten (zie het onderdeel "Beleggingen") buiten de schatkist aan. Op het moment dat deze beleggingen vrijvallen, worden zij ook in de schatkist ondergebracht.

Het is toegestaan een deel van de overtoollige gelden op een dag buiten de schatkist aan te houden om niet acuut

in liquiditeitsnood te zitten bij (spoed)betalingen. Dit bedrag staat gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal, met

een minimum van € 250.000,00. Uitgaande van een begrotingstotaal 2017 van € 72.603.000,00 bedraagt het drempelbedrag voor 2017 € 545.000,00. Ermelo houdt een lager bedrag dan het drempelbedrag buiten de schatkist

aangezien de ervaringen hebben geleerd dat het volledige drempelbedrag niet benut wordt en tevens dat gelden in

de schatkist dezelfde dag teruggeboekt zijn. Voor de jaren 2017 tot en met 2020 verwachten wij derhalve dat wij

het drempelbedrag niet zullen overschrijden.

Samenvattend

Gering risico

Door het aanwezig zijn van een aantal laagrentende geldleningen zonder mogelijkheid tot renteaanpassing, het toepassen van het uitgangspunt dat enkel zaken wordt gedaan met betrouwbare financiële instellingen, een adequate, beschreven administratieve organisatie van de financieringswerkzaamheden, de aanwezigheid van een jaarlijks geactualiseerd meerjareninvesteringsplan en periodieke analyse van onder andere openstaande vorderingen, beoordelen wij de risico's die met financiering samenhangen voor onze gemeente als gering.

Aandachtspunten

De volgende aandachtspunten werken risicoverhogend:

■ Belangrijk uitgangspunt bij de bepaling van de financieringsbehoefte is een juiste investeringsplanning (inclusief de ontwikkelingen binnen de Grondexploitatie). De laatste jaren zijn de ramingen in de investeringsplanning steeds realistischer in de tijd gezet. Toch komt het nog voor dat geplande investeringen worden doorgeschoven naar latere planningsjaren;

- De huidige onzekere economische situatie leidt tot onzekerheden op veel terreinen. Sommige financiële gevolgen zijn momenteel niet of zeer moeilijk in te schatten;
- De consequenties van de "Notitie rente 2017" (BBV-vernieuwing 2017) moeten nog nader geduid worden en leiden vanaf 2018 tot budgettaire nadelen.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Algemene informatie

Algemene paragraafdoelstelling (visie)

Een doelmatige bedrijfsvoering waarin kostenbewustzijn, een efficiënte organisatiestructuur en een organisatiecultuur van samen werken en samenwerken in balans zijn.

Kortheidshalve verwijzen wij ook naar de toelichting bij speerpunt Organisatieontwikkeling en speerpunt Dienstverlening, beide bij het programma Bestuur & Dienstverlening.

Vastgesteld beleid voor dit programma

- Notitie HRM-cyclus (2003, herzien in 2014);
- Notitie Beloningsbeleid (2012);
- Notitie Ziekteverzuim (2011);
- Beleidsnota Informatiebeheer (2006);
- Regionaal inkoopbeleid Inkoop samenwerking Noord Veluwe (2010);
- Herziening visie informatie architectuur digitale dienstverlening (2010);
- Notitie Weerstandsvormen en Risicomanagement (2008);
- Notitie Uitwerking inkoopbeleid (2011);
- Notitie Inkoopbeleid en duurzaam inkopen (2011);
- Notitie Inkoopbeleid en lokaal ondernemerschap (2011);
- Notitie Inkoopbeleid en SW-bedrijven (2011).

Wat hebben wij er voor over?

Budgettaire uitkomst exploitatie

Vergelijking Programmabegroting 2017-2020 ten opzichte van de Programmabegroting 2016-2019.

Bedragen x €		Begroting				
1.000,00		2016	Programmabegroting			Doorkijk
Omschrijving						
	Leges alinea	2017	2018	2019	2020	2021
Programmabegroting						
2016-2019:	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Lasten						
	15.861	15.707	15.602	15.693	15.693	15.693
Toegerekend aan producten						
	15.861	15.707	15.602	15.693	15.693	15.693
Saldo	0	0	0	0	0	0
Programmabegroting						
2017-2020:	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Lasten						
	16.531	16.614	16.549	16.597	16.614	16.793
Toegerekend aan producten						
	0	0	0	0	0	0
Saldo						

Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa
Verschil nieuwe begroting t.o.v. vorige begroting	670 N	907 N	947 N	904 N	921 N	1.100 N

Lege alinea

Verklaring saldo nieuwe begroting ten opzichte van vorige begroting (bedragen x € 1.000,00)

Omschrijving	2017	2018	2019	2020	2021
--------------	------	------	------	------	------

Personeelskosten
(salarissen,
ed):↵

Verwerking
CAO
2015-
2016

Formatieve
gevolgen

Wijzigingen
sociale
lasten /
pensioenpremies

Beraps/ PB.17- Herberekening stelpost Loonmutaties	853 N	850 N	768 N	784 N	849 N
--	-------	-------	-------	-------	-------

Wijzigingen
binnen
de
organisatie

Verwerking
Meerinzicht

Stelpost
bezuinigingen
bedrijfsvoering

Tablets
personeel

Kapitaallasten:↵

Kapitaallasten
tractiemiddelen

Lege Kapitaallasten gemeentewerf	- 73 V	-1 V	9 N	20 N	97 N
--	--------	------	-----	------	------

Kapitaallasten
huisvesting

Kapitaallasten
automatisering

Diversen PB 17- facilitair 20	16 N	16 N	16 N	16 N	33 N
----------------------------------	------	------	------	------	------

Diverse Beraps/ overige PB 17- verschillen 20	111 N	82 N	111 N	101 N	121 N
---	-------	------	-------	-------	-------

Verschil nieuwe begroting Lege t.o.v. alinea vorige begroting	907 N	947 N	904 N	921 N	1.100 N
--	-------	-------	-------	-------	---------

Lege alinea

Investerings 2016-2021

Specificatie kredieten (bedragen x € 1.000,00).

Lege alinea	Begroting 2016	Programmabegroting				Doorkijk 2021	Nut
Omschrijving		2017	2018	2019	2020	Lege alinea	
Gemeentewerf: dakbedekking (MOP)	68	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	26	Lege alinea	EN
Gemeentewerf: ramen en deuren (MOP)	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	30	Lege alinea	Lege alinea	EN
Gemeentewerf: duurzaamheid (MOP)	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	47	Lege alinea	83	EN
Gemeentehuis: vervanging plafonds en wanden (MOP)	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	30	Lege alinea	EN
Gemeentehuis: vervanging vloerbedekking bovenverdieping	10	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	42	EN
Gemeentehuis: koffievoorziening	Lege alinea	Lege alinea	28	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
Gemeentehuis: vervanging meubilair college van b&w	Lege alinea	Lege alinea	56	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
Gemeentehuis: vervanging bureaustoelen	Lege alinea	Lege alinea	118	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
Gemeentehuis: vochtwerendmaken gevels (MOP)	Lege alinea	49	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
Gemeentehuis: Het nieuwe werken (vaste inrichting)	8	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
Gemeentehuis: Het nieuwe werken (losse inventaris)	61	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
Gemeentehuis: vervanging kasten	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	20	Lege alinea	EN
Gemeentehuis: vervanging bureaus	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	181	Lege alinea	EN
Gemeentehuis: vervanging meubilair trouw- en raadzaal	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	151	Lege alinea	EN
Gemeentehuis: vervanging paternosterkast	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	24	Lege alinea	EN

Gemeentehuis: vervanging noodinstallatie (MOP)	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	27	Lege alinea	EN
Gemeentehuis: vervanging ventilatie (MOP)	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	30	EN
Gemeentehuis: vervanging vergaderzalen bovenverdieping	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	66	EN
Gemeentehuis: vervanging metselwerk (MOP)	84	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	EN
Gemeentehuis: vervanging dekvloeren (MOP)	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	25	81	EN
Gemeentehuis: vervanging elektrische installaties (MOP)	Lege alinea	Lege alinea	45	Lege alinea	32	64	EN
Gemeentehuis: vervanging dakbedekking (MOP)	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	33	Lege alinea	EN
Tractie: diverse kredieten	112	416	417	189	8	272	EN
Automatisering: diverse kredieten	348	101	68	13	192	206	EN
Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea
Totaal investeringen 2016-2021	691	566	732	279	749	844	

Paragraaf Verbonden Partijen

Algemene informatie

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke (naamloze en besloten vennootschap, stichting, vereniging en coöperatie) of publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regeling) organisaties waarin de gemeente een belang heeft. Dit moet een bestuurlijk én financieel belang zijn.

Vanwege bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en mogelijk dito risico's is het gewenst dat in de begroting en rekening aandacht wordt besteed aan derde rechtspersonen, waarmee de gemeente een bestuurlijke én financiële band heeft. Het is dus niet de bedoeling van de wet om over alle partijen, waarmee de gemeente op enigerlei wijze verbonden is, in deze paragraaf te informeren.

Het wettelijk criterium is gelegd bij die partijen waar de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang in heeft.

Een "bestuurlijk belang" betekent dat de gemeente op enigerlei wijze zeggenschap heeft, hetzij omdat de gemeente een zetel in het bestuur heeft, hetzij omdat de gemeente mee kan stemmen.

Met "financieel belang" wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente. Onder "financiële informatie" staat soms in de kolommen Begroting 2016 en Begroting 2017 bij de regels Eigen vermogen, Vreemd vermogen en Resultaat n.v.t. In de meeste begrotingen van de verbonden partijen worden deze gegevens nog niet opgenomen of is er sprake van dat het positieve of negatieve resultaat ten gunste of laste komt van de deelnemende gemeenten.

NUON Energy N.V. is verkocht aan Vattenfall. De verkoop heeft plaatsgevonden in 4 tranches in 2009, 2011, 2013 en 2015. Per 1 juli 2015 heeft de gemeente Ermelo hierdoor geen aandelen NUON meer. De gemeente heeft derhalve geen financieel belang meer en daarom is de NUON niet meer opgenomen in deze paragraaf. De ReVu is per 1 augustus 2016 opgeheven en daarom niet meer opgenomen in deze paragraaf.

Het belang van deze paragraaf schuilt in het bijzonder in het feit dat een aantal van de verbonden partijen beleid uitvoert dat in principe ook door de gemeente zelf uitgevoerd kan worden. De gemeenteraad heeft daarbij een kaderstellende en controlerende taak op de kernvraag, namelijk of de doelstellingen van de verbonden partijen nog steeds overeenkomen met de doelstellingen van de gemeente of dat de doelstellingen van de gemeente via de verbonden partijen gerealiseerd worden. Het ligt voor de hand dat lokale overheden profijt hebben bij het uitbesteden van bepaalde taken. Zo beschikken verbonden partijen over de juiste kennis, deskundigheid en specialisatie om dergelijke taken effectief en efficiënt uit te voeren. Dit bevordert de kwaliteit van de uitbesteede taken, waardoor kosten vaak kunnen worden verminderd. Uiteraard dient de lokale overheid die een deel van haar taken uitbesteedt erop te kunnen vertrouwen dat de

betreffende verbonden partij deze activiteiten goed en zorgvuldig beheerst. Immers, de betreffende lokale overheid blijft verantwoordelijk voor de taak die een verbonden partij uitoefent. Samenwerking met een verbonden partij kan de volgende voordelen opleveren:

- Risicospreiding: (financiële) risico's worden met andere partijen gedeeld;
- Efficiëntievoordeel: door samenwerking met bijvoorbeeld andere lokale overheden;
- Kennisvoordeel: de lokale overheid kan gebruik maken van kennis waarover zij zelf niet beschikt;
- Continuïteit: door meer schaalgroten te creëren, is de organisatie niet afhankelijk van de kennis van individuen;
- Katalysatorfunctie: activiteiten kunnen versneld op gang worden gebracht door samenwerking met publieke of private organisaties;
- Bestuurlijke kracht en effectiviteit: door samenwerking ontstaat een sterkere bestuurlijke kracht en grotere effectiviteit.

Inzicht is daarbij nodig in het budgettaire beslag en de financiële risico's die de gemeente met verbonden partijen kan lopen. Deze vraag kan óf bij het desbetreffende raadsprogramma worden gesteld óf in het kader van de paragraaf Verbonden partijen. Gekozen is om dit te doen in deze paragraaf.

In deze paragraaf zijn ook de beleidsregels vermeld waaraan voldaan moet worden indien de raad of het college deel wenst te gaan nemen in of overweegt een verbonden partij op te richten. Na oplevering van het rekenkameronderzoeksrapport Verbonden Partijen (naar verwachting begin 2017) zal de Notitie Verbonden Partijen worden geactualiseerd, waarbij ook aandacht zal worden gegeven aan de rol en positie van de raad en bestuur ten aanzien van verbonden partijen.

Verder wordt in deze paragraaf ieder jaar een beeld gegeven van onder andere te verwachten dividenden en andere belangrijke ontwikkelingen ten aanzien van de genoemde verbonden partijen.

Per kwartaal ontvangt de raad een rapportage over de ontwikkelingen inzake de samenwerkingsverbanden.

De beleidsregels

Onderstaand worden de beleidsregels opgesomd die in acht genomen moeten worden alvorens een verbinding wordt aangegaan met een derde rechtspersoon, waarin de gemeente een bestuurlijk én financieel belang krijgt of neemt.

- 1 Een besluit tot deelname in of oprichting van een derde rechtspersoon waarin de gemeente een bestuurlijk én financieel belang krijgt of neemt, vermeldt expliciet de redenen en de motieven waarom de uitvoering van het gemeentelijk beleid daarmee beter is gediend;
- 2 Een besluit bevat een motivering waarom in dat geval de gekozen vorm de meest geëigende vorm is (soort privaatrechtelijke of publiekrechtelijke rechtsvorm), waarbij wordt gemotiveerd waarom een publiekrechtelijke rechtsvorm niet kan (een publiekrechtelijke rechtsvorm geniet dus in principe de voorkeur);
- 3 Een besluit bevat een beschrijving waaruit het publieke belang bestaat;
- 4 Een besluit bevat een beschrijving waaruit het financiële belang bestaat;
- 5 Een besluit bevat een beschrijving van de risico's die aan de betreffende verbonden partij zijn verbonden en welke beheersmaatregelen daarvoor genomen worden;
- 6 Een besluit bevat een beschrijving van de te leveren prestaties in meetbare kwantiteit en kwaliteit;
- 7 Een besluit bevat een beschrijving op welke wijze de verbonden partij verantwoording aflegt;
- 8 Het college geeft de raad door middel van de paragraaf Verbonden partijen jaarlijks inzicht in het aantal verbonden partijen en welke ontwikkelingen zich daarin voltrekken en welke risico's worden onderkend.

Naam verbonden partij	Gevestigd
Gemeenschappelijke regeling	
GGD Noord- en Oost- Gelderland (NOG)	Apeldoorn
Meerinzicht (MIZ)	Ermelo
OmgevingsDienst Noord-Veluwe (ODNV)	Harderwijk
Regio Noord-Veluwe (RNV)	Harderwijk
Sociale Dienst Veluwerand (SDV)	Harderwijk
Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe	Elburg
Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)	Apeldoorn
Vennootschappen (% belang)	
Alliander N.V.	Arnhem
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Den Haag
Leisurelands	Arnhem
Vitens N.V.	Arnhem
Coöperatie	
Coöperatie Gastvrije Randmeren	Harderwijk

Overzicht Verbonden Partijen

Overzicht Verbonden Partijen

Gemeenschappelijke regeling

Verbonden GGD Noord- en Oost-
partij: Gelderland (GGD NOG)
Lege
alineaa Lege alinea

Algemene
informatie Lege alinea

Vestiging: Apeldoorn, Rijksstraatweg
en 65, 7231 AC Warnsveld
adres: (kantoorlocatie)

Bestuurlijke
vertegenwoordiger: De heer A.L. Klappe

Contactpunt: Mevrouw P.A. Beelen-
Mostert

De GGD NOG is een samenwerkingsverband tussen 22 gemeenten (Aalten, Apeldoorn, Berkelland, Bronckhorst, Brummen, Doetinchem, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hattum, Heerde, Lochem, Montferland, Nunspeet, Oldebroek, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Putten, Voorst, Winterswijk en Zutphen) in de provincie Gelderland. De GGD NOG heeft als doel de gemeenschappelijke belangen van de gemeenten te behartigen op het terrein van de publieke gezondheidszorg zoals in de samenwerkingsregeling van de GGD NOG is opgenomen. Hieronder vallen de volgende taken:↵

Openbaar
belang: Vaccinaties, medische milieukundige zorg, jeugdgezondheidszorg (4-19 jarigen), ouderengezondheidszorg, infectieziektebestrijding, epidemiologie, gezondheidsbevordering, bevolkingsonderzoeken en beleidsadvisering; Het uitbrengen van hygiëne-adviezen aan instellingen; Het uitvoeren van inspecties bij kinderopvang en peuterspeelzalen als bedoeld in de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen; Het uitbrengen van medisch-milieukundige adviezen;

Het vaccineren en voorlichten van reizigers;
 Het verrichten van taken op het terrein van de forensische geneeskunde;
 Het verzorgen van cursussen en trainingen op gezondheidsgebied;
 Het uitvoeren van taken op het terrein van de volksgezondheid, die van een GGD verwacht mogen worden ten behoeve van de gemeenten, personen, instellingen en organisaties.

Aard: Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen

Beleidsinformatie

Programma Samenleven
 Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:

Speerpunt Implementatie en borging Jeugdwet en speerpunt Implementatie en borging Wmo
 In 2017 vindt uitwerking plaats van de koersbepalende beslissingen op het gebied van de positionering van de integrale

Ontwikkeling Jeugdgezondheidszorg en de taakindeling. Deze koersbepalingen zijn leidend voor een helder financieel meerjarenperspectief die in 2017 nader uitgewerkt zal worden.

Risico: Koersbepalingen inzake de JGZ hebben mogelijk gevolgen voor de bedrijfsvoering van de GGD NOG. Risico's zitten voorts in de programma's Jeugdgezondheidszorg (plustaken), Algemene Gezondheidszorg (plustaken) en Bestuursondersteuning en organisatie projecten.

Financiële informatie

*6410302 OGZ + 6410402 JGZ deel 4-19 + 6410303 GGD Logopedie / **
 1e termijn 2016 151600046/ ***
 Prognose

Boekjaar:	Jaarstuk 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
-----------	---------------	----------------	----------------

Eigen vermogen	#####	*** €	*** €
		2.156.000,00	2.002.000,00
Vreemd vermogen	#####	*** €	*** €
		2.687.000,00	2.687.000,00
Resultaat	#####	*** €	n.v.t.
		69.000,00	
Begrote bijdrage	#####	* €	#####
		363.000,00	
Realisatie bijdrage	#####	** €	n.v.t.
		179.457,50	

(Nieuwe pagina)

Verbonden
partij: Meerinzicht (MIZ)

Algemene informatie

Vestigingsplaats
en Ermelo, Postbus 300 3850
adres: AH

Bestuurlijk De heer A.A.J. Baars,
vertegenwoordiger

Contactant De heer C. Versluis

Meerinzicht is een
samenwerkingsverband op
het gebied van
bedrijfsvoeringstaken voor
de gemeenten Ermelo,
Harderwijk en Zeewolde.
Het betreft de volgende
bedrijfsvoeringstaken:

Openbaar
belang: Informatisering en
automatisering;
Personeel en organisatie
(hrm);
Facilitaire
zaken/documentaire
informatievoorziening/gebouwbeheer/inkoop;
Belastingen, daaronder
begrepen de heffing en
invordering;
Financiën & administratie;
Juridische zaken;
Communicatie;
Gegevensmanagement.

Aard: Gemeenschappelijke
regeling,
bedrijfsvoeringsorganisatie
op grond van Wet
Gemeenschappelijke
Regelingen

Meerinzicht faciliteert de
bronorganisaties Ermelo,
Harderwijk en Zeewolde,
maar ook de Sociale Dienst

Beleidsinformatie Veluwe-
rand, door
advisering, uitvoering,
beheer en administratie ten
aanzien van genoemde
bedrijfsvoeringstaken.

Programma Bestuur en
Dienstverlening
Verbonden
programma/speerpunt
uit de
Ermelose
begroting:

Speerpunt
Intergemeentelijke
samenwerking versterken
De Gemeenschappelijke
Regeling Meerinzicht is
formeel op 1 januari 2014
van start gegaan. Het
personeel voor de
onderdelen I&A, HRM,
Facilitair en Belastingen (de
eerste fase) is per 1 januari
2015 binnen Meerinzicht
geplaatst en de budgetten
van de deelnemende
gemeenten zijn per 1 januari
2015 naar Meerinzicht
overgaan. Eind 2015 is
gestart met de
voorbereiding van de
overgang van de
overgebleven taken (tweede
fase). Effectuering hiervan is
voorzien op 1 januari 2017.

Op 30 juni 2016 heeft de
gemeenteraad ingestemd
met het voornemen van het
College van Burgemeester
en Wethouders de geldende
Collegeregeling

Ontwikkelingen
"Gemeenschappelijke
Regeling Meerinzicht" om te
zetten in een zogenaamde
"Bedrijfsvoeringsorganisatie
Meerinzicht". Hierdoor is het
van meet aan bedoelde
enkelvoudige bestuur
gerealiseerd.

Mede ter uitvoering van een
aangenomen raadsbrede
motie is het uitgangspunt
voor het realiseren van de
formele
samenwerkingsrelatie
tussen Ermelo, Harderwijk
en Zeewolde in het sociaal
domein, dat dit, inclusief de
Sociale Dienst Veluwe-
rand, wordt ondergebracht in het
GR-Meerinzicht.

Belangrijk is dat verbonden partijen in het algemeen, doch deze in het bijzonder, dicht bij de brongemeenten gehouden worden.

Risico: Daardoor wordt het risico van "te ver op afstand geraken" voorkomen; Hogere CAO uitkomsten dan geraamd.

Financiële informatie

Boekjaar:	Jaarstuk 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	#####	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat	€ 0,00	n.v.t.	n.v.t.
Begrote bijdrage	#####	#####	#####
Realisatie bijdrage	#####	n.v.t.	n.v.t.

(Nieuwe pagina)

Verbonden OmgevingsDienst Noord-partij: Veluwe (ODNV)

Algemene informatie

Vestigingsplaats en adres: Harderwijk, Oosteinde 17 3842 DR

Bestuurlijk De heer A.A.J. Baars, vertegenwoordiger

Contactant De heer G. Ilbrink

Openbaar belang: De ODNV voert in samenwerking met de andere uitvoeringsdiensten in opdracht van de gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Nunspeet, Oldebroek en Putten en de provincie Gelderland een deel van de taken vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering uit op het gebied van de fysieke leefomgeving in het kader van het omgevingsrecht. Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen

Beleidsinformatie

Programma Bestuur en
Verbonden Dienstverlening
programma/speerpunt
uit de
Ermelose
begroting:

Speerpunt
Intergemeentelijke
samenwerking versterken
De ODNV is opgericht in
oktober 2012 en is formeel
van start gegaan per 1 april
2013.

De ODNV is gestart met de
uitvoering van "Pakket 1
Basistakenpakket" en
"Pakket 2 Overige
inrichtingsgebonden
milieutaken". In de loop van
2013 is daar "Pakket 3
Resterende milieutaken"
aan toegevoegd. Vanaf 1 juli
2015 zijn ook de taken
behandeling meldingen
Activiteitenbesluit en
toezicht op
asbestverwijdering
toegevoegd en worden deze
uitgevoerd door de ODNV.↵
Per kwartaal wordt er
gerapporteerd door de
ODNV aan de gemeente.

Ontwikkeling Per kwartaal vindt
afstemming over de wijze
van uitvoering van
werkzaamheden plaats door
het voeren van een
coördinatieoverleg en het
opdrachtgeversoverleg.

Een grote wijziging is de
nieuwe Omgevingswet die
naar verwachting in 2019
van kracht zal worden. De
gevolgen van de wet zullen
voor de ODNV aanzienlijk
zijn.

Met ingang van 2016 is de
bijdrage van de partners
aangepast aan het actuele
bedrijvenbestand.

De Begroting 2019 zal niet
meer gebaseerd zijn op de
"regionale meetlat" maar op
het "besturingsmodel".

Hogere CAO uitkomsten
dan geraamd;

Risico: Ook vervanging als gevolg
van langdurig
ziekteverzuim vormt een
risico.

Financiële informatie

* incl. VVGB-middelen (Verklaring
Van Geen Bedenkingen) en
Harmonisatietoelagen

Boekjaar:	Jaarstuk Begroting	Begroting
	2015	2016 2017

Eigen vermogen	#####	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	#####	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat	#####	n.v.t.	n.v.t.
Begrote bijdrage	#####	#####	#####
Realisatie bijdrage	#####	n.v.t.	n.v.t.

(Nieuwe pagina)

Verbonden
partij: Regio Noord-Veluwe (RNV)

Algemene informatie

Vestigingsplaats
en
adres: Harderwijk, Oosteinde 17
3842 DR

Bestuurlijk
vertegenwoordiger: Mevrouw drs. E. Heutink-
Wouda

Contactpersoon: Mevrouw mr. A.H. van der
Maat-Bosma

De RNV is het
samenwerkingsverband van
de gemeenten Elburg,
Ermelo, Harderwijk,
Nunspeet, Oldebroek en
Putten. De gemeenten
Hattern, Heerde, Nijkerk,
Zeewolde en Epe nemen op
diverse terreinen ook deel
aan de regionale
samenwerking. Het
samenwerkingsverband
voert onder meer de
volgende taken uit:

Het planmatig stimuleren
en begeleiden van de
sociaal-economische
ontwikkelingen en de
werkgelegenheid in het
gebied;
De begeleiding en
coördinatie van het
regionaal
volkshuisvestingbeleid van
de deelnemende
gemeenten, waaronder
begrepen de regionale
woningbouwprogrammering;
Het planmatig stimuleren
en begeleiden van de
toeristisch-recreatieve
ontwikkelingen in het
gebied;
De instandhouding van een
dienst sociale
werkvoorziening;

Openbaar belang: Het planmatig stimuleren, begeleiden, coördineren van ontwikkelingen op het gebied van afvalstoffenverwerking en het uitvoeren of zorgdragen voor uitvoering van afvalstoffenverwerking; Het in stand houden en coördineren van de onderlinge samenwerking van de deelnemende gemeenten bij de milieu-hygiënische taakuitoefening en de verdeling van de door het rijk en de provincie aan het samenwerkingsverband toegekende algemene en projectgebonden subsidies en structurele financieringsstromen en de daaruit voortvloeiende rapportages; Het coördineren en afstemmen van activiteiten op het terrein van de volwasseneneducatie; De uitvoering van bijzondere controle ter opsporing van misbruik en fraude in de sociale zekerheid, voor zover deze uitvoering is opgedragen aan de deelnemende gemeenten; De uitvoering van het taakveld leerlingzaken (de uitvoering van de Leerplichtwet en de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten).

Aard: Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen

Beleidsinformatie

Programma Ruimte & Infrastructuur / Speerpunt Woonvisie, Programma Samenleven / Speerpunt Implementatie en Borging Jeugdwet / Speerpunt Ombuiging Voorzieningen
 Verbonden programma's: Wet Sociale
 uit de Werkvoorziening,
 Ermelose Programma Economie /
 begroting Speerpunt Toerisme en
 recreatie / Speerpunt Vitale
 Vakantieparken, Programma
 Bestuur & Dienstverlening /
 Speerpunt
 Intergemeentelijke
 samenwerking versterken.

De raad van Ermelo heeft op 21 april 2016 besloten om in te stemmen met de versterking van de strategische en beleidsmatige samenwerking door de samenvoeging van de strategische alliantie Veluwe Noord met de strategische en beleidsmatige componenten van de regio Noord Veluwe in RNV 3.0. Tevens heeft de raad van Ermelo besloten uit de RNV te treden voor wat betreft de uitvoeringstaken sociaal domein en een verkenning uit te voeren naar de overige taken. Dit uittredingsbesluit is bij het AB van de RNV onder de aandacht gebracht en wordt betrokken bij de op te stellen notitie over RNV 3.0. Deze notitie over RNV 3.0 wordt eind 2016 verwacht. Eventuele (financiële) gevolgen vanuit dit traject worden in 2017 verwacht. De uitkomsten rond het traject RNV 3.0 zijn nog niet bekend.

Financiële informatie

* incl. € 539.816,00 taakveld afval / **

incl. Account Jeugd € 8.159.000,00 /

*** incl. Account Jeugd €

7.175.000,00

Boekjaar:	Jaarstuk 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
-----------	---------------	----------------	----------------

Eigen vermogen	#####	#####	#####
----------------	-------	-------	-------

Vreemd vermogen	#####	#####	#####
-----------------	-------	-------	-------

Resultaat	#####	n.v.t.	n.v.t.
-----------	-------	--------	--------

Begrote bijdrage	#####	** € 9.291.000,00	*** € 8.621,00
------------------	-------	-------------------	----------------

Realisatie bijdrage	* € 1.074.104,00	n.v.t.	n.v.t.
---------------------	------------------	--------	--------

Verbonden Sociale Dienst Veluwerand
partij: (SDV)

Algemene informatie

Vestigingsplaats
en Harderwijk, Wethouder
adres: Jansenlaan 1 3844 DG

Bestuurlijk Mevrouw drs. E. Heutink-
vertegenwoordiger

Contactant: De heer F.W. Cornielje

Voor burgers van de gemeenten Harderwijk, Ermelo en Zeewolde het handhaven van kwaliteit en continuïteit in de uitvoering van de voorzieningen voor inkomensondersteuning voor sociale zorg van individuele burgers, gericht op het verbeteren van hun zelfredzaamheid, uitstroom naar werk en/of sociale activering met het doel dat zij zoveel als mogelijk zelfstandig voorzien in de kosten van levensonderhoud en deelnemen aan het sociale leven. Het verbeteren van afstemming van vraag en aanbod van arbeid en sociale zorg. Concreet betekent dit:↵

- Beoordelen aanvragen voor en verstrekken van sociale uitkeringen;↵
- Inkopen en aanbieden van re-integratietrajecten;↵
- Uitvoeren van het armoedebeleid en bijzondere bijstand.

Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam

Aard: op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen

Beleidsinformatie

Programma Samenleven

Speerpunt Re-integratie (inclusief werkgeversdienstverlening) en speerpunt Ombuigingen voorzieningen voormalige WSW en speerpunt Inclusieve samenleving.

Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:

Met de invoering van de Participatiewet zijn mensen met een arbeidsbeperking (voorheen Wajong en WSW) ook tot de doelgroep behoren. Ook als gevolg van de economische en financiële crisis is er een toename van het aantal aanvragen om een sociale uitkering geweest. Hoewel de economie weer aantrekt, zien we dat in deze regio nog niet direct terug in groei van werkgelegenheid. Het risico bestaat dat hierdoor de re-integratie-inspanningen, die inmiddels meer lokaal worden uitgevoerd, minder rendement opleveren. Gevolg kan ook zijn dat de uitvoeringskosten toenemen.↵

Voorbereidingen worden getroffen voor een nieuwe uitvoeringsorganisatie EHZ Sociaal Domein. Er is weinig ruimte voor onvoorziene uitgaven in de beheers- en apparaatskosten. Zie verder onder "ontwikkelingen".

Risico:

Financiële informatie

Boekjaar:	Jaarstuk 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	#####	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat	€ 0,00	n.v.t.	n.v.t.
Begrote bijdrage	#####	#####	#####
Realisatie bijdrage	#####	n.v.t.	n.v.t.

Verbonden Streekarchivariaat
partij: Noordwest-Veluwe

Algemene informatie

Vestigingsplaats
en Elburg, Postbus 70 8080 AB
adres:

Bestuurlijk De heer A.A.J. Baars,
vertegenwoordiger

Contactant De heer ing. E.G.H.
Grotenhuis

De streekarchivaris beheert de naar de archiefbewaarplaatsen van de deelnemende gemeenten Elburg (centrumgemeente), Ermelo, Harderwijk, Nunspeet en Oldebroek overgebrachte archiefbescheiden en houdt toezicht op het beheer van de niet overgebrachte archiefbescheiden. Gemeenschappelijke regeling, centrumgemeente

Aard: op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen

Beleidsinformatie

Verbonden programma Bestuur & Dienstverlening
uit de Ermelose begroting:

Speerpunt Dienstverlening

Ontwikkelen:

Risico: Verbonden partij kan kampen met tekorten waardoor de gemeentelijke bijdrage zal moeten worden verhoogd.

Financiële informatie

*incl. afrekening 2015 € 16.561,21
ontvangen in 2016. ** 1e termijn 2016

Boekjaar:	Jaarstuk 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Begrote bijdrage	#####	#####	#####
Realisatie bijdrage	* € 114.124,00	** € 1.294,50	n.v.t.

Verbonden partij: Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)

Algemene informatie

Vestigingsplaats en adres: Apeldoorn, Europaweg 79
7336 AK

Bestuurlijk: De heer A.A.J. Baars,
vertegenwoordiger

Contactant: M. Baayen

Ermelo valt onder de Veiligheidsregio Noord-Oost Gelderland voor de onderdelen brandweer en geneeskundige hulp in de Regio (GHOR). Binnen de VNOG functioneert het cluster Veluwe West, verantwoordelijk voor de organisatie van de brandweezorg in Ermelo, Harderwijk, Nunspeet en Putten. Tevens wordt binnen de VNOG de crisisbeheersing ten aanzien van de gemeentelijke processen op regionaal niveau uniform vorm gegeven. Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen

Openbaar belang:

Aard:

Beleidsinformatie

Verbonden programma Bestuur & Programma Bestuur & Dienstverlening uit de
Ermelose begroting:

Speerpunt Brandweer
De gemeenschappelijke regeling wordt momenteel herzien. Er wordt door alle partijen actief gewerkt aan een gedragen gemeenschappelijke regeling die voldoet aan de verhoudingen van de VNOG. Het traject loopt wel iets uit en zal eind 2016 afgerond worden.

Onderdeel hiervan is ook het financieel verdeelmodel. Er zijn 4 modellen uitgewerkt in samenspraak met financiële ambtenaren van de gemeenten. Het AB van de VNOG heeft besloten dat de effecten van het model pas meegenomen worden in de begroting 2017 en niet in de begroting van 2016. Hierdoor is tijd gewonnen om een breed gedragen model uit te werken waarbij voldoende ruimte kan worden gemaakt voor inspraak en meedenken vanuit de gemeenten.

Ontwikkeling:

In 2016 wordt de regionale planvorming weer herzien (Risicoprofiel en Beleidsplan). Hiervoor was input van de gemeenten nodig. De gemeenten kunnen eventuele nieuwe of bestaande lokale risico's aandragen bij de VNOG.

Ten gevolge van de reorganisatie krijgt de organisatie te maken met onzekere frictie- en ontwikkelkosten.

Financiële informatie

Boekjaar:	Jaarstuk Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
-----------	-------------------------	----------------	----------------

Eigen vermogen	#####	#####	#####
----------------	-------	-------	-------

Vreemd vermogen	#####	#####	#####
-----------------	-------	-------	-------

Resultaat	#####	€ 0,00	€ 0,00
-----------	-------	--------	--------

Begrote bijdrage	#####	#####	#####
------------------	-------	-------	-------

Realisatie bijdrage	#####	n.v.t.	n.v.t.
---------------------	-------	--------	--------

Vennootschappen (% belang)

Verbonden partij: **Alliander N.V.**

Algemene informatie

Vestigingsplaats en adres: Arnhem, Groningensingel 1 6835 EA

Bestuurlijk: De heer A.A.J. Baars, vertegenwoordiger

Contactant: De heer G.J. Koops

Alliander is de elektriciteitsnetwerkbeheerder. De grootste aandeelhouders zijn de provincies Gelderland, Friesland en Noord-Holland en de gemeente Amsterdam. Deze aandeelhouders bezitten gezamenlijk

Openbaar ongeveer 76% van de belang: aandelen. De overige aandeelhouders, die elk minder dan 3% van de aandelen bezitten, zijn 53 kleinere gemeenten en de provincie Flevoland. Het elektriciteitsnetwerk dient in overheidshanden te blijven om zeker te stellen dat het elektra geleverd wordt.

Aard: Aandelenbezit: 357.178 stuks (0,26% belang)

Beleidsinformatie

Alliander is in 2009 ontstaan na de juridische splitsing van NV NUON in een netwerkbedrijf en een productie- en leveringsbedrijf. Wettelijk is vastgesteld dat de aandelen van het netwerkbedrijf in publieke handen dienen te blijven.

Op 1 juli 2015 hebben de aandeelhouders ingestemd met een voorstel tot herverkaveling met als doel om energienetwerken zoveel als mogelijk langs bestuurlijke grenzen te ontwikkelen, organiseren en de elektriciteit en gas overlap daarbij te maximaliseren.

Ermelo kan als kleine aandeelhouder feitelijk geen zelfstandige invloed uitoefenen op het functioneren van Alliander. Daarom wordt beleidsmatig en organisatorisch samengewerkt met de andere kleine(re) aandeelhouders via het NUVAL-platform (NUON, Vitens, Alliander). Het financiële belang voor Ermelo bestaat uit de dividenduitkering.

Risico: Dividenduitkering kan tegenvallen.

Financiële informatie

dividend incl. 15% dividendbelasting
(wordt teruggevraagd bij de Belastingdienst)

Boekjaar:	Jaarstukbegroting		
	2015	2016	2017
Eigen vermogen	#####	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	#####	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat	#####	n.v.t.	n.v.t.
Begroot dividend	#####	#####	#####
Realisatie dividend	#####	n.v.t.	n.v.t.

Verbonden partij: N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (N.V. BNG)

Algemene informatie

Vestigingsplaats en adres; Den Haag, Koninginnegracht 2 2514 AA

Bestuurlijke
De heer J. van Eijsden
vertegenwoordiger:

Contactant: De heer J.P.W. van
Veldhoven

Alle aandeelhouders zijn
uitsluitend overheden. De
Staat is houder van de helft
van de aandelen, de andere
helft is in handen van

Openbare gemeenten, provincies en
belang: een hoogheemschap.

Vanuit het oogpunt van het
behartigen van het publieke
belang, is de gemeente
Ermelo gedeeltelijk in het
bezit van de aandelen.

Aard: Aandelenbezit: 75.075 stuks
(0,13% belang)

Beleidsinformatie

Als gevolg van de
bankencrisis worden banken
gedwongen het eigen
vermogen aan te vullen. De
BNG zal het vermogen dus
voor een belangrijk deel
moeten versterken uit de
winst. Complicerende factor
is dat de winst negatief
wordt beïnvloed door de
geïntroduceerde
bankenbelasting.

Eind 2015 heeft De
Nederlandse Bank de BNG
Bank als nationaal
Ontwikkelsysteemrelevante bank
aangemerkt. BNG Bank
heeft een relatief hoge
systeemrelevantescore
vanwege haar relatief grote
omvang en verwevenheid.
Doordat BNG Bank als
systeemrelevant is
aangemerkt, dient de bank
bovenop het minimaal
vereiste kapitaal een
systeemrelevantiebuffer aan
te houden van 1% van de
naar risico gewogen
bezittingen. Hieraan voldoet
de bank overigens al
ruimschoots.

Risico: Dividenduitkering kan
tegenvallen

Financiële informatie

Boekjaar:	Jaarstukbegroting		
	2015	2016	2017
Eigen vermogen	#####	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	#####	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat	#####	n.v.t.	n.v.t.
Begroot dividend	#####	#####	#####

Realisatie dividend ##### n.v.t.

Verbonden partij: Leisurelands

Algemene informatie

Vestigingsplaats en adres: Arnhem, Kermisland 110 6825 JC

Bestuurlijke vertegenwoordiger: De heer mr. J. van Eijsden

Contactpersoon: R.J. Siepel

Het voorzien in een breed scala aan recreatieve mogelijkheden, zowel op publiek terrein (bijvoorbeeld dagrecreatieterreinen) als Openbaar ook op privaat terrein belang: (bijvoorbeeld projectontwikkeling/beheer). Bij dit alles is aandacht voor de samenhang met de natuur en het "lokale erfgoed".

Aard: Aandelenbezit

Beleidsinformatie

De gemeente Ermelo is aandeelhouder van Leisurelands. De overige aandeelhouders zijn gemeenten op de Veluwe, het Rijk van Nijmegen, Achterhoek en Liemers. Op grond van een aandeelhoudersovereenkomst zijn de aandelen voor een periode van vijf jaar (tot 2020): niet verhandelbaar. Ook zal voor deze periode geen besluit worden genomen over uitkeren van dividend. De aandelen zijn "om niet" ontvangen en op de balans geactiveerd voor € 4.250,00.-

Ontwikkeld: Met ingang van maart 2015 is "Leisurelands" de nieuwe merknaam van RGV Holding geworden. Als maatschappelijke onderneming opereert Leisurelands op het snijvlak van het publieke en private domein. Binnen het

Risico: vennootschapsrecht kan de gemeente Ermelo als aandeelhouder beperkt tot geen invloed uitoefenen op het door de directie gevoerde beleid.

Financiële informatie

Boekjaar:	Jaarstuk 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
-----------	---------------	----------------	----------------

Eigen vermogen	#####	n.v.t.	n.v.t.
----------------	-------	--------	--------

Vreemd vermogen	#####	n.v.t.	n.v.t.
-----------------	-------	--------	--------

Resultaat	#####	n.v.t.	n.v.t.
-----------	-------	--------	--------

Verbonden partij: Vitens N.V.

Algemene informatie

Vestigingsplaats en adres: Arnhem, Meander 1101 6825 MJ

Bestuurlijk De heer A.A.J. Baars, vertegenwoordiger

Contactant De heer G.J. Koops

Vitens is een naamloze vennootschap, waarvan de aandelen worden gehouden door gemeenten (44 gemeenten in de provincie Gelderland) en provincies (de zogenaamde publieke Openbaaraandeelhouders) in haar belang: verzorgingsgebied. Vanuit het oogpunt van het behartigen van het publieke belang voor de openbare drinkwatervoorziening is de gemeente Ermelo gedeeltelijk in het bezit van de aandelen.

Aard: Aandelenbezit: 24.035 stuks (0,41% belang)

Beleidsinformatie

De belangrijkste activiteiten van Vitens N.V. zijn het winnen, zuiveren en distribueren van drinkwater. De klein-aandeelhouders uit de provincie Gelderland en Flevoland trekken via het daartoe bedoelde platform "Nuval" samen op in de voorbereiding van de aandeelhoudersvergaderingen. Op deze wijze kan kennis beter worden ingezet en leggen de gezamenlijke klein-aandeelhouders meer gewicht in de schaal. De betreffende gemeenten zijn hiertoe middels een aandeelhoudersovereenkomst ontwikkelingen; formele samenwerking aangegaan.↵

In 2005 zijn preferente aandelen geconverteerd naar een achtergestelde lening. Vitens lost deze lening van € 1.611.200,00 af in 15 jaarlijkse termijnen van € 107.413,00. Per 31 december 2015 bedraagt het restantsaldo van deze lening € 645.000,00. Over het openstaande saldo wordt door Vitens een rente betaald.

Dividenduitkering kan tegenvallen.←

Ten aanzien van het restantsaldo van de achtergestelde geldlening geldt dat de gemeente "achterin de rij komt te staan" bij faillissement van Vitens. Naast het

Risico: vorenstaande loopt de gemeente risico over een gegarandeerde geldlening die Vitens in het verleden is aangegaan met een financier. De restantschuld waar Ermelo garant voor staat bedraagt per 31 december 2015 € 156.000,00.

Financiële informatie

Boekjaar:	Jaarstuk	Begroting	Begroting
	2015	2016	2017
Eigen vermogen	#####	#####	€ 466.100.00,00
Vreemd vermogen	#####	#####	#####
Resultaat	#####	#####	#####
Begroot dividend	#####	#####	#####
Realisatie dividend	#####	n.v.t.	n.v.t.

(Nieuwe pagina)

Coöperatie

Verbonden Coöperatie Gastvrije
partij: Randmeren
Lege
alineae Lege alineae

Algemene informatie

Vestigingsplaats
en Harderwijk, Oosteinde 17
adres: 3842 DR

Bestuurlijk Mevrouw drs. E. Heutink-
vertegenwoordiger

Contactpersoon K. Braamskamp

De Coöperatie Gastvrije Randmeren is een samenwerkingsverband tussen 16 gemeenten (Almere, Blaricum, Bunschoten, Dronten, Eemnes, Elburg, Ermelo, Harderwijk, Huizen, Kampen, Gooise Meren, Nijkerk, Nunspeet, Oldebroek, Putten en

Openbaar Zeewolde) die als doel heeft belang: de kwaliteit van het natuur- en recreatiegebied Randmeren te verhogen en de robuustheid van het gebied te versterken. Het werkgebied van de Coöperatie Gastvrije Randmeren strekt zich uit van de Hollandse Brug tot Ketelbrug, een langgerekte merenreeks van ruim tachtig kilometer.

Aard: Coöperatie

Beleidsinformatie

Programma Economie /
Speerpunt Toerisme en
Verbonden recreatie en Speerpunt
programma Streeklust.

uit de
Ermelose
begroting:

Programma Bestuur en
Dienstverlening / Speerpunt
Intergemeentelijke
samenwerking versterken.
De Coöperatie Gastvrije
Randmeren is op 21
november 2013 opgericht.
De coöperatie heeft de
werkzaamheden van het
Natuur- en Recreatieschap
Veluwerandmeren
overgenomen. Het schap is
op 19 juni 2014 opgeheven.
Naast het beheren en
onderhouden van
recreatieve voorzieningen
en het promoten van het
gebied, coördineert de

Ontwikkeling coöperatie ook de uitvoering
van de laatste projecten uit
het Integrale Inrichtingsplan
Veluwerandmeren, kortweg
IIVR. Het gaat hierbij om
inrichtingsmaatregelen,
maatregelen die de
vaarmogelijkheden voor de
recreatievaart vergroten en
natuurprojecten. Specifiek
voor de gemeente Ermelo
zijn het projecten
Activiteitenterrein Horst en
groene kruispunt
Nuldernauw.

Risico: n.v.t.

Financiële informatie

* Begroting 2017 komt in november
2016. De bijdrage is een prognose.

Boekjaar:	Jaarstuk Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
-----------	-------------------------	----------------	----------------

Eigen vermogen	#####	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	#####	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat	#####	n.v.t.	n.v.t.
Begrote bijdrage	#####	#####	#####
Realisatie bijdrage	#####	n.v.t.	n.v.t.

Paragraaf Grondbeleid

Algemene informatie

Onder de paragraaf Grondbeleid vallen de ontwikkeling en het beheer van diverse complexen binnen de grondexploitatie, grond- en opstallenbeheer en vastgoedinformatie.

Doelstellingen

Actieve/passieve grondpolitiek

Voor het realiseren van ontwikkellocaties en –projecten binnen de Structuurvisie 2015 hanteert Ermelo het volgende grondbeleid:

Streven naar actief grondbeleid, als:

- Zzich kansen voordoen;
- Een positieve impuls kan worden gegeven aan de gewenste ruimtelijke herstructurering van een gebied;
- De beoogde ruimtelijke ontwikkeling daar om vraagt.

In beginsel kiezen voor facilitair grondbeleid als:

- De grondexploitatie van een locatie als risicovol moet worden aangemerkt;
- De ontwikkeling niet door de gemeente behoeft te worden geïnitieerd en qua regie kan worden volstaan met het stellen van locatie-eisen.

Bovenstaand beleid is vastgelegd in de "Nota Grondbeleid 2010". In de loop van 2016 wordt deze nota geactualiseerd en in 2017 geïmplementeerd.

Structuurvisie Ermelo 2025

In de Structuurvisie Ermelo 2025, vastgesteld door uw raad op 1 maart 2012, gaat Ermelo uit van een ondersteunende rol van de gemeente. Voor veel opgaven zal de gemeente niet de initiatiefnemer of de ontwikkelende partij zijn. De gemeente voert geen actief grondbeleid en wil juist bedrijven, burgers en organisaties ruimte geven om initiatieven te ontplooiën.

Grondbeheer en vastgoedinformatie

Gronden en opstallen bestemd voor de openbare dienst en/of van niet strategisch belang voor ontwikkellocaties worden gerekend tot de algemene dienst. Deze laatste categorie wordt zo mogelijk marktconform in particulier eigendom overgedragen, wanneer deze niet benodigd is voor de inrichting van een wijk of straat, dan wel om andere redenen niet in gemeentelijk bezit dient te blijven.

Gronden en opstallen van strategisch belang voor ontwikkellocaties worden geactiveerd als "Materiële vaste activa" en te zijner tijd bij raadsbesluit, inhoudende de vaststelling van het grondexploitatiecomplex inclusief grondexploitatieopzet, ondergebracht in een grondexploitatiecomplex.

Relatie met het raadsprogramma Ruimte & Infrastructuur

Grondaankopen worden gedaan ten behoeve van de aanleg, reconstructie en herinrichting van wegen, aanleg van fietspaden en parkeren.

Daarnaast zijn/worden er grondaankopen en -verkoop gedaan ten behoeve van de ontwikkellocaties, zoals De

Verbinding, Het Trefpunt, De Driesprong en De Leemkuul. Indien de gemeente zelf een grondpositie heeft, wordt

een ontwikkelvisie opgesteld en de haalbaarheid van een nieuwe ontwikkeling onderzocht. Bij door derden te ontwikkelen locaties treedt de gemeente faciliterend en voorwaardenstellend op.

Ook zijn/worden grondaankopen en -verkoop gedaan ten behoeve van de ontwikkeling van bedrijventerrein Veldzicht Noord, Veldzicht Noord 4e fase en Brandstofverkooppunt Kolbaanweg. Daarnaast zal indien nodig grond voor boscompensatie aangekocht worden.

Prestaties

Te leveren prestaties 2017

Actieve grondpolitiek.

Minimaal jaarlijks worden de exploitatieopzetten van de in uitvoering genomen complexen geactualiseerd. De eerstvolgende actualisatie van de exploitatieopzetten voor de complexen De Verbinding, Het Trefpunt, Veldzicht

Noord 4e fase, De Driesprong, Brandstofverkooppunt Kolbaanweg en De Leemkuul staat gepland voor het najaar

van 2016. Deze cyclus herhaalt zich in het najaar van 2017. Mede door het aangescherpte toezicht door de accountant bij de controle van de jaarstukken en de provincie zal de actualisatie zo veel mogelijk aansluiten op het opstellingstraject van de jaarstukken.

Wat gaat het kosten

De activiteiten binnen de grondexploitatie hebben een bedrijfsmatig karakter. De grondexploitatie dient daarom over het geheel genomen tenminste kostendekkend te zijn. Uitgangspunt is dat complexen minimaal budgettair neutraal zijn. Indien dit niet mogelijk is, wordt een verliesgevend complex gedekt door (een) winstgevend(e) complex(en). Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de reserve Grondexploitatie.

Onderstaand worden enkele belangrijke financiële aspecten aangaande grondexploitatie aangegeven.

Actieve grondpolitiek

Kosten en opbrengsten worden middels exploitatieopzetten per complex in beeld gebracht. Voor de toe te rekenen

kosten wordt op basis van de 'notitie grondexploitatie 2016' aangesloten op de kostensoortenlijst zoals opgenomen

in artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening. Naast kosten derden zijn met de betreffende projecten ook personele en financieringskosten gemoeid. De personele lasten worden op basis van te verwachten urenbestedingen

toegerekend aan de betreffende complexen. Op begrotingsbasis komt dit overeen met 2,2 formatieplaatsen.

Reserves Grondexploitatie

De reserves Grondexploitatie bepalen in belangrijke mate het directe weerstandsvermogen van de grondexploitatie.

Op basis van de Nota Grondbeleid 2010 bestaan de reserves grondexploitatie uit twee afzonderlijke bestemmingsreserves:

- De Risicoreserve Grondexploitatie, die is bedoeld als buffer voor de opvang van voorspelbare risico's;
- De Reserve Grondexploitatie, die voornamelijk moet dienen als werkkapitaal voor strategische en anticiperende grondverwerving.

Tevens zijn er in de Nota Grondbeleid 2010 regels vastgesteld voor beide reserves:

- De maximale hoogte van de beide reserves samen bedraagt maximaal € 5 miljoen. Wordt dat bedrag bij de jaarstukken overschreden, dan wordt het meerdere in het kader van het afkomen van reserves en voorzieningen bij de kadernota ten gunste gebracht van de Reserve Vitaal Ermelo in Ontwikkeling;
- De maximale hoogte van elk van de reserves afzonderlijk bedraagt € 2,5 miljoen;
- De minimale hoogte van de beide reserves samen bedraagt € 2,5 miljoen;
- Als er binnen afzienbare tijd ontwikkelingen te verwachten zijn, die een grotere hoogte van een of van beide reserves noodzakelijk maken, kan de raad besluiten de (maximale) hoogte van één of van beide reserves bij te stellen.

Parameters gemeentelijke grondexploitaties:

Rente: 1,9 %

Discontovoet: 2,0 %

Kostenstijging: 2,0 %

Opbrengstenstijging woningbouw: 1,5 %

Opbrengstenstijging bedrijfsterrein: 1,5%

Exploitatiesaldo gemeentelijke grondexploitaties

Complex	Laatst vastgestelde exploitatieopzet	Verwacht exploitatiesaldo (op contante waarde)	Getroffen voorziening	Bijstelling exploitatieopzet verwacht
De Verbinding	18 februari 2016	€ 1.853.000,00 N	€ 1.853.000,00	eind 2016
Het Trefpunt	18 februari 2016	€ 711.000,00 V	n.v.t.	eind 2016
Veldzicht Noord 4e fase	17 maart 2016	€ 43.000,00 V	n.v.t.	eind 2016
De Driesprong	21 april 2016	€ 265.000,00 V	n.v.t.	eind 2016
Brandstofverkooppunt Kolbaanweg	2 juli 2015	€ 0,00	n.v.t.	eind 2016
De Leemkuul	In de loop van 2016	Uitgangspunt budgettair neutraal	n.v.t.	eind 2016

Winstnemingen

Voor de complex "Het Trefpunt" is in de exploitatieopzet een winstneming geraamd.

Complex	Gerealiseerd	Nog te realiseren	Totaal
Het Trefpunt	€ 8.667.000,00	€ 5.247.000,00	€ 13.914.000,00
Totaal	€ 8.667.000,00	€ 5.247.000,00	€ 13.914.000,00

De nog te realiseren winstnemingen staan gepland voor de periode van 2016 tot en met 2018. Bij het opstellen van de jaarstukken wordt jaarlijks de winstneming bepaald. De winstnemingen worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve Grondexploitatie.

Risicomanagement

Bij risico's moet gedacht worden aan risico's van algemene aard en specifieke projectgebonden risico's. De kwantificering van de risico's vindt ten minste één maal per jaar plaats (bij de jaarstukken) of zo nodig tussentijds (bij de bestuursrapportages).

Risico's van algemene aard

De categorie van algemene aard laat zich vertalen in economische risico's zoals de marktsituatie voor woningbouw en bedrijventerreinen en renteontwikkelingen. Vooral complexen met een lange looptijd hebben deze risico's nadrukkelijk in zich. De onzekere situatie op economisch gebied van de afgelopen jaren door de schuldencrisis van Europese landen en de onrust op de financiële markten wereldwijd lijkt achter ons te liggen. De economie groeit weer licht en het aantal huizenverkopten stijgt weer.

Specifieke projectgebonden risico's

Bij specifieke projectgebonden risico's gaat het om bodemsaneringen (bijvoorbeeld asbest), (bestemmingsplan-) procedures en dergelijke, maar ook om risico's verbonden aan inhoudelijke posities die belanghebbenden bij een project innemen. Deze risico's worden bij de opstelling/herziening van de exploitatieopzetten per project zo goed mogelijk ingeschat en financieel vertaald. Dit neemt niet weg dat altijd een bepaald risico blijft bestaan.

Weerstandsvermogen grondexploitatie

Door de recente herziening van alle exploitatieopzetten en het afsluiten van een aantal complexen is er op het moment geen sprake van concrete financiële risico's in de lopende complexen. Hierdoor kan er geen simulatie worden gedaan ter bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit, die in feite € 0,00 bedraagt. De beschikbare weerstandscapaciteit grondexploitatie bestaat uit de reserves Grondexploitatie, nog te realiseren winstnemingen van het complex Het Trefpunt en de voordelige exploitatiesaldi van de complexen Het Trefpunt, TAWEB en Groevenbeek Noord.

Onderverdeling weerstandscapaciteit	Weerstandscapaciteit
Exploitatiesaldi complexen	€ 1.019.000,00
Geraamde winstnemingen	€ 5.247.000,00
Reserves grondexploitatie (bestemmingsreserve grondexploitatie en risicoreserve grondexploitatie)	€ 5.000.000,00
Totale weerstandscapaciteit naar peil ultimo 2015 (eindcapaciteit)	€ 11.266.000,00

Er zijn op dit moment voor de grondexploitatie geen risico's beschreven. Dit leidt tot de conclusie dat het weerstandsvermogen van de grondexploitatie uitstekend is.

Actualiteit exploitatieopzetten

Als onderdeel van het beheersbaar houden van risico's worden de exploitatieopzetten jaarlijks herzien. Bij deze actualisatie wordt zo veel mogelijk aangesloten op het opstellingstraject van de jaarstukken. Als er aanleiding voor is, vindt daarnaast tussentijdse herziening van de exploitatieopzetten plaats.

Op 1 januari 2016 waren de complexen De Verbinding, Het Trefpunt, Veldzicht Noord 4e fase, Brandstofverkooppunt Kolbaanweg, De Driesprong en De Leemkuul in exploitatie.

De "Notitie grondexploitaties 2016" en de "Notitie faciliterend grondbeleid" van de commissie BBV.

De commissie BBV heeft de afbakening, definiëring en verslagleggingsregels voor grondexploitaties kritisch onder de loep genomen. Forse afboekingen van gemeenten op grondposities, de aanbevelingen uit het rapport Vernieuwing BBV over transparantie en vergelijkbaarheid, de aankomende Omgevingswet en de aankomende vennootschapsbelastingplicht (Vpb) zijn hiervoor de aanleiding. De commissie BBV heeft een aantal voorstellen

uitgewerkt die leiden tot wijzigingen in het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording). De wijzigingen leiden tot meer transparantie, eenduidigheid en een vermindering van de administratieve lasten.

De voorgenen wijzigingen gelden vanaf 1 januari 2016. Deze wijzigingen leiden ook voor Ermelo tot aanpassingen in de grondexploitatie. In de kadernota 2017 en deze begroting is op het onderdeel rente al rekening gehouden met deze wijzigingen. Bij de komende herziening van de exploitatieopzetten worden de opzetten BBVproof gemaakt. De consequenties voor 2016 worden in de 2e helft van 2016 in beeld gebracht en bij een van de bestuursrapportages door middel van een begrotingswijziging verwerkt in de begroting.

Financiële begroting 2017-2020

Overzicht van de cijfers

Dit hoofdstuk bestaat uit de onderdelen:

- 3.1.1. Overzicht van lasten en baten per programma (inclusief uitsplitsing Algemene Dekkingsmiddelen en verwijzing naar cijfermatige analyses per programma).
- 3.1.2. Budgettaire uitkomst op hoofdlijnen
 - 3.1.2.1. Budgettaire startpositie
 - 3.1.2.2. Budgettaire uitkomst na Programmabegroting 2017-2020
 - 3.1.2.3. Overzicht huidige taakstellingen in de begroting
 - 3.1.2.4. Provinciaal toezicht
 - 3.1.2.5. Conclusies
- 3.1.3 Ombuigings- en bezuinigingstrajecten
- 3.1.4. Overzicht incidentele lasten en baten
 - 3.1.4.1. Algemene informatie
 - 3.1.4.2. Overzicht incidentele lasten 2017-2021
 - 3.1.4.3. Overzicht incidentele baten 2017-2021
- 3.1.5. Overzicht reserves en voorzieningen
 - 3.1.5.1. Inleiding
 - 3.1.5.2. Overzicht verloop reserves en voorzieningen
 - 3.1.5.3. Overzicht van structurele toevoegingen aan reserves
 - 3.1.5.4. Overzicht van structurele onttrekkingen aan reserves
- 3.1.6. Financiële positie
 - 3.1.6.1. De financiële positie samengevat
 - 3.1.6.2. Inleiding
 - 3.1.6.3. Geprognosticeerde Balans
 - 3.1.6.4. EMU-begroting
 - 3.1.6.5. Reservepositie
 - 3.1.6.6. Liquiditeitspositie
 - 3.1.6.7. Renteontwikkeling en renterisicobeheersing
 - 3.1.6.8. Grondexploitatie
 - 3.1.6.9. De risico's in relatie tot het weerstandsvermogen
 - 3.1.6.10. Tarievenbeleid
 - 3.1.6.11. Uitgangspunten Programmabegroting 2016-2019
 - 3.1.6.12. Algemene uitkering Gemeentefonds
 - 3.1.6.13. Investeringsplan
- 3.1.7. Overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld

Overzicht van lasten en baten per programma

bedragen (x 1.000,00) - = voordeel		Rekening 2015	Begroting 2016 (na wijzigingen)	Programmabegroting 2017-2020				Doorkijk
Programma's				2017	2018	2019	2020	
Programma Ruimte en Infrastructuur	lasten	20.707	20.735	13.599	13.491	13.293	13.290	13.207
	baten	-8.408	-9.803	-6.865	-6.684	-6.653	-6.608	-6.596
	saldo	12.299	10.932	6.734	6.807	6.640	6.682	6.611
Programma Samenleven	lasten	36.067	43.578	35.173	35.113	34.688	34.586	34.668
	baten	-6.113	-6.479	-6.181	-6.267	-6.169	-6.163	-6.160
	saldo	29.954	37.099	28.992	28.846	28.519	28.423	28.508
Programma Economie	lasten	482	923	525	517	517	521	519

	baten	-45	-24	-33	-24	-24	-24	-24
	saldo	437	899	492	493	493	497	495
Programma Bestuur en Dienstverlening	lasten	7.027	7.131	4.515	4.486	4.481	4.453	4.487
	baten	-1.311	-1.009	-844	-841	-838	-835	-832
	saldo	5.716	6.122	3.671	3.645	3.643	3.618	3.655
Subtotaal programma's	lasten	64.283	72.367	53.812	53.607	52.979	52.850	52.881
	baten	-15.877	-17.315	-13.923	-13.816	-13.684	-13.630	-13.612
	saldo	48.406	55.052	39.889	39.791	39.295	39.220	39.269
Algemene Dekkingsmiddelen	lasten	5.800	4.706	3.536	4.480	5.090	5.235	5.638
	baten	-54.761	-58.150	-50.647	-51.467	-51.817	-51.794	-52.096
	saldo	-48.961	-53.444	-47.111	-46.987	-46.727	-46.559	-46.458
Overhead	lasten	0	0	8.844	8.591	8.550	8.533	8.701
	baten	0	0	-79	-79	-79	-79	-79
	saldo	0	0	8.765	8.512	8.471	8.454	8.622
Vennootschapsbelasting	lasten	0	0	0	0	0	0	0
	baten	0	0	0	0	0	0	0
	saldo	0	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	lasten	0	26	27	27	27	27	27
	baten	0	0	0	0	0	0	0
	saldo	0	26	27	27	27	27	27
Totaal saldo van baten en lasten	lasten	70.083	77.099	66.219	66.705	66.646	66.645	67.247
	baten	-70.638	-75.465	-64.649	-65.362	-65.580	-65.503	-65.787
	saldo	-555	1.634	1.570	1.343	1.066	1.142	1.460
Mutaties reserves:								
Programma Ruimte en Infrastructuur	lasten	481	14.641	65	130	65	0	0
	baten	-856	-2.765	-968	-938	-780	-715	-715
	saldo	-375	11.876	-903	-808	-715	-715	-715
Programma Samenleven	lasten	60	577	6.467	0	0	0	0
	baten	0	0	-1	-307	-307	-307	-307
	saldo	60	577	6.466	-307	-307	-307	-307
Programma Economie	lasten	0	0	0	0	0	0	0
	baten	0	0	0	0	0	0	0
	saldo	0	0	0	0	0	0	0
Programma Bestuur en Dienstverlening	lasten	13.083	4.537	-148	544	258	35	35
	baten	-18.549	-18.624	-6.985	-772	-302	-171	-146
	saldo	-5.466	-14.087	-7.133	-228	-44	-136	-111
Totaal mutaties reserves	lasten	13.624	19.755	6.384	674	323	35	35
	baten	-19.405	-21.389	-7.954	-2.017	-1.389	-1.193	-1.168
	saldo	-5.781	-1.634	-1.570	-1.343	-1.066	-1.158	-1.133
Resultaat	Saldo	-6.336	0	0	0	0	-16	327
		V					V	N

Toelichting op afwijkingen Programmabegroting 2017-2020 ten opzichte van de Programmabegroting 2016-2019

Programma	Zie bladzijde
Ruimte & Infrastructuur	39 en 40
Samenleven	61 en 62
Economie	75
Bestuur & Dienstverlening	85 en 86

Budgettaire uitkomst op hoofdlijnen

Budgettaire startpositie

Basis is de Programmabegroting 2016-2019 (inclusief de Eerste Bestuursrapportage 2015) (Raad 15 oktober 2016).

Aangevuld met:

- de Tweede Bestuursrapportage 2015 (Raad 19 november 2015);
- de Derde Bestuursrapportage 2015 (Raad 17 december 2015);
- de Eerste Bestuursrapportage 2016 (Raad 17 maart 2016);
- de Tweede Bestuursrapportage 2016 (Raad 21 april 2016);
- de Derde Bestuursrapportage 2016 (Raad 26 mei 2016);

- de Kadernota 2017 (Raad 26 mei 2016);
- de Vierde Bestuursrapportage 2016.

De Kadernota 2017, die op 26 mei 2016 door de raad is vastgesteld, geeft de kaders voor de nieuw op te stellen

Programmabegroting 2017-2020.

In een tabel ziet de structurele budgettaire startpositie er als volgt uit:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	2017	2018	2019	2020	Doorkijk 2021
Totaal uitkomst Programmabegroting 2016-2019	-1.168 V	-642 V	-429 V	146 N	146 N
Uitkomst Tweede Bestuursrapportage 2015	37 N	37 N	37 N	37 N	37 N
Uitkomst Derde Bestuursrapportage 2015	-67 V	-202 V	-154 V	-572 V	-572 V
Uitkomst Eerste Bestuursrapportage 2016	-18 V	-23 V	-24 V	-26 V	-26 V
Uitkomst Tweede Bestuursrapportage 2016	355 N	82 N	89 N	103 N	103 N
Uitkomst Derde Bestuursrapportage 2016	318 N	357 N	295 N	295 N	295 N
Uitkomst Vierde Bestuursrapportage 2016	491 N	487 N	499 N	495 N	495 N
Totaal uitkomst na Vierde Bestuursrapportage 2016 = budgettaire startpositie	-52 V	96 N	313 N	478 N	478 N

Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2016-2019 door de raad is tevens besloten een nieuwe (tijdelijke) bestemmingsreserve Programmabegroting 2016-2019 in te stellen. Destijds zijn de budgettaire voordelen over de jaren 2016 tot en met 2019 in deze reserve gestort. Dit in afwachting van meer duidelijkheid inzake een aantal grote risico's en inzake de realisatie van de in de begroting opgenomen taakstellingen. Deze lijn is nadien doorgezet. Budgettaire voor- en nadelen 2016 tot en met 2019 zijn door middel van de bestuursrapportages gestort in respectievelijk onttrokken aan de reserve Programmabegroting 2016-2019.

De stand van de reserve Programmabegroting 2016-2019 per 1 augustus 2016 (na verwerking van de Vierde Bestuursrapportage 2016) is als volgt:

Omschrijving (Bedragen x € 1.000,00 / - = voordeel)	2016	2017	2018	2019	Toelichting
Programmabegroting 2016-2019:					
* storting begrotingsoverschot	-1.356	-1.168	-642	-429	Raad 15 oktober 2015
					In de reserve PB 2016-2019 is in totaal € 3.595 beschikbaar
Vervolgens zijn de volgende budgettaire voor- en nadelen via de reserve PB 2016-2019 gelopen:					
Tweede Bestuursrapportage 2015	45	37	37	37	Raad 19 november 2015
Dit bestaat uit:					
* Pilot actief beheer anterieure overeenkomsten	8				collegebesluit 15029582
* OZB onderwijsgebouwen	21	21	21	21	
* Notitie indexatie subsidies	-6	-6	-6	-6	collegebesluit 15019863
* Openbare orde en veiligheid	1	1	1	1	
* Brandweer	7	7	7	7	
* Veiligheidsregio Brandweer	-1	-1	-1	-1	collegebesluit 15027522
* Dividend Alliander	15	15	15	15	collegebesluit 15020611
Derde bestuursrapportage 2015	-92	-67	-202	-154	Raad 17 december 2015

Omschrijving (Bedragen x € 1.000,00 / - = voordeel)	2016	2017	2018	2019	Toelichting
Dit bestaat uit:					
* Accountantskosten isolatiemaatregelen	6	6	6	6	
* Kapitaallasten verkeer en vervoer	-4	-3	-3		
* Kapitaallasten begraafplaats	-10				
* Kapitaallasten zonnepanelen	-4				
* Ontmanteling Biogasinstallatie Calluna	50				
* Sociale Dienst Veluwerand	370	410	491	570	2e Marap SDV
* Septembercirculaire 2015 gemeentefonds	-462	-476	-698	-732	Raadsbrief 15037164
* Kapitaallasten tractiemiddelen	-40	-6			
* Ontspanningszaal Staverden	2	2	2	2	
Eerste bestuursrapportage 2016	154	-18	-23	-24	Raad 17 maart 2016
Dit bestaat uit:					
* Diftar 2016	-22	-22	-22	-22	raadsbesluit 15029751
* Vaststellingsovereenkomst Kuiperhof	-2				corsa 15039164
* Re-integratiebudget	145				corsa 15049162
* Ontvangen afkoopsom	-10				corsa 15040461
* Projectplan Strand Horst 2016	50				raadsbrief 15050680
* Decembercirculaire 2015 Gemeentefonds	-32	-31	-36	-37	raadsbrief 15050604
* Storting in voorziening Pensioenverplichtingen wethouders	25	25	25	25	
* Bruikleen Ipad's en tablets personeel		10	10	10	
Eerste Bestuursrapportage 2016	90	90			Raad 17 maart 2016
Dit bestaat uit:					
* Beschikking over reserve PB 2016-2019 t.b.v. Communicatie	90	90			
Tweede Bestuursrapportage 2016	201	355	82	89	Raad 21 april 2016
Dit bestaat uit:					
* Contourennota EHZ	110	275			corsa e160006276
* Correctie ontvangen afkoopsom	10				corsa 15040461
* MeerjarenOnderhoudsprogramma gemeentelijke gebouwen	81	80	82	89	corsa e160001860
Derde Bestuursrapportage 2016	112	318	357	295	Raad 26 mei 2016
Dit bestaat uit:					
* Opbrengst diverse anterieure overeenkomsten	-86				
* Eigen kracht bij huiselijk geweld	20				collegebesluit 15048304
* Financieel verdeelmodel VNOG		71	100	100	Was pijplijnderwerp in Kadernota 2017
* Taakstelling peuterspeelzalen	12	12	12	12	Was al gerealiseerd, maar nog niet begroting verwerkt
* Taakstelling peuterspeelzalen	25	25			Taakstelling kan eerst miv 2018 gerealiseerd worden
* Taakstelling sport	13	13			Taakstelling kan eerst miv 2018 gerealiseerd worden
* Taakstelling De Leemkuul	18				Taakstelling kan eerst miv 2017 gerealiseerd worden
* Taakstelling bedrijfsvoering (restant)	121	153	191	129	Restant taakstelling kan niet gerealiseerd worden / was pijplijnderwerp in Kadernota 2017
* Opbrengst Precariobelasting	-97	-97	-97	-97	Was pijplijnderwerp in Kadernota 2017
* CAO 2016	220	220	220	220	Was pijplijnderwerp in Kadernota 2017
* Verzekeringen bestuurders		20	20	20	Was pijplijnderwerp in Kadernota 2017
* Dividendopbrengst BNG	-34	-34	-34	-34	Was pijplijnderwerp in Kadernota 2017
* Dividendopbrengst Alliander	-55	-55	-55	-55	
* Dividendopbrengst Vitens	-45	-10			
Vierde Bestuursrapportage 2016	-51	491	487	499	Raad 30 juni 2016
Dit bestaat uit:					
* PID Ontwikkelstrategie De Boskamer	19				collegebesluit e160017082
* Opbrengst diverse anterieure overeenkomsten	-13				collegebesluit e160004093
* Opbrengst verkoop strook grond	-4				
* Budgetsubsidie Triade	88	27	27	66	collegebesluit e160010360
* VNOG: Programmabegroting 2017-2020		-37	-72	-42	collegebesluit e160017245
* Vervanging en onderhoud brandputten	-4	5	-4	5	
* ODNV: Jaarstukken 2015	13				collegebesluit e160016893
* ODNV: Begroting 2016 / Begroting 2017-2020	2	23	16	10	collegebesluit e160016893
Omschrijving (Bedragen x € 1.000,00 / - = voordeel)	2016	2017	2018	2019	Toelichting
* MIZ: Begrotingswijziging 2016	-126				collegebesluit e160015331
* MIZ: Programmabegroting 2017-2020		274	212	186	collegebesluit e160015331
* RNV: Jaarstukken 2015	-26				collegebesluit e160011983
* RNV: Programmabegroting 2017-2020		21	13	14	collegebesluit e160011983
* Technische uitgangspunten Kadernota 2017		178	295	260	raadsvoorstel e160011188
Totaal na Vierde Bestuursrapportage 2016	-897	38	96	313	Dit is door de raad op 30 juni 2016 geautoriseerd.
Alle ongedekte budgettaire voor- en nadelen lopen via de reserve PB 2016-2019. Na vierde bestuursrapportage 2016 is dan nog beschikbaar in de reserve PB 2016-2019 in totaal € 450.					

Stand per: 1 augustus 2016

Budgettaire uitkomst na Programmabegroting 2017-2020

Gedurende de maanden juni en juli 2016 is de Programmabegroting 2017-2020 budgettair gezien afgerond. Allereerst is de besluitvorming van de raad inzake de Kadernota 2017 verwerkt. Daarbij is met name ook gekeken naar de raming van de zgn. pijlpijnonderwerpen. Alle budget- en kredietaanpassingen tot en met de Vierde Bestuursrapportage 2016 zijn verwerkt. Vervolgens zijn de ramingen (budgetten en kredieten) waar noodzakelijk geactualiseerd. Ook de Meicirculaire 2016 is verwerkt. Ten slotte zijn de budgettaire gevolgen van de BBVvernieuwing verwerkt. De Programmabegroting 2017-2020 is derhalve gebaseerd op basis van bestaand beleid.

Uiteindelijk ziet de budgettaire uitkomst van de Programmabegroting 2017-2020 er als volgt uit:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	2017	2018	2019	2020	Doorkijk 2021
Totaal uitkomst na Vierde Bestuursrapportage 2016 = budgettaire startpositie	-52 V	96 N	313 N	478 N	478 N
Programmabegroting 2017-2020 :					
• Bestaand beleid	268 N	-242 V	-414 V	-78 V	265 N
• Restant taakstellingen "op de plank"	0	-416 V	-416 V	-416 V	-416 V
Totaal uitkomst Programmabegroting 2017-2020	216 N	-562 V	-517 V	-16 V	327 N
Onttrekking uit / Storting in reserve Programmabegroting 2016-2019	-216 V	562 N	517 N	0	0
Einduitkomst Programmabegroting 2016-2019	0	0	0	-16 V	327 N

Wij zijn tevreden met deze budgettaire uitkomst. De uitkomsten zijn ten opzichte van de Kadernota 2017 met name in de begrotingsjaren 2018 tot en met 2020 verder verbeterd.

Belangrijk is dat de Begroting 2017 zowel structureel als reëel sluitend is. Dit betekent dat de structurele lasten 2017 zijn gedekt door de structurele inkomsten 2017. Daarnaast zijn de ramingen realistisch. De Begroting 2017 is sluitend. Dit is één van de voorwaarden om voor repressief toezicht (= toezicht achteraf) door de provincie in aanmerking te komen.

Ook de begrotingsjaren 2018 en 2019 zijn budgettair sluitend. Het begrotingsjaar 2020 heeft een bescheiden voordeel ter grootte van € 16.000,00. Hiermee hebben wij weer een structureel sluitende meerjarenbegroting. Eerst het doorkijkjaar 2021 sluit met een nadeel ter grootte van € 327.000,00. Hiervoor moet te zijner tijd nog dekking worden gevonden. Op een totale jaaromzet van ongeveer € 67 mln. is dit 0,5%.

Wij willen duidelijk stellen dat deze budgettaire uitkomst een momentopname is. Het is de stand per begin augustus 2016. De budgettaire positie van onze gemeente is doorlopend aan wijzigingen onderhevig. Het Rijk blijft onze grootste inkomstenleverancier (65% van onze inkomsten komt bij het Rijk vandaan).

Toch roept deze uitkomst een positief beeld op van het financiële perspectief van de gemeente Ermelo. Wel willen wij waarschuwen voor een al te groot optimisme. In deze Programmabegroting 2017-2020 zit een aantal grotere structurele risico's / onzekerheden, die nog roet in het eten kunnen gooien. Dit zijn:

- 1 De realisatie van de taakstellingen uit de eerdere vier eigen ombuigings- en bezuinigingstrajecten. In de afgelopen jaren heeft Ermelo een viertal ombuigings- en bezuinigingstrajecten doorlopen. Dit moet een totaalbedrag van € 8,6 mln. structureel opbrengen. Van dit totaalbedrag staat thans nog € 0,3 mln. structureel in de begroting als nog te realiseren taakstellingen. Dit betreft het onderdeel Rapport Accommodatiebeleid. Indien deze taakstellingen niet gerealiseerd worden, leidt dit alsnog tot structurele nadelen in de begroting;
- 2 De realisatie van de taakstellingen als gevolg van rijksbeleid. In onze begroting zitten nog te realiseren taakstellingen op het gebied van de Huishoudelijke hulp en het nieuwe Sociale Domein. Deze taakstellingen lopen op van € 0,6 mln. in 2016 tot € 2,6 mln. in 2021. In hoofdstuk 3.1.2.3. is een nadere toelichting en onderbouwing van de bedragen opgenomen. De taakstelling op de jeugdzorg moet mede in het licht gezien worden van de druk op de budgetten en het grillige verloop van de claims op de budgetten Jeugdzorg;
- 3 De realisatie van de opgenomen taakstellingen uit het Ombuigingstraject 2015/2016 "Op de plank". In deze begroting is het restant ter grootte van € 0,4 mln. opgenomen. Indien deze taakstellingen niet gerealiseerd worden, leidt dit alsnog tot structurele nadelen in de begroting;
- 4 Het Rijk blijft onze grootste inkomstenleverancier. Van onze totale inkomsten komt ongeveer 65% bij het Rijk vandaan. Daarmee blijven wij financieel sterk afhankelijk van het Rijk. De laatste jaren hebben ons geleerd dat de beelden die uit de diverse rijkscirculaires oprijzen, zeer variabel zijn. Het lijken soms sterk wisselende "dagkoersen";
- 5 Het Kabinet werkt aan de verruiming van het gemeentelijk belastinggebied. Macro gezien dient dit budgettair

neutraal te verlopen. Of dit voor de individuele gemeenten ook budgettair neutraal verloopt, zal nog moeten blijken. Overigens is de algemene verwachting dat dit onderwerp over de Tweede Kamerverkiezingen van 2017 heen getild wordt;

6 De Programmabegroting 2017-2020 is gebaseerd op bestaand beleid. Dit betekent dat geen rekening is gehouden met mogelijke nieuwe investerings- en budgetverwachtingen. Wij noemen bijvoorbeeld de extra kredieten voor nieuwbouw sportcentrum Calluna en Het Huis van Bestuur en Cultuur.

Overzicht huidige taakstellingen in de begroting

In deze Programmabegroting 2017-2020 is nog een aantal taakstellingen opgenomen, die wel aan een programma en product (en dus een concreet doel) zijn gekoppeld, maar die nog niet daadwerkelijk gerealiseerd zijn. Dit betreft:

Overzicht nog te realiseren taakstellingen

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	2017	2018	2019	2020	2021
1. Eerdere eigen Ombuigings- en bezuinigingstrajecten Ermelo:					
a. Taakstelling uit Rapport Accommodatiebeleid	-254	-292	-292	-292	-292
Dit bestaat uit:					
▪ Peuterspeelzaalwerk					
▪ Ondernemerschap Cultuur					
▪ Bibliotheek					
▪ Afstoten Balversportzaal					
▪ Ondernemerschap Binnensport					
▪ Maatschappelijk ondernemerschap zwembad					
▪ Herdefinitie rollen en taken buitensport					
▪ Afstoten De Leemkuul					
▪ Afstoten Het Palet					
▪ Verhoging huurtarieven binnensport					
▪ Verhoging tarieven zwembad					
▪ Verhoging huurtarieven buitensport					
2. Taakstellingen als gevolg van rijksbeleid:					
a. Korting rijksbijdrage Huishoudelijke hulp	-427	-427	-427	-407	-407
b. Korting op transitie Jeugdbeleid	-984	-880	-879	-878	-848
c. Korting op transitie Wmo 2015	-390	-390	-390	-390	-390
d. Korting op WSW	-260	-524	-700	-907	-974
3. Ombuigingstraject 2015-2016 "Op de plank":					
a. Gemeentelijk (niet maatschappelijke) vastgoed		-66	-66	-66	-66
b. Leerlingenvervoer / basismobiliteit		-100	-100	-100	-100
c. Welzijn, cultuur en maatschappelijke instellingen		-200	-200	-200	-200
d. Subsidiebeleid		-50	-50	-50	-50
Totaal nog te realiseren taakstellingen	-2.315	-2.929	-3.104	-3.290	-3.327

De taakstellingen uit eerdere Ombuigings- en bezuinigingstrajecten Ermelo zijn eigen taakstellingen. Deze komen voort uit de vier trajecten, welke in de afgelopen jaren zijn doorlopen en die een structureel bedrag op moeten leveren ter grootte van € 8,6 mln.

De taakstellingen als gevolg van rijksbeleid komen doordat het Rijk de bijdrage kort (bijvoorbeeld huishoudelijke hulp) of door de omvang van de door het Rijk beschikbaar gestelde gelden voor het Sociaal Domein. Ermelo heeft de keuze gemaakt dat de uitvoering moet plaatsvinden binnen de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen. Wel is gekozen voor een zgn. toegroeimodel. In het Collegeprogramma 2014-2018 is bepaald dat in de jaren 2015 en 2016 70% respectievelijk 35% van de korting beschikbaar moet zijn in de Algemene reserve (weerstandscapaciteit). Dat is ook zo in de begroting verwerkt. Deze taakstellingen zijn gebaseerd op de gelden uit de Meicirculaire 2016. Daarnaast is nog een incidentele stelpost beschikbaar ter grootte van € 263.000,00 voor noodgevallen. Ook zijn de voordelen Sociaal Domein 2015 beschikbaar in 2016. Door middel van de Bestuursrapportages wordt de raad geïnformeerd over de besteding van deze gelden.

De taakstellingen uit het Ombuigingstraject 2015-2016 "Op de plank" zijn eigen taakstellingen. De laatste onderwerpen zijn thans op geld gezet en in deze begroting verwerkt. In totaal levert dit ombuigingstraject een bedrag van € 1 mln. op.

Provinciaal toezicht

De provincies hebben vanuit hun toezichtsfunctie, samen met de gemeenteraden, een rol in het gezond houden

van de lokale financiën. De raad is verantwoordelijk voor het vaststellen van een sluitende (meerjaren)begroting.

Als toezichthouder volgt de provincie de financiële positie van de gemeenten en de ontwikkelingen die daarmee verband houden. De provincie Gelderland toetst de begrotingen en rekeningen van de Gelderse gemeenten.

Naar

aanleiding van deze toetsing wordt bepaald of een gemeente valt onder het repressief of preventief toezicht.

De

provincie Gelderland heeft hierover een begrotingsbrief verzonden, gedateerd 22 maart 2016. De begrotingsbrief

heeft bij de Kadernota 2017 voor de raad ter inzage gelegen.

In deze brief heeft de provincie Gelderland de voorwaarden om voor het begrotingsjaar 2017 voor het repressieve

toezicht in aanmerking te komen weergegeven. Deze voorwaarden zijn:

- 1 De Begroting 2017 is naar provinciaal oordeel in reël en structureel evenwicht of als dat niet het geval is, maakt de meerjarenraming aannemelijk dat dit evenwicht in 2020 uiterlijk tot stand zal worden gebracht. Onder evenwicht wordt verstaan "structureel en reël evenwicht". Hiervan is sprake indien, op basis van bestaand beleid en het aanvaarde nieuwe beleid, de structurele lasten ten minste worden gedekt door structurele baten. Daarbij dienen de begrotingen/meerjarenramingen uiteraard volledig en reël te zijn. Tevens houdt de provincie rekening met stelposten en bezuinigingsmaatregelen die niet of onvoldoende zijn geconcretiseerd;
- 2 De Jaarstukken 2015 is in structureel en reël in evenwicht. Als de jaarstukken niet in evenwicht is, zal het structurele tekort worden betrokken bij het provinciale onderzoek van de Begroting 2017;
- 3 De vastgestelde Jaarstukken 2015 en de Begroting 2017 zijn op tijd, respectievelijk vóór 15 juli 2016 en 15 november 2016, aan de provincie en het CBS ingezonden;
- 4 De Programmabegroting 2017-2020 moet gebaseerd zijn op de mei/junicirculaire 2016.

In de brief van 22 maart 2016 wordt het preventief toezicht als volgt toegelicht: "Preventief toezicht betekent dat

voor de begroting en de wijzigingen daarvan voorafgaande goedkeuring door de provincie nodig is. De belangrijkste

reden voor het instellen van preventief toezicht is het naar provinciaal oordeel ontbreken van reël en structureel

begrotingsevenwicht. Dit is het geval als de structurele lasten in de begroting voor het komende jaar niet volledig

worden gedekt door structurele baten en ook niet aannemelijk is gemaakt dat het structurele evenwicht in de meerjarenbegroting weer tot stand wordt gebracht. Voor het oordeel over het aspect reël evenwicht wordt gekeken

naar de realiteit (volledigheid) van de ramingen".

"In alle andere gevallen geldt repressief toezicht. Dit is de minst belastende toezichtsvorm".

Met betrekking tot de Begroting 2017 hebben wij de totale lasten en baten 2017 berekend en afgezet tegen de incidentele lasten en baten 2017. Dit leidt tot de volgende uitkomst.

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	Lasten 2017	Baten 2017	Saldo lasten en baten 2017
Totaal lasten / baten 2017	72.603	72.603	0
Af: Stelpost incidenteel onvoorzien 2017	-27	0	-27
Af: Incidentele lasten / baten 2017	-7.815	-7.281	-534
Totaal structurele lasten / baten 2017	64.761	65.322	-561

De conclusie is dat de Begroting 2017 structureel sluitend is.

Dit betekent dat de structurele lasten 2017 volledig worden gedekt door structurele baten 2017.

Hiermee wordt voldaan aan voorwaarde 1 van de provincie Gelderland.

De Jaarstukken 2015 sloot budgettair met een voordeel en was structureel in evenwicht. Hij is voor 15 juli 2016 vastgesteld en aangeboden aan de provincie Gelderland en het CBS. Hiermee is voldaan aan voorwaarde 2 en deels 3.

De Begroting 2017 moet voor 15 november 2016 door de raad zijn vastgesteld en aangeboden aan de provincie.

De behandeling en vaststelling van deze Programmabegroting 2017-2020 door de raad staat gepland voor de raadsvergadering van 10 november 2016, waarna de begroting aan de provincie en het CBS zal worden aangeboden.

Hiermee wordt ook voldaan aan voorwaarde 3.

In de Programmabegroting 2017-2020 is verwerkt de Meicirculaire 2016. Hiermee wordt ook voldaan aan voorwaarde 4.

Al met al gaan wij er van uit dat Ermelo ook in het jaar 2017 blijft vallen onder het repressieve toezicht.

Conclusies

De Programmabegroting 2017-2020 is thans inhoudelijk en budgettair gereed. De Programmabegroting 2017-2020 sluit budgettair neutraal. Eerst in het doorkijkjaar 2021 is er weer een klein tekort.

Uit deze uitkomst kunnen wij de volgende conclusies trekken:

- a Onder de programma's zijn de speerpunten opgenomen. Per speerpunt is aangegeven wat onze doelstellingen zijn en wat wij daar inhoudelijk voor gaan doen in de komende jaren. Hier mee wordt het beleid voor de komende jaren verder geconcretiseerd.
- b De begroting bevat de uitvoeringsopdracht van de raad aan ons college.
- c De Programmabegroting 2017-2020 is op basis van bestaand beleid opgebouwd.
- d De programmabegroting 2017-2020 is opgebouwd op basis van de vernieuwde BBV. Dit heeft tot vele budgettaire verschuivingen in de cijfers geleid en tot aanpassing van het begrotingsboekwerk.
- e De Begrotingsjaren 2017 tot en met 2019 zijn, door middel van de reserve Programmabegroting 2016-2019, structureel en reëel sluitend.
- f Het begrotingsjaar 2020 sluit met een bescheiden voordeel ter grootte van € 16.000,00.
- g Deze budgettaire uitkomst ligt in de lijn der verwachtingen, zoals verwoord in de Kadernota 2017. Is zelfs nog positiever dan in de Kadernota 2017 werd geschatst.
- h Hiermee is de wens van de raad én ons college om weer te komen tot een sluitende meerjarenbegroting gerealiseerd.
- i Eerst het doorkijkjaar 2021 sluit met een budgettair nadeel ter grootte van € 327.000,00.
- j Wij verwachten ook in 2017 onder het repressieve provinciale toezicht te blijven vallen. Dit is de meest positieve vorm van toezicht.
- k Wij blijven ook de komende jaren enorm investeren in het voorzieningenniveau van onze gemeente. Hierdoor voldoen wij dan ook in 2017 niet aan de EMU-norm. Wij accepteren dat.
- l Het investeringsplan (bestaand beleid) over de periode 2016 tot en met 2026 bevat € 47,0 mln aan brutoinvesteringen
€ 43,6 mln aan netto-investeringen (€ 3,4 mln aan directe inkomsten). Ook hieruit blijkt het hoge ambitieniveau van onze gemeente.
- m Wij hebben een stevige reservepositie, die ook in de komende jaren deels wordt ingezet voor de realisatie van diverse voorzieningen. Aan vrij te besteden reserves blijft een bedrag van € 10,8 mln. beschikbaar.
- n De lastendruk (OZB, hondenbelasting, rioolheffing en afvalstoffenheffing) blijft naar verwachting in 2017 tot de laagste van de Nederlandse gemeenten behoren. In de Begroting 2017 zit slechts een bescheiden lastendrukverhoging.
- o Al met al stellen wij dat het ons is gelukt een financieel evenwichtige begroting op te stellen.

Echter:

- a Ermelo is qua inkomsten in belangrijke mate afhankelijk van het Rijk en daar zit nog een risico in.
- b In de begroting zit nog een aantal taakstellingen uit eerdere eigen ombuigings- en bezuinigingstrajecten ter grootte van € 292.000,00 structureel. Al hoewel er hard aan wordt gewerkt, moeten deze taakstellingen uiteindelijk nog wel gerealiseerd worden. Niet realiseren leidt tot een structureel nadeel in de begroting.
- c In de begroting zitten nog te realiseren taakstellingen als gevolg van rijksbeleid (Sociaal Domein en Huishoudelijke hulp) ter grootte van € 2.619.000,00 structureel. Niet realiseren leidt tot een structureel nadeel in de begroting. De drie transities zijn thans budgettair neutraal in de begroting verwerkt. In de Algemene reserve (weerstandscapaciteit) is weliswaar een buffer voor de jaren 2015 en 2016 opgenomen, maar uiteindelijk moet de uitvoering ook budgettair neutraal gerealiseerd worden. De cijfers en de taakstellingen zijn gebaseerd op de meicirculaire 2016.
- d In de begroting zit een viertal nieuwe taakstellingen ter grootte van € 416.000,00, voorkomende uit het Ombuigingstraject 2015/2016 "Op de plank". Niet realiseren van deze taakstellingen leidt tot een structureel nadeel in de begroting.
- e De begroting is gebaseerd op bestaand beleid. Dit betekent dat geen rekening is gehouden met mogelijke nieuwe investerings- en budgetverwachtingen, zoals bijvoorbeeld de extra kredieten voor nieuwbouw sportcentrum Calluna en het Huis van Bestuur en Cultuur.
- f Het Kabinet werkt aan de verruiming van het gemeentelijk belastinggebied. Macro gezien dient dit budgettair neutraal te verlopen. Of dit voor de individuele gemeenten ook budgettair neutraal verloopt, zal nog moeten blijken. Overigens is de algemene verwachting dat dit onderwerp over de Tweede Kamerverkiezingen van 2017 heen getild wordt. Onderdeel hiervan is het wegvallen van de precariobelasting over tien jaar. Voor Ermelo een structurele opbrengst ter grootte van € 1,3 mln. Onduidelijk is nog of dit volledig wordt gecompenseerd in de verruiming van het gemeentelijk belastinggebied.

Derhalve stellen wij voor de Programmabegroting 2017-2020 vast te stellen door:

- a Akkoord te gaan met de beleidsmatige inhoud van deze Programmabegroting 2017-2020.
- b Akkoord te gaan met de budgettaire uitkomst van deze Programmabegroting 2017-2020.
- c De budgettaire uitkomst van de Programmabegroting 2017-2020 thans vast te stellen.

Kortom, wij zijn tevreden over de budgettaire uitkomst van deze Programmabegroting 2017-2020. Het is echter een momentopname.

Toch stellen wij dat op basis van deze Programmabegroting 2017-2020 de gemeente Ermelo een financieel

gezonde
gemeente is. Dat is echter geen vanzelfsprekendheid.
Wij zullen in 2017 graag de uitvoering van deze begroting ter hand nemen.

Ombuigings- en bezuinigingstrajecten

De provincie Gelderland heeft in maart 2014 begrotingsbrieven naar alle Gelderse gemeenten gezonden. In deze begrotingsbrieven wordt ingegaan op het financiële toezicht van de provincie Gelderland op de Gelderse gemeenten. In deze begrotingsbrieven gaat de provincie ook in op de diverse bezuinigingsmaatregelen en taakstellingen die door de gemeenten thans en in de afgelopen jaren zijn genomen. Letterlijk schrijft de provincie: "Ten behoeve van de bepaling van de financiële positie worden alle in de begroting opgenomen bezuinigingsmaatregelen op hardheid en haalbaarheid beoordeeld. Hiermee wordt de realiteit van de ramingen bepaald en daarmee ook de realiteit van de gepresenteerde begrotingssaldi. Voor een positief oordeel is het noodzakelijk dat de raad, als hoogste bestuursorgaan van de gemeente, een uitspraak doet over de invulling. Daarbij dienen de te treffen bezuinigingsmaatregelen concreet op programmaniveau te zijn ingevuld. Verder dient het proces dat bij het concretiseren wordt gevolgd vast te liggen. Ervaringen opgedaan met eerdere bezuinigingsoperaties kunnen in ons oordeel meewegen. Met andere woorden: er dient sprake te zijn van een reëel perspectief, waarbij de financiële gevolgen van maatregelen die tot een herstel van het evenwicht moeten leiden, met besluitvorming door de gemeenteraad zijn onderbouwd. Bij een negatief oordeel zullen deze posten op de gepresenteerde begrotingssaldi in mindering worden gebracht. Deze correctie kan tot gevolg hebben dat er een structureel begrotingstekort ontstaat en kan tot preventief toezicht leiden. Veel gemeenten hebben de afgelopen jaren al meerdere bezuinigingsrondes ingevuld. Cumulatie van diverse maatregelen kan het inzicht vertroebelen. Wij adviseren u in de begroting een overzicht op te nemen van de diverse ombuigingsmaatregelen waartoe nu en in een eerder stadium is besloten en die betrekking hebben op de begrotingen 2015 en verder."

Ook Ermelo heeft in de afgelopen jaren een aantal ombuigings- en bezuinigingstrajecten doorlopen. Op verzoek van de provincie maken wij hiervan in dit hoofdstuk melding. Het betreft een viertal trajecten, te weten:

Ombuigings- en bezuinigingstrajecten (bedragen x 1.000,00)	Structureel in 2020
Ombuigings- en bezuinigingstraject 2012-2015	-3.967
Ombuigings- en bezuinigingstraject 2013-2014 (-2017)	-2.151
Kadernota 2014: dekkingsplan 2015	-986
Programmabegroting 2015-2018: dekkingsplan 2015	-1.528
Totaal	-8.632

Per jaar zien de bezuinigde bedragen er als volgt uit:

Jaar	Bedrag (x 1.000,00)
2012	-2.497
2013	-3.936
2014	-5.148
2015	-9.003
2016	-8.125
2017	-8.563
2018	-8.632
2019	-8.632
2020	-8.632

Het overgrote deel van de ombuigingen en bezuinigingen is inmiddels gerealiseerd. Op dit moment staat er van het totale bedrag ter grootte van € 8.632.000,00 nog een bedrag ter grootte van € 8.000,00 in 2016 oplopend tot € 292.000,00 met ingang van 2018 als nog te realiseren taakstelling in de begroting. Dit is ongeveer 3,4% van de oorspronkelijke taakstelling.

De nog te realiseren taakstellingen zien er als volgt uit:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Taakstelling op basis van het rapport Accommodatiebeleid	-8	-254	-292	-292	-292	-292
Totaal nog te realiseren taakstellingen	-8	-254	-292	-292	-292	-292

Onderstaand wordt kort ingegaan op elk traject.

1. Ombuigings- en bezuinigingstraject 2012-2015.

Dit bezuinigingstraject is op 23 juni 2011 door de raad vastgesteld. Het is verwerkt in de Programmabegroting 2012-2015. Tussentijds is gerapporteerd over de voortgang van de realisatie van de diverse voorstellen. In de Kadernota 2013: bijstelling programma's (bladzijde 39 tot en met 43) is de eindrapportage opgenomen. Met de

vaststelling van de Kadernota 2013 op 11 juli 2013 heeft de raad dit ombuigings- en bezuinigingstraject 2012-2015

afgesloten. In bedragen zag dit traject er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000,00

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
-2.497	-2.857	-3.067	-3.967	-3.967	-3.967	-3.967	-3.967

2. Ombuigings- en bezuinigingstraject 2013-2014 (-2017).

Dit bezuinigingstraject is op 11 juli 2013, als onderdeel van de Kadernota 2013, door de raad vastgesteld. Het is verwerkt in de Programmabegroting 2014-2017. In de Rekening 2013 (bladzijde 122) is de eindrapportage opgenomen. Met de vaststelling van de Rekening 2013 op 19 juni 2014 heeft de raad dit ombuigings- en bezuinigingstraject 2013-2014 afgesloten. In bedragen zag dit traject er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000,00

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
n.v.t.	-1.079	-2.081	-2.117	-2.117	-2.185	-2.151	-2.151

3. Kadernota 2014: dekkingsplan 2015.

Dit dekkingsplan 2015 is, als onderdeel van de Kadernota 2014, op 19 juni 2014 door de raad vastgesteld. Het is verwerkt in de Programmabegroting 2015-2018. Alle individuele bezuinigingsvoorstellen zijn inmiddels gerealiseerd. Met de vaststelling van de Programmabegroting 2016-2019 op 15 oktober 2015 heeft de raad dit traject afgesloten. In bedragen zag dit traject er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000,00

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-2.601	-995	-983	-986	-986

4. Programmabegroting 2015-2018: dekkingsplan 2015.

Dit dekkingsplan maakt onderdeel uit van de Financiële Programmabegroting 2015-2018. Met de vaststelling van deze programmabegroting heeft de raad ook dit dekkingsplan vastgesteld op 30 oktober 2014. Dit dekkingsplan is gebaseerd op bladzijde 14 van het Coalitieakkoord 2014-2018. In de Jaarstukken 2016 zal gerapporteerd worden over de realisatie van de voorstellen. In bedragen ziet dit traject er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000,00

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-318	-1.046	-1.428	-1.528	-1.528

Ombuigingstraject 2015/2016 "Op de plank".

Wij hebben met u gesproken over een nieuw Ombuigingstraject 2015/2016. Doelstelling is om een ombuigingspakket ter grootte van € 1 mln. op de plank te hebben liggen voor het geval daar uit financieel oogpunt

noodzaak voor ontstaat, dan wel er behoefte is aan financiële ruimte voor nieuw beleid of anderszins en secundair

vanuit een gewijzigde visie op de rol/taak van de overheid.

U heeft hierover eerder dit jaar een afzonderlijk raadsvoorstel ontvangen, met de titel

"Ombuigingsmogelijkheden

naar aanleiding van BOT-overleg college-raad dd 19 maart 2015". In de raad van 28 mei 2015 heeft u hiermee ingestemd, heeft u ingestemd met de aangegeven prioritering voor onderzoek naar aanvullende ombuigingen en besloten de aangegeven onderwerpen op te nemen bij de relevante speerpunten in de Kadernota 2016. In de Programmabegroting 2016-2019 is de eerste rapportage opgenomen en in de Kadernota 2017 de tweede rapportage. Thans rapporteren wij over de meest actuele stand.

Dit ombuigingstraject bevat een twaalfal onderwerpen. Alle individuele ombuigingen zijn inmiddels op geld gezet

en verwerkt in de begroting als taakstelling. Deels zijn deze ombuigingen ook al daadwerkelijk gerealiseerd.

Dit betekent ook dat er thans geen ombuigingsonderwerpen meer op de plank liggen.

Omschrijving	Bedrag (x € 1.000,00)	Realisatie / afgedaan
1. Sport	0	ja
2. Welzijn, Cultuur en Maatschappelijke instellingen	-200	nog niet
3. Subsidiebeleid	-50	nog niet
4. Deregulering en stroomlijnen processen	0	ja
5. leerlingenvervoer	-100	nog niet
6. Toeristen- en forensenbelasting	0	nog niet
7. Rioolheffing	-498	ja
8. Precariorechten	0	ja
9. Waggs	-86	ja
10. Regionale samenwerkingsverbanden	0	ja
11. Gemeentelijke (niet-maatschappelijke) vastgoed	-66	nog niet
12. Verbonden partijen	0	ja
Totaal	1.000	

Toelichting op de ombuigingen die nog openstaan.

2. Welzijn, Cultuur en Maatschappelijke instellingen.

Vanuit een (nieuwe) integrale visie op de thema's welzijn, cultuur en rol maatschappelijke instellingen en mede op basis van het accommodatierapport, wordt onderzocht in 2015 / 2016 welke activiteiten een relevante bijdrage kunnen leveren aan de Ermelose samenleving, waarin de rol van de overheid aanmerkelijk is teruggedrongen. De kennis en kunde van belanghebbenden wordt hierbij vanaf het begin betrokken. In deze Programmabegroting 2017-2020 is met ingang van 2018 een taakstelling ter grootte van € 200.000,00 opgenomen.

3. Subsidiebeleid.

Het subsidiebeleid wordt in principe gericht op het subsidiëren van activiteiten in plaats van het subsidiëren van accommodatiekosten. De houding ten aanzien van het verstrekken van (opstart)subsidies is kritisch. Er wordt gewaakt tegen subsidie-afhankelijkheid. Onderzoek in 2016.

Dit wordt betrokken bij Het Huis van Bestuur en Cultuur en de PID's inzake Sport. Er wordt gewerkt aan het afstoten

van Het Palet, De Leemkuul en de Balverssportzaal. Daarnaast is gerealiseerd de huisvesting van de bibliotheek en

de Stichting Welzijn Ermelo.

In deze Programmabegroting 2017-2020 is met ingang van 2018 een taakstelling ter grootte van € 50.000,00 opgenomen.

5. Leerlingenvervoer.

Er wordt in 2017 / 2018 onderzocht in hoeverre bundeling met andere vervoersactiviteiten, mede in relatie tot basismobiliteit, mogelijk is. Dit kan pas in de loop van 2017 in verband met de wetgeving rond de basismobiliteit.

Het leerlingenvervoer maakt onderdeel uit van de Basismobiliteit regio Noord-Veluwe. De basismobiliteit moet 1 augustus 2017 in de regio operationeel zijn. De raad is hierover geïnformeerd door middel van de raadsbrief Gemeenten regio Noord-Veluwe van de RNV d.d.d januari 2016, welke besproken is in de commissie Bestuur en

Middelen van 3 maart 2016.

In deze Programmabegroting 2017-2020 is met ingang van 2018 een taakstelling ter grootte van € 100.000,00 opgenomen.

6. Toeristen- en forensenbelasting.

Er wordt in 2015/2016 onderzocht in hoeverre het mogelijk en wenselijk is deze belastingen, nadat voor meerdere

jaren eenzelfde tarief heeft gegolden, al dan niet te verhogen. Het onderzoek richt zich zowel op de economische

betekenis, als op de financiële betekenis. Hierbij wordt ook een regionale vergelijking gemaakt.

Op 16 februari 2016 hebben wij besloten om het onderzoek naar de toeristen- en forensenbelasting voorlopig stil

te leggen. Dit doordat landelijke ontwikkelingen (vernieuwing gemeentelijk belastinggebied) leiden tot mogelijke aanpassingen in de externe wet- en regelgeving op het gebied van de forensen- en toeristenbelasting waardoor

de uitkomsten van het onderzoek over een half jaar al niet meer actueel kunnen zijn. De raad is hierover met een

raadsbrief d.d.d 16 februari 2016 geïnformeerd.

Inmiddels is duidelijk geworden dat een besluit over de vernieuwing van het gemeentelijk belastinggebied over de

Tweede Kamerverkiezingen heen getild zullen worden. Dit is aanleiding voor ons om het onderzoek in het vierde

kwartaal 2016 weer te hervatten.

11. Gemeentelijke (niet-maatschappelijke) vastgoed.

De gemeente is kritisch in het handhaven en / of verwerven van gemeentelijk (maatschappelijk) vastgoed en staat

dit waar mogelijk en verantwoord af. Onderzoek in 2016 / 2017.

Steeds vaker wordt er nu bij het handhaven en / of verwerven van vastgoed kritisch gekeken naar de diverse mogelijkheden. Waar mogelijk en wenselijk wordt vastgoed afgestoten. Inmiddels is ambtelijk gestart met het project Professionalisering vastgoed.

In deze Programmabegroting 2017-2020 is met ingang van 2018 een taakstelling ter grootte van € 66.000,00 opgenomen.

Overzicht van de incidentele lasten en baten

Algemene informatie

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten 2004 (BBV) is voorgeschreven dat zowel in

de programmabegroting als in de programmarekening een overzicht van incidentele lasten en baten moet worden opgenomen.

De wetgever beoogt hiermee informatie te geven die relevant is voor het beoordelen van de financiële positie. In de toelichting op de voorschriften wordt aangegeven dat voor een nadere invulling van het begrip "incidenteel"

kan worden gedacht aan lasten en baten die zich gedurende maximaal 3 jaar voordoen.

De provincie Gelderland gebruikt deze overzichten bij de toetsing van onze begroting. Met name bij de beoordeling

of de eerste jaarbegroting structureel sluitend is. Dat wil zeggen dat structurele uitgaven zijn gedekt met structurele inkomsten.

In januari 2012 heeft de Commissie BBV uitgebracht de Notitie Incidentele en structurele baten en lasten. Deze notitie is bedoeld ter verduidelijking van het onderscheid tussen incidentele en structurele baten en lasten.

Daarnaast is in 2013 het BBV aangepast op dit onderdeel.

Bij het opstellen van deze Programmabegroting 2017-2020 hebben wij rekening gehouden met de conclusies van deze notitie.

Met betrekking tot de Begroting 2017 van onze gemeente leidt dat tot de volgende conclusie

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	Lasten 2017	Baten 2017	Saldo lasten en baten 2017
Totaal lasten / baten 2017	72.603	72.603	0
Af: Stelpost incidenteel onvoorzien 2017	-27	0	-27
Af: Incidentele lasten / baten 2017	-7.815	-7.281	-534
Totaal structurele lasten / baten 2017	64.761	65.322	561

De conclusie is dat de Begroting 2017 structureel sluitend is.

Dit betekent dat de structurele lasten 2017 volledig worden gedekt door structurele baten 2017.

Voor de latere begrotingsjaren is de uitkomst als volgt:

- 2018 -/- € 788.000,00 V
- 2019 -/- € 318.000,00 V
- 2020 -/- € 166.000,00 V
- 2021 € 216.000,00 N

Dit betekent dat de begrotingsjaren 2018 tot en met 2020 structureel sluitend zijn.

Het doorkijkjaar 2021 is nog niet structureel sluitend.

Overzicht incidentele lasten 2017-2021

Overzicht incidentele lasten 2017-2021 (bedragen x € 1.000,00)

Programma
/ Product 2017 2018 2019 2020 2021
/
Omschrijving

Lege Lege Lege Lege Lege Lege
alinea alinea alinea alinea alinea alinea

Programma
Ruimte & Lege Lege Lege Lege Lege
Infrastructuur alinea alinea alinea alinea alinea

601
Opstellen
Wegenbeheersplan Lege Lege 50 Lege
(eens in alinea alinea alinea alinea
de vijf
jaar)

601					
Opstellen					
Handhaving					
veiligheid	5	Lege	Lege	Lege	
(eens in		alinea	alinea	alinea	
de vier					
jaar)					

601					
Monitoring					
parkeersituatie					
Centrum	12	Lege	12	Lege	
(eens in		alinea		alinea	
de twee					
jaar)					

601					
Bijstelling					
GVVP					
(eens in	50	Lege	Lege	Lege	
de vier		alinea	alinea	alinea	
jaar)					
(AR)					

601					
GVVP:					
invoering 6					
elektrisch					
rijden					

601					
GVVP:					
opstellen					
nieuw	10	Lege	Lege	Lege	
GVVP		alinea	alinea	alinea	
(ER)					

601					
Opstellen					
onderhoudsbestek					
openbare					
verlichting	10	Lege	Lege	Lege	
(eens in		alinea	alinea	alinea	
de vier					
jaar)					

601					
Opstellen					
beleidsplan					
openbare					
verlichting			20	Lege	
(eens in				alinea	
de vijf					
jaar)					

602					
Controle					
rioolpompen					

604					
Eenmalige					
kosten					
bestrijding					
honden					
novatie					
(eens in					
de drie					
jaar)					

606					
Eenmalige kosten plaggen Houtdorperen 8 Speulderveld Heide (eens in de vier jaar)	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	8	
606					
Eenmalige kosten plaggen Ermelose8 Heide (eens in de vier jaar)	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	8	
606					
Eenmalige kosten plaggen Groeventse Heide (eens in de vier jaar)	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	2	
606					
Opstellen beleids- en beheersplannen De Leemputten (eens in de 2 jaar)	Lege alinea	2	Lege alinea	2	Lege alinea
621					
Project Uwoon - Kerklaan/Postlaantje	200	100	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea
624					
Eenmalig extra onderhoud Muziektent	3	Lege alinea	5	6	Lege alinea
624					
Eenmalig extra onderhoud Torens Oude Kerk	8	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea
626					
Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid (t/m 2018)	115	277	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea

626	Eenmalig duurzaamheidsplan 2019	Lege alinea	Lege alinea	65	Lege alinea	Lege alinea
-----	---------------------------------	-------------	-------------	----	-------------	-------------

626	Isolatiemaatregel woning	80	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea
-----	--------------------------	----	-------------	-------------	-------------

629	Complex De Verbinding: storting in risicovoorziening De Verbinding	70	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea
-----	--	----	-------------	-------------	-------------	-------------

Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea
-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Programma Samenleving	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea
-----------------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

630	Afboeken boekwaardes De Schakel / De Sterrenschool (activa 73003064/140/141/106)	Lege alinea	97	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea
-----	--	-------------	----	-------------	-------------	-------------

630	MOP BBO	Lege alinea	4	Lege alinea	Lege alinea	4
-----	---------	-------------	---	-------------	-------------	---

633	Leerlingenprognoses (eens in de twee jaar)	Lege alinea	3	Lege alinea	3	Lege alinea
-----	--	-------------	---	-------------	---	-------------

637	Eenmalige afboeking boekwaardes sporthal Calluna als gevolg van vervangende nieuwbouw (ER)	Lege alinea	207	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea
-----	--	-------------	-----	-------------	-------------	-------------

637
 Eenmalige
 afboeking
 boekwaardes
 sportzaal Lege
 Balvers alinea 91 Lege alinea Lege alinea Lege alinea
 als
 gevolg
 van
 sloop

640
 Projecten 14
 (kwetsbare)
 ouderen Lege alinea Lege alinea Lege alinea Lege alinea

650
 Contourennota
 EHZ 275
 Sociaal
 Domein Lege alinea Lege alinea Lege alinea Lege alinea

Lege alinea Lege alinea Lege alinea Lege alinea Lege alinea

Programma Lege alinea Lege alinea Lege alinea Lege alinea
Economie

667
 Beleidsnota
 toerisme
 &
 recreatie 20 20 Lege alinea Lege alinea Lege alinea
 (2016
 t/m
 2018)

667 9 Lege alinea Lege alinea Lege alinea Lege alinea
 Fietsknooppuntensysteem

667
 Aanjagen
 verblijfsrecreatie 31 31 Lege alinea Lege alinea Lege alinea
 (2016
 t/m
 2018)

668
 Vervanging
 marktkasten 2 Lege alinea Lege alinea 2 Lege alinea
 (eens in
 de drie
 jaar)

668
 Uitvoering
 sociaal
 economische
 beleidsplan 22 Lege alinea Lege alinea Lege alinea
 (2016
 t/m
 2018)

668
Maatschappelijk
Verantwoord
Ondernemen
(2016
t/m
2018)

27

Lege
aline

Lege
aline

Lege
aline

Lege
aline

Lege
aline

Lege
aline

Lege
aline

Lege
aline

Lege
aline

Programma
Bestuur

en

Dienstverlening
(inclusief

Algemene

dekkingsmiddelen):

Lege
aline

Lege
aline

Lege
aline

Lege
aline

Lege
aline

660
Voormalig
bestuur

41

Lege
aline

Lege
aline

Lege
aline

Lege
aline

661

Afscheid
en
installatie
raad

Lege
aline

20

Lege
aline

Lege
aline

Lege
aline

662

Afscheid
en
installatie
college
van b&w

17

662

Presentatie
organisatie
aan
nieuwe
raad

3

663

Verkiezingen

30

30

60

30

664

Externe
juridische
ondersteuning

92

35

677

Reserve
Egalisatie
MJB:
toevoeging
t.b.v.
digitalisering
dossiers
(KDN
2013 /
van 2016
en 2017
naar
2013 en
2014)

10

677
Reserve
Egalisatie
MJB:
toevoeging
DVD-
productie 10
(van
2018
naar
2014)
677
Reserve
Egalisatie
MJB:
toevoeging
t.b.v.
vervanging
dak 19 19 19 Lege Lege
Triade
(MOP)
(van
2016 t/m
2019
naar
2015)

677
Reserve
Egalisatie
MJB:
toevoeging
t.b.v.
mantelzorgbeoordeling
en -
werkprogramma
(van
2017
naar
2016)

677
Reserve
Egalisatie
MJB:
toevoeging
t.b.v.
bewuster 11 Lege Lege Lege Lege
verlichten alinea alinea alinea alinea
Spijkweg
(van
2017
naar
2016)

677
Reserve
Egalisatie
MJB:
toevoeging
t.b.v.
openbare18 3 Lege Lege Lege
verlichting alinea alinea alinea
(van
2017 en
2018
naar
2016)

677
Reserve
Egalisatie
MJB:
toevoeging
t.b.v. Lege
openbare alinea
verlichting
(van
2018
naar
2017)

11

Lege
alinea

Lege
alinea

Lege
alinea

677
Reserve
Duurzaamheid:
toevoeging
t.b.v.
programma
Duurzaamheid

130

65

Lege
alinea

Lege
alinea

677
Reserve
Transformatie
Huis van
Bestuur
en
Cultuur: 1.125
overheveling
van de
Algemene
reserve
(KDN
2013)

Lege
alinea

Lege
alinea

Lege
alinea

Lege
alinea

677
Reserve
Renovatie
zwembad
Calluna:
overheveling
van de
Algemene
reserve
(KDN
2013)

1972

Lege
alinea

Lege
alinea

Lege
alinea

Lege
alinea

677
Reserve
Nieuwbouw
sporthal
Calluna:
overheveling
van de
Algemene
reserve
(KDN
2013)

1975

Lege
alinea

Lege
alinea

Lege
alinea

Lege
alinea

677
Reserve
Sport:
toevoeging
t.b.v.
tennisbaan
Irminloo

Lege
alinea

Lege
alinea

Lege
alinea

Lege
alinea

677					
Reserve					
Programmabegroting					
2016-					
2019:	-254	466	204	Lege alinea	Lege alinea
storting					
begrotingsvoordelen					
2016 t/m					
2019					
Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea
<u>Paragraaf 1</u>	<u>Lege alinea</u>	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea
<u>Bedrijfsvoering</u>					
541	90	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea
Communicatie					
545					
Aanschaf					
dienstkleding	Lege alinea	8	Lege alinea	8	Lege alinea
(eens in de twee jaar)					
545					
Inspectie					
elektrische	Lege alinea	17	Lege alinea	Lege alinea	17
installaties					
(eens in de drie jaar)					
545					
Optimalisering	16	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea
P&C /					
LTA					
545					
Audit ICT					
(eens in de drie jaar)	Lege alinea	15	Lege alinea	Lege alinea	15
(res. i&a)					
Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea
Totaal					
incidentele lasten	7.815	1.832	421	138	84

Overzicht incidentele baten 2017-2021

Overzicht incidentele baten 2017-2021 (bedragen x € 1.000,00)

Programma					
/ Product	2017	2018	2019	2020	2021
/					
Omschrijving					
Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea	Lege alinea
<u>Programma</u>	<u>Lege</u>	<u>Lege</u>	<u>Lege</u>	<u>Lege</u>	<u>Lege</u>
<u>Ruimte &</u>	<u>alinea</u>	<u>alinea</u>	<u>alinea</u>	<u>alinea</u>	<u>alinea</u>
<u>Infrastructuur</u>					

621
Project
Uwoon -
Kerklaan -200 -100 Lege Lege Lege
alineaa alinea alinea
/
Postlaantje

624
Bijdrage
Toren -10 Lege Lege Lege Lege
alineaa alinea alinea alinea
Oude
Kerk

628
Opbrengst
Stationsstraat³ Lege Lege Lege Lege
36a alinea alinea alinea alinea

628
Bijdrage
implementatie Lege Lege Lege Lege
basisregistratie alinea alinea alinea alinea
vastgoed

Lege Lege Lege Lege Lege Lege
alineaa alinea alinea alinea alinea alinea

Programma Lege Lege Lege Lege
Samenleving alinea alinea alinea alinea

637
Opbrengst
grond
sportzaal
Balvers
ter
dekking Lege
van alinea -91 Lege Lege Lege
afboeking alinea alinea alinea
boekwaardes
als
gevolg
van
sloop

Lege Lege Lege Lege Lege Lege
alineaa alinea alinea alinea alinea alinea

Programma Lege Lege Lege Lege
Economie alinea alinea alinea alinea

667
Bijdrage -9 Lege Lege Lege Lege
Fietsknooppuntensysteem alinea alinea alinea alinea

Lege Lege Lege Lege Lege Lege
alineaa alinea alinea alinea alinea alinea

Programma
Bestuur
&
Dienstverlening Lege Lege Lege Lege
(inclusief alinea alinea alinea alinea
Algemene
Dekkingsmiddelen):

677
 Reserve
 Egalisatie
 MJB:
 beschikking
 t.b.v.
 glasvezelnetwerk
 ← -6 -5 Lege
 alinea alinea alinea

(NJN
 2012 /
 van 2012
 en 2013
 naar
 2014 tot
 en met
 2018)

677
 Reserve
 Egalisatie
 MJB:
 beschikking
 t.b.v.
 opstellen Lege
 nieuw alinea -10 Lege
 alinea alinea alinea
 GVVP ←

(NJN
 2013-8 /
 van 2014
 naar
 2018)

677
 Reserve
 Egalisatie
 MJB:
 beschikking
 t.b.v.
 afboeking Lege
 oude alinea -207 Lege
 boekwaardes alinea alinea alinea
 sporthal
 Calluna
 (van
 2016
 naar
 2018)

677
 Reserve
 Egalisatie
 MJB:
 beschikking
 t.b.v. -11 Lege
 openbare alinea alinea alinea alinea
 verlichting
 (van
 2018
 naar
 2017)

677
 Algemene
 reserve:
 beschikking
 t.b.v.
 storting
 in -1.125 Lege
 alinea alinea alinea alinea
 reserve
 Transformatie
 Huis van
 Bestuur
 en
 Cultuur

677
Algemene
reserve:
beschikking
t.b.v.
storting -1.872 Lege Lege Lege Lege
in alinea alinea alinea alinea
reserve
Renovatie
zwembad
Calluna

677
Algemene
reserve:
beschikking
t.b.v.
storting -3.375
in
reserve
Nieuwbouw
sporthal
Calluna

677
Algemene
reserve:
beschikking
t.b.v.
afboeken -3
boekwaarde
De
Schakel /
Sterrenschool
(activa
73003064)

677
Algemene
reserve:
beschikking
t.b.v.
afboeken -39
boekwaarde
De
Schakel /
Sterrenschool
(activa
73003140)

677
Algemene
reserve:
beschikking
t.b.v.
afboeken -51
boekwaarde
De
Schakel /
Sterrenschool
(activa
73003141)

677
Algemene
reserve:
beschikking
t.b.v.
afboeken
boekwaarde -4
De
Schakel /
Sterrenschool
(activa
73001106)

677
Algemene
reserve:
beschikking
t.b.v.
vrijval
kapitaallasten
De -8
Schakel /
Sterrenschool
(1e
Berap
2015)
(activa
73003064/73003140/73003141)

677
Algemene
reserve:
beschikking -3
t.b.v.
onderzoeksbudgetten
GVVP

677
Algemene
reserve:
beschikking -50
t.b.v.
herziening
GVVP in
2018

677
Algemene
reserve:
beschikking
t.b.v. -65
programma
Duurzaamheid
(4e
Berap
2016)

677
Reserve
Duurzaamheid:
beschikking 489 -363 -65
t.b.v.
programma
Duurzaamheid

677
Reserve
Woningbouw:
beschikking 1
t.b.v.
startersleningen
(14056207)

Reserve
I&A-
fonds:
beschikking -15 -15
t.b.v.
audit ict

Reserve
VEO:
beschikking 65 -65 -65
t.b.v.
Duurzaamheid

Reserve
VEO:
beschikking
t.b.v.
tennisbaan
Irminloo -95
(overheveling
naar
beklemd
bestemmingsreserve
Sport))

Paragraaf
Bedrijfsvoering:

N.v.t.

Totaal
incidentele 7.281 -1.071 -130 -15 0
baten

Overzicht reserves en voorzieningen

Algemene informatie

In juni 2013 is de BBV aangepast. Nieuw was dat met ingang van de Begroting 2014 een overzicht moest worden opgenomen van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves van een gemeente. Vervolgens is in 2016 wederom de BBV aangepast. Dit leidt er toe dat er in het begrotingsboekwerk ook een overzicht met het verloop van alle reserves en voorzieningen moet worden opgenomen. In de Programmabegroting 2017-2020 zijn beide overzichten opgenomen.

Overzicht verloop reserves en voorzieningen

	2017	2018
--	------	------

	stand 1/1	onttrekkingen	toevoegingen	stand 1/1	onttrekkingen	toevoeging
Algemene Reserve						
7771174 Alg.reserve vrij besteedbaar	10.456.521	6.551.100	0	3.905.421	252.700	
7771175 Alg.reserve weerstandscapaciteit	4.700.000	0	0	4.700.000	0	
Algemene Reserve	15.156.521	6.551.100	0	8.605.421	252.700	
Bestemmingsreserve						
7771134 Best.reserve vervangingsfonds I&A	1.230.195	190.000	14.000	1.054.195	165.000	
7771171 Best.reserve grondexploitatie	2.047.553	7.000	0	2.040.553	7.000	
7771173 Best.reserve risicoreserve grondexpl.	2.500.000	0	0	2.500.000	0	
7771177 Best.reserve egalisatie MJB	334.000	80.000	71.000	325.000	285.000	
7771181 Best.reserve bovenwijkse voorzieningen	3.378	0	0	3.378	0	
7771197 Best.reserve woningbouw	544.261	11.000	0	533.261	0	
7771210 Best.reserve leeftijdsbewust pers.beleid	202.957	4.000	21.000	219.957	4.000	
7771216 Best.reserve vitaal Ermelo ontwikkeling	6.178.657	160.000	0	6.018.657	65.000	
7771225 Bestemmingsres. Duurzaamheid	1.065.201	510.000	65.000	620.201	384.000	1
7771228 Best.reserve Huis van Bestuur en Cultuur	375.000	0	1.125.000	1.500.000	75.000	
7771229 Best.reserve renovatie zwembad Calluna	128.068	0	1.872.000	2.000.068	133.000	
7771230 Best.reserve nieuwbouw sporthal Calluna	125.012	0	3.375.000	3.500.012	88.000	
7771234 Reserve Programmabegroting 2016-2019	897.000	0	-253.900	643.100	0	4
7771235 Reserve GVVP (BBR)	4.172.000	93.000	0	4.079.000	151.000	
7771236 Reserve Overig V&V (BBR)	5.271.000	138.000	0	5.133.000	187.000	
7771237 Reserve CO (BBR)	4.189.000	209.000	0	3.980.000	209.000	
7771239 Reserve Sport (BBR)	12.000	1.000	95.000	106.000	11.000	
Bestemmingsreserve	29.275.282	1.403.000	6.384.100	34.256.382	1.764.000	6
Reserves	44.431.803	7.954.100	6.384.100	42.861.803	2.016.700	6
Voorzieningen						
7771112 Voorziening MOP onderhoud gebouw Leemkuu	52.042	0	0	52.042	0	
7771113 Voorziening MOP overig onderhoud Leemkuu	-2.346	0	0	-2.346	0	
7771114 Voorziening MOP onderhoud gebouw Dialoog	34.824	14.000	22.000	42.824	43.000	
7771115 Voorziening MOP overig onderhoud Dialoog	-2.000	8.000	8.000	-2.000	8.000	
7771116 Voorziening MOP onderhoud gemeentehuis	9.170	62.000	98.000	45.170	187.000	
7771117 Voorziening MOP onderhoud gemeentewerf	9.000	10.000	31.000	30.000	11.000	
7771118 Voorziening MOP onderhoud brandweergarag	545	11.000	37.000	26.545	19.000	
7771119 Voorziening MOP onderhoud dienstgebouwen begraafplaats	7.000	4.000	12.000	15.000	4.000	
7771120 Voorziening MOP onderhoud hal Calluna	-88.595	83.000	90.000	-81.595	111.000	
7771121 Voorziening MOP onderhoud Weth. Balvers	13.677	7.000	21.000	27.677	40.000	
7771122 Voorziening MOP onderhoud 't Palet	45.804	2.000	11.000	54.804	13.000	
7771123 Voorziening MOP onderhoud priv. accom.	69.483	28.000	76.000	117.483	64.000	
7771132 Voorziening pensioenverpl. wethouders	2.563.813	160.000	200.000	2.603.813	160.000	2
7771135 Voorziening dubieuze debiteuren	925.508	0	2.000	927.508	0	
7771136 Voorziening afvalstoffenheffing	293.199	60.000	0	233.199	50.000	
7771138 Voorziening atkoop schoonmaken graven	322.772	10.000	4.000	316.772	10.000	
7771140 Voorziening uitbreiding capaciteit begraafplaats	527.432	0	3.000	530.432	0	
7771141 Voorziening toekomstig onderhoud terrein	503.324	38.000	30.000	495.324	38.000	
7771156 Voorziening dubieuze debiteuren SoZa	829.000	0	54.000	883.000	0	
7771206 Voorziening GE - De Verbinding	1.919.600	0	70.000	1.989.600	0	
7771214 Voorziening groot onderhoud Riolering	63.065	8.000	17.000	72.065	8.000	
7771215 Voorziening egalisatie riolering	3.213.204	0	292.000	3.505.204	0	3
7771221 Voorziening groot onderhoud wegen	39.742	492.000	492.000	39.742	492.000	4
7771222 Voorziening groot onderhoud verlichting	70.878	28.000	31.000	73.878	64.000	
7771224 Voorziening groot onderhoud Pakhuis	11.504	7.000	13.000	17.504	7.000	
7771226 Voorziening boscompensatie	392.395	0	0	392.395	0	
7771231 Voorziening MOP Civiele kunstwerken	-514	5.000	10.000	4.486	13.000	
7771232 Voorziening MOP kunstwerken	8.959	12.000	12.000	8.959	11.000	
7771233 Voorziening WGA-lasten	35.562	42.000	42.000	35.562	42.000	
Voorzieningen	11.868.047	1.091.000	1.678.000	12.455.047	1.395.000	1.6
Totaal reserves en voorzieningen	56.299.850	9.045.100	8.062.100	55.316.850	3.411.700	2.2

Overzicht van structurele toevoegingen aan reserves

Overzicht structurele toevoegingen aan reserves 2017-2021 (b)

Programma
/ Product 2017 2018 2019 2020 2021
/
Omschrijving

Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa
Reserve I&A- fonds:↵					
Storting ten behoeve van kapitaallasten investerings I&A ↵	14	14	14	14	
(op basis van een 10-jarig gemiddelde)					

Reserve Leeftijdsbewust personeelsbeleid:↵	21	21	21	21	
Jaarlijkse storting					
Totaal structurele toevoegingen aan reserves	35	35	35	35	

Overzicht van structurele onttrekkingen aan reserves

Overzicht structurele onttrekkingen aan reserves 2017-2021 (b)

Programma / Product / Omschrijving	2017	2018	2019	2020	2021
Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa	Lege alineaa
Reserve Grondexploitatie:↵					
Onttrekking ten behoeve algemene beheerskosten Grondexploitatie <u>onderstrepen</u>	7	7	7	7	7
Algemene reserve (vrij besteedbaar):↵					

Onttrekking
ten
behoefte
van
Randzone
(tot en
met
2019)
(voorheen:
reserve
SDM)

Algemene
reserve
(vrij
besteedbaar):↵

Onttrekking
ten
behoefte
van 28 0 0 0 0
uitbreiding
De
Klokbeker
(tot en
met
2017)
(voorheen
reserve
Onderwijshuisvesting)Lege
onderstrepen

Algemene
reserve
(vrij
besteedbaar):↵

Onttrekking
ten
behoefte 42 0 0 0 0
van
vervanging
lichtmasten
openbare
verlichting
(2014 tot
en met
2017)

Algemene
reserve
(vrij
besteedbaar):↵

Onttrekking
ten
behoefte
van
verbetering
en
optimalisering
openbare
verlichting
(2013 tot
en met
2017)Lege
onderstrepen)

Algemene
reserve
(vrij
besteedbaar):↵

Onttrekking
ten
behoefte 19 0 0 0 0
van
dimapparatuur
openbare
verlichting
(2014 tot
en met
2017)

Reserve
I&A-
fonds:↵

Onttrekking
ten
behoefte 190 150 157 113 142
van
dekking
kapitaallasten
investeringen
I&A

Reserve
Leeftijdsbewust
personeelsbeleid:↵
4 4 4 4 4

Onttrekking
jaarlijkse
kosten

Reserve
CO
(BBR):↵

Onttrekking
ten 76 76 76 76 76
behoefte
van
herontwikkeling
Markt

Resrev
CO
(BBR)

	133	133	133	133	133
Onttrekking ten behoefte van herontwikkeling Stationsstraat					
Reserve Sport (BBR):↵					
Onttrekking ten behoefte 1 van afschrijving overige kosten Horst	1	1	1	1	1
Reserve Sport (BBR					
Onttrekking ten behoefte van afschrijving tennisbaan	10	10	10	10	10
Reserve Duurzaamheid:↵					
Onttrekking ten behoefte van dekking exploitatiekosten	21	21	21	21	21
Reserve Huis van Bestuur en Cultuur:↵					
Onttrekking ten behoefte van dekking jaarlijkse afschrijving 2018 tot en met 2037 (afschrijvingstermijn is 20 jaar)	0	75	75	75	75
Reserve Renovatie zwembad Calluna:↵					

U	133	133	133	133
---	-----	-----	-----	-----

Onttrekking
ten
behoefte
van
dekking
jaarlijkse
afschrijving
2018 tot
en met
2032
(afschrijvingstermijn
is 15
jaar)

Reserve
Nieuwbouw
sporthal
Calluna: 4

0	88	88	88	88
---	----	----	----	----

Onttrekking
ten
behoefte
van
dekking
jaarlijkse
afschrijving
2018 tot
en met
2047
(afschrijvingstermijn
is 40
jaar)

Reserve
Egalisatie
MJB

63	63	63	39	0
----	----	----	----	---

Onttrekking
ten
behoefte
van
Implementatie
Wmo:
klantmanager
Wmo

Reserve
Overig
V&V
(BBR)

15	15	15	15	15
----	----	----	----	----

Afschrijving
krediet
Rotonde
KNHS

Reserve
Overig
V&V
(BBR)

0	80	80	80
---	----	----	----

Afschrijving
krediet
Fietsvoorziening
Het
Tonselse
Veld

Reserve
Overig
V&V
(BBR)

0	43	43	43	43
Afschrijving krediet Vervanging armaturen OV				
Reserve Overig V&V (BBR)				
0	6	6	6	6
Afschrijving krediet Vervanging solarstuds OV				
Reserve Overig V&V (BBR)				
4	4	4	4	4
Afschrijving krediet VRI kruispunt/spoorovergang Telgterweg				
Reserve Overig V&V (BBR)				
7	7	7	7	7
Afschrijving krediet Parkeerterrein FC Horst				
Reserve Overig V&V (BBR)				
1	1	1	1	1
Afschrijving krediet Parkeerterrein EFC				
Reserve Overig V&V (BBR)				
7	7	7	7	7
Afschrijving krediet Rotonde Oude Telgterweg/Hamburgerweg				
Reserve Overig V&V (BBR)				
104	104	104	104	104

Afschrijving
krediet
Westflank

Reserve
GVVP

Afschrijving krediet Bruggen Oude Zwolseweg	5	5	5	5
---	---	---	---	---

Reserve
GVVP

Afschrijving krediet 18 Risicoreservering GVVP 2016- 2018	32	46	46	46
--	----	----	----	----

Reserve
GVVP

Afschrijving krediet 2 Parkeren GVVP 2016- 2018	4	6	6	6
--	---	---	---	---

Reserve
GVVP

Afschrijving krediet 0 Verkeersveiligheid GVVP 2017- 2018	14	29	29	29
--	----	----	----	----

Reserve
GVVP

Afschrijving krediet 2 Aankoop en voorzieningen Sterrenboswegje	2	2	2	2
--	---	---	---	---

Reserve
GVVP

Afschrijving/inzetten krediet 35 Leefbaarheid/Bereikbaarheid GVVP 2016- 2018	35	58	58	58
---	----	----	----	----

Reserve
GVVP

Afschrijving krediet Oude Telgterweg/Volenbeekweg	5	5	5	5
---	---	---	---	---

Reserve
GVVP

Afschrijving krediet 10 Fietsvoorziening GVVP 2016-2018	15	21	21	21
---	----	----	----	----

Reserve
GVVP

Afschrijving krediet 10 Projecten GVVP	10	10	10	10
--	----	----	----	----

Reserve
GVVP

Afschrijving krediet 2 Opwaardering Julianalaan 2016-2017	13	13	13	13
---	----	----	----	----

Reserve
GVVP

Afschrijving krediet 2 Opwaardering Jacob Catslaan 2016-2017	14	14	14	14
--	----	----	----	----

Reserve
GVVP

Afschrijving krediet 2 Aanpassingen Prins Hendriklaan	2	2	2	2
---	---	---	---	---

Totaal structurele onttrekkingen aan reserves	1.137	1.259	1.178	1.168
--	--------------	--------------	--------------	--------------

Financiële positie

De financiële positie samengevat

De financiële positie van de gemeente Ermelo is door diverse maatregelen nog steeds gezond. Dit geldt zowel voor

de korte als de lange termijn. Het zal geen toelichting behoeven dat ook de gemeente Ermelo de afgelopen jaren de nodige (soms ingrijpende) maatregelen heeft moeten treffen om de financiële positie goed te houden. In de aanbestedingsbrief bij de Programmabegroting 2017-2020 is de budgettaire uitkomst en het financieel perspectief geschetst.

Ondanks de gezonde financiën blijft de gemeente Ermelo alert op tegenvallers. De belangrijkste aandachtspunten zijn:

- De ontwikkeling van de algemene uitkering Gemeentefonds, in het bijzonder door ombuigingen/bezuinigingen of beleidswijzigingen bij het Rijk;
- Het economische klimaat dat sterk wordt beïnvloed door ontwikkelingen en incidenten in de wereld;
- De financiële gevolgen van de doorgevoerde decentralisaties door het Rijk, ondermeer de taakstellingen die nog geconcretiseerd moeten worden;
- De ontwikkelingen met betrekking tot de grondexploitatie.

De ontwikkeling van de algemene uitkering is volledig afhankelijk van de macro-economische en monetaire ontwikkelingen en de reactie van de rijksoverheid daarop. De gemeenten kunnen hierop slechts beperkt anticiperend beleid voeren. Hetzelfde geldt voor de economische situatie.

Ten aanzien van de decentralisaties heeft het jaar 2015 in het teken gestaan van continuering van de zorg voor diegene die het nodig hebben. Vanaf 2016 zullen de concrete gevolgen van de decentralisaties meer zichtbaar worden, zowel de gevolgen voor de burgers als ook de financiële gevolgen (inclusief de te concretiseren taakstellingen).

Het laatste punt is grotendeels het gevolg van eigen beleidskeuzes en daardoor uit oogpunt van risicobeheer direct beïnvloedbaar indien de financiële positie daarom vraagt. Dit heeft wel weer nieuwe financiële gevolgen. Als gevolg van de economische situatie is de onzekerheid binnen de grondexploitatie ten aanzien van de uitgifte van gronden en het tijdstip daarvan toegenomen. Hieraan zijn financiële risico's verbonden, maar wij beschikken ook over een tweetal reserves Grondexploitaties.

Algemene informatie

In dit hoofdstuk wordt een uiteenzetting gegeven van de financiële positie van de gemeente Ermelo in meerjarenperspectief. Daarbij worden de verschillende onderdelen in onderlinge samenhang gebracht, zodat de raad, het college en de burger een reëel beeld kunnen krijgen over hoe de financiële positie van de gemeente zich nu en in de toekomst ontwikkelt.

De term financiële positie wordt in het BBV gedefinieerd als: "het vermogen van gemeenten in relatie tot de exploitatie, met inachtneming van de risico's, in meerjarenperspectief".

De term financiële positie is een breder begrip dan het (financiële) vermogen en is ook een breder begrip dan het weerstandsvermogen.

Het weerstandsvermogen richt zich op de mogelijkheden tot het opvangen van onverwachte tegenvallers, terwijl de financiële positie ook betrekking heeft op de meer reguliere exploitatie. Het weerstandsvermogen geeft de robuustheid van de begroting aan. Dat is weer van belang voor het beoordelen van de vraag of de risico's die niet zijn ondervangen door bijvoorbeeld verzekeringen of ingestelde voorzieningen, in voldoende mate gedragen kunnen worden.

In dit verband is een aantal onderdelen, naast het overzicht van baten en lasten, van belang. Deze onderdelen zijn opgenomen in dit hoofdstuk Financiële positie.

Geprognosticeerde balans

Geprognosticeerde balans 2016-2020.

Balans per	2016	2017	2018	2019
------------	------	------	------	------

	31-12-2015	Mutaties 2016	Balans per 31-12-2016	Mutaties 2017	Balans per 31-12-2017	Mutaties 2018	Balans per 31-12-2018	Mutaties 2019	Balans per 31-12-2019
ACTIVA									
Vaste activa									
<i>Materiele en financiële vaste activa</i>	36.540	10.535	47.075	6.962	54.037	-531	53.506	-3.742	49.764
<i>Beleggingen langer dan een jaar</i>	13.000		13.000		13.000		13.000	-9.000	4.000
Totaal vaste activa	49.540	10.535	60.075	6.962	67.037	-531	66.506	-12.742	53.764
Vlottende activa									
<i>Grondexploitatie</i>	400	1.954	2.354	486	2.840	-789	2.051	-1.380	671
<i>Beleggingen korter dan een jaar</i>	13.779	-5.627	8.152	-7.220	932	-370	562	11.840	12.402
<i>Liquide middelen</i>	163	-13	150		150		150		150
<i>Voorraden, Overige vorderingen en Overlopende activa</i>	13.442	-13.442	0		0		0		0
Totaal vlottende activa	27.784	-17.128	10.656	-6.734	3.922	-1.159	2.763	10.460	13.223
Totaal generaal	77.324	-6.593	70.731	228	70.959	-1.690	69.269	-2.282	66.987
PASSIVA									
Vaste passiva									
Eigen vermogen									
<i>Reserves</i>	40.692	-1.634	39.058	-1.570	37.488	-1.343	36.145	-1.066	35.079
<i>Reserves Grondexploitatie</i>	5.372	1.478	6.850	1.855	8.705	2.162	10.867	0	10.867
<i>Rekeningsaldo 2015</i>	6.336	-6.336	0		0		0		0
Totaal Eigen vermogen	52.400	-6.492	45.908	285	46.193	819	47.012	-1.066	45.946
Vreemd vermogen									
<i>Voorzieningen</i>	8.787	-470	8.317	587	8.904	230	9.134	433	9.567
<i>Leningen langer dan een jaar</i>	8.971	-1.050	7.921	-1.070	6.851	-1.050	5.801	-1.050	4.751
Totaal Vreemd vermogen	17.758	-1.520	16.238	-483	15.755	-820	14.935	-617	14.318
Totaal vaste passiva	70.158	-8.012	62.146	-198	61.948	-1	61.947	-1.683	60.264
Vlottende passiva									
<i>Leningen korter dan een jaar</i>			0		0		0		0
<i>Overige schulden en Overlopende passiva</i>	7.166	1.419	8.585	426	9.011	-1.689	7.322	-599	6.723
Totaal vlottende passiva	7.166	1.419	8.585	426	9.011	-1.689	7.322	-599	6.723
Totaal generaal	77.324	-6.593	70.731	228	70.959	-1.690	69.269	-2.282	66.987

EMU-begroting

Toelichting

In de Europese Unie presenteren de lidstaten hun begrotingen en rekeningen allemaal met eenzelfde definitie van

het begrotingssaldo, het EMU-saldo. Het EMU-saldo heeft betrekking op het vorderingensaldo van de overheid op transactiebasis (kasstromen). Om te voorkomen dat de overheidsfinanciën van EMU-landen ontsporen, is een aantal jaren geleden in het zogenaamde Stabiliteits- en Groeipact afgesproken dat het EMU-tekort maximaal 3% BBP mag bedragen.

Omdat het EMU-saldo betrekking heeft op de totale collectieve sector, zijn naast het Rijk en de sociale fondsen sinds

2006 ook gemeenten verplicht te rapporteren op het EMU-saldo.

Tot op heden had het EMU-saldo bij de begroting betrekking op het voorafgaande jaar, het actuele jaar en het volgende jaar. In het nieuwe BBV is dit met ingang van de begroting 2017 aangepast. Met het oog op een betere raming en beheersing van het EMU-saldo wordt in het nieuwe BBV een geprognosticeerde balans voorgeschreven en het meerjarig opnemen van het EMU-saldo in de programmabegroting. Met het opnemen van

een geprognosticeerde balans krijgt de raad meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen, de financieringsbehoefte en de financiële positie van de gemeente. Tevens wordt de geprognosticeerde balans gebruikt voor de berekening van de financiële kengetallen (zie de Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing)

Het EMU-saldo wordt volgens een voorgeschreven schema berekend. Uit de berekening van het EMU saldo voor de jaren 2016-2020 volgt het volgende beeld:

Bedragen x € 1.000,00	2016	2017	2018	2019	2020
EMU Saldo	-2.669 tekort	-6.080 tekort	2.840 overschot	4.883 overschot	2.745 overschot

Dit betekent dat op kasbasis de gemeente Ermelo in 2017 een EMU saldo tekort heeft, de jaren daarna is sprake van een overschot. Dit tekort wordt met name veroorzaakt door de diverse grote investeringen die gepland staan. Wij accepteren dit EMU-tekort over 2017.

Reservepositie

De vermogenspositie wordt getypeerd door de verhouding eigen en vreemd vermogen, de verhouding korte en lange financiering en de reserves en voorzieningen.

Het eigen vermogen is het verschil tussen de activa (de bezittingen) en het vreemd vermogen. Reserves behoren daarbij tot het eigen vermogen. Het vreemd vermogen bestaat uit vaste en vlottende schulden, voorzieningen en overlopende passiva.

a. De verhouding tussen het eigen en vreemd vermogen

Jaar	Bron	Eigen Vermogen (x € 1.000,00)	Vreemd Vermogen (x € 1.000,00)	Verhouding
2012	Jaarrekening 2012	56.415	25.351	1 : 0,45
2013	Jaarrekening 2013	55.786	24.807	1 : 0,44
2014	Jaarrekening 2014	51.846	23.458	1 : 0,45
2015	Jaarstukken 2015	52.401	24.923	1 : 0,48

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat ruwweg tegenover € 1,00 aan vreemd vermogen (voorzieningen, schulden) € 2,00 aan eigen vermogen (reserves) staat. De relatie tussen het eigen en het vreemd vermogen is hiermee goed.

(Mede) afhankelijk van het investeringsniveau en de reservepositie zou de verhouding tussen het eigen en vreemd vermogen kunnen wijzigen. De verwachting is echter dat de verhouding eigen-vreemd vermogen gezond blijft.

b. De verhouding vlottende en vaste financiering

Wij prognosticeren de verhouding vlottende financiering-vaste financiering voor 2017-2020 als volgt:

x € 1.000,00	1 januari 2017	1 januari 2018	1 januari 2019	1 januari 2020
Vaste financiering	7.900	6.850	5.800	4.750
Vlottende financiering	0	0	0	0
Vlottende financiering als percentage van de vaste financiering	0%	0%	0%	0%

Indien er gefinancierd wordt met veel vlottende middelen kan de begroting bij een stijgende rente onder druk komen te staan. Bij een normale rentestructuur (het rentepercentage van de vlottende financiering is lager dan het rentepercentage van de vaste financiering) zullen wij zonnig tot aan de kasgeldlimiet vlottend financieren, om onze rentelasten zo laag mogelijk te houden. Op basis van het begrotingstotaal 2017 van € 72.603.000,00

mag onze kasgeldlimiet maximaal € 6.171.000,00 bedragen. Voor alle bovenstaande jaren voorzien wij binnen de kasgeldlimiet te blijven. De vaste financiering blijft de komende jaren naar verwachting dalen doordat jaarlijks wordt afgelost op de oude schulden en er geen nieuwe vaste schulden worden opgenomen. De verhouding tussen de vlottende en vaste financiering is in de jaren 2017 tot en met 2020 goed.

In de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing is nadere informatie opgenomen rondom de schuldpositie van Ermelo. Hieruit blijkt dat Ermelo negatieve schuldquota heeft in alle begrotingsjaren, dus hiermee zeer goed scoort op dit onderdeel.

c. Reserves en voorzieningen

In de nota "Reserves en voorzieningen gemeente Ermelo 2013" van januari 2013 is het beleid opgenomen ten aanzien van de reserves en voorzieningen. Een belangrijke uitwerking van deze nota is de opschoning van het aantal reserves en voorzieningen en de instelling van een Algemene reserve (vrij besteedbaar) en een Algemene reserve (weerstandscapaciteit).

Onderstaand wordt kort ingegaan op enkele reserves en voorzieningen.

Algemene reserve (vrij besteedbaar)

De Algemene reserve (vrij besteedbaar) is een algemeen dekkingsmiddel en kan door de raad vrij ingezet worden.

De reserve dient tevens voor deopvang van calamiteiten en eventuele nadelige rekeningsaldi.

Algemene reserve (weerstandscapaciteit)

De Algemene reserve (weerstandscapaciteit) is een algemeen dekkingsmiddel. De omvang van deze reserve is niet vrij besteedbaar en heeft als doel om de financiële gevolgen op te kunnen vangen indien risico's zich daadwerkelijk voordoen. Jaarlijks wordt bij de jaarrekening bekeken of de omvang van deze reserve nog voldoet om de risico's op te kunnen vangen. Eventuele stortingen en/of onttrekkingen worden dan in de eerstvolgende bestuursrapportage meegenomen.

Bestemmingsreserve Egalisatie meerjarenbegroting

Deze reserve dient om overschotten en tekorten uit de onderscheiden jaarschijven van de begroting te reserveren of te onttrekken. Met andere woorden: deze reserve draagt bij dat de begroting in meerjarenperspectief sluitend is.

Ook wordt deze reserve gebruikt om bedragen tussen de diverse begrotingsjaren te verschuiven. In het laatste jaar van elke meerjarenbegroting moet het saldo dan ook nihil zijn, tenzij er overschotten zijn gestort waaraan nog geen bestemming is gegeven.

Bestemmingsreserve Vitaal Ermelo in Ontwikkeling

Een structuurvisie kenmerkt zich door een brede totaalvisie op de gewenste ontwikkeling van de gemeente over een langere periode. Thema's als wonen, werken, leefomgeving, veiligheid, kwaliteit van openbare ruimte, klimaat, jeugd, ouderen, onderwijs, sport, etc. komen hierin veelal samen en leveren een soort "agenda voor de toekomst". In deze visie is een structuurvisie dus niet alleen of bovenal een ruimtelijk inrichtingskader, maar een samenhangende en evenwichtige visie op de noodzakelijke en wenselijke ontwikkeling van Ermelo in al zijn facetten. Deze zal zich concreet vertalen naar allerlei uitwerkingsprojecten en beleidsinitiatieven. Daarvoor zal te zijner tijd dan ook geld beschikbaar moeten zijn. Het is noodzakelijk om hierop in te spelen in de meerjarenbegroting en hiervoor gelden te reserveren. De bestemmingsreserve Vitaal Ermelo in Ontwikkeling dient hiertoe. Kortweg worden in deze reserve gelden gereserveerd waarmee duurzame investeringen, die maatschappelijk en financieel rendement in de toekomst opleveren, betaald kunnen worden. Op deze reserve liggen claims inzake de ontwikkeling Centrumplan, Klimaat en de Sportaccommodatienota.

Beklemd bestemmingsreserves

Ermelo kent een negental beklemd bestemmingsreserves, te weten:

- Reserve KlimaatUitvoeringsProgramma;
- Reserve Nieuwbouw sporthal Calluna;
- Reserve Renovatie zwembad Calluna;
- Reserve Transformatie Huis van Bestuur en Cultuur;
- Reserve GVP;

- Reserve Overig Verkeer & Vervoer;
- Reserve Centrumontwikkeling;
- Reserve Bouwen;
- Reserve Sport.

De laatste acht reserves zijn zogenoemde dekkingsreserves. Zij dienen als dekking van de afschrijvingen van de bepaalde investering. In de begrotingsbrieven van de provincie Gelderland is verzocht inzicht in de omvang van deze dekkingsreserves te geven.

De toename van het aantal beklemd bestemmingsreserves is een gevolg van de BBV-vernieuwing 2017.

Ermelo kent momenteel de volgende beklemd bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten:

Dekkingsreserve	Omvang reserve	Investeringsbedrag	Afschrijvingstermijn	Totaal afschrijvingen	Toelichting
Reserve Nieuwbouw sporthal Calluna	€ 3.500.000,00	€ 3.500.000,00	40 jaar	€ 3.500.000,00	40 termijnen van € 88.000,00 m.i.v. 2018
Reserve Renovatie zwembad Calluna	€ 2.000.000,00	€ 2.000.000,00	15 jaar	€ 2.000.000,00	15 termijnen van € 133.000,00 m.i.v. 2018
Reserve Transformatie Huis van Bestuur en Cultuur	€ 1.500.000,00	€ 1.500.000,00	20 jaar	€ 1.500.000,00	20 termijnen van € 75.000,00 m.i.v. 2018
Reserve GVP	€ 4.172.000,00	€ 4.172.000,00	20 jaar	€ 4.172.000,00	20 termijnen van € 211.000,00 m.i.v. 2017/2018/2019
Reserve Overig Verkeer & Vervoer	€ 5.271.000,00	€ 5.271.000,00	a. 8 jaar	a. € 51.000,00	a. 8 termijnen van € 6.000,00 m.i.v. 2018
			b. 20 jaar	b. € 5.220.000,00	b. 20 termijnen van € 261.000,00 m.i.v. 2017/2018//2019
Reserve Centrumontwikkeling	€ 4.189.000,00	€ 4.189.000,00	20 jaar	€ 4.189.000,00	20 termijnen van € 209.000,00 m.i.v. 2017
Reserve Bouwen (eerst m.i.v. 5e Berap 2016)	€ 240.000,00	€ 240.000,00	20 jaar	€ 240.000,00	termijnen van € 12.000,00 m.i.v. 2017
Reserve Sport	€ 107.000,00	€ 107.000,00	a. 10 jaar	a. € 95.000,00	a. 20 termijnen van € 10.000,00 m.i.v. 2018
			b. 20 Jaar	b. € 12.000,00	b. 10 termijn van € 1.000,00 m.i.v. 2017

Voorzieningen

Voorzieningen maken onderdeel uit van het vreemd vermogen. Voorzieningen worden gevormd wegens:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker, maar redelijkerwijs te schatten is;

- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan

de omvang redelijkerwijs is te schatten;

- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Onderstaand wordt de stand van de reserves en voorzieningen weergegeven.

Reserves en voorzieningen (x € 1.000,00)	Rekening 2015 (31-12-2015)	Begroting 2016 (31-12-2016)	Begroting 2017 (31-12-2017)
Algemene reserve (vrij besteedbaar)	17.875	10.457	3.905
Algemene reserve (weerstandscapaciteit)	7.032	4.700	4.700
Bestemmingsreserve Egalisatiereserve MJB	498	334	325
Bestemmingsreserve Grondexploitatie / Risicoreserve Grondexploitatie	5.372	4.548	4.541
Bestemmingsreserve Vitaal Ermelo in Ontwikkeling	11.056	6.179	6.019
Bestemmingsreserve Programmabegroting 2016-2019	0	897	643
Overige bestemmingsreserves	3.290	1.980	1.811
Beklemd bestemmingsreserves	942	15.337	20.918
Voorzieningen Dit is inclusief:	12.338	11.868	12.455
▪ Voorziening Dubieuze debiteuren regulier	924	926	928
▪ Voorziening Dubieuze debiteuren SoZa	775	829	883
▪ Voorziening De Verbinding	1.853	1.920	1.990
Totaal	58.403	56.300	55.317

De reservepositie (totaal reserves en voorzieningen) van Ermelo blijft, ondanks dat het totaalbedrag als gevolg van het investeringsniveau afneemt, goed. Belangrijker is echter de omvang van de nog vrij te besteden reserves en voorzieningen. Wij informeren u regelmatig daarover. De laatste keer was in de Kadernota 2017. Wij hebben u toen gemeld dat er nog een bedrag ter grootte van € 9,7 mln. vrij te besteden was. Nadien en dan met name in deze Programmabegroting 2017-2020 is de reservepositie weer geactualiseerd. Op dit moment ziet het beeld er als volgt uit:

Reserves en voorzieningen (x € 1.000,00)	Stand conform Rekening 2015	Stand per 31 december 2021 inclusief alle claims	Daadwerkelijk nog vrij besteedbaar
Algemene reserve (vrij besteedbaar)	17.875	3.639	3.639
Algemene reserve (weerstandscapaciteit))	7.032	4.700	0
Reserve Vitaal Ermelo in Ontwikkeling	11.056	5.889	5.889
Reserve Programmabegroting 2016-2019	0	1.313	1.313
Overige bestemmingsreserves	9.160	5.856	0
Beklemd bestemmingsreserves	942	16.765	0
Voorzieningen	12.338	13.892	0
Totaal	58.403	52.054	10.841

Dit betekent dat er thans nog een incidenteel bedrag ter grootte van € 10,8 mln vrij te besteden is.

*) Algemene reserve (weerstandscapaciteit).

Deze reserve is beschikbaar voor de opvang van risico's. Beschikbaar is thans € 4,7 mln. Bij het opstellen van deze

Programmabegroting 2017-2020 zijn de risico's bekeken en waar nodig geactualiseerd. Zoals blijkt uit de paragraaf

Weerstandsvormogen en Risicobeheersing is het totaal van de risico's toegenomen. Dit zou betekenen dat het beschikbare bedrag op de Algemene reserve (weerstandscapaciteit) te klein is. Conform de geldende regelgeving in

Ermelo wordt dit jaarlijks bij de jaarrekening beoordeeld en worden de gevolgen voor de omvang van de Algemene

reserve (weerstandscapaciteit) vervolgens in de eerstvolgende bestuursrapportage meegenomen.

Stille reserves

Het kan voorkomen dat de boekwaarde van een activum lager is dan de daadwerkelijke economische waarde van

dat activum. Bij herwaardering zou een herwaarderingsreserve ter grootte van het verschil tussen de boekwaarde

en de actuele waarde ontstaan. Zonder herwaardering spreken wij van een stille reserve. Stille reserves kunnen

ontstaan wanneer de bezittingen van de gemeente niet (geheel) worden gewaardeerd of niet tegen de economische

waarde worden gewaardeerd. Omdat het BBV strengere eisen stelt aan het activeren van gemeentelijke uitgaven dan

de Comptabiliteitsvoorschriften 1995 zullen deze momenteel minder snel ontstaan. Er mag in de meeste gevallen

immers nog slechts bruto geactiveerd worden.

Een bijzondere categorie zijn de deelnemingen. Het betreft het aandelenbezit in onder andere de Bank Nederlandse

Gemeenten. Deze aandelen zijn niet of slechts beperkt verhandelbaar. Omdat ze tegen verkrijgingswaarde zijn gewaardeerd, maar de intrinsieke waarde veel hoger ligt, behoren ze tot de categorie stille reserves.

Liquiditeitspositie

a. Liquiditeitsprognose.

De liquiditeitsprognose is gebaseerd op de investeringen, exploitatielasten en -baten en leningen voor de komende

jaren. Conform deze liquiditeitsprognose zal er de komende jaren sprake zijn van enkel liquiditeitsoverschotten (per

saldo). Eén en ander is nader in beeld gebracht in de paragraaf Financiering.

b. Analyse leningenportefeuille.

Instelling	Rentepercentage	Bedrag x € 1.000,00 per 1 januari 2017	Datum renteherziening	Datum vervroegde aflossing	Datum laatste aflossing
BNG	4,415	1.750	n.v.t.	n.v.t.	1 juli 2023
BNG	4,415	1.750	n.v.t.	n.v.t.	1 juli 2023
BNG	4,325	2.400	n.v.t.	n.v.t.	1 april 2024
BNG	3,820	2.000	n.v.t.	n.v.t.	15 december 2024
Totaal		7.900			

Renteontwikkeling en renterisicobeheersing

In de paragraaf Financiering wordt expliciet ingegaan op de renteontwikkeling en de renterisicobeheersing. Korthedshalve wordt daarnaar verwezen. Wat betreft de renterisico's blijkt dat deze allen binnen de norm vallen, zodat geen nadere maatregelen genomen hoeven te worden om deze risico's af te dekken.

Grondexploitatie

Voor de financiële positie van de gemeente in zijn geheel is van het onderdeel Grondexploitatie vooral de ontwikkeling van de reserves Grondexploitatie van belang. In de paragraaf Grondbeleid wordt expliciet ingegaan op de grondexploitatie. Korthedshalve verwijzen wij naar deze paragraaf.

De risico's in relatie tot het weerstandsvermogen

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt expliciet ingegaan op de omvang van het weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit ten opzichte van de risico's die daar tegen afgezet dienen te worden. Korthedshalve volstaan wij hier met een verwijzing naar deze paragraaf.

Tarievenbeleid

In de paragraaf Lokale heffingen wordt expliciet ingegaan op de tarieven voor lokale belastingen, heffingen en retributies. Korthedshalve volstaan wij met een verwijzing naar deze paragraaf.

Uitgangspunten Programmabegroting 2017-2020

In de Kadernota 2017 zijn de financieel-technische uitgangspunten verwoord. Deze zijn verwerkt in deze Programmabegroting 2017-2020. Voor zover noodzakelijk zijn de uitgangspunten uit de Kadernota 2017 geactualiseerd.

Voor de goede orde vermelden wij de gehanteerde uitgangspunten in dit hoofdstuk.

Omschrijving	Percentage	Toelichting
Ontwikkelingen belastingen:		
▪ Algemene belastingen (OZB / hondenbelasting)	1,7%	Stijging met inflatiecorrectie 2017.
▪ Precariobelasting	0%	Geen stijging als gevolg van rijksbeleid.
▪ Toeristenbelasting	0%	Tot en met 2017 geen verhoging.
▪ Forensenbelasting	0%	Tot en met 2017 geen verhoging.
▪ Afvalstoffenheffing		Volledig kostendekkend, inclusief btw en voorziening Afvalstoffen.
▪ Rioolheffing	1,7%	Gebaseerd op het ZAP: volledig kostendekkend, inclusief btw en voorziening riolering. Jaarlijks indicatie voor inflatie.
▪ Overige legestarieven		Volledig kostendekkend, tenzij nadrukkelijk anders is besloten.
Loonontwikkelingen	2,3%	Loonmutaties 2,3% van de totale loonsom.
Prijsontwikkelingen	1%	Inflatiepercentage 2017.
Volumeontwikkelingen	0,5%	0,5% over de gecorrigeerde omzet.
Ontwikkelingen indexering subsidies	0,8%	0,8% over het totaal van de ramingen voor gesubsidieerde instellingen, zijnde een stelpost ter grootte van € 34.000,00.
Ontwikkelingen indexatie Gemeenschappelijke regelingen	1,8%	Loon- en prijsontwikkelingen binnen GR's.
Renteontwikkelingen:		
▪ Rentevisie lange termijn bij aantrekken gelden	1,3%	Is ook rentepercentage kapitaallasten.
▪ Rentevisie korte termijn bij aantrekken gelden	1%	
▪ Rentevisie nieuwe beleggingen gelden	0%	
▪ Rentevisie bestaande beleggingen gelden		Rentepercentage bepalen op de contractueel vastgestelde percentages.
Ontwikkelingen Grondbeleid:		
▪ Rentepercentage Grondbeleid	1,9%	Conform rentevisie lange termijn bij aantrekken gelden.
▪ Percentage kostenstijging	2%	Op basis van CBS prijsindexcijfer grond-, weg- en waterbouw.
▪ Percentage opbrengststijging woningbouw	1,5%	
▪ Percentage opbrengststijging bedrijfsterrein	1,5%	
▪ Rekeningtarief ambtelijke (plan)kosten		€ 125,00 per uur.

Deze Programmabegroting 2017-2020 is opgesteld met inachtneming van de vernieuwde BBV (2017). Feitelijk betreft dit een stelselwijziging. Korthedshalve wordt verwezen naar hoofdstuk 1.2 BBV-vernieuwing 2017.

Algemene uitkering Gemeentefonds

In deze Programmabegroting 2017-2020 zijn alle gegevens over de algemene uitkering Gemeentefonds tot en met

de Meicirculaire 2016 opgenomen. De budgettaire gevolgen van de Septembercirculaire 2016 konden nog niet worden meegenomen, deze zijn eerst beschikbaar in de loop van september 2016. De budgettaire gevolgen hiervan zullen wij meenemen in een Bestuursrapportage 2016.

De Algemene Uitkering van het Gemeentefonds is de grootste inkomstenpost van onze gemeente, zeker nu ook de middelen voor het Sociaal Domein zijn toegevoegd.

De ontwikkelingen rondom de algemene uitkering zijn al een paar jaar erg onzeker. Dit hing natuurlijk sterk samen

met de economische crisis en de daaruit resulterende rijksbezuinigingen. Nu de economie aantrekt zal dit mogelijk

resulteren in een stabielere algemene uitkering. Als gemeente zijn wij dan ook sterk afhankelijk op welke wijze het

Rijk de economische ontwikkelingen in de rijksbegroting vertaalt.

Een besluit van het Kabinet tot aanvullende bezuinigingen zal zijn weerslag kunnen vinden op het Gemeentefonds,

afhankelijk of deze uitgaven relevant zijn voor het Gemeentefonds. Een besluit van het Kabinet tot aanvullende rijksuitgaven kan daarentegen leiden tot een stijging van het accres.

Voorts zien we dat het Kabinet toevoegingen aan de algemene uitkering steeds meer tracht te oormerken en te voorzien van allerlei voorwaarden. Dit beperkt de autonomie van de gemeente.

Ten aanzien van de algemene uitkering zijn diverse ontwikkelingen gaande waarvan een aantal voor de gemeente

vooralsnog resulteert in onzekerheden. Genoemd kunnen worden:

- Onzekerheden rondom de ontwikkeling van de rijksuitgaven;
- Het wel of niet continueren van de normeringssystematiek;
- Wel of geen extra eigen belastinggebied voor de gemeente;
- Ontwikkelingen rondom de drie decentralisaties Jeugdzorg, de nieuwe taken Wmo en de Participatiewet.

Inmiddels is duidelijk geworden dat de gemeenten geen compensatie krijgen voor de nadelen voortvloeiend uit de invoering van de wet vennootschapsbelasting overheidsondernemingen per 1 januari 2016. Ook voor de uitvoeringskosten worden zij niet gecompenseerd.

In deze begroting is de Meicirculaire 2016 verwerkt. Ook deze circulaire betrof een omvangrijke en zeer belangrijke circulaire met een groot aantal bijstellingen.

De budgettaire uitkomst van de meicirculaire 2016 kent ten opzichte van de ramingen in de decembercirculaire 2015 een wisselend beeld. De meicirculaire 2016 laat voor Ermelo vanaf 2017 een structureel nadeel zien. De belangrijkste bijstellingen betreffen:

- De ontwikkeling van het accres^[1] en de uitkeringsbasis;
- Een uitname in verband met de bekostiging van de nieuwe tijdelijke decentralisatie uitkering verhoogde asielstroom;
- Hertaxatie 2017 WOZ;
- Nominale ontwikkelingen (loon- prijsontwikkelingen);
- Harmonisatie peuterspeelzalen;
- Integratie-uitkering WMO (2007);
- Bijstellingen binnen het Sociaal Domein;
- Alsmede een positief volume-effect door een bijstelling van de basisgegevens.

De Meicirculaire 2016 leidt per saldo tot de volgende budgettaire uitkomst:

	2017	2018	2019	2020	2021
Uitkomst Meicirculaire 2016	118.000 N	118.000 N	118.000 N	118.000 N	118.000 N

Met betrekking tot de uitkomst van deze circulaire bent u eerder al door middel van de raadsbrief van 28 juni 2016 geïnformeerd. De uitkomsten zijn door ons verwerkt in deze begroting.

[1]

Bedrag waarmee het beschikbare bedrag van het Gemeentefonds jaarlijks wordt aangepast, gebaseerd op een bestuurlijk overeengekomen normeringssystematiek

Investeringsplan

De gemeente Ermelo werkt met een voortschrijdend 10-jarig investeringsplan. Het investeringsplan is geactualiseerd

en loopt van 2016 tot en met 2026. De investeringen uit de jaarschijven 2016 tot en met 2021 zijn bij de desbetreffende programma's in detail opgenomen. De jaarschijven 2021 en verder geven uiteraard een doorkijk op

de langere termijn, te zien als de wachtkamerfunctie. De in die jaren opgenomen investeringen kunnen dan

ook nog
zonder budgettaire gevolgen worden gewijzigd.

De belangrijkste investeringen zijn/blijven:

- Westflank;
- Aanpassing kruispunt / overweg Telgterweg;
- GVVP (fietsvoorzieningen / leefbaarheid en bereikbaarheid / verkeersveiligheid / parkeren / risicoreservering);
- Aanleg rijwielpaden en -stroken;
- Fietsvoorzieningen Het Tonselse Veld;
- Rotonde KNHS;
- Openbare verlichting;
- Parkeervoorzieningen EFC'58 en FC Horst;
- Diverse rioleringskredieten ZAP;
- Centrumplan;
- Duurzaamheidsstimuleringsleningen;
- Vervanging containers inzameling huishoudelijk afval;
- Diverse onderwijskredieten (met name Pretoriusplein en De Goede Herder);
- Diverse sportkredieten uit het MeerjarenOnderhoudsPlan;
- Renovatie zwembad Calluna;
- Nieuwbouw sporthal Calluna;
- Diverse kredieten buitensport;
- Huis van Bestuur en Cultuur / De Dialoog (MOP);
- Diverse kredieten Bedrijfsvoering (ICT / tractie / gemeentehuis / gemeentewerf).

Voor alle duidelijkheid. In deze Programmabegroting 2017-2020 zijn uitsluitend de investeringskredieten op basis van bestaand beleid opgenomen. Zo zijn bijvoorbeeld de mogelijk extra kredieten voor sportcentrum Calluna en het Huis van Bestuur en Cultuur nog niet opgenomen. Dit in afwachting van besluitvorming.

Het investeringsniveau per programma ziet er als volgt uit:

Programma's (bedragen x € 1.000,00)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Ruimte & Infrastructuur											
• uitgaven	15.796	3.656	3.742	204	225	324	434	343	304	371	413
• inkomsten	-2.076	-184	-5	-6	-6	-6	-7	-7	-7	-8	-8
Samenleven											
• uitgaven	2.296	8.872	480	0	525	0	231	0	0	0	0
• inkomsten	-105	-111	-84	-90	-38	-38	-0	-0	-0	-0	-0
Economie											
• uitgaven	0	0	0	40	0	0	0	0	0	0	0
• inkomsten	-107	-107	-107	-107	-107	-109	-0	-0	-0	-0	-0
Bestuur en Dienstverlening											
• uitgaven	1.441	1.316	773	279	811	844	268	249	178	2.099	550
• inkomsten	-0	-0	-0	-0	-0	-0	-0	-0	-0	-0	-0
Totaal investeringsniveau waarvan:											
• uitgaven	17.245	13.442	4.799	320	1.410	1.015	926	585	475	2.462	955
• inkomsten	19.533	13.844	4.995	523	1.561	1.168	933	592	482	2.470	963
	-2.288	-402	-196	-203	-151	-153	-7	-7	-7	-8	-8

Om de investeringsplanning beter te kunnen beheersen wordt gewerkt met voorbereidingskredieten en (gefaseerde)

uitvoeringskredieten. Tevens worden investeringen waar mogelijk in de vorm van projecten uitgevoerd. De investeringsplanning is de laatste jaren dan ook verbeterd. Bij het opstellen van deze Programmabegroting 2017-2020 is de investeringsplanning zoveel mogelijk aangepast. De planning, en dus de raming, van de investeringen zal voortdurend aandacht blijven vragen. In de Kadernota 2018 zal het volledige tienjarige investeringsplan geactualiseerd worden.

Ermelo werkt met een tienjarig investeringsplan. Dit betekent dat naar mate een investering verder in de tijd staat, de bedragen zijn gebaseerd op grovere aannames en schattingen. Eerst nadat de plannen verder uitgewerkt worden, komt er duidelijkheid over de daadwerkelijke hoogte van het benodigde investeringskrediet.

Daarnaast geldt dat Ermelo de investeringskredieten niet raamt op basis van het prijspeil geldend voor het concrete uitvoeringsjaar, maar op basis van historische prijspeilen.

Uit het bovenstaande overzicht blijkt dat Ermelo op basis van de Programmabegroting 2017-2020 voornemens is om in de periode 2016 tot en met 2026 een totaalbedrag van € 47,0 mln aan uitgaven voor investeringen te gaan doen. Hier staat € 3,4 mln aan directe inkomsten voor investeringen tegenover. Per saldo bedragen de nettoinvestering over de jaren 2016 tot en met 2026 € 43,6 mln. Brengen wij dat terug tot de periode van deze programmabegroting dan zal Ermelo in de jaren 2017 tot en met

2020 € 19,8 mln aan netto investeringen gaan doen. Dit zijn grote bedragen. Ermelo is dan ook een ambitieuze gemeente. Dit heeft wel tot gevolg dat Ermelo de komende jaren niet binnen de toegestane EMU-norm blijft.

Overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld								
bedragen (x 1.000,00) = voordeel Programma's		Jaarstukken		Programmabegroting 2017-2020				Doorkijk 2021
		2015	(na wijzigingen)	2017	2018	2019	2020	
0.1 Bestuur	lasten			1.798	1.778	1.759	1.757	1.757
	baten			-48	-48	-48	-48	-48
	saldo			1.750	1.730	1.711	1.709	1.709
0.2 Burgerzaken	lasten			588	590	623	564	594
	baten			-481	-481	-481	-481	-481
	saldo			107	109	142	83	113
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	lasten			491	427	431	432	432
	baten			-49	-33	-33	-33	-33
	saldo			442	394	398	399	399
0.4 Ondersteuning organisatie	lasten			9.107	8.817	8.721	8.704	8.872
	baten			-79	-79	-79	-79	-79
	saldo			9.028	8.738	8.642	8.625	8.793
0.5 Treasury	lasten			3.145	3.687	3.841	3.472	3.535
	baten			-3.589	-4.128	-4.279	-3.907	-3.967
	saldo			-444	-441	-438	-435	-432
0.61 OZB woningen	lasten			212	212	212	212	212
	baten			-3.080	-3.080	-3.080	-3.080	-3.080
	saldo			-2.868	-2.868	-2.868	-2.868	-2.868
0.62 OZB niet-woningen	lasten			31	31	31	31	31
	baten			-2.877	-2.877	-2.877	-2.877	-2.877
	saldo			-2.846	-2.846	-2.846	-2.846	-2.846
0.64 Belastingen Overig	lasten			120	120	120	120	120
	baten			-1.549	-1.549	-1.549	-1.549	-1.549
	saldo			-1.429	-1.429	-1.429	-1.429	-1.429
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	lasten			0	0	0	0	0
	baten			-37.964	-38.242	-38.438	-38.784	-39.023
	saldo			-37.964	-38.242	-38.438	-38.784	-39.023
0.8 Overige baten en lasten	lasten			59	461	917	1.447	1.444
	baten			-867	-867	-867	-867	-867
	saldo			-808	-406	50	580	577
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	lasten			0	0	0	0	0
	baten			0	0	0	0	0
	saldo			0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves	lasten			6.384	674	323	35	35
	baten			-7.954	-2.017	-1.389	-1.193	-1.168
	saldo			-1.570	-1.343	-1.066	-1.158	-1.133
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	lasten			0	0	0	0	0
	baten			0	0	0	0	0
	saldo			0	0	0	0	0
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	lasten			1.374	1.409	1.442	1.474	1.478
	baten			-2	-2	-2	-2	-2
	saldo			1.372	1.407	1.440	1.472	1.476
1.2 Openbare orde en Veiligheid	lasten			468	459	462	463	463
	baten			-16	-16	-16	-16	-16
	saldo			452	443	446	447	447
2.1 Verkeer en vervoer	lasten			2.754	3.037	3.118	3.216	3.136
	baten			-68	-68	-68	-68	-68
	saldo			2.686	2.969	3.050	3.148	3.068
2.5 Openbaar vervoer	lasten			7	7	7	7	7
	baten			0	0	0	0	0
	saldo			7	7	7	7	7
3.1 Economische ontwikkeling	lasten			7	7	7	7	7
	baten			0	0	0	0	0
	saldo			7	7	7	7	7
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	lasten			150	153	96	75	64
	baten			-150	-153	-96	-75	-64
	saldo			0	0	0	0	0
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	lasten			230	229	230	232	230
	baten			-204	-204	-208	-208	-208
	saldo			26	25	22	24	22
3.4 Economische promotie	lasten			248	241	271	273	273
	baten			-1.038	-1.029	-1.029	-1.029	-1.029
	saldo			-790	-788	-758	-756	-756

4.1 Openbaar basisonderwijs	lasten			117	117	138	139	139
	baten			-5	-5	-5	-5	-5
	saldo			112	112	133	134	134
4.2 Onderwijshuisvesting	lasten			1.083	1.216	1.115	1.104	1.097
	baten			-44	-44	-44	-44	-44
	saldo			1.039	1.172	1.071	1.060	1.053
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	lasten			1.025	856	866	883	893
	baten			-60	-60	-60	-60	-60
	saldo			965	796	806	823	833
5.1 Sportbeleid en activering	lasten			207	207	207	207	207
	baten			-46	-46	-46	-46	-46
	saldo			161	161	161	161	161
5.2 Sportaccommodaties	lasten			2.013	2.556	2.287	2.278	2.291
	baten			-775	-864	-770	-768	-765
	saldo			1.238	1.692	1.517	1.510	1.526
bedragen (x 1.000,00) - = voordeel		Jaarstukken		Begroting 2016		Programmabegroting 2017-2020		Doorkijk
Programma's		2015		(na wijzigingen)		2017	2018	2019
						2020	2021	
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	lasten			285	34	35	35	38
	baten			0	0	0	0	0
	saldo			285	34	35	35	38
5.4 Musea	lasten			288	288	288	288	288
	baten			-93	-93	-93	-93	-93
	saldo			195	195	195	195	195
5.5 Cultureel erfgoed	lasten			38	32	37	41	31
	baten			-10	0	0	0	0
	saldo			28	32	37	41	31
5.6 Media	lasten			416	416	416	416	416
	baten			-19	-16	-12	-8	-8
	saldo			397	400	404	408	408
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	lasten			1.923	1.938	1.933	1.911	1.930
	baten			-401	-401	-401	-381	-381
	saldo			1.522	1.537	1.532	1.530	1.549
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	lasten			3.568	3.357	3.356	3.330	3.290
	baten			-364	-364	-364	-364	-364
	saldo			3.204	2.993	2.992	2.966	2.926
6.2 Wijkteams	lasten			291	291	291	291	291
	baten			0	0	0	0	0
	saldo			291	291	291	291	291
6.3 Inkomensregelingen	lasten			7.244	7.335	7.426	7.530	7.530
	baten			-4.112	-4.112	-4.112	-4.112	-4.112
	saldo			3.132	3.223	3.314	3.418	3.418
6.4 Begeleide participatie	lasten			3.567	3.303	3.127	2.920	2.853
	baten			0	0	0	0	0
	saldo			3.567	3.303	3.127	2.920	2.853
6.5 Arbeidsparticipatie-instrumenten gericht op toeleiding naar werk	lasten			350	382	415	441	510
	baten			0	0	0	0	0
	saldo			350	382	415	441	510
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	lasten			909	913	916	917	918
	baten			0	0	0	0	0
	saldo			909	913	916	917	918
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	lasten			7.013	6.984	6.946	6.947	7.017
	baten			-662	-662	-662	-662	-662
	saldo			6.351	6.322	6.284	6.285	6.355
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	lasten			5.619	5.680	5.681	5.682	5.712
	baten			0	0	0	0	0
	saldo			5.619	5.680	5.681	5.682	5.712
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	lasten			24	24	24	24	24
	baten			0	0	0	0	0
	saldo			24	24	24	24	24
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	lasten			557	557	557	557	557
	baten			0	0	0	0	0
	saldo			557	557	557	557	557
7.1 Volksgezondheid	lasten			727	727	727	727	727
	baten			-1	-1	-1	-1	-1
	saldo			726	726	726	726	726
7.2 Riolerings	lasten			2.320	2.324	2.333	2.333	2.330
	baten			-2.615	-2.614	-2.622	-2.622	-2.622
	saldo			-295	-290	-289	-289	-292
7.3 Afval	lasten			1.883	1.855	1.929	1.929	1.929

	baten			-1.999	-1.969	-2.043	-2.043	-2.044
	saldo			-116	-114	-114	-114	-115
7.4 Milieubeheer	lasten			1.416	1.287	1.004	942	942
	baten			0	0	0	0	0
	saldo			1.416	1.287	1.004	942	942
7.5 Begraafplaatsen	lasten			434	449	449	451	452
	baten			-456	-456	-461	-461	-461
	saldo			-22	-7	-12	-10	-9
8.1 Ruimtelijke Ordening	lasten			864	768	671	671	672
	baten			-200	-100	0	0	0
	saldo			664	668	671	671	672
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	lasten			341	233	268	264	262
	baten			-264	-226	-261	-257	-255
	saldo			77	7	7	7	7
8.3 Wonen en bouwen	lasten			908	911	916	917	919
	baten			-462	-473	-473	-473	-473
	saldo			446	438	0	444	446
Totaal overzicht	lasten			72.603	67.379	66.969	66.696	66.955
	baten			-72.603	-67.379	-66.969	-66.696	-66.955
	saldo			0	0	0	0	0

Voor de Jaarstukken 2015 en Begroting 2016 (na wijziging) was bij het opstellen van de Programmabegroting 2017-2020 een inrichting op taakvelden nog niet beschikbaar.

Bijlagen Programmabegroting 2017-2020

Overzicht van gebruikte afkortingen

Afkorting	Omschrijving
AED	Automatische Externe Defibrillator
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
B en W	Burgemeester en Wethouders
BA	Beheerscommissie Accommodaties
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBP	Bruto Binnenlands Product
BBS	Bijzondere Basisschool
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten 2004
BDU	Brede Doel Uitkering
Berap	Bestuursrapportage
BHV	Bedrijfshulpverlening
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BRP	Basis Riolerings Plan
BRP	Basis Registratie Personen
BTB	Bereikbaarheid, Toegankelijkheid en Bruikbaarheid
btw	Belasting Toegevoegde Waarde (omzetbelasting)
BUIG	Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorziening aan Gemeenten
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAO	Collectieve Arbeids Overeenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CDA	ChristenDemocratisch Appèl
CIS	Centraal Informatie Systeem
CJG	Centrum Jeugd en Gezin
CJIB	Centraal Justitieel Incasso Bureau
CPB	Centraal Plan Bureau
CPI	Consumentenprijsindexcijfer
Cpl	Complex
CRK	Commissie Ruimtelijke Kwaliteit
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw
EH	Ermelo en Harderwijk
EMVI	Economisch Meest Voordelige Inschrijving
EOZ	Ermelo Onbelemmerd en Zorgzaam
Fido	Wet financiering Decentrale Overheden
GGD NOG	Gemeenschappelijke Gezondheids Dienst Noord- en Oost-Gelderland
GGZ	Geestelijke Gezondheids Zorg
GRP	Gemeentelijk Riolerings Plan
GVVP	Gemeentelijk Verkeers en Vervoers Plan
Ha	Hectare
HOF	Houdbare OverheidsFinanciën
I&A	Informatie & Automatisering
ICT	Informatie- en CommunicatieTechnologie
IGEV	Innovatiecentrum Groene Economie Noord-Veluwe

IOAW	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werkloze Werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werkloze Zelfstandigen
ISNV	Inkoopsamenwerking Noord Veluwe
JGZ	Jeugd Gezondheids Zorg
KDN	Kadernota
KUP	Klimaat Uitvoerings Programma
KVU	Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan
KWP	Kwalitatief Woningbouw Programma
LOP	Landschaps Ontwikkelings Plan
LVB	Licht Verstandelijke Beperking
MIZ	Meerinzicht
mjb	meerjarenbegroting
MOED	Masterplan Optimalisering Effecturering Doelmatigheid (brandweer)
MOP	Meerjaren Onderhouds Plan
NJN	Najaarsnota
NTB	Nog te betalen
NTO	Nog te ontvangen
NUVAL	Nuon, Vitens en Alliander (platform)
ODNV	Omgevingsdienst Noord-Veluwe
OGZ	Openbare Gezondheidszorg
OZB	Onroerende Zaak Belasting
PB	Programma Begroting
PGB	Persoons Gebonden Budget
pNB	prijsonwikkeling Nationale Bestedingen
PROO	Primair Openbaar Onderwijs Noord-Veluwe
PWA	Prins Willem Alexander
PWT	Plaatselijke Werkgroep Toegankelijkheid
RKBS	Rooms Katholieke BasisSchool
ReVu	Regionale Vuilverwerking
RGV	Recreatie Gemeenschap Veluwe
RNV	Regio Noord Veluwe
ROC	Regionaal Opleidingscentrum
RSBP	Rekeningsaldbestemmende post
Ruddo	Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden
RWA	Regenwaterafvoer
SAVN	Strategische Alliantie Veluwe Noord
SDV	Sociale Dienst Veluwerand
SiSa	Single Information Single Audit
SMART	Specifiek Meetbaar Acceptabel Realistisch Tijdsgebonden
SNL	Subsidieregeling Natuur en Landschap
VAVO	Voortgezet Algemeen Volwassenen Onderwijs
VDL	Very-high-bitrate Digital Subscriber Line
VEO	Vitaal Ermelo in Ontwikkeling
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VNOG	Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland
VRI	Verkeersregelinstallatie
VSO	Voortgezet Speciaal Onderwijs
VTA	Visual Tree Assessment
VVV	Vereniging voor VreemdelingenVerkeer
Wabo	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsvergunningen
Waggs	Wet Arbeidsvoorwaarden Gesubsideerde en Gepremieerde Sector
Wajong	Wet werk en Arbeidsondersteuning JONGgehandicapten
Wet BUIG	Wet Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorziening aan Gemeenten
WM	Wet Milieubeheer
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
Wsw	Wet Sociale Werkvoorziening
Wwb	Wet werk en bijstand
WZOV	wijk West, Zuid, Oost en Veldzicht
ZAP	Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan
ZMOK	Zeer Moeilijk Opvoedbare Kinderen
ZZP	Zelfstandige Zonder Personeel